

SISÄLLYS

LAKIEHDOTUKSET	3
1. Sote-maakuntalaki.....	3
2. Sote-järjestämislaki.....	51
3. Laki pelastustoimen järjestämisestä.....	79
4. Sote-maakuntarakennelaki	87
5. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla..	94
6. Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta	102
7. Laki sote-maakuntien rahoituksesta.....	125
8. Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta.....	140
9. Laki tuloverolain muuttamisesta	162
10. Vuoden 2023 tuloveroasteikkolaki	168
11. Laki verontilityslain muuttamisesta	169
12. Laki verohallinnosta annetun lain 30 §:n muuttamisesta.....	170
13. Laki arvonlisäverolain muuttamisesta.....	171
14. Laki verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta	175
15. Laki kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain muuttamisesta	177
16. Laki kunnallisista työehtosopimuksista annetun lain muuttamisesta.....	181
17. Laki kunnallisen virkaehtosopimuslain muuttamisesta.....	182
18. Laki kuntien ja sote-maakuntien työnantajaedunvalvonnan järjestämisestä.....	186
19. Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa annetun lain muuttamisesta.....	192
20. Laki Kevasta annetun lain muuttamisesta.....	196
21. Laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta.....	198
22. Laki terveydenhuoltolain muuttamisesta	200
23. Laki sosiaalihuoltolain muuttamisesta	202
24. Laki kuntien takauskeskuksesta annetun lain muuttamisesta	203
25. Laki hallintolain muuttamisesta	203
26. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain muuttamisesta.....	205
27. Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain muuttamisesta	207
28. Laki konkurssilain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta.....	208
29. Laki rikoslain muuttamisesta	209
30. Laki oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 2 §:n ja 11 luvun 13 §:n muuttamisesta	210
31. Laki yhdenvertaisuuslain muuttamisesta	211
32. Laki kielilain muuttamisesta	212

33. Laki julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 1 ja 5 §:n muuttamisesta.....	215
34. Laki viittomakielilain 3 §:n muuttamisesta.....	216
35. Laki saamen kielilain muuttamisesta	216
36. Laki oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetun lain muuttamisesta ..	219
37. Laki vaalilain muuttamisesta.....	220
38. Laki puoluelain muuttamisesta	233
39. Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain muuttamisesta.....	235
40. Laki neuvoa antavissa kunnallisissa kansanäänestyksissä noudatettavasta menettelystä annetun lain muuttamisesta.....	238
41. Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain muuttamisesta.....	243
42. Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.....	245
43. Laki kirjanpitolain 8 luvun 2 §:n muuttamisesta.....	245
44. Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta.....	246
45. Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 3 ja 4 a §:n muuttamisesta.....	246
46. Laki arkistolain 1 §:n muuttamisesta	247
47. Laki kilpailulain muuttamisesta	248
48. Laki valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta	250

1.

Sote-maakuntalaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 Luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Tämän lain tarkoituksena on luoda edellytykset itsehallinnolle kuntia suuremmalla hallinto-alueella (sote-maakunta) sekä asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteuttamiselle sote-maakunnan toiminnassa. Lain tarkoituksena on myös edistää sote-maakunnan toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyyttä sekä luoda sote-maakunnalle edellytykset tukea asukkaidensa hyvinvointia.

Tätä lakia sovelletaan, jollei lailla toisin säädetä, sote-maakunnan hallinnon ja talouden järjestämiseen sekä 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuun sote-maakunnan toimintaan.

2 §

Sote-maakunnan asema

Sote-maakunta on julkisoikeudellinen yhteisö, jolla on alueellaan itsehallinto siten kuin siitä tässä laissa säädetään.

3 §

Sote-maakunnan jäsen

Sote-maakunnan jäsen on:

- 1) henkilö, jolla on kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta sote-maakunnassa (sote-maakunnan asukas);
- 2) kunta, joka sijaitsee sote-maakunnan alueella;
- 3) yhteisö ja säätiö, jonka kotipaikka on sote-maakunnan alueella olevassa kunnassa;
- 4) se, joka omistaa tai hallitsee sote-maakunnan alueella sijaitsevaa kiinteää omaisuutta.

4 §

Sote-maakuntakonserni ja sote-maakunnan toiminta

Yhteisö, jossa sote-maakunnalla on kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta, on sote-maakunnan tytäryhteisö. Sote-maakunta tytäryhteisöineen muodostaa sote-maakuntakonsernin. Mitä tässä laissa säädetään sote-maakunnan tytäryhteisöstä, sovelletaan myös sote-maakunnan määräysvaltaan kuuluvaan säätiöön.

Sote-maakunnan toiminta käsittää sote-maakunnan ja sote-maakuntakonsernin toiminnan lisäksi muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan. Sote-maakunnan toimintaan sisältyy sote-maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvien palveluiden tuotanto sote-maakuntakonserniin kuuluvissa ja muissa yhteisöissä, säätiöissä ja laitoksissa. Sote-maakuntavaltuuston toimivalta päättää sote-maakunnan taloudesta ja toiminnasta kokonaisuutena sekä sen edellyttämä ohjaus ja valvonta sote-maakunnan toiminnassa turvataan siten kuin tässä laissa säädetään.

5 §

Sote-maakunnat ja maakuntajako

Sote-maakunnista sekä maakuntajaosta sote-maakuntia perustettaessa säädetään sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lain-säädännön voimaansäätämistä (/).

Sote-maakuntien muuttamisesta säädetään sote-maakuntarakennelaissa (/).

2 Luku

Sote-maakunnan tehtävät ja järjestämisvastuu

6 §

Sote-maakunnan tehtävät

Sote-maakunta järjestää sille lailla säädetty tehtävät. Sote-maakunta voi lisäksi alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä. Sote-maakunnan itselleen ottaman tehtävän hoitaminen ei laajuudeltaan saa vaarantaa sen lakisääteisten tehtävien hoitamista.

Sote-maakunta voi alueellaan harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Sote-maakunnan toiminnasta kilpailutilanteessa markkinoilla säädetään lain 15 luvussa.

7 §

Järjestämisvastuu

Sote-maakunta vastaa sille lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta (järjestämisvastuu), asukkaan laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta sekä järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden:

- 1) yhdenvertaisesta saatavuudesta;
- 2) tarpeen, määrän ja laadun määrittämisestä;
- 3) tuottamistavasta;

- 4) tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta;
- 5) viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.

Sote-maakunta voi järjestää tehtäviensä hoitamisen itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle sote-maakunnalle siten kuin lain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoinnasta. Lisäksi sote-maakuntien tehtävien järjestäminen voidaan siten kuin laissa erikseen säädetään koota yhdelle tai useammalle sote-maakunnalle, jos se on välttämätöntä palvelujen laadun ja saatavuuden parantamiseksi, riittävien henkilöstö- ja muiden voimavarojen tai tehtävässä tarvittavan erityisasiantuntemuksen turvaamiseksi taikka muusta vastaavasta ja perustelusta syystä.

Sote-maakunta vastaa tehtäviensä rahoituksesta, vaikka järjestämisvastuu on siirretty toiselle sote-maakunnalle tai tehtävän hoitamisesta vastaa lain perusteella toinen sote-maakunta.

8 §

Tehtäväsiirrot kuntien kanssa

Sote-maakunta voi hoitaa kaikkien alueensa kuntien kanssa tekemällään sopimuksella sote-maakunnan hoidettaviksi kunnista siirretyt kuntien vapaaehtoiset tehtävät, joiden hoitamiseen kunnat ovat osoittaneet sote-maakunnalle rahoituksen ja jotka liittyvät sote-maakunnan tehtäväalaan.

Sote-maakunta voi myös siten kuin laissa erikseen säädetään sopia tehtävänsä järjestämisvastuun siirtämisestä yhdelle tai useammalle kunnalle, jolla sote-maakunnan arvion mukaan on riittävät taloudelliset ja muut voimavarat näiden tehtävien hoitamiseen.

9 §

Palvelujen tuottaminen

Jollei lailla toisin säädetä, sote-maakunta voi tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut itse, yhteistoinnassa muiden sote-maakuntien kanssa tai hankkia ne sopimukseen perustuen muilta palvelujen tuottajilta. Palvelusetelin käytöstä säädetään erikseen.

Sote-maakunta voi antaa julkisen hallintotehtävän muulle kuin viranomaiselle vain, jos siitä lailla erikseen säädetään.

Sote-maakunnan hankkiessa palveluja muulta palvelujen tuottajalta, sillä säilyy 7 §:ssä tarkoitettu järjestämisvastuu. Tämän lisäksi palvelujen tuottajan vastuu palveluista määräytyy sen mukaan, mitä tässä laissa tai muualla säädetään, sekä mitä sote-maakunta ja palvelujen tuottaja ovat vastuunjaosta sopineet.

10 §

Tuottamista koskevan vastuun toteuttaminen ja sen valvonta

Sote-maakunnan tulee varmistaa, että sen järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja tuottavalla muulla palveluntuottajalla on riittävät ammatilliset, toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset huolehtia palveluiden tuottamisesta. Sote-maakunnan tulee ottaa hallintosääntönsä ja yksityisten palveluntuottajien kanssa tehtäviin sopimukseen sote-maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseksi tarvittavat määräykset.

Sote-maakunnan tulee ohjata ja valvoa sen järjestämisvastuulle kuuluvaa palvelutuotantoa. Sote-maakunnalla on oikeus saada yksityiseltä palveluntuottajalta ja tämän alihankkijalta maksettua ja salassapitosäännösten estämättä palveluiden asianmukaisen tuotannon edellytysten varmistamista ja valvonnan toteuttamista varten välttämättömät tiedot ja selvitykset. Sote-maakunnan viranomaisella on lisäksi palveluiden asianmukaisen tuotannon edellytysten varmistamista ja valvonnan toteuttamista varten oikeus tarkastaa yksityisen palveluntuottajan ja tämän alihankkijan tiloja ja laitteita sekä päästä tässä yhteydessä yksityisen palveluntuottajan ja tämän alihankkijan hallinnassa oleviin tiloihin. Tarkastusoikeutta ei ole kuitenkaan pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin, ellei tarkastaminen ole välttämätöntä asiakkaan aseman ja oikeuksien sekä asianmukaisten palvelujen turvaamiseksi. Tarkastukseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään.

3 Luku

Sote-maakunnan suhde valtioon ja kuntiin

11 §

Sote-maakuntien seuranta ja laillisuusvalvonta

Valtiovarainministeriö seuraa yleisesti sote-maakuntien toimintaa ja taloutta sekä huolehtii, että sote-maakuntien itsehallinto otetaan huomioon sote-maakuntia koskevan lainsäädännön valmistelussa.

Aluehallintovirasto voi kantelun johdosta tutkia, onko sote-maakunta toiminut voimassa olevien lakien mukaan.

12 §

Sote-maakuntatalous osana julkisen talouden suunnitelmaa

Sote-maakuntien rahoituksen riittävyyttä niiden tehtävien hoitamiseen kokonaisuutena ja sote-maakunnittain (rahoitusperiaate) arvioidaan julkisen talouden suunnitelmassa, josta säädetään talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista annetussa laissa (869/2012) ja sen nojalla. Lisäksi suunnitelmassa käsitellään sote-maakuntien tehtäviä ja velvoitteita, taloutta sekä valtion sote-maakuntalouteen liittyviä taloudellisia vastuita.

Julkisen talouden suunnitelma ohjaa ministeriöitä niiden valmistellessa sote-maakuntaa koskevaa lainsäädäntöä ja ohjausta.

13 §

Sote-maakuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunta

Valtiovarainministeriön yhteydessä toimii sote-maakuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunta, jonka tarkoituksena on edistää sote-maakuntataloutta koskevien strategisten linjausten ja sote-maakuntien itsehallinnon toteutumista sekä valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä.

Neuvottelukunnan tehtävänä on:

1) seurata ja arvioida sote-maakuntatalouden toteutunutta ja tulevaa kehitystä sekä valtion sote-maakunnille osoittaman rahoituksen ja sote-maakuntien muun tulorahoituksen toteutunutta ja tulevaa kehitystä;

2) käsitellä lainsäädäntöä, lainsäädäntöhankkeita ja muita valtion toimenpiteitä, jotka ovat sote-maakuntien talouden ja itsehallinnon kannalta periaatteellisesti tärkeitä ja laajakantoisia.

Valtioneuvosto asettaa neuvottelukunnan neljäksi vuodeksi kerrallaan. Neuvottelukunnassa on sote-maakuntien sekä valtiovarainministeriön ja muiden sote-maakuntien tehtävien ohjaamisesta vastaavien ministeriöiden edustus.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä neuvottelukunnan tehtävistä, kokoonpanosta ja jaostoista.

14 §

Sote-maakunnan ja kuntien neuvottelu

Sote-maakunnan ja sen alueen kuntien on neuvoteltava valtuustokausittain tehtäviensä hoitamiseen liittyvästä yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta.

15 §

Sote-maakunnan lainanottovaltuus

Valtioneuvosto päättää valtiovarainministeriön esityksestä sote-maakunnan tilikausittaisen valtuuden ottaa pitkäaikaista lainaa investointien rahoittamiseksi. Valtioneuvoston päätös perustuu 12 §:ssä tarkoitettuun julkisen talouden suunnitelmaan sekä enintään 2 momentissa tarkoitettuun sote-maakunnan lainanottovaltuuteen. Jos julkisen talouden, valtionalouden tai sote-maakunnan rahoitusasema heikentyy merkittävästi ja poikkeuksellisesti, sote-maakunnan lainanottovaltuus voidaan vahvistaa 2 momentissa määritellyä pienemmäksi. Sote-maakunta voi käyttää valtioneuvoston päättämää lainanottovaltuutta seuraavina tilikausina 16 §:n 2 momentissa tarkoitettua investointisuunnitelman toteuttamiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu sote-maakunnan lainanottovaltuus määritellään sote-maakunnan laskennalliseen lainanhoitokatteeseen perustuvan enimmäismäärän ja tilikauden alun ennakoidun lainamäärän erotuksena. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennyksien summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla konsernitaseen lainamäärä kymmenellä. Laskennallisen lainanhoitokatteen arvo on vähintään yksi. Vuosikatteen arvona käytetään tilikautta edeltävän vuoden talousarvon mukaista arvoa, jota voidaan oikaista taloustietojen 118 §:n mukaisen seurannan tiedoilla. Edellä 1 momentin mukaisesti päätetty valtuus otetaan huomioon seuraavan tilikauden lainanottovaltuudessa.

Valtioneuvosto muuttaa 1 momentin mukaista sote-maakunnan lainanottovaltuutta, jos sote-maakunnan investointitarve on kiireellinen ja investointi on välttämätön sote-maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi eikä investointitarvetta voida kattaa muulla tavoin. Lainanottovaltuuden muuttamisesta voidaan päättää sote-maakunnan hakemukseen perustuen tai valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön tai sisäministeriön aloitteesta.

Valtiovarainministeriö asettaa 3 momentissa tarkoitettua päätöksen valmistelua varten valmisteluryhmän, johon valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö sekä asianomainen sote-maakunta nimeävät edustajansa. Valmisteluryhmän tehtävänä on arvioida

lainanottovaltuuden muuttamisen 3 momentin mukaisia edellytyksiä sekä tarvittavan lainanottovaltuuden suuruutta sekä sote-maakunnalle asetettavia ehtoja. Arviointi perustuu sote-maakunnan taloutta ja toimintaa koskevan tiedon perusteella tehtyyn kokonaisarvioon.

16 §

Investointien ohjaus

Sote-maakunnan on vuosittain laadittava esitys seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista sote-maakuntakonsernin investoinneista ja niiden rahoituksesta. Investointisuunnitelmaa koskevan esityksen tulee sisältää tiedot investoinneista ja investointia vastaavista sopimuksista sekä mitä esityksessä annettavista tiedoista erikseen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 24 §:ssä ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 11 §:ssä säädetään. Lisäksi esityksen tulee sisältää tiedot sote-maakunnan toimitilojen ja kiinteistöjen sekä muiden pitkävaikutteisten hyödykkeiden suunnitelluista luovutuksista. Esitys on toimitettava valtiovarainministeriölle, sosiaali- ja terveysministeriölle ja sisäministeriölle kalenterivuoden loppuun mennessä.

Sote-maakuntakonsernin investointisuunnitelma hyväksytään 1 momentissa tarkoitetun esityksen pohjalta siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 24 a §:ssä ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 11 §:ssä säädetään. Suunnitelmaa hyväksyttäessä otetaan huomioon 15 §:ssä tarkoitettu päätös sote-maakunnan lainanottovaltuudesta.

Sote-maakunta saa toteuttaa 1 momentissa tarkoitetun investoinnin ja investointia vastaavan sopimuksen sekä hyödykkeiden luovutuksen vain, jos se on hyväksytty 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Sote-maakunnan on 48 §:ssä tarkoitettulla omistajaohjauksella huolehdittava, että sote-maakuntakonsernin investoinnit eivät ole ristiriidassa valtioneuvoston päätöksen kanssa. Tämän momentin vastainen investointipäätös, sopimus tai luovutus sekä lainanottopäätös on mitätön.

17 §

Valtiontakaus

Valtioneuvosto voi päättää vastavakuutta vaatimatta, mutta muuten määräämillään ehdoilla, omavelkaisen valtiontakauksen myöntämisestä sote-maakunnan 15 §:ssä tarkoitetun lainanottovaltuuden puitteissa ottaman lainan vakuudeksi. Jos lainalle on asetettu vakuus, valtiontakaus myönnetään kuitenkin täytetakauksena tähän asetettuun vakuuteen nähden. Lainan kohteena olevaa kiinteistöä ei saa käyttää vakuutena ilman valtioneuvoston suostumusta.

Tässä pykälässä tarkoitettuun takaukseen sovelletaan muutoin, mitä valtion lainanannosta sekä valtiontakauksesta ja valtiontakauksesta annetussa laissa (449/1988) säädetään.

Tässä pykälässä tarkoitettuja takauksia voi olla voimassa enintään eduskunnan valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä myöntämän valtuuden mukainen määrä.

18 §

Valtiontakauksen valvonta

Edellä 17 §:ssä tarkoitetun valtiontakauksen hallinnoinnista ja valvonnasta vastaa Valtiokonttori. Valtiokonttorilla on oikeus saada valtion lainanannosta sekä valtiontakauksesta ja valtiontakauksesta annetun lain 15 a §:ssä tarkoitettut tiedot ja selvitykset.

Valtiontakauksen kohteena olevan lainan myöntäjä voidaan vaihtaa, laina voidaan siirtää toiselle sekä lainan lyhennysohjelmaa, korkoa ja muita lainan ehtoja voidaan muuttaa kesken takauksen voimassaoloajan, jos Valtiokonttori hyväksyy muutoksen. Tässä momentissa tarkoitettua muutoksen hyväksymisestä päättää kuitenkin valtioneuvosto, jos muutoksen kohteena on laina, jonka jäljellä oleva pääoma on vähintään 20 miljoonaa euroa tai jos lainaan tehtävä muutos on muuten valtion takausvastuun kannalta poikkeuksellisen merkittävä.

19 §

Valtiontakaukseen liittyvät lainanmyöntäjän velvollisuudet

Edellä 17 §:ssä tarkoitettua valtiontakauksen voimassaolon edellytyksenä on, että lainanmyöntäjä huolehtii takauksen kohteena olevasta lainasta tämän lain sekä hyvän pankkitavan mukaisesti. Lainanmyöntäjä on valtiontakauksen voimassaoloaikana velvollinen valvomaan valtion etua, ilmoittamaan lainansaajan maksuviivästyksistä Valtiokonttorille sen antamien määräysten mukaisesti ja noudattamaan muita Valtiokonttorin antamia määräyksiä.

20 §

Takauskorvaus ja takautumisoikeus

Jos 17 §:ssä tarkoitettu valtiontakaus on myönnetty täytetäksensä, Valtiokonttori maksaa valtion varoista lainanmyöntäjälle takauskorvauksen, kun lainanmyöntäjän lopullinen menetys on velallisen ja mahdollisen muun takaajan maksukyvyttömyyden toteamisen ja vakuutena olevan omaisuuden myynnin jälkeen selvitetty. Jos lainanmyöntäjä saa takauskorvauksen maksamisen jälkeen perityksi lainansaajalta kertyneitä jääneitä lyhennyksiä, korkoja tai muita maksuja, lainanmyöntäjän on tilitettävä ne Valtiokonttorille.

Jos lainanmyöntäjä ei ole noudattanut lakia tai sen nojalla annettuja määräyksiä taikka hyvää pankki- tai perintätapaa valtiontakauksen kohteena olevan lainan myöntämisessä tai lainan taikka sen vakuuksien hoitamisessa ja menettely on loukannut takaajan etua, Valtiokonttori voi päättää, että takauskorvaus jätetään osittain tai kokonaan maksamatta.

Valtiokonttorilla on oikeus periä lainansaajalta lainanmyöntäjälle maksettu takauskorvaus korko-lain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkeineen takaisin. Viivästyskorko lasketaan siitä, kun takauskorvaus on maksettu lainanmyöntäjälle.

21 §

Valtakunnallinen toimitila- ja kiinteistöhallinnon osaamiskeskus

Toimitila- ja kiinteistöhallinnon osaamiskeskus on sote-maakuntien yhteisesti omistama osakeyhtiö, jossa valtio voi olla osakkaana. Osaamiskeskuksen tehtävänä on ylläpitää sote-maakuntien yhteistä tilatietojärjestelmää ja siihen liittyviä palveluja sekä antaa vuosittain sote-maakunnille ja valtioneuvostolle selvitys sote-maakuntien tekemistä toimitiloja koskevista investointipäätöksistä ja niiden vaikutuksista sote-maakuntatalouteen. Lisäksi sote-maakunnat voivat antaa osaamiskeskukselle muita toimitila- tai kiinteistöhallintoa koskevia tehtäviä. Sote-maakunta ei saa myydä, pantata eikä muutoin luovuttaa osaamiskeskuksen osakkeita muille tahoille kuin toiselle sote-maakunnalle tai valtiolle.

Osaamiskeskuksen asiakkaita ovat osakkaat ja sote-maakuntien määräysvallassa olevat, osaamiskeskuksen toimialan tehtäviä hoitavat yhteisöt, jotka eivät toimi 129 §:n tarkoittamalla tavalla kilpailutilanteessa markkinoilla. Sote-maakunnan ja edellä todetun sote-maakunnan tytäryhteisön on käytettävä 1 momentissa tarkoitettua tilatietojärjestelmää sekä muita osaamiskeskuksen tuottamia palveluja, jos sote-maakunnat niin sopivat.

Osaamiskeskuksella on oikeus saada pyynnöstä sote-maakunnalta ja sote-maakuntakonsernin tytäryhteisöltä sekä kunnilta tehtäviensä hoitamista varten tarpeelliset tiedot ja asiakirjat, jollei salassapitoa ja henkilötietojen käsittelyä koskevista säännöksistä muuta johdu. Sote-maakunnalla on oikeus saada osaamiskeskukselta tarpeellisiksi katsomansa tiedot ja asiakirjat keskuksen ohjausta ja valvontaa, sote-maakunnan investointien suunnittelua sekä sote-maakunnan toiminta- ja taloussuunnittelun ja tilinpäätöksen laatimista varten. Ministeriöillä on oikeus saada osaamiskeskukselta tarpeellisiksi katsomansa tiedot sote-maakuntien ohjausta, rahoitusta ja valvontaa varten.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin osaamiskeskuksen tehtävistä ja käytövelvoitteen piiriin kuuluvista palveluista. Ennen valtioneuvoston asetuksen antamista on kuultava sote-maakuntia ja tarvittavassa laajuudessa sote-maakunnan tytäryhteisöjä.

II OSA

DEMOKRATIA JA VAIKUTTAMINEN

4 Luku

Sote-maakuntavaltuusto

22 §

Sote-maakuntavaltuuston tehtävät

Sote-maakunnalla on sote-maakuntavaltuusto, joka vastaa sote-maakunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää sote-maakunnan päätösvaltaa.

Sote-maakuntavaltuusto päättää:

- 1) sote-maakuntastrategiasta;
- 2) sote-maakunnan hallintosäännöstä;
- 3) talousarviosta ja taloussuunnitelmasta;
- 4) omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta;
- 5) liikelaitokselle asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista;
- 6) varallisuuden hoidon sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnan perusteista;
- 7) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista;
- 8) palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista sekä sote-maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvista palveluista perittävästä asiakasmaksuista;
- 9) takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta;
- 10) jäsenten valitsemisesta toimielimiin, jollei jäljempänä toisin säädetä;
- 11) luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista;
- 12) sote-maakunnan tilintarkastajien valitsemisesta;
- 13) tilivelvollisten nimeämisestä;
- 14) sote-maakunnan tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta;
- 15) muista sote-maakuntavaltuuston päätettäviksi säädetyistä ja määräytyistä asioista.

23 §

Maakuntavaalit

Valtuutetut ja varavaltuutetut sote-maakuntavaltuustoon valitaan sote-maakunnassa toimitettavissa vaaleissa (maakuntavaalit). Sote-maakuntavaltuuston toimikausi on neljä vuotta ja se alkaa vaalivuoden kesäkuun alusta.

Maakuntavaalit toimitetaan välittöminä, salaisina ja suhteellisina. Kaikilla äänioikeutetuilla on yhtäläinen äänioikeus.

Maakuntavaalien toimittamisesta säädetään vaalilaissa (714/1998).

24 §

Valtuutettujen lukumäärä

Valtuutettujen lukumäärästä päättää sote-maakuntavaltuusto. Valtuutettuja valitaan pariton lukumäärä sote-maakunnan asukasluvun perusteella seuraavasti:

Asukasluku Valtuutettuja vähintään	
enintään 200000	59
200 001—400 000	69
400 001—600 000	79
yli 600 000	89

Jollei sote-maakuntavaltuusto tee päätöstä valtuutettujen lukumäärästä, valtuutettuja valitaan laissa säädetty vähimmäismäärä. Sote-maakuntavaltuuston päätös vähimmäismäärää suuremmasta lukumäärästä tai aiemman päätöksen muuttamisesta on ilmoitettava oikeusministeriölle vaalivuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä. Sote-maakuntavaltuuston päätös valtuutettujen määrästä voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos hallintotuomioistuin kieltää täytäntöönpanon.

Tässä pykälässä tarkoitettu asukasluku määräytyy väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitettuun väestötietojärjestelmään vaalivuotta edeltävän vuoden marraskuun 30 päivän päätyessä talletettujen tietojen mukaan.

25 §

Varavaltuutetut

Valtuutetuille valitaan varavaltuutettuja jokaisen vaaleissa esiintyneen vaaliliiton, puolueen ja yhteislistan ensimmäisistä valitsematta jääneistä ehdokkaista sama määrä kuin valtuutettuja, kuitenkin vähintään kaksi. Yhteislistan ulkopuolella olleen valitsijayhdistyksen ehdokkaana valitulla valtuutetulla ei ole varavaltuutettua.

Jos valtuutetun on todettu menettäneen vaalikelpoisuutensa, hänet on vapautettu toimestaan tai hän on kuollut, sote-maakuntavaltuuston puheenjohtaja kutsuu hänen sijaansa jäljellä olevaksi toimikaudeksi asianomaisen vaaliliiton, puolueen tai yhteislistan järjestyksessä ensimmäisen vielä valtuutetuksi kutsumattoman varavaltuutetun.

Jos sote-maakuntavaltuusto ei ole päätösvaltainen valtuutettujen ja varavaltuutettujen esteellisyyden vuoksi, maakuntavaalilautakunnan on vaalilain 143 m §:n 2 momenttia noudattaen

sote-maakuntavaltuuston puheenjohtajan pyynnöstä määrättävä tämän pykälän 1 momentin mukaisesti uusia varavaltuutettuja. Näin määrätty varavaltuutetut osallistuvat sote-maakuntavaltuuston kokoukseen niissä asioissa, joissa valtuutetut ja varavaltuutetut ovat esteellisiä.

26 §

Puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat

Sote-maakuntavaltuusto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja tarpeellisen määrän varapuheenjohtajia toimikaudekseen, jollei sote-maakuntavaltuusto ole päättänyt, että heidän toimikautensa on sote-maakuntavaltuuston toimikautta lyhyempi. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat valitaan samassa vaalitoimituksessa.

Sote-maakuntavaltuuston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajilla on läsnäolo- ja puheoikeus sote-maakuntahallituksen kokouksessa.

27 §

Valtuustoryhmä ja sen toiminnan tukeminen

Valtuustotyöskentelyä varten valtuutetut voivat muodostaa valtuustoryhmiä. Valtuustoryhmän voi muodostaa yksikin valtuutettu.

Valtuustoryhmien toimintaedellytyksien parantamiseksi sote-maakunta voi taloudellisesti tukea valtuustoryhmien sisäistä toimintaa sekä toimenpiteitä, joilla valtuustoryhmät edistävät sote-maakunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Tukea myönnettäessä on yksilöitävä tuen käyttötarkoitus. Tuen määrä valtuustoryhmittäin on ilmoitettava sote-maakunnan tilinpäätöksessä.

5 Luku

Sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeus

28 §

Äänioikeus maakuntavaaleissa ja äänestys-oikeus sote-maakunnan kansanäänestyksessä

Äänioikeus maakuntavaaleissa on Suomen, muun Euroopan unionin jäsenvaltion, Islannin ja Norjan kansalaisella, joka viimeistään vaalipäivänä täyttää 18 vuotta ja jonka kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta kuuluu kyseiseen sote-maakuntaan väestötietojärjestelmään talletettujen tietojen mukaan 51. päivän ennen vaalipäivää päättyessä. Äänioikeus maakuntavaaleissa on myös muulla edellä säädetyt edellytykset täyttävällä ulkomaalaisella, jos hänellä mainittuna ajankohtana on ollut kotikunta Suomessa vähintään kahden vuoden ajan.

Äänioikeus maakuntavaaleissa on lisäksi Euroopan unionin tai Suomessa toimivan kansainvälisen järjestön palveluksessa olevalla ja tällaisen henkilön perheenjäsenellä, joka viimeistään vaalipäivänä täyttää 18 vuotta, ja jolla on asuinpaikka sote-maakuntaan kuuluvassa kunnassa väestötieto- järjestelmään talletettujen tietojen mukaan 51. päivän ennen vaalipäivää päättyessä, jos:

1) hänen tietonsa on hänen pyynnöstään talletettu väestötietojärjestelmään väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetussa laissa säädetyllä tavalla;

2) hän on kirjallisesti ilmoittanut maistraatille viimeistään 52. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16:ta haluavansa käyttää äänioikeuttaan maakuntavaaleissa tai kuntavaaleissa tai ei ole kirjallisesti peruuttanut aikaisempaa ilmoitustaan.

Äänestysoikeuteen sote-maakunnassa toimitettavassa kansanäänestyksessä sovelletaan, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään äänioikeudesta maakuntavaaleissa.

29 §

Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet

Sote-maakunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa sote-maakunnan toimintaan. Sote-maakuntavaltuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista.

Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti:

- 1) järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä asukasraateja;
- 2) selvittämällä asukkaiden mielipiteitä ennen päätöksentekoa;
- 3) valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia sote-maakunnan toimielimiin;
- 4) suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa;
- 5) järjestämällä mahdollisuuksia osallistua sote-maakunnan talouden suunnitteluun;
- 6) tukemalla asukkaiden, järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.

30 §

Aloiteoikeus

Sote-maakunnan jäsenellä on oikeus tehdä aloitteita sote-maakunnan toimintaa koskevissa asioissa. Aloitteen tekijälle on ilmoitettava aloitteen johdosta suoritettujen toimenpiteet.

Aloitteen tekijöiden nimet on kerättävä vuoden kuluessa aloitteen päiväyksestä. Tällaisessa aloitteessa on oltava kunkin aloitteen tekijän nimi, syntymäaika ja kotikunta sekä omakätinen allekirjoitus. Jos nimiä kerätään sähköisesti tietoverkossa, keräyksessä on käytettävä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista. Aloitetta käsiteltäessä sote-maakunnan on varattava aloitteen tekijöiden edustajille tilaisuus tulla kuulluiksi.

Palvelun käyttäjällä on lisäksi oikeus tehdä aloitteita kyseistä sote-maakunnan palvelua koskevassa asiassa.

Sote-maakuntavaltuuston tietoon on saatettava vähintään kerran vuodessa sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa tehdyt aloitteet ja niiden johdosta suoritettujen toimenpiteet.

31 §

Sote-maakunnan kansanäänestys

Sote-maakuntavaltuusto voi päättää, että sote-maakunnalle kuuluvasta asiasta toimitetaan sote-maakunnan alueella neuvoa-antava kansanäänestys. Sote-maakuntavaltuuston päätökseen, jolla on päätetty toimittaa kansanäänestys, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Kaikilla äänestysoikeutetuilla on yhtäläinen äänestysoikeus. Äänestys on salainen.

Aloitteen tekemiseen kansanäänestyksen toimittamisesta tarvitaan vähintään kolme prosenttia 15 vuotta täyttäneistä sote-maakunnan asukkaista. Sote-maakuntavaltuuston on viipymättä päätettävä, toimitetaanko aloitteessa tarkoitettu kansanäänestys. Aloitetta käsiteltäessä sote-maakunnan on varattava aloitteen tekijöiden edustajille tilaisuus tulla kuulluiksi.

Kansanäänestyksen toimittamisesta säädetään sote-maakunnissa ja kunnissa toimitettavissa neuvoa-antavissa kansanäänestyksissä noudatettavasta menettelystä annetussa laissa (656/1990).

32 §

Sote-maakunnan vaikuttamistoimielimet

Sote-maakuntahallituksen on asetettava nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi sote-maakunnan nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä, ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaamiseksi sote-maakunnan vanhusneuvosto sekä vammaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi sote-maakunnan vammaisneuvosto. Vaikuttamistoimielinten jäsenet valitaan sote-maakunnan kunnissa toimivien vastaavien vaikuttamistoimielinten jäsenistä siten, että kustakin vaikuttamistoimielimestä valitaan vähintään yksi edustaja. Lisäksi vaikuttamistoimielimiin voidaan valita muita henkilöitä. Sote-maakuntahallituksen on huolehdittava edellä tarkoitettujen elinten toimintaedellytyksistä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuille elimille tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa sote-maakunnan toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä lasten ja nuorten, ikääntyneen väestön tai vammaisten ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta ja vaikuttamistoimielimet tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen maakunnassa.

33 §

Kansalliskielilautakunta ja saamen kielen lautakunta

Kaksikielisessä sote-maakunnassa on kansalliskielilautakunta. Lautakunnan jäseniksi valitaan sote-maakunnan kielivähemmistöön kuuluvia asukkaita edustavia henkilöitä.

Kansalliskielilautakunnan tehtävänä on:

1) selvittää, arvioida ja lausua siitä, miten sote-maakuntavaltuuston päätökset vaikuttavat kielisten oikeuksien käytännön toteutumiseen;

2) selvittää, arvioida ja määritellä sote-maakunnan vähemmistökielellä tarjottavien palvelujen tarvetta sekä seurata näiden palvelujen saatavuutta ja laatua;

3) selvitysten, arvioinnin ja seurannan perusteella tehdä sote-maakuntahallitukselle ehdotuksia toimenpiteiksi kielivähemmistön palvelujen ja palveluketjujen kehittämiseksi sekä henkilöstön kielitaitovaatimuksista ja kielitaidon kehittämisestä; sekä

4) tehdä ehdotuksia kaksikielisten maakuntien yhteistyötä ja työnjakoa koskevan sopimuksen sisällöstä, antaa sopimuksesta lausunto sote-maakuntavaltuustolle sekä seurata sopimuksen toteutumista.

Lautakunnalla voi olla myös muita hallintosäännössä määrättyjä tehtäviä.

Lautakunnan on annettava vuosittain sote-maakuntahallitukselle kertomus kielivähemmistön palvelujen toteutumisesta. Sote-maakuntahallitus antaa sote-maakuntavaltuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin lautakunnan antama kertomus antaa aihetta.

Sote-maakunnassa, johon kuuluu saamelaisten kotiseutualueeseen kuuluva kunta, on saamen kielen lautakunta. Lautakunnan jäseniksi valitaan saamenkielisiä henkilöitä. Vähintään yksi kolmasosa lautakunnan jäsenistä on nimettävä saamelaiskäräjien esittämistä henkilöistä. Lautakuntaan sovelletaan muutoin mitä edellä säädetään kansalliskielilautakunnasta.

34 §

Viestintä

Sote-maakunnan toiminnasta on tiedotettava asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Sote-maakunnan tulee antaa riittävästi tietoja sote-maakunnan järjestämistä palveluista, taloudesta, sote-maakunnan hallinnossa valmistelussa olevista asioista ja niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä päätöksistä ja päätösten vaikutuksista. Sote-maakunnan on tiedotettava siitä, millä tavoin päätösten valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa.

Sote-maakunnan on huolehdittava, että toimielinten käsittelyyn tulevien asioiden valmistelusta annetaan esityslistan valmistuttua yleisen tiedonsaannin kannalta tarpeellisia tietoja yleisessä tietoverkossa. Sote-maakunnan on verkkoviestinnässään huolehdittava, että salassa pidettäviä tietoja ei viedä yleiseen tietoverkkoon ja että yksityiselämän ja henkilötietojen suoja viestinnässä toteutuu.

Viestinnässä on käytettävä selkeää ja ymmärrettävää kieltä ja otettava huomioon sote-maakunnan eri asukasryhmien tarpeet.

III OSA

TOIMIELIMET JA JOHTAMINEN

6 Luku

Sote-maakunnan toimielimet

35 §

Sote-maakunnan toimielimet

Sote-maakunnassa on oltava sote-maakuntavaltuuston lisäksi sote-maakuntahallitus ja tarkastuslautakunta. Lisäksi sote-maakunnassa on oltava 33 §:ssä tarkoitettu kansalliskielilautakunta sekä saamen kielen lautakunta.

Sote-maakuntavaltuusto voi asettaa:

1) sote-maakuntahallituksen alaisena toimivia lautakuntia hoitamaan pysyväisluonteisia tehtäviä;

2) johtokuntia liikelaitoksen tai tehtävän hoitamista varten;

3) jaostoja sote-maakuntahallitukseen, lautakuntaan ja johtokuntaan.

Sote-maakuntahallitus ja sote-maakuntavaltuuston päätöksen nojalla muukin toimielin voi asettaa toimikunnan määrätyn tehtävän hoitamista varten.

Sote-maakuntahallituksen, lautakunnan ja johtokunnan jaostoihin sovelletaan, mitä asianomaisesta toimielimestä säädetään.

36 §

Toimielinten kokoonpano

Sote-maakuntavaltuusto voi päättää, että:

- 1) muu toimielin kuin sote-maakuntavaltuusto valitsee johtokunnan jäsenet tai osan jäsenistä;
- 2) johtokunnan jäsenet tai osa sen jäsenistä valitaan sote-maakuntavaltuuston määrittämien perusteiden mukaisesti sote-maakunnan asukkaiden, henkilöstön tai palvelujen käyttäjien esityksestä.

Jaoston jäsenenä voi olla myös toimielimen varajäsen. Sote-maakuntavaltuusto voi päättää, että jaoston jäseneksi, ei kuitenkaan puheenjohtajaksi, voidaan valita muitakin kuin toimielimen jäseniä ja varajäseniä.

Toimielinten jäsenille valitaan henkilökohtaiset varajäsenet, joihin sovelletaan, mitä varsinaisista jäsenistä säädetään.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta toimielimen jäseniä valittaessa säädetään erikseen.

37 §

Toimielimen jäsenten toimikausi ja valitseminen

Toimielimen jäsenet valitaan sote-maakuntavaltuuston toimikaudeksi, jollei sote-maakuntavaltuusto ole päättänyt, että heidän toimikautensa on sote-maakuntavaltuuston toimikautta lyhyempi, tai jäljempänä toisin säädetä. Jos toimielin valitsee jaoston jäsenet, se päättää samalla heidän toimikaudestaan. Edellä 35 §:n 3 momentissa tarkoitettu toimikunta asetetaan enintään sen asettaneen toimielimen toimikaudeksi.

Sote-maakuntahallituksen, tarkastuslautakunnan ja muiden lautakuntien jäsenet valitaan ke-säkuussa pidettävässä sote-maakuntavaltuuston kokouksessa.

38 §

Toimielimen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat

Sote-maakuntavaltuusto tai muu valinnasta vastaava toimielin valitsee jäseniksi valituista toimielimen puheenjohtajan ja tarpeellisen määrän varapuheenjohtajia. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat valitaan samassa vaalitoimituksessa.

Sote-maakuntavaltuusto voi päättää, että sote-maakuntavaltuuston ja sote-maakuntahallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat sekä lautakuntien puheenjohtajat toimivat päätoimisina tai osa-aikaisina luottamushenkilöinä.

39 §

Luottamushenkilöiden erottaminen kesken toimikauden

Sote-maakuntavaltuusto voi erottaa sote-maakunnan, sote-maakuntayhtymän tai sote-maakuntien yhteiseen toimielimeen valitsemansa luottamushenkilöt kesken toimikauden, jos he tai joku heistä ei nauti sote-maakuntavaltuuston luottamusta. Erottamispäätös koskee kaikkia toimielimeen valittuja luottamushenkilöitä.

Sote-maakuntavaltuusto voi erottaa sote-maakuntavaltuuston ja valitsemiensa toimielinten puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan kesken toimikauden, jos joku heistä ei nauti sote-maakuntavaltuuston luottamusta. Erottamispäätös koskee puheenjohtajistoa kokonaisuudessaan.

Luottamushenkilöiden ja puheenjohtajiston erottamista koskeva asia tulee vireille sote-maakuntahallituksen esityksestä tai vähintään neljänsosan valtuutetuista tehtyä sitä koskevan aloitteen.

40 §

Tilapäinen valiokunta

Kun 39 §:ssä tarkoitettu luottamushenkilöiden erottamista koskeva asia tai 47 §:ssä tarkoitettu sote-maakuntajohtajan irtisanomista tai muihin tehtäviin siirtämistä koskeva asia on tullut vireille, sote-maakuntavaltuusto voi asettaa tilapäisen valiokunnan, jonka on valmisteltava asia. Valiokunnan jäsenten on oltava valtuutettuja tai varavaltuutettuja.

Tilapäinen valiokunta voidaan asettaa myös lausunnon antamista ja hallinnon tarkastamista varten.

Tilapäisen valiokunnan on hankittava sen valmisteltaviin kuuluvissa asioissa sote-maakuntahallituksen lausunto.

Jos sote-maakuntahallituksen jäsenet ja varajäsenet ovat esteellisiä hoitamaan sote-maakuntahallitukselle 42 tai 43 §:n mukaan kuuluvia tehtäviä, eikä sote-maakuntahallitusta saada tästä syystä päätösvaltaiseksi, sote-maakuntavaltuuston tulee asettaa tilapäinen valiokunta, joka hoitaa niitä sote-maakuntahallituksen käsiteltäviä asioita, joita sote-maakuntahallituksen jäsenten ja varajäsenten esteellisyys koskee. Tätä tehtävää varten asetetun valiokunnan jäsenten vaalikelpoisuuteen sovelletaan, mitä sote-maakuntahallituksen jäsenten vaalikelpoisuudesta säädetään, ja siihen sovelletaan muuten, mitä sote-maakuntahallituksesta säädetään. Tätä tehtävää varten asetetun tilapäisen valiokunnan toimikausi päättyy, kun näiden asioiden käsittely sote-maakunnassa on päättynyt.

7 Luku

Sote-maakunnan johtaminen ja sote-maakuntahallitus

41 §

Sote-maakuntastrategia

Sote-maakunnalla on oltava strategia, jossa sote-maakuntavaltuusto päättää sote-maakunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Sote-maakunnan strategiassa tulee ottaa huomioon:

- 1) asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen sote-maakunnan tehtävälalla;
- 2) palvelujen järjestämistä ja tuottamista koskevat strategiset linjaukset;
- 3) sote-maakunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet;
- 4) omistajapolitiikka;
- 5) henkilöstöpolitiikka;
- 6) asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.

Kaksikielisessä maakunnassa strategiassa tulee huomioida kielellisten oikeuksien toteutuminen maakunnan palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa.

Sote-maakunnan strategian tulee perustua arvioon sote-maakunnan tilanteesta strategian laatimishetkellä sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista sote-maakunnan tehtävien toteuttamiseen. Strategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Sote-maakuntastrategian ottamisesta huomioon sote-maakunnan talousarvion ja -suunnitelman laatimisessa säädetään 113 §:ssä. Strategia tarkistetaan vähintään kerran sote-maakuntavaltuuston toimikaudessa.

42 §

Sote-maakunnan johtaminen

Sote-maakunnan toimintaa johdetaan sote-maakuntavaltuuston hyväksymän sote-maakuntastrategian mukaisesti.

Sote-maakuntahallitus johtaa sote-maakunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta.

Sote-maakuntajohtaja johtaa sote-maakuntahallituksen alaisena sote-maakunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa.

43 §

Sote-maakuntahallituksen tehtävät

Sote-maakuntahallituksen tulee:

- 1) vastata sote-maakunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta;
- 2) vastata sote-maakuntavaltuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta;
- 3) valvoa sote-maakunnan etua ja, jollei hallintosäännössä toisin määrätä, edustaa sote-maakuntaa ja käyttää sen puhevaltaa;
- 4) edustaa sote-maakuntaa työnantajana ja vastata sote-maakunnan henkilöstöpolitiikasta;
- 5) vastata sote-maakunnan toiminnan yhteensovittamisesta;
- 6) vastata sote-maakuntakonsernin omistajaohjauksesta sekä sote-maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen muiden tuottajien ohjauksesta ja valvonnasta;
- 7) huolehtia sote-maakunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä;
- 8) huolehtia sote-maakunnan sisäisen tarkastuksen järjestämisestä.

Sote-maakuntahallituksen tehtävistä sote-maakuntakonsernin omistajaohjauksessa ja konsernivalvonnassa säädetään 50 §:ssä.

44 §

Sote-maakuntahallituksen puheenjohtaja

Sote-maakuntahallituksen puheenjohtaja johtaa poliittista yhteistyötä, jota sote-maakuntahallituksen tehtävien toteuttaminen edellyttää. Sote-maakuntahallituksen puheenjohtajan muista tehtävistä määrätään hallintosäännössä.

45 §

Sote-maakuntajohtaja

Sote-maakuntajohtajan valitsee sote-maakuntavaltuusto. Sote-maakuntajohtaja voidaan valita joko toistaiseksi tai määräajaksi ja hän on virkasuhteessa sote-maakuntaan.

Jos sote-maakuntajohtajan vaalissa kukaan ei ole saanut yli puolta annetuista äänistä, toimitetaan uusi vaali kahden eniten ääniä saaneen välillä. Tässä vaalissa eniten ääniä saanut tulee valituksi.

Sote-maakuntajohtajalla on oikeus käyttää puhevaltaa sote-maakuntahallituksen puolesta sekä saada sote-maakunnan viranomaisilta tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, jollei salassapittoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

46 §

Johtajasopimus

Sote-maakunnan ja sote-maakuntajohtajan on tehtävä johtajasopimus, jossa sovitaan sote-maakunnan johtamisen edellytyksistä. Johtajasopimuksen hyväksyy sote-maakuntahallitus.

Johtajasopimukseen voidaan ottaa määräyksiä sote-maakuntajohtajan ja sote-maakuntahallituksen puheenjohtajan työnjaosta sote-maakunnan johtamisessa ottaen huomioon, mitä hallintosäännössä määrätään.

Johtajasopimukseen voidaan ottaa määräyksiä menettelytavoista, joilla johtajan viran hoitamiseen liittyvät erimielisyydet ratkaistaan 47 §:ssä tarkoitetun menettelyn sijasta. Johtajasopimuksessa voidaan tällöin menettelyn ohella sopia johtajalle maksettavasta erokorvauksesta.

47 §

Johtajan irtisanominen tai siirtäminen muihin tehtäviin

Sote-maakuntavaltuusto voi irtisanoa sote-maakuntajohtajan tai siirtää hänet muihin tehtäviin, jos hän on menettänyt sote-maakuntavaltuuston luottamuksen.

Asia tulee vireille sote-maakuntahallituksen esityksestä tai vähintään neljäsoosan valtuutetuista tehtyä sitä koskevan aloitteen. Asiaa valmisteltaessa johtajalle on ilmoitettava, mihin luottamuksen menetys perustuu, ja varattava hänelle tilaisuus tulla kuulluksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun päätöksen tekemisen edellytyksenä on, että sitä kannattaa vähintään kaksi kolmasosaa kaikista valtuutetuista. Päätös voidaan panna heti täytäntöön. Samalla johtaja voidaan vapauttaa tehtäviensä hoidosta.

48 §

Omistajaohjaus

Omistajaohjauksella tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla sote-maakunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan.

Toimenpiteet voivat liittyä ainakin perustamissopimuksiin, yhtiöjärjestysmääräyksiin, palvelujen tuottamista koskeviin sopimuksiin ja muihin sopimuksiin, henkilövalintoihin, ohjeiden antamiseen sote-maakuntaa eri yhteisöissä edustaville henkilöille sekä muuhun sote-maakunnan määräysvallan käyttöön.

49 §

Sote-maakunnan tytäryhteisöjen toiminta ja konserniohje

Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että sote-maakunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon sote-maakuntakonsernin kokonaisuus. Omistajaohjauksella varmistetaan palveluiden yhdenvertainen saatavuus sekä palveluiden laatu, vaikuttavuus ja kustannustehokkuus sote-maakunnan tytäryhteisöjen toiminnassa. Omistajaohjauksella varmistetaan myös avoimuuden, viestinnän ja palvelujen käyttäjien sekä sote-maakunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutuminen.

Sote-maakunnan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus.

Konserniohjetta sovelletaan sote-maakunnan tytäryhteisöjen ja soveltuvin osin osakkuusyhteisöjen omistajaohjaukseen.

Konserniohjeessa annetaan tarpeelliset määräykset ainakin:

- 1) sote-maakuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelusta ja ohjauksesta;
- 2) konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestämisestä;
- 3) tiedottamisesta ja sote-maakunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaamisesta;
- 4) velvollisuudesta hankkia sote-maakunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa;
- 5) konsernin sisäisistä palveluista;
- 6) sote-maakunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpanosta ja nimittämisestä;
- 7) sote-maakunnan tytäryhteisöjen hyvästä hallinto- ja johtamistavasta;
- 8) sote-maakuntakonsernin valmiussuunnittelusta, varautumisesta ja sen yhteensovittamisesta.

50 §

Konsernijohto

Sote-maakunnan konsernijohtoon kuuluvat sote-maakuntahallitus, sote-maakuntajohtaja ja muut hallintosäännössä määrätyt viranomaiset. Hallintosäännössä määrätään konsernijohtoon tehtävistä ja toimivallan jaosta.

Konsernijohto vastaa sote-maakuntakonsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä, jollei hallintosäännössä toisin määrätä.

51 §

Sisäinen tarkastus

Sote-maakuntahallituksen tulee järjestää sote-maakunnan riippumaton sisäinen tarkastus.

8 Luku

Sote-maakuntien yhteistoiminta

52 §

Yhteistoiminnan muodot

Sote-maakunnat voivat sopimuksen nojalla hoitaa tehtäviään yhdessä.

Sote-maakuntien julkisoikeudellisen yhteistoiminnan muotoja ovat yhteinen toimielin, yhteinen virka, sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta ja sote-maakuntayhtymä.

53 §

Yhteistoiminnan suhde julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettuun lakiin

Jos sote-maakunta sopii 7 §:n mukaisesti sote-maakunnalle laissa säädetyn tehtävän järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle sote-maakunnalle, siirtämiseen ei sovelleta julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (1397/2016), jäljempänä hankintalaki.

Sote-maakunnat voivat tuottaa palveluja yhteistoiminnassa, jos yhteistoiminnasta säädetään lailla tai kysymys on hankintalain 15 §:ssä tarkoitetusta hankinnasta sidosyksiköltä tai 16 §:ssä tarkoitetusta hankinnasta toiselta hankintayksiköltä.

54 §

Yhteinen toimielin

Sote-maakunta voi hoitaa tehtävää yhden tai useamman sote-maakunnan puolesta siten, että sote-maakunnilla on yhteinen toimielin, joka vastaa tehtävän hoitamisesta. Tehtävää hoitavaa sote-maakuntaa kutsutaan vastuu-sote-maakunnaksi.

Sote-maakunnat voivat sopia, että muut sote-maakunnat valitsevat osan yhteisen toimielimen jäsenistä.

55 §

Sopimus yhteisestä toimielimestä

Yhteistä toimielintä koskevassa sopimuksessa on sovittava ainakin:

- 1) yhteisen toimielimen tehtävistä sekä tarvittaessa 7 §:ssä tarkoitetun järjestämisvastuun siirtymisestä;
- 2) yhteisen toimielimen kokoonpanosta ja muiden sote-maakuntien oikeudesta valita toimielimen jäseniä;
- 3) kustannusten perusteista ja jakautumisesta;
- 4) sopimuksen voimassaolosta ja irtisanomisesta.

56 §

Yhteinen virka

Sote-maakunnat voivat yhtäpitävillä päätöksillä perustaa yhteisiä virkoja. Viranhaltija on virkasuhteessa kaikkiin kyseisiin sote-maakuntiin.

Järjestelyssä mukana olevien sote-maakuntien on sovittava ainakin työnantajan velvoitteiden hoitamisesta vastaavasta sote-maakunnasta sekä kustannusten perusteista ja jakautumisesta.

57 §

Sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta

Sote-maakunnalle tai sen viranomaiselle laissa säädetty tehtävä, jossa toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle, voidaan sopimuksella antaa toisen sote-maakunnan viranhaltijan hoidettavaksi.

Sopimukseen on otettava tarpeelliset määräykset ainakin tehtävän sisällöstä, tehtävän hoidon seurannasta, kustannusten perusteista ja jakautumisesta sekä sopimuksen voimassaolosta ja irtisanomisesta.

58 §

Sote-maakuntayhtymä

Sote-maakuntayhtymä perustetaan sote-maakuntien välisellä sote-maakuntavaltuustojen hyväksymällä sopimuksella (perussopimus). Sote-maakuntayhtymän nimessä tulee olla sana sote-maakuntayhtymä.

Sote-maakuntayhtymä on oikeushenkilö, joka voi hankkia oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä käyttää puhevaltaa tuomioistuimissa ja muussa viranomaisessa.

Sote-maakuntayhtymän tehtävinä voi olla vain jäsen-sote-maakuntien toimialaan kuuluvien tehtävien tukipalvelujen tuottamiseen liittyviä tehtäviä.

Sote-maakuntayhtymälle ei voida siirtää 7 §:ssä tarkoitettua järjestämisvastuuta.

59 §

Sote-maakuntayhtymän perussopimus

Perussopimuksessa on sovittava ainakin:

- 1) sote-maakuntayhtymän nimestä, kotipaikasta ja jäsen-sote-maakunnista;
- 2) sote-maakuntayhtymän tehtävistä;
- 3) yhtymäkokousedustajien tai yhtymävaltuuston jäsenten lukumäärästä ja äänivallan perusteista;
- 4) sote-maakuntayhtymän muista toimielimistä sekä niiden tehtävistä, päätösvallasta ja koollekutsumisesta;
- 5) siitä, mikä sote-maakuntayhtymän toimielin valvoo sote-maakuntayhtymän etua, edustaa sote-maakuntayhtymää ja tekee sen puolesta sopimukset;
- 6) jäsen-sote-maakuntien osuudesta sote-maakuntayhtymän peruspääomaan sekä jäsen-sote-maakuntien osuudesta varoihin ja vastuusta sen veloista sekä muista sote-maakuntayhtymän taloutta koskevista asioista;
- 7) sote-maakuntayhtymän hallinnon ja talouden tarkastuksesta;
- 8) sote-maakuntayhtymästä eroavan jäsen-sote-maakunnan ja toimintaa jatkavien jäsen-sote-maakuntien asemasta;
- 9) sote-maakuntayhtymän purkamisesta ja loppuselvityksen suorittamisesta;
- 10) talouden ja toiminnan seurantarjestelmästä ja raportoinnista jäsen-sote-maakunnille.

Perussopimuksessa voidaan myös sopia, että sopimuksessa määrätyissä asioissa päätöksen tekemiseen vaaditaan määränemmistö.

60 §

Perussopimuksen muuttaminen

Jos perussopimuksessa ei ole toisin sovittu, perussopimusta voidaan muuttaa, jos vähintään kaksi kolmannelta jäsen-sote-maakunnista sitä kannattaa ja niiden asukasluku on vähintään puolet kaikkien jäsen-sote-maakuntien yhteenlasketusta asukasluvusta.

61 §

Sote-maakuntayhtymän toimitimet

Sote-maakuntayhtymän päätösvaltaa käyttää yhtymävaltuusto tai yhtymäkokous.
Sote-maakuntayhtymällä voi olla myös muita perussopimuksessa sovittuja toimitimiä.
Perussopimuksessa voidaan sopia, että sote-maakuntayhtymän muiden kuin 1 momentissa tarkoitettujen toimitimien kokoonpano on sovitettava sellaiseksi, että se vastaa jäsenkuntien valtuustoissa edustettuina olevien eri ryhmien maakuntavaaleissa saamaa ääniosuutta sote-maakuntayhtymän alueella vaalilaissa säädetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti.

62 §

Yhtymävaltuusto

Yhtymävaltuustoon sovelletaan, mitä sote-maakuntavaltuustosta säädetään.
Yhtymävaltuuston jäsenet valitsee sote-maakunta perussopimuksessa sovitulla tavalla.

63 §

Yhtymäkokous

Jos sote-maakuntayhtymän päätösvaltaa käyttää yhtymäkokous, kokous on pidettävä vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Yhtymäkokousedustajan kuhunkin kokoukseen erikseen valitsee jäsen-sote-maakunnan sote-maakuntahallitus tai jäsen-sote-maakunnan sote-maakuntavaltuuston päättämä sote-maakunnan muu toimitin.

Yhtymäkokouksen tehtävänä on ainakin:

- 1) päättää sote-maakuntayhtymän talousarviosta ja taloussuunnitelmasta;
- 2) hyväksyä sote-maakuntayhtymän hallintosääntö;
- 3) valita sote-maakuntayhtymän toimitimet;
- 4) päättää luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista;
- 5) valita tilintarkastajat;
- 6) päättää tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta.

Yhtymäkokouksen julkisuuteen sovelletaan, mitä sote-maakuntavaltuuston kokouksen julkisuudesta säädetään 104 §:ssä. Yhtymäkokousedustajan esteellisyyteen sovelletaan, mitä sote-maakuntavaltuutetun esteellisyydestä säädetään 100 §:ssä.

64 §

Sote-maakuntayhtymän rahoitus

Sote-maakuntayhtymän sellaisten menojen rahoituksesta, joita ei muuten saada katetuiksi, vastaavat jäsen-sote-maakunnat siten kuin sote-maakuntien välisestä vastuunjaosta on perussopimuksessa sovittu.

65 §

Sote-maakuntayhtymästä eroaminen

Jäsen-sote-maakunta voi erota sote-maakuntayhtymästä. Jos muuta ei ole perussopimuksessa sovittu, eroaminen tapahtuu kalenterivuoden päättyessä jäsenmaakunnan ilmoitettua eroamisesta vähintään vuotta aikaisemmin.

66 §

Sopimuksesta aiheutuvan riidan ratkaiseminen

Yhteistoimintasopimuksesta aiheutuvat erimielisyydet ratkaistaan hallintoriita-asioina hallinto-oikeudessa siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

67 §

Sote-maakuntaa koskevien säännösten soveltaminen sote-maakuntayhtymässä

Sote-maakuntayhtymään sovelletaan, mitä sote-maakunnasta säädetään 1, 4, 6, 11, 22, 26, 27, 29, 30 ja 34 §:ssä, 6 luvussa, 43, 44, 48, 49 ja 50 §:ssä sekä 10–16 luvussa.

Yhtymävaltuustoon ja yhtymäkokoukseen sovelletaan, mitä 39 §:ssä säädetään sote-maakuntavaltuustosta. Sote-maakuntayhtymässä, jossa ei ole yhtymävaltuustoa, tulee asia vireille yhtymähallituksen tai jäsen-sote-maakunnan esityksestä.

Sote-maakuntayhtymän johtavan viranhaltijan irtisanomiseen tai siirtämiseen muihin tehtäviin sovelletaan, mitä sote-maakuntajohtajasta säädetään 47 §:ssä. Päätöksen tekemiseen vaaditaan, että sitä kannattaa kaksi kolmasosaa kaikkien jäsen-sote-maakuntien perussopimuksen mukaisesta yhteenlasketusta äänimäärästä.

Sote-maakuntayhtymän johtavan viranhaltijan ja sote-maakuntayhtymän välillä tehtävään johtajasopimukseen sovelletaan, mitä johtajasopimuksesta säädetään 46 §:ssä.

9 Luku

Sote-maakunnan liikelaitos

68 §

Sote-maakunnan liikelaitos ja sen tehtävät

Sote-maakunta voi perustaa liikelaitoksen liiketaloudellisten periaatteiden mukaan hoidettavaa tehtävää varten, jollei jäljempänä toisin säädetä. Liikelaitoksen perustaminen edellyttää erikseen tehtävää päätöstä.

Sote-maakunnan liikelaitoksen tehtävistä määrätään tarkemmin hallintosäännössä.

Sote-maakunnan liikelaitos toimii sote-maakunnan osana.

69 §

Liikelaitoksen johtokunnan tehtävät

Sote-maakunnan liikelaitoksella on johtokunta, joka ohjaa ja valvoo laitoksen toimintaa. Johtokunta vastaa laitoksen hallinnon ja toiminnan sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä. Lisäksi johtokunta huolehtii siitä, että laitos toimii sote-maakunnan asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden mukaisesti.

Johtokunnan tehtävänä on:

1) päättää laitoksen toiminnan kehittämisestä sote-maakuntavaltuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden rajoissa sekä seurata tavoitteiden saavuttamista ja raportoida niiden saavuttamisesta sote-maakuntavaltuustolle;

2) hyväksyä laitoksen talousarvio ja -suunnitelma vuoden loppuun mennessä sote-maakuntavaltuuston asettamien sitovien tavoitteiden sekä meno- ja tuloerien mukaisesti;

3) laatia laitoksen tilinpäätös;

4) päättää laitoksen investoinneista ja muista pitkävaikutteisista menoista sote-maakunnan investointisuunnitelman mukaisesti;

5) valvoa laitoksen etua ja, jollei hallintosäännössä toisin määrätä, edustaa sote-maakuntaa ja käyttää sen puhevaltaa liikelaitoksen tehtäväalueella.

Liikelaitoksen johtokunnan muista tehtävistä määrätään hallintosäännössä.

70 §

Liikelaitoksen johtaja

Sote-maakunnan liikelaitoksella on johtaja, joka on virkasuhteessa sote-maakuntaan. Johtaja johtaa ja kehittää johtokunnan alaisena laitoksen toimintaa.

Liikelaitoksen johtajan tehtävään määrittämisestä päättää sote-maakuntavaltuusto, ellei hallintosäännössä toisin määrätä.

Johtajalla on oikeus käyttää puhevaltaa johtokunnan puolesta, jollei hallintosäännössä toisin määrätä.

71 §

Sote-maakunnan liikelaitoksen talous

Sote-maakunnan liikelaitoksen talouteen sovelletaan sote-maakunnan taloutta koskevia säännöksiä kuitenkin siten, että:

1) liikelaitoksen talousarvio ja -suunnitelma laaditaan sote-maakunnan talousarviosta ja -suunnitelmasta erillisenä osana;

2) liikelaitoksen kirjanpito on eriytettävä sote-maakunnan kirjanpidossa;

3) liikelaitoksen toiminnasta laaditaan tilikaudelta erillistilinpäätös, joka annetaan tilintarkastajien tarkastettavaksi sekä saatetaan sote-maakuntahallituksen käsiteltäväksi;

4) liikelaitoksen tilinpäätöksen allekirjoittavat johtokunnan jäsenet ja liikelaitoksen johtaja;

IV OSA

LUOTTAMUSHENKILÖT JA HENKILÖSTÖ

10 Luku

Luottamushenkilöt

72 §

Sote-maakunnan luottamushenkilöt

Sote-maakunnan luottamushenkilöitä ovat valtuutetut ja varavaltuutetut, sote-maakunnan toimielimiin valitut jäsenet, sote-maakunnan sote-maakuntayhtymän toimielimiin valitsevat jäsenet sekä muut sote-maakunnan luottamustoimiin valitut henkilöt. Tehtävänsä perusteella sote-maakunnan toimielimen jäseneksi valittu sote-maakunnan viranhaltija tai työntekijä ei kuitenkaan ole sote-maakunnan luottamushenkilö.

Luottamushenkilön tulee edistää sote-maakunnan ja sen asukkaiden etua sekä toimia luottamustehtävässään arvokkaasti tehtävän edellyttämällä tavalla.

Sote-maakunnan valtion luottamustoimeen valitsemaan henkilöön sovelletaan, mitä sote-maakunnan luottamushenkilöstä säädetään.

73 §

Suostumus luottamustoimeen ja ero luottamustoimesta

Luottamustoimeen voidaan valita vain henkilö, joka on suostunut ottamaan toimen vastaan. Valtuustoehdokkaaksi voidaan asettaa vain henkilö, joka on antanut kirjallisen suostumuksensa valtuutetun toimen vastaanottamiseen.

Luottamushenkilön ja henkilön, joka on ehdolla muuhun luottamustoimeen kuin valtuuteksi, on sote-maakuntavaltuuston tai asianomaisen toimielimen pyynnöstä esitettävä selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen vaalikelpoisuutensa arvioinnissa.

Luottamustoimesta voi erota pätevästä syystä. Eron myöntämisestä päättää luottamushenkilön valinnut toimielin. Sote-maakuntavaltuusto myöntää eron valtuutetulle ja varavaltuutetulle.

74 §

Yleinen vaalikelpoisuus

Vaalikelpoinen sote-maakunnan luottamustoimeen on henkilö:

- 1) joka on kyseisen sote-maakunnan asukas;
- 2) jolla on jossakin sote-maakunnassa äänioikeus maakuntavaaleissa sinä vuonna, jona valtuutetut valitaan tai vaali muuhun luottamustoimeen toimitetaan; ja
- 3) jota ei ole julistettu vajaavaltaiseksi.

75 §

Vaalikelpoisuus sote-maakuntavaltuustoon

Vaalikelpoinen sote-maakuntavaltuustoon ei ole:

- 1) valtion virkamies, joka hoitaa välittömästi sote-maakuntaa koskevia valvontatehtäviä;
- 2) sote-maakunnan palveluksessa oleva henkilö, joka toimii sote-maakuntahallituksen tai lautakunnan tehtävälueen tai sote-maakunnan liikelaitoksen johtavassa tehtävässä tai sellaiseen rinnastettavassa vastuullisessa tehtävässä;

3) sote-maakunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa oleva henkilö, joka asemaltaan voidaan rinnastaa 2 kohdassa tarkoitettuun sote-maakunnan palveluksessa olevaan henkilöön;

4) sote-maakuntayhtymän jäsen-sote-maakunnan valtuuston osalta sote-maakuntayhtymän palveluksessa oleva henkilö, joka asemaltaan voidaan rinnastaa 2 kohdassa tarkoitettuun sote-maakunnan palveluksessa olevaan henkilöön.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu palvelussuhteessa oleva on vaalikelpoinen valtuutetuksi, jos palvelussuhde päättyy ennen kuin valtuutettujen toimikausi alkaa.

76 §

Vaalikelpoisuus sote-maakuntahallitukseen

Vaalikelpoinen sote-maakuntahallitukseen on henkilö, joka on vaalikelpoinen sote-maakuntavaltuustoon, ei kuitenkaan:

1) välittömästi sote-maakuntahallituksen alaisena toimiva sote-maakunnan palveluksessa oleva henkilö;

2) sote-maakunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa oleva henkilö, joka toimii 1 kohdassa tarkoitettuun tehtävään rinnastuvassa tehtävässä;

3) sote-maakunnan palveluksessa oleva henkilö, joka lautakunnan esittelijänä tai muuten vastaa sote-maakuntahallituksen käsiteltäviksi tulevien asioiden valmistelusta;

4) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä tai säätiössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle sote-maakuntahallituksessa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.

Henkilöstön edunvalvonnasta asianomaisessa sote-maakunnassa huolehtivan yhteisön hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen puheenjohtaja ei ole vaalikelpoinen sote-maakuntahallitukseen. Vaalikelpoinen ei myöskään ole henkilö, joka yhteisön neuvottelijana tai muussa vastaavassa ominaisuudessa vastaa edunvalvonnasta.

Enemmistön sote-maakuntahallituksen jäsenistä on oltava muita kuin sote-maakunnan tai sote-maakunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa olevia henkilöitä.

Edellä 1 momentin 4 kohtaa ei sovelleta sote-maakunnan määräysvallassa olevan yhteisön hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenen.

77 §

Vaalikelpoisuus muihin toimielimiin

Vaalikelpoinen lautakuntaan on henkilö, joka on vaalikelpoinen sote-maakuntavaltuustoon, ei kuitenkaan:

1) asianomaisen lautakunnan alainen maakunnan palveluksessa oleva henkilö;

2) henkilö, joka on asianomaisen lautakunnan tehtäväalueella toimivan, sote-maakunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;

3) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle asianomaisessa lautakunnassa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.

Pääasiallisesti henkilöstöasioita hoitavaan toimielimeen sovelletaan, mitä 76 §:n 2 momentissa säädetään.

Johtokuntaan ja toimikuntaan voidaan valita sellainenkin henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen sote-maakuntahallitukseen ja lautakuntaan tai joka ei ole kyseisen sote-maakunnan asukas.

78 §

Vaalikelpoisuus tarkastuslautakuntaan

Vaalikelpoinen tarkastuslautakuntaan ei ole:

- 1) sote-maakuntahallituksen jäsen;
- 2) henkilö, joka on sote-maakuntahallituksen tai sote-maakuntajohtajan hallintolain (434/2003) esteellisyysperusteita koskevassa 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu läheinen;
- 3) henkilö, joka on sote-maakunnan tai sote-maakunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sote-maakunnan määräysvallassa olevassa yhteisössä tai säätiössä;
- 4) henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen sote-maakuntahallitukseen.

79 §

Vaalikelpoisuus sote-maakuntayhtymän toimielimiin

Vaalikelpoinen sote-maakuntayhtymän toimielimiin on henkilö, joka 74 §:n mukaan on vaalikelpoinen sote-maakuntayhtymän jäsen-sote-maakunnan luottamustoimeen. Vaalikelpoinen ei kuitenkaan ole 75 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu henkilö eikä saman sote-maakuntayhtymän palveluksessa oleva henkilö.

Vaalikelpoinen muun kuin 61 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimielimen jäseneksi ei ole myöskään henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä tai säätiössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle toimielimessä tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.

Johtokuntaan ja toimikuntaan voidaan kuitenkin valita sellainenkin henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen sote-maakuntayhtymän muihin toimielimiin tai joka ei ole sote-maakuntayhtymän jäsen-sote-maakunnan asukas.

80 §

Vaalikelpoisuus sote-maakuntien yhteiseen toimielimeen

Sote-maakuntien yhteisessä toimielimessä, josta säädetään 54 §:ssä, jäseninä voivat olla asianaisten sote-maakuntien vastaavaan toimielimeen vaalikelpoiset henkilöt.

81 §

Vaalikelpoisuuden menettäminen

Jos luottamushenkilö menettää vaalikelpoisuutensa, hänet valinnut toimielin toteaa luottamustoimen päättyneeksi. Valtuutetun osalta päätöksen tekee sote-maakuntavaltuusto. Päätös pannaan täytäntöön heti.

Luottamushenkilö ei menetä vaalikelpoisuuttaan toimieliimeen, jos hänet otetaan väliaikaisesti enintään kuuden kuukauden ajaksi 75—78 §:ssä tarkoitettuun palvelussuhteeseen. Palvelussuhteen kestäessä hän ei kuitenkaan saa hoitaa luottamustointa.

82 §

Luottamustoimen hoitaminen

Luottamushenkilö pysyy toimessaan sen ajan, joksi hänet on valittu, ja sen jälkeenkin siihen saakka, kunnes toimeen on valittu toinen. Kesken toimikautta avoimeksi tulleeseen luottamustoimeen on valittava jäljellä olevaksi toimikaudeksi uusi luottamushenkilö.

Toimeen valitun luottamushenkilön on myös hoidettava tointaan siihen saakka, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu, jos:

- 1) luottamushenkilövaalista tehdään valitus;
- 2) eroa ei ole myönnetty; tai
- 3) sote-maakuntahallitus on 99 §:n nojalla jättänyt sote-maakuntavaltuuston vaalipäätöksen täytäntöön panematta.

83 §

Päätoimisen ja osa-aikaisen luottamushenkilön asema

Päätoimiseen ja osa-aikaiseen luottamustoimeen voidaan valita henkilö, joka on suostunut ottamaan toimen vastaan.

Päätoimisella luottamushenkilöllä on oikeus saada virka- tai työvapaata työstään päätoimisen luottamustoimen ajaksi. Jos päätoiminen luottamustoimi päättyy enenaikaisesti vaalikelpoisuuden menettämisen tai erottamisen vuoksi, henkilöllä on oikeus keskeyttää virka- tai työvapaa ilmoittamalla keskeytyksestä työnantajalle vähintään kuukautta ennen työhön palaamistaan.

Osa-aikaisen luottamustoimen hoitamista varten tarvittavasta vapaasta luottamushenkilön on sovittava työnantajansa kanssa. Työnantaja ei voi ilman työhön liittyvää painavaa syytä kieltäytyä myöntämästä vapaata osa-aikaisen luottamustoimen hoitamista varten. Työnantajan on pyynnöstä annettava kirjallinen selvitys kieltäytymisensä perusteista.

Sote-maakuntavaltuusto päättää päätoimiselle ja osa-aikaiselle luottamushenkilölle maksettavasta kuukausipalkasta ja korvauksista. Päätoimisella ja osa-aikaisella luottamushenkilöllä on oikeus saada vuosilomaa, sairauslomaa ja perhevapaata sekä työterveyshuollon palveluja samoin perusteita kuin sote-maakunnan viranhaltijalla. Mitä työtapaturma- ja ammattitautilaissa (459/2015) säädetään työnantajasta ja työntekijästä, sovelletaan sote-maakuntaan sekä päätoimiseen ja osa-aikaiseen luottamushenkilöön.

84 §

Luottamushenkilön oikeus saada vapaata työstään luottamustoimen hoitamista varten

Sote-maakunnan luottamushenkilöllä on oikeus saada vapaata työstään sote-maakunnan toimieliimen kokoukseen osallistumista varten. Työnantaja voi kuitenkin kieltäytyä antamasta vapaata, jos työnantaja ei ole saanut tietoa tarvittavasta vapaasta viimeistään 14 päivää ennen kokouspäivää ja työnantajalla on kieltäytymiselleen työhön liittyvä painava syy. Työnantajan on pyydettyäessä annettava kirjallinen selvitys kieltäytymisensä perusteista.

Sote-maakunnan määrämien muun kuin 1 momentissa tarkoitetun luottamustoimen hoitamista varten sekä valtuustoryhmän kokoukseen osallistumista varten tarvittavasta vapaasta sote-maakunnan luottamushenkilön on sovittava työnantajansa kanssa.

Luottamushenkilön on ilmoitettava toimielimen ja valtuustoryhmän kokousajankohdat ja sote-maakunnan määrämät luottamustehtävät työnantajalleen viipymättä sen jälkeen, kun hän on saanut ne tietoonsa.

85 §

Palkkiot ja korvaukset

Luottamushenkilölle maksetaan:

- 1) kokouspalkkiota;
- 2) korvausta ansionmenetyksestä ja kustannuksista, joita luottamustoimen vuoksi aiheutuu sijaisen palkkaamisesta, lastenhoidon järjestämisestä tai muusta vastaavasta syystä;
- 3) matkakustannusten korvausta ja päivärahaa.

Luottamushenkilölle voidaan myös maksaa palkkiota määräajalta sekä muita erillispalkkioita. Sote-maakunta voi luottamushenkilöltä saadun valtuutuksen perusteella periä tälle maksetusta palkkiosta tuloverolain (1535/1992) 31 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun luottamushenkilömaksun, jonka sote-maakunta tilittää puolueelle tai puolueyhdistykselle. Perittyjen luottamushenkilömaksujen määrä on ilmoitettava sote-maakunnan tilinpäätöksessä.

86 §

Tietojensaantioikeus

Luottamushenkilöllä on oikeus saada sote-maakunnan viranomaisilta tietoja, joita hän toimesaan pitää tarpeellisina ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 6 ja 7 §:n mukaan eivät ole vielä julkisia, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Luottamushenkilöllä on oikeus saada sote-maakunnan konsernijohdolta konsernijohdon hallussa olevia sote-maakunnan tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

87 §

Sidonnaisuuksien ilmoittaminen

Tämän pykälän 2 momentissa tarkoitetun sote-maakunnan luottamushenkilön ja viranhaltijan on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään ja luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa.

Velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksista koskee sote-maakuntahallituksen jäseniä, sote-maakuntavaltuuston ja lautakunnan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajia, sote-maakuntajohtajaa sekä sote-maakuntahallituksen ja lautakunnan esittelijää. Ilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on tehtäväänsä valittu. Henkilön on myös ilmoitettava viivytyksettä sidonnaisuuksissa tapahtuneet muutokset.

Sidonnaisuusilmoitus tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset sote-maakuntavaltuuston tiedoksi. Tarkastuslautakunta voi

tarvittaessa kehottaa ilmoitusvelvollista tekemään uuden ilmoituksen tai täydentämään jo tehtyä ilmoitusta.

Sote-maakunnan on pidettävä sidonnaisuuksista rekisteriä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvan luottamustoimen tai tehtävän päättyessä henkilöä koskevat tiedot on poistettava rekisteristä ja tietoverkosta.

88 §

Virheellinen menettely luottamustoimessa

Luottamushenkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Jos on syytä epäillä, että luottamushenkilö on toimessaan syyllistynyt virkarikokseen tai muihin menetelty siinä velvollisuuksiensa vastaisesti, sote-maakuntahallituksen on vaadittava asianomaiselta selitys sekä tarvittaessa ilmoitettava asiasta maakuntavaltuustolle. Asiasta on viipymättä tehtävä rikosilmoitus, jos kysymyksessä on ilmeinen virkarikos.

Sote-maakuntavaltuusto voi tutkimuksen tai oikeudenkäynnin ajaksi pidättää luottamushenkilön toimestaan, jollei hän ole itse ilmoittanut vetäytyvänsä luottamustoimesta. Ennen sote-maakuntavaltuuston kokousta voi pidättämisestä väliaikaisesti päättää sote-maakuntavaltuuston puheenjohtaja. Pidättämisspätös voidaan panna täytäntöön heti.

Sote-maakuntavaltuuston on luottamushenkilön toimessaan tekemäksi epäiltyä virkarikosta koskevan esitutkinnan tai oikeudenkäynnin ajaksi pidätettävä luottamushenkilötoimestaan, jos se on sote-maakunnan päätöksenteon uskottavuuden ja luotettavuuden turvaamiseksi välttämätöntä ottaen huomioon epäillyn rikoksen vakavuus, mahdollinen toistuvuus ja muut seikat. Pidättämisspätös voidaan panna täytäntöön heti.

Sote-maakunnan viranomaisella on valmistellessaan 3 tai 4 momentin mukaista päätöstä oikeus saada esitutkintalain (805/2011) 3 luvun 6 §:n mukainen ilmoitus esitutkinnan aloittamisesta luottamushenkilön tekemäksi epäillystä virkarikoksesta.

89 §

Rikollinen menettely luottamustoimen ulkopuolella

Jos luottamushenkilö on asetettu syytteeseen rikoksesta, jonka laatu tai tekotapa osoittaa, ettei hän voi toimia luottamustehtävässänsä sen edellyttämällä tavalla, sote-maakuntavaltuusto voi oikeudenkäynnin ajaksi pidättää hänet toimestaan. Pidättämisspätös voidaan panna täytäntöön heti.

Jos luottamushenkilö vaalin toimittamisen jälkeen on lainvoimaisella tuomiolla tuomittu vankeuteen vähintään kuudeksi kuukaudeksi, sote-maakuntavaltuusto voi erottaa hänet luottamustoimestaan. Päätös pannaan täytäntöön heti.

11 luku

Henkilöstö

90 §

Sote-maakunnan henkilöstö

Sote-maakunnan palveluksessa oleva henkilöstö on virkasuhteessa tai työsopimussuhteessa sote-maakuntaan. Virkasuhteesta ja työsopimussuhteesta sekä virka- ja työehtosopimuksista sote-maakunnissa säädetään erikseen.

Tehtävää, jossa käytetään julkista valtaa, hoidetaan virkasuhteessa. Tällaista tehtävää varten perustetaan virka. Perustellusta syystä henkilö voidaan kuitenkin ottaa tällaiseen tehtävään virkasuhteeseen myös ilman, että tehtävää varten on perustettu virka.

91 §

Viran perustaminen ja lakkauttaminen

Viran perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää sote-maakuntavaltuusto tai sote-maakunnan hallintosäännössä määrätty muu toimielin.

Kun virka, jossa ei käytetä julkista valtaa, tulee avoimeksi, se lakkautetaan.

92 §

Viran muuttaminen työsuhteiseksi

Jos viran tehtäviin ei kuulu julkisen vallan käyttöä ja työnantaja on tarjonnut viranhaltijalle työsuhteista tehtävää vähintään entisillä palvelussuhteen ehdoilla sekä antanut viranhaltijalle työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 4 §:ssä tarkoitetun kirjallisen selvityksen työnteon keskeisistä ehdoista, työnantaja voi päättää, että virkasuhde muutetaan työsopimussuhteeksi. Virkasuhde muuttuu tässä pykälässä tarkoitetun työnantajan tarjouksen mukaiseksi työsopimussuhteeksi päätöksen tultua lainvoimaiseksi.

12 luku

Päätöksenteko- ja hallintomenettely

93 §

Hallintosääntö

Hallintosäännössä annetaan tarpeelliset määräykset ainakin:

- 1) hallinnon ja toiminnan järjestämiseen liittyvistä seuraavista asioista:
 - a) toimielimistä ja johtamisesta;
 - b) sote-maakuntahallituksen puheenjohtajan tehtävistä;
 - c) henkilöstöorganisaatiosta;
 - d) taloudenhoidosta;
 - e) hallinnon ja talouden tarkastuksesta;
 - f) sisäisestä valvonnasta, riskienhallinnasta ja sopimusten hallinnasta;
- 2) päätöksenteko- ja hallintomenettelyyn liittyvistä seuraavista asioista:
 - a) toimivallan siirtämisestä;
 - b) toimielinten kokoontumisesta;
 - c) varajäsenten kutumisesta;
 - d) toimielimen puheenjohtajan tehtävistä;

- e) kokouksen tilapäisestä puheenjohtajasta;
 - f) sote-maakuntahallituksen edustajan ja sote-maakuntajohtajan läsnäolosta ja puheoikeudesta muiden toimielinten kokouksissa;
 - g) muiden kuin jäsenten läsnäolosta ja puheoikeudesta toimielinten kokouksissa;
 - h) toimielinten päätöksentekotavoista sekä siitä, miten maakunta huolehtii, että sähköiseen kokoukseen ja sähköiseen päätöksentekomenettelyyn osallistumiseen tarvittavat tekniset välineet ja yhteydet ovat käytettävissä;
 - i) esittelystä;
 - j) pöytäkirjan laatimisesta, tarkastamisesta ja tiedoksi antamisesta;
 - k) asiakirjojen allekirjoittamisesta;
 - l) tiedonhallinnan ja asiakirjahallinnon järjestämisestä;
 - m) asiakirjoista tai tiedon antamisesta perittävistä maksuista;
 - n) 30 §:ssä tarkoitetun aloitteen käsittelystä ja aloitteen tekijälle annettavista tiedoista;
 - o) viestinnän periaatteista;
 - p) menettelystä otettaessa asia ylemmän toimielimen käsiteltäväksi.
- 3) sote-maakuntavaltuuston toimintaan liittyvistä seuraavista asioista:
- a) sote-maakuntavaltuuston kokousmenettelystä;
 - b) varavaltuutetun kutumisesta valtuutetun tilalle;
 - c) valtuutetun aloitteen käsittelystä;
 - d) valtuutettujen valtuustotyöskentelyä varten muodostamista valtuustoryhmistä;
 - e) kokouksiin osallistumisesta ja kokouskutsun lähettämisestä sähköisesti;
 - f) valtuutettujen puheenvuorojen pituudesta yksittäisissä asioissa, jos ne ovat tarpeen kokouksen kulun turvaamiseksi.

Hallintosäännössä annetaan tarpeelliset määräykset, joilla turvataan kielilaissa (423/2003) ja muualla laissa säädettyjen kielellisten oikeuksien toteutuminen sote-maakunnan hallinnossa.

94 §

Toimivallan siirtäminen

Sote-maakuntavaltuusto voi hallintosäännössä siirtää toimivaltaansa sote-maakunnan muille toimielimille, luottamushenkilöille ja viranhaltijoille. Toimivaltaa ei kuitenkaan saa siirtää asioissa, joista sote-maakuntavaltuuston on tässä tai muussa laissa olevan säännöksen mukaan päätettävä.

Soge-maakuntavaltuusto voi hallintosäännössä antaa sote-maakunnan muulle 1 momentissa tarkoitetulle viranomaiselle oikeuden siirtää sille siirrettyä toimivaltaa edelleen. Näin siirrettyä toimivaltaa ei voida enää siirtää edelleen.

Sote-maakuntavaltuuston on, jos siitä laissa erikseen säädetään, annettava sote-maakunnan viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttäminen hallintosäännössä maakunnan viranhaltijalle:

- 1) laissa tai asetuksessa säädettyissä lupa-, ilmoitus-, valvonta- tai toimitusmenettelyä koskeissa asioissa;
- 2) yksilöön kohdistuvissa sosiaali- ja terveydenhuollon asioissa;
- 3) muissa laissa erikseen säädettyissä tehtävissä.

95 §

Asian ottaminen ylemmän toimielimen käsiteltäväksi

Sote-maakuntahallitus, sote-maakuntahallituksen puheenjohtaja, sote-maakuntajohtaja ja hallintosäännössä määrätty sote-maakunnan viranhaltija voivat ottaa sote-maakuntahallituksen käsiteltäväksi asian, joka on tämän lain nojalla siirretty sote-maakuntahallituksen alaisen viranomaisen tai sote-maakuntahallituksen jaoston toimivaltaan ja jossa asianomainen viranomainen on tehnyt päätöksen.

Hallintosäännössä voidaan määrätä, että 1 momentissa tarkoitettu oikeus koskee vastaavasti lautakuntia, niiden puheenjohtajia tai hallintosäännössä määrättyä sote-maakunnan viranhaltijaa asianomaisen lautakunnan alaisen viranomaisen tai lautakunnan jaoston toimivaltaan siirretyissä asioissa, jollei sote-maakuntahallitus, sote-maakuntahallituksen puheenjohtaja, sote-maakuntajohtaja tai 1 momentissa tarkoitettu hallintosäännössä määrätty kunnan viranhaltija ole ilmoittanut asian ottamisesta sote-maakuntahallituksen käsiteltäväksi.

Hallintosäännössä voidaan määrätä, että liikelaitoksen johtokunta, sen puheenjohtaja tai sote-maakunnan viranhaltija voivat ottaa liikelaitoksen johtokunnan käsiteltäväksi asian, joka on tämän lain nojalla siirretty liikelaitoksen johtokunnan alaisen viranomaisen toimivaltaan ja jossa asianomainen viranomainen on tehnyt päätöksen. Tällöin asiaa ei voida ottaa sen lautakunnan käsiteltäväksi, jonka alainen liikelaitoksen johtokunta on. Jos asia on päätetty ottaa sekä liikelaitoksen johtokunnan että sote-maakuntahallituksen käsiteltäväksi, asia käsitellään sote-maakuntahallituksessa.

Asia on otettava ylemmän toimielimen käsiteltäväksi sen ajan kuluessa, jossa 137 §:ssä tarkoitettu oikaisuvaatimus päätöksestä on tehtävä.

Ylemmän toimielimen käsiteltäväksi ei kuitenkaan saa ottaa 94 §:n 3 momentissa tarkoitettuja lain nojalla viranhaltijalle säädettyjä asioita.

96 §

Valtuustoasioiden valmistelu

Sote-maakuntahallituksen on valmisteltava sote-maakuntavaltuustossa käsiteltävät asiat lukuun ottamatta asioita, jotka koskevat sote-maakuntavaltuuston toiminnan sisäistä järjestelyä tai jotka 40 §:ssä tarkoitettu tilapäinen valiokunta tai 123 §:ssä tarkoitettu tarkastuslautakunta on valmistellut.

97 §

Sote-maakuntavaltuuston kokoontuminen

Sote-maakuntavaltuusto kokoontuu päättämääränsä aikoina ja myös silloin, kun sote-maakuntavaltuuston puheenjohtaja katsoo sen tarpeelliseksi.

Sote-maakuntavaltuusto on kutsuttava koolle myös sote-maakuntahallituksen tai vähintään neljännen valtuutetuista sitä pyytäessä ilmoittamansa asian käsittelyä varten. Tällainen asia on valmisteltava kiireellisesti.

Sote-maakuntavaltuuston kutsuu koolle puheenjohtaja. Kokouskutsun sote-maakuntavaltuuston ensimmäiseen kokoukseen antaa sote-maakuntahallituksen puheenjohtaja, ja kokouksen avaa iältään vanhin läsnä oleva valtuutettu, joka johtaa puhetta, kunnes sote-maakuntavaltuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat on valittu. Kutsussa on ilmoitettava käsiteltävät asiat.

Kokouskutsu on lähetettävä vähintään neljä päivää ennen kokousta. Samassa ajassa on kokouksesta tiedotettava yleisessä tietoverkossa. Kokouskutsu voidaan lähettää sähköisesti, jos sote-maakunta huolehtii, että tähän tarvittavat tekniset välineet ja yhteydet ovat käytettävissä.

98 §

Sote-maakuntavaltuustossa käsiteltävät asiat

Sote-maakuntavaltuusto voi käsitellä asian, joka on mainittu kokouskutsussa ja joka on valmisteltu 96 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Jos asia on kiireellinen, sote-maakuntavaltuusto voi päättää ottaa asian käsiteltäväkseen, vaikka sitä ei ole mainittu kokouskutsussa. Jos asiaa ei ole valmisteltu, päätös asian ottamisesta käsiteltäväksi on tehtävä yksimielisesti.

99 §

Sote-maakuntavaltuuston päätösten laillisuuden valvonta

Jos sote-maakuntahallitus katsoo, että sote-maakuntavaltuuston päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, sote-maakuntavaltuusto on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen, sote-maakuntahallituksen on jätettävä päätös täytäntöön panematta. Asia on viipymättä saatettava sote-maakuntavaltuuston uudelleen käsiteltäväksi.

100 §

Esteellisyys

Valtuutettu on sote-maakuntavaltuustossa esteellinen käsittelemään asiaa, joka koskee henkilökohtaisesti häntä tai hänen hallintolain 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua läheistään. Jos valtuutettu ottaa osaa asian käsittelyyn muussa toimielimessä, häneen sovelletaan, mitä kyseisen toimielimen jäsenen esteellisyydestä säädetään.

Muun luottamushenkilön, tilintarkastajan sekä sote-maakunnan viranhaltijan ja työntekijän esteellisyydestä säädetään hallintolain 27—30 §:ssä.

Hallintolain 28 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu palvelussuhde sote-maakuntaan ei kuitenkaan tee luottamushenkilöä, viranhaltijaa eikä työntekijää esteelliseksi asiassa, jossa sote-maakunta on asianosainen. Jos luottamushenkilö on palvelussuhteensa perusteella esitellyt tai muuten vastaavalla tavalla käsitellyt asiaa, hän on kuitenkin esteellinen.

Hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohtaa ei sovelleta sote-maakunnan luottamushenkilöön, viranhaltijaan tai työntekijään, vaikka tämä olisi mainitussa lainkohdassa tarkoitettussa asemassa sote-maakunnan liikelaitoksessa tai maakuntayhtymässä. Henkilö on kuitenkin esteellinen, jos sote-maakunnan edut ovat ristiriidassa liikelaitoksen tai sote-maakuntayhtymän etujen kanssa taikka asian tasapuolinen käsittely edellyttää, ettei henkilö osallistu asian käsittelyyn. Myöskään hallintolain 28 §:n 1 momentin 6 kohtaa ei sovelleta sote-maakunnassa.

Esteellisen henkilön on ilmoitettava esteellisyydestään. Henkilön on lisäksi toimielimen pyynnöstä esitettävä selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen esteellisyytensä arvioinnissa.

101 §

Toimielimen päätöksentekotavat

Toimielimelle kuuluvista asioista voidaan päättää varsinaisessa kokouksessa, sähköisessä toimintaympäristössä tapahtuvassa kokouksessa (sähköinen kokous) tai sähköisesti ennen kokousta (sähköinen päätöksentekomenettely).

Sähköisessä kokouksessa ja sähköisessä päätöksentekomenettelyssä sote-maakunnan tulee huolehtia tietoturvallisuudesta ja siitä, etteivät salassa pidettävät tiedot ole ulkopuolisen saatavissa.

102 §

Sähköinen kokous

Sähköisen kokouksen edellytyksenä on, että läsnä oleviksi todetuilla on käytettävissään näkö- ja ääniyhteys.

103 §

Sähköinen päätöksentekomenettely

Sote-maakuntavaltuuston ja muiden toimielinten julkisia kokouksia lukuun ottamatta toimielimen päätöksenteko voi tapahtua suljetussa sähköisessä päätöksentekomenettelyssä.

Käsiteltävät asiat tulee yksilöidä kokouskutsussa ja mainita, mihin mennessä asia voidaan käsitellä sähköisessä päätöksentekomenettelyssä. Asia on käsitelty, kun kaikki toimielimen jäsenet ovat ilmaisseet kantansa asiaan ja käsittelyn määräaika on päättynyt. Asia siirtyy kokouksen käsiteltäväksi, jos yksikin jäsen sitä vaatii tai on jättänyt kantansa ilmaisematta.

Sähköisessä päätöksentekomenettelyssä tehtyjä päätöksiä koskeva pöytäkirja voidaan tarkastaa ennen kokousta.

104 §

Kokouksen julkisuus

Sote-maakuntavaltuuston kokoukset ovat julkisia, jollei kokouksessa käsitellä asiaa tai asiakirjaa, joka on lailla säädetty salassa pidettäväksi tai jollei sote-maakuntavaltuusto muuten painavan syyn vuoksi jossakin asiassa toisin päättä.

Sote-maakuntavaltuuston suljetussa kokouksessa esitetyt ja siinä käydystä keskustelusta laaditut asiakirjat ovat salassa pidettäviä, jos niin laissa säädetään.

Muun toimielimen kuin sote-maakuntavaltuuston kokoukset ovat julkisia vain, jos toimielin niin päättää eikä kokouksessa käsitellä asiaa tai asiakirjaa, joka on lailla säädetty salassa pidettäväksi.

Yleisöllä on oltava mahdollisuus seurata toimielimen julkista kokousta myös siltä osin kuin kokoukseen osallistutaan sähköisesti.

105 §

Kokouksen johtaminen ja puheenvuorot

Puheenjohtaja johtaa asioiden käsittelyä ja pitää huolta järjestyksestä toimielimen kokouksessa. Jos kokouksessa läsnä oleva henkilö käytöksellään häiritsee kokouksen kulkua, puheen-

johtajan tulee kehottaa häntä käyttäytymään asianmukaisesti. Jos kehotusta ei noudateta, puheenjohtaja voi määrätä henkilön poistumaan. Jos syntyy epäjärjestys, puheenjohtajan on keskeytettävä tai lopetettava kokous.

Toimielimen jäsenellä on puheoikeus käsiteltävänä olevassa asiassa. Jäsenen on puheessaan pysyttävä asiassa. Jos puhuja poikkeaa asiasta, puheenjohtajan on kehotettava häntä palaamaan asiaan. Jos puhuja ei noudata kehotusta, puheenjohtaja voi kieltää häntä jatkamasta puhetta. Jos puhuja ilmeisen tarpeettomasti pitkittää puhettaan, puheenjohtaja voi asiasta huomautettuaan kieltää häntä jatkamasta puhettaan.

106 §

Päätösvaltaisuus

Sote-maakuntavaltuusto on päätösvaltainen, kun vähintään kaksi kolmasosaa valtuutetuista on läsnä.

Muu toimielin kuin sote-maakuntavaltuusto on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on läsnä.

Läsnä oleviksi katsotaan myös toimielimen jäsenet, jotka osallistuvat kokoukseen sähköisesti.

107 §

Äänestys

Jos toimielin on asiasta yksimielinen tai vastaehdotusta ei ole kannatettu, puheenjohtaja toteaa päätöksen. Muussa tapauksessa puheenjohtaja toteaa ehdotukset, joita ei kannatuksen puuttuessa oteta äänestettäväksi, ja ehdotukset, joista äänestetään. Puheenjohtaja saattaa toimielimen hyväksyttäväksi äänestystavan ja, jos äänestyksiä on toimitettava useampia, äänestysjärjestyksen sekä tekee äänestysesityksen siten, että vastaus "jaa" tai "ei" ilmaisee kannanoton ehdotukseen.

Äänestys toimitetaan avoimesti. Päätökseksi tulee ehdotus, joka on saanut eniten ääniä, tai äänten mennessä tasan ehdotus, jota puheenjohtaja on äänestänyt.

108 §

Vaali

Vaalissa tulevat valituiksi se henkilö tai ne henkilöt, jotka ovat saaneet eniten ääniä. Luottamushenkilöiden vaali toimitetaan suhteellisena, jos sitä vaatii läsnä olevista toimielimen jäsenistä vähintään määrä, joka saadaan jakamalla läsnä olevien lukumäärä valittavien lukumäärällä lisättyinä yhdellä. Jos osamääräksi tulee murtoluku, se korotetaan lähinnä ylempään kokonaislukuun.

Varajäsenet valitaan samassa vaalissa kuin varsinaiset jäsenet. Jos varajäsenet ovat henkilökohtaisia, ehdokkaat on hyväksyttävä ennen vaalia ja ehdokkaana tulee olla sekä varsinainen jäsen että tämän varajäsen. Jos varajäsenet eivät ole henkilökohtaisia, valituiksi tulevat varsinaisiksi jäseniksi valittujen jälkeen seuraavaksi eniten ääniä tai korkeimmat vertausluvut saaneet ehdokkaat.

Suhteellista vaalia toimitettaessa sovelletaan, mitä maakuntavaaleista vaalilaissa säädetään. Lisäksi sote-maakuntavaltuusto voi antaa määräyksiä vaalin toimittamisesta. Suhteellinen vaali

ja vaadittaessa myös enemmistövaali on toimitettava suljetuin lipuin. Äänten mennessä tasan ratkaisee arpa.

Vaali voidaan toimittaa suljetuin lipuin sähköisessä kokouksessa vain, jos vaalisalaisuus on turvattu.

109 §

Eriävä mielipide

Päätöksentekoon osallistuneella, jos hän on tehnyt vastaehdotuksen tai äänestänyt päätöstä vastaan, sekä asian esittelijällä, jos päätös poikkeaa päätösehdotuksesta, on oikeus ilmoittaa päätöksestä eriävä mielipide. Ilmoitus on tehtävä heti, kun päätös on tehty. Ennen pöytäkirjan tarkastamista esitetyt kirjalliset perustelut liitetään pöytäkirjaan.

Päätöstä vastaan äänestänyt tai eriävän mielipiteen ilmoittanut ei ole vastuussa päätöksestä. Esittelijä on vastuussa hänen esittelystään tehdystä päätöksestä, jollei hän ole ilmoittanut eriävää mielipidettä.

110 §

Pöytäkirja

Toimielimen päätöksistä pidetään pöytäkirjaa.

Luottamushenkilön ja viranhaltijan päätöksistä pidetään pöytäkirjaa, jollei se päätöksen luonteen johdosta ole tarpeetonta.

111 §

Sote-maakunnan ilmoitukset

Sote-maakunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi julkaisemalla ne yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu, sekä tarpeen vaatiessa muulla sote-maakunnan päättämällä tavalla.

Ilmoitusten on oltava yleisessä tietoverkossa 14 vuorokautta, jollei asian luonteesta muuta johdu. Ilmoituksen sisältämät henkilötiedot on poistettava tietoverkosta edellä mainitun ajan kuluttua.

112 §

Tietojen saatavuus yleisessä tietoverkossa

Sote-maakunnan järjestämiä palveluja sekä maakunnan toimintaa koskevat keskeiset tiedot on julkaistava yleisessä tietoverkossa. Yleisessä tietoverkossa on oltava saatavilla ainakin seuraavat tiedot:

- 1) sote-maakuntastrategia;
- 2) hallintosääntö;
- 3) talousarvio ja -suunnitelma;
- 4) tilinpäätös;
- 5) tarkastuslautakunnan arviointikertomus;
- 6) tilintarkastuskertomus;

- 7) sote-maakuntien yhteistoimintaa koskevat sopimukset;
- 8) konserniohje;
- 9) luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden sidonnaisuusilmoitukset;
- 10) luottamushenkilöiden palkkioiden ja korvausten perusteet;
- 11) palveluista perittävät maksut;

13 luku

Talous

113 §

Talousarvio ja –suunnitelma

Sote-maakuntavaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä Sote-maakunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon sote-maakuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä sote-maakuntavaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään talousarviovuotta seuraavan toisen vuoden päättyessä. Sote-maakunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Taloussuunnitelmassa hyväksytään sote-maakunnan ja sote-maakuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Tavoitteiden on toteutettava sote-maakuntastrategiaa.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Rahoitustarvetta ei saa kattaa pitkäaikaisella lainalla. Investointia varten sote-maakunta voi kuitenkin ottaa pitkäaikaisen lainan, jos valtioneuvosto on antanut siihen valtuuden 15 §:n mukaisesti. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Investointiosasta on ilmentävä sote-maakunnan investointien lisäksi sote-maakuntakonsernin toiminnallisesti ja taloudellisesti merkittävimmät investoinnit. Investointisuunnitelman laadinnassa on muutoin otettava huomioon, mitä 16 §:ssä säädetään investointien ohjaamisesta.

Sote-maakunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

114 §

Kirjanpito

Sote-maakunta on kirjanpitovelvollinen. Sote-maakunnan kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sovelletaan sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, kirjanpitolakia. Sote-maakunnan tilinpäätöksen laadinnassa ei kuitenkaan sovelleta kirjanpitolain 4 luvun 5 §:n 2 ja 3 momenttia, 5 luvun 2 a, 2 b, 4, 5 b ja 17 §:ää eikä 7 a lukua.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sote-maakunnan tilinpäätökseen kuuluvasta taseesta, tuloslaskelmasta, rahoituslaskelmasta ja niiden liitteenä olevista tie-

doista sekä talousarvion toteutumisvertailusta ja toimintakertomuksesta, konsernitilinpäätöksestä ja sen liitetiedoista sekä osavuosikatsauksista. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa säännöksiä palvelukohtaisista taloustiedoista.

Kirjanpitolautakunnan sote-maakunta- ja kuntajaosto antaa ohjeita ja lausuntoja sen lisäksi, mitä kirjanpitolain 8 luvun 1 §:ssä säädetään, myös tämän lain 114—117 §:n ja 2 momentin nojalla annetun asetuksen soveltamisesta.

115 §

Tilinpäätös

Sote-maakunnan tilikausi on kalenterivuosi. Sote-maakuntahallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien on tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä. Sote-maakuntahallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen sote-maakuntavaltuuston käsiteltäväksi. Sote-maakuntavaltuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä.

Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

Tilinpäätöksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva sote-maakunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta sekä toiminnasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa.

Tilinpäätöksen allekirjoittavat sote-maakuntahallituksen jäsenet sekä sote-maakuntajohtaja.

116 §

Konsernitilinpäätös

Sote-maakunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa konsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös tulee laatia samalta päivältä kuin sote-maakunnan tilinpäätös.

Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa annetaan selvitys konsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

Sote-maakuntayhtymän tilinpäätös sekä sote-maakuntien tai sote-maakunnan ja sote-maakuntayhtymän yhteisessä määräysvallassa olevan yhtiön tilinpäätös yhdistellään sote-maakunnan konsernitilinpäätökseen. Mitä edellä säädetään, koskee myös sote-maakuntien ja kuntien yhteisessä määräysvallassa olevaa yhtiötä sekä sote-maakuntien ja valtion yhteisessä määräysvallassa olevaa yhtiötä. Sote-maakunnan, jolla ei ole tytäryhteisöjä, mutta joka on jäsen sote-maakuntayhtymässä tai on edellä tässä pykälässä tarkoitettun yhtiön osakas, tulee sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätöstä vastaavat tiedot.

117 §

Toimintakertomus

Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys sote-maakuntavaltuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta sote-maakunnassa ja sote-maakuntakonsernissa. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista sote-maakunnan ja konsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi sote-maakunnan tai konsernin taseesta, tuloslaskelmasta tai rahoituslaskelmasta. Tällaisia asioita ovat ainakin arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi. Lisäksi on esitettävä selvitys sote-maakunnan ottamien pitkäaikaisten lainojen lisäyksistä ja investoinneista.

118 §

Sote-maakunnan toiminnan, talouden ja palvelutuotannon seuranta ja tietojen tuottaminen

Sote-maakunnan on tuotettava tietoja sote-maakunnan toiminnasta ja taloudesta sote-maakunnan toiminnan ja talouden ohjausta, johtamista ja seurantaa varten.

Sote-maakunnan on salassapitosäännösten estämättä toimitettava 114 §:ssä tarkoitetut tilinpäätös-, osavuosisikatsaus- ja kustannustiedot sekä muualla laissa tai lain nojalla säännöllisesti toimitettavaksi edellytetyt taloustiedot Valtiokonttorille yhteentoimivuuden edellyttämässä muodossa. Sote-maakunta vastaa toimittamiensa tietojen oikeellisuudesta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuotettavista tiedoista sekä tietojen tuottamisen ja toimittamisen menettelytavoista ja ajankohdista.

Valtiovarainministeriö vastaa 2 momentissa tarkoitettujen taloustietojen yhteentoimivuuden edellytyksenä olevan tarkemman tietosisällön ja teknisten kuvausten määrittelyä varten tarvittavan yhteistyön järjestämisestä. Yhteistyöhön osallistuvat sote-maakuntien sekä niiden ministeriöiden ja muiden virastojen edustajat, joiden hallinnonalan lainsäädäntöön ja tehtäviin kuuluu määrittellä sote-maakuntien talouden seurannassa ja raportoinnissa käytettäviä käsitteitä ja määrittelyksiä. Yhteistyöhön perustuen valtiovarainministeriön asetuksella annetaan vuosittain tarkemmat säännökset seuraavana tilikautena tietojen toimittamiseen sovellettavasta tietosisällöstä ja teknisistä kuvauksista.

Sote-maakunnan toiminnan seurantaa, valvontaa ja ohjausta varten tuotettavista toimialakohteisista muista tiedoista säädetään erikseen.

119 §

Tytäryhteisön ja sote-maakuntayhtymän tiedonantovelvollisuus

Sote-maakunnan tytäryhteisön ja sote-maakuntayhtymän sekä 116 §:n 3 momentissa tarkoitettua yhtiön on annettava sote-maakuntahallitukselle sote-maakuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.

120 §

Sote-maakunnan arviointimenettely

Valtiovarainministeriö käynnistää 121 §:ssä tarkoitettujen edellytysten täytyessä tai sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 25 §:ssä tarkoitetun sosiaali- ja terveysministeriön aloitteen perusteella arviointimenettelyn, jossa valtio ja sote-maakunta arvioivat sote-maakunnan taloudellisia sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastustoimen palvelujen järjestämiseen liittyviä edellytyksiä selvitä tehtävistään (sote-maakunnan arviointimenettely).

Sote-maakunnan arviointimenettely käynnistetään valtiovarainministeriön päätöksellä. Arviointimenettelyä varten asetetaan arviointiryhmä, jonka jäsenet nimeävät valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, sisäministeriö ja sote-maakunta. Valtiovarainministeriö nimeää sote-maakuntaa kuultuaan ryhmän puheenjohtajaksi sote-maakunnasta ja ministeriöistä riippumattoman henkilön.

Arviointiryhmä tekee ehdotuksen sote-maakunnan talouden tervehtyttämiseksi sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastustoimen palvelujen järjestämisen edellytysten turvaamiseksi tarvittavista toimista. Sote-maakuntavaltuuston on käsiteltävä arviointiryhmän toimenpide-ehdotukset ja saatettava niitä koskeva päätös valtiovarainministeriön tietoon mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten. Talousarvio ja –suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat sote-maakuntavaltuuston päätöksiä toimenpiteistä. Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys toimenpiteiden toteutumisesta ja riittävydestä tilikaudella. Sote-maakunnan on saatettava selvitys valtiovarainministeriön tietoon tilikautta seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä.

Valtiovarainministeriö päättää arviointiryhmän toimenpide-ehdotusten ja sote-maakuntavaltuuston päätösten perusteella sote-maakuntarakennelain 8 §:ssä tarkoitetun selvittäjän asettamisesta selvittämään sote-maakunnan muuttamista.

121 §

Sote-maakunnan talouteen liittyvät arviointimenettelyn edellytykset

Valtiovarainministeriö voi käynnistää sote-maakunnan arviointimenettelyn, jos:

1) jos sote-maakunta ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää 113 §:n 2 momentissa säädetyssä määräajassa;

2) sote-maakunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia kaksi tilikautta peräkkäin;

3) konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8 kaksi tilikautta peräkkäin; tai

4) sote-maakunnalle on myönnetty 15 §:n 3 momentissa tarkoitettu lainanottovaltuus taikka kaksi kertaa kolmen peräkkäisen tilikauden aikana sote-maakuntien rahoituksesta annetun lain 11 §:ssä tarkoitettua lisärahoitusta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tunnuslukujen raja-arvot lasketaan vuosittain Valtiokonttorin ylläpitämiin konsernitilinpäätösten tietoihin perustuen. Mainitun momentin 1 kohdassa tarkoitettu vuosikate lasketaan ilman sote-maakuntien rahoituksesta annetun lain 11 §:n perusteella myönnettyä lisärahoitusta. Mainitun momentin 4 kohdassa tarkoitettu konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa konsernituloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla konsernitaseen lainamäärä kahdeksalla.

Edellä 1 momentin 1-3 kohdassa tarkoitettuja sote-maakunnan arviointimenettelyn edellytyksiä arvioidaan ensimmäisen kerran vuosien 2023 ja 2024 tilinpäätösten perusteella.

122 §

Sote-maakunnan viranomaisen toimivallan rajoittaminen eräissä tilanteissa

Sen jälkeen, kun valtiovarainministeriö on päättänyt sote-maakunnan arviointimenettelyn käynnistämisestä, siihen saakka kunnes 120 §:n 4 momentissa tarkoitettu selvittäjä on päätetty jättää asettamatta tai selvittäjän tekemästä esityksestä on tehty päätös taikka siihen saakka kun sote-maakuntavaltuuston päättämät 120 §:n 3 momentissa tarkoitettut toimenpiteet jatkuvat, sote-maakunnan viranomainen saa tehdä päätöksen, jolla olisi merkittäviä, pitkäaikaisia vaikutuksia sote-maakunnan talouteen tai joka olisi 120 §:ssä tarkoitettun arviointiryhmän toimenpide-ehdotusten vastainen, vain jollei päätöstä välttämättömistä syistä ja asian kiireellisyyden vuoksi voida lykätä.

Sote-maakunnan on annettava 1 momentissa tarkoitettut päätökset valtiovarainministeriölle tiedoksi.

Valtiovarainministeriöllä on oikeus tehdä 138 §:ssä säädetyillä perusteilla 137 §:ssä tarkoitettu oikaisuvaatimus ja 138 §:ssä tarkoitettu sote-maakuntavalitus sote-maakunnan viranomaisen tekemistä 1 momentissa tarkoitetuista päätöksistä. Valtiovarainministeriön oikeuteen tehdä valitus hallinto-oikeuden päätöksestä sovelletaan 145 §:ää.

14 luku

Hallinnon ja talouden tarkastus

123 §

Tarkastuslautakunta

Sote-maakuntavaltuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

1) valmistella sote-maakuntavaltuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;

2) arvioida, ovatko sote-maakuntavaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet sote-maakunnassa ja sote-maakuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;

3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä taloussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden riittävyttä talouden tasapainotuksen kannalta;

4) huolehtia sote-maakunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;

5) valvoa 87 §:ssä säädetyin sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset sote-maakuntavaltuuston tiedoksi;

6) valmistella sote-maakuntahallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Sote-maakuntahallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi sote-maakunnan hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa sote-maakuntavaltuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään sote-maakuntavaltuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa sote-maakuntavaltuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Sote-maakuntahallitus antaa sote-maakuntavaltuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

124 §

Tilintarkastus

Sote-maakuntavaltuusto valitsee hallinnon ja talouden tarkastamista varten tilintarkastusyhteisön, jonka on määrättävä vastuunalaiseksi tilintarkastajaksi JHT-tilintarkastaja. Tilintarkastajaan sovelletaan hänen hoitaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään julkishallinnon ja –talouden tilintarkastuksesta annetussa laissa (1142/2015).

Sote-maakunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi on valittava sote-maakunnan tilintarkastusyhteisö, jollei tästä poikkeamiseen ole perusteltua tarkastuksen järjestämiseen liittyvää syytä.

Tilintarkastusyhteisö voidaan valita kerrallaan enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkastamista varten.

Tilintarkastusyhteisöllä ja sen määräämällä vastuunalaisella tilintarkastajalla on oltava edellytykset riippumattoman ja riittävän laajan tilintarkastuksen toimittamiseen. Jos edellytykset riippumattomaan tarkastukseen puuttuvat, tilintarkastajan on kieltäydyttävä vastaanottamasta tehtävää tai luovuttava siitä.

Tilintarkastajana ei saa toimia henkilö, joka 78 §:n mukaan ei ole vaalikelpoinen tarkastuslautakuntaan.

125 §

Tilintarkastajan tehtävät

Tilintarkastajan on toukokuun loppuun mennessä tarkastettava julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös. Tilintarkastajan on tarkastettava:

1) onko sote-maakunnan hallintoa hoidettu lain ja sote-maakuntavaltuuston päätösten mukaisesti;

2) antavatko sote-maakunnan tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös sekä toimintakertomus tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikean ja riittävän kuvan sote-maakunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta;

3) ovatko sote-maakunnan rahoituksen perusteista annetut tiedot oikeita;

4) onko sote-maakunnan sisäinen valvonta, sisäinen tarkastus ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

Tilintarkastaja noudattaa sote-maakuntavaltuuston ja tarkastuslautakunnan antamia ohjeita, jolleivät ne ole ristiriidassa lain, hallintosäännön tai hyvän tilintarkastustavan kanssa.

Havaitsemistaan olennaisista epäkohdista tilintarkastajan on ilmoitettava viipymättä sote-maakuntahallitukselle annettavassa tilintarkastuspöytäkirjassa. Tilintarkastuspöytäkirja annetaan tiedoksi tarkastuslautakunnalle.

126 §

Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastusoikeus

Valtiontalouden tarkastusvirastolla on oikeus tarkastaa sote-maakunnan ja sen sekä sote-maakuntien yhteisessä määräysvallassa olevien yhteisöjen toiminnan ja taloudenhoidon laillisuutta, tarkoituksenmukaisuutta ja tuloksellisuutta noudattaen, mitä valtiontalouden tarkastusvirastosta annetussa laissa (676/2000) säädetään.

127 §

Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajan tietojensaantioikeus

Tarkastuslautakunnalla on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada sote-maakunnan viranomaisilta tiedot ja nähtävikseen asiakirjat, joita se pitää tarpeellisina arviointitehtävän hoitamiseksi.

Tilintarkastajalla on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada sote-maakunnan viranomaisilta ja sote-maakuntakonserniin kuuluvilta yhteisöiltä ja säätiöiltä tiedot ja nähtävikseen asiakirjat, joita se pitää tarpeellisina tehtävänsä hoitamiseksi.

128 §

Tilintarkastuskertomus ja sen käsittely

Tilintarkastajan on annettava sote-maakuntavaltuustolle kultakin tilikaudelta kertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset. Kertomuksessa on myös esitettävä, onko tilinpäätös hyväksyttävä ja voidaanko toimielimen jäsenelle ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen tilivelvollisille myöntää vastuuvapaus.

Jos tilintarkastaja havaitsee, että sote-maakunnan hallintoa ja taloutta on hoidettu vastoin lakia tai sote-maakuntavaltuuston päätöksiä, eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen, tilintarkastuskertomuksessa on tehtävä asiasta tilivelvolliseen kohdistuva muistutus. Muistutusta ei voida kohdistaa sote-maakuntavaltuustoon.

Tarkastuslautakunnan on hankittava tilintarkastuskertomuksessa tehdystä muistutuksesta asianomaisen selitys sekä sote-maakuntahallituksen lausunto. Sote-maakuntavaltuusto päättää toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan valmistelu, tilintarkastuskertomus ja siinä tehty muistutus antavat aihetta. Hyväksyessään tilinpäätöksen sote-maakuntavaltuusto päättää vastuuvapauksesta tilivelvollisille.

15 luku

Sote-maakunnan toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla

129 §

Sote-maakunnan toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla

Sote-maakunnan hoitaessa 6 §:ssä tarkoitettua tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla sen on annettava tehtävä osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi (yhtiötämöisvelvollisuus).

Sote-maakunta ei hoida tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla ainakaan, jos:

1) sote-maakunta tuottaa lain perusteella omana toimintanaan palveluja sote-maakunnan asukkaille ja muille, joille sote-maakunnan on lain perusteella järjestettävä palveluja;

2) tehtävää hoidetaan 52 §:ssä tarkoitetulla tavalla yhteistoiminnassa lakiin perustuvan yhteistoimintavelvoitteen perusteella tai sote-maakunnalle koottuna lakiin perustuvan velvollisuuden perusteella ja palveluja tuotetaan omana toimintana alueen asukkaille ja muille, joille on lain perusteella järjestettävä palveluja;

3) tehtävää hoidetaan 52 §:ssä tarkoitetulla tavalla yhteistoiminnassa ja yhteistoimintaa ei tarvitse kilpailuttaa julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) perusteella.

Sote-maakunta toimii kilpailutilanteessa markkinoilla, jos se osallistuu tarjouskilpailuun.

130 §

Yhtiöittämisvelvollisuutta koskevat poikkeukset

Yhtiöittämisvelvollisuuden estämättä sote-maakunta voi hoitaa omana toimintanaan 129 §:ssä tarkoitettua tehtävää, jos:

1) toiminnan on katsottava olevan satunnaista tai markkinavaikutuksiltaan vähäistä;

2) lain perusteella sote-maakunta voi tuottaa palveluja toiselle taholle tai osallistua tällaista toimintaa koskevaan tarjouskilpailuun;

3) sote-maakunta tuottaa hallinnollisia tai teknisluonteisia toimitiloihin liittyviä tukipalveluja tytäryhteisölleen;

4) sote-maakunta tuottaa palveluja hankintalain 15 §:ssä tarkoitetulle sidosyksikölleen;

5) sote-maakunta vuokraa toimitiloja pääasiassa käytettäväksi sote-maakunnan omassa toiminnassa ja sote-maakuntakonserniin kuuluville tytäryhteisöille tai käytettäväksi sellaisessa palvelutuotannossa, jonka tuotannon sote-maakunta on kilpailuttanut;

6) sote-maakunta tuottaa palveluja palveluksessaan tai tytäryhteisönsä palveluksessa oleville henkilöille palvelussuhteen perusteella;

7) toiminta liittyy välittömästi valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitettuun poikkeusoloja koskevaan varautumisvelvollisuuteen.

Yhtiöittämisvelvollisuuden estämättä sote-maakunta voi lisäksi hoitaa omana toimintanaan 129 §:ssä tarkoitettua tehtävää, jos laissa säädetään nimenomaisesti, että sote-maakunta voi tuottaa palveluja toiselle taholle.

Mitä 1 momentissa säädetään palveluista, sovelletaan myös tavaroiden myyntiin kilpailutilanteessa markkinoilla.

131 §

Hinnoittelu sote-maakunnan toimiessa kilpailutilanteessa markkinoilla

Sote-maakunnan toimiessa 130 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa kilpailutilanteessa markkinoilla sen on hinnoiteltava toimintansa markkinaperusteisesti.

132 §

Lainan taikka takauksen tai muun vakuuden antaminen

Sote-maakunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa sote-maakunnan kykyä vastata sille laissa säädettyistä tehtävistä. Sote-maakunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Sote-maakunnan edut tulee

turvata riittävän kattavilla vakuuksilla tai vastavakuuksilla. Mitä edellä tässä momentissa säädetään vakuuksista, ei koske osakeyhtiölain 12 luvussa ja osuuskuntalain 12 luvussa tarkoitettua pääomalainaa.

Sote-maakunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu sote-maakuntakonserniin, se on sote-maakuntien yhteisessä määräysvallassa, yhden tai useamman sote-maakunnan ja valtion yhteisessä määräysvallassa taikka yhden tai useamman sote-maakunnan ja yhden tai useamman kunnan yhteisessä määräysvallassa.

Sote-maakunta voi 2 momentin estämättä myöntää takauksen tai muun vakuuden, jos se perustuu lain perusteella hyväksytyyn tukiohjelmaan tai yksittäiseen tukeen tai liittyy yhteisölle tai säätiölle annettuun palveluveloitteeseen.

Sote-maakunnan on lisäksi otettava huomioon, mitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklassa säädetään.

133 §

Sote-maakunnan omistaman kiinteistön luovutuksen tai vuokrasopimuksen markkinaehtoisuuden määrittely

Sote-maakunta voi luovuttaa tai antaa vuokralle vähintään kymmeneksi vuodeksi omistamansa kiinteistön kilpailutilanteessa markkinoilla toimivalle tarjouskilpailulla, jolle ei aseteta ehtoja. Tarjouskilpailun on oltava avoin ja siitä on tiedotettava riittävästi.

Sote-maakunnan luovuttaessa tai antaessa vuokralle vähintään kymmeneksi vuodeksi omistamansa kiinteistön ilman 1 momentin mukaista tarjouskilpailua, puolueettoman arvioijan on arvioitava kiinteistön markkina-arvo tai markkinaperusteinen vuokrataso.

Sote-maakunnan on lisäksi otettava huomioon, mitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklassa säädetään.

134 §

Julkinen palveluvelvoite

Sote-maakunta voi antaa määräaikaisen julkisen palveluvelvoitteen sote-maakunnan asukkaiden hyvinvoinnin kannalta tarpeellisten palvelujen turvaamiseksi kilpailutilanteessa markkinoilla toimivalle palveluntuottajalle, jos markkinoiden toiminta on puutteellista. Ennen palveluvelvoitteen antamista sote-maakunnan on selvitettävä, toimivatko markkinat riittävästi.

Palveluvelvoite on annettava kirjallisesti ja siinä tulee määritellä palvelun tuottamiseen ja korvauksen määräytymiseen liittyvät keskeiset ehdot. Palvelun turvaamiseksi maksettavissa korvauksissa on lisäksi otettava huomioon, mitä Euroopan komission yleistä taloudellista etua koskevissa valtioneuvoston päätöksissä säädetään.

Palveluntuottaja on valittava avoimessa ja syrjimättömässä menettelyssä. Jos palveluvelvoite täyttää hankintalaissa säädetyn hankintasopimuksen tai käyttöoikeussopimuksen määritelmän, palveluntuottajan valinnassa on noudatettava lain mukaista menettelyä.

135 §

Kilpailulain soveltaminen

Kilpailu- ja kuluttajaviraston oikeudesta puuttua sote-maakunnan, sote-maakuntayhtymän tai niiden määräysvaltaan kuuluvan yhteisön harjoittamaan kilpailulain vastaiseen menettelyyn tai toiminnan rakenteeseen säädetään kilpailulaissa (948/2011).

16 luku

Oikaisuvaatimus ja sote-maakuntavalitus

136 §

Luvun säännösten soveltaminen

Oikaisuvaatimuksen tekemiseen ja sote-maakuntavalitukseen sote-maakunnan ja sote-maakuntayhtymän viranomaisen päätöksestä sovelletaan tämän luvun säännöksiä, jollei erikseen toisin säädetä. Jos päätökseen saa muun lain nojalla hakea muutosta sote-maakuntavalituksin, ei 137 §:ää sovelleta.

Oikaisuvaatimukseen ja sote-maakuntavalitukseen sovelletaan muuten, mitä hallintolaissa ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään oikaisuvaatimuksesta ja valituksesta.

137 §

Oikaisuvaatimus

Sote-maakuntahallituksen ja lautakunnan sekä niiden jaoston ja alaisen viranomaisen päätökseen tyytymätön saa vaatia siihen oikaisua. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä.

Oikaisuvaatimus tehdään sote-maakuntahallituksen ja lautakunnan sekä niiden jaoston ja alaisen viranomaisen päätöksestä asianomaiselle toimielimelle. Oikaisuvaatimus sote-maakunnan liikelaitoksen johtokunnan 69 §:n 2 momentissa tarkoitettua päätöksestä tehdään päätöksen tehneelle johtokunnalle.

Jos sote-maakuntahallitus on 95 §:n nojalla ottanut alaisensa viranomaisen tai jaostonsa päättämän asian käsiteltäväkseen, päätöksestä tehty oikaisuvaatimus on käsiteltävä sote-maakuntahallituksessa.

Edellä 94 §:n 3 momentissa tarkoitettua viranhaltijan päätöksestä tehdyn oikaisuvaatimuksen ratkaisee laissa tai hallintosäännössä määrätty viranhaltija, jonka tulee olla toinen kuin päätöksen tehnyt viranhaltija.

138 §

Sote-maakuntavalitus

Sote-maakuntavaltuuston ja sote-maakuntayhtymän 61 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimielimen päätökseen sekä sote-maakuntahallituksen ja lautakunnan tai johtokunnan ja viranhaltijan oikaisuvaatimukseen antamaan päätökseen saa hakea muutosta sote-maakuntavalituksella hallinto-oikeudelta.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että:

- 1) päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä;
- 2) päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa; tai
- 3) päätös on muuten lainvastainen.

Valittajan tulee esittää 2 momentissa tarkoitetut valituksen perusteet ennen valitusajan päättymistä.

139 §

Oikaisuvaatimus- ja valituskelpoisuus

Päätöksestä, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä sote-maakuntavalitusta.

140 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeus

Oikaisuvaatimuksen ja sote-maakuntavalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä sote-maakunnan jäsen.

Sote-maakuntien yhteistoiminnassa järjestettyjä tehtäviä koskevasta päätöksestä oikaisuvaatimuksen ja sote-maakuntavalituksen saa tehdä myös yhteistoimintaan osallinen sote-maakunta ja sen jäsen.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta sote-maakuntavalituksen vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Jos päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen kuitenkin hakea muutosta sote-maakuntavalituksen myös se, jolla on 1 tai 2 momentin nojalla oikeus tehdä sote-maakuntavalitus.

141 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän ja maakuntavalitus 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

142 §

Päätöksen tiedoksianto asianosaiselle

Päätös annetaan asianosaiselle tiedoksi hallintolain 59 §:ssä tarkoitettuna tavallisena tiedoksiantona.

143 §

Päätöksen tiedoksianto sote-maakunnan jäsenelle

Sote-maakuntavaltuuston, sote-maakuntahallituksen ja lautakunnan sekä sote-maakuntayhtymän 61 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimielimen pöytäkirja siihen liitettyine oikaisuvaatimusohjeineen tai valitusosoituksineen pidetään tarkastamisen jälkeen nähtävänä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Jos asia on kokonaan salassa pidettävä, pöytäkirjassa julkaistaan ainoastaan maininta salassa pidettävän asian käsittelystä.

Pöytäkirjassa julkaistaan ainoastaan tiedonsaannin kannalta välttämättömät henkilötiedot. Pöytäkirjan sisältämät henkilötiedot on poistettava tietoverkosta oikaisuvaatimus- tai valitusajan päätyessä.

Sote-maakunnan ja sote-maakuntayhtymän muun kuin 1 momentissa tarkoitetun viranomaisen pöytäkirja pidetään vastaavasti yleisesti nähtävänä, jos asianomainen viranomainen katsoo sen tarpeelliseksi.

Sote-maakunnan jäsenen sekä sote-maakuntien yhteistoimintaan osallisen sote-maakunnan ja sen jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on pantu nähtäville yleiseen tietoverkkoon.

144 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusohjeet

Päätökseen, josta saa tehdä oikaisuvaatimuksen, on liitettävä oikaisuvaatimusohjeet.

Päätökseen, josta saa tehdä sote-maakuntavalituksen, on liitettävä valitusosoitus.

Päätökseen, josta ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä sote-maakuntavalitusta, on liitettävä ilmoitus muutoksenhakukiellosta. Ilmoituksessa on mainittava mihin säännökseen kieltö perustuu.

145 §

Jatkovalitus

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Sote-maakunnan tai sote-maakuntayhtymän on viipymättä julkaistava ilmoitus hallinto-oikeuden päätöksestä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Päätöksen sisältämät henkilötiedot on poistettava tietoverkosta valitusajan päätyessä.

Valitusaika luetaan siitä, kun ilmoitus päätöksestä on julkaistu. Jos päätös on annettu asianosaiselle erikseen tiedoksi, asianosaisen valitusaika luetaan kuitenkin tiedoksisaannista.

Sote-maakunnan valitusoikeuteen hallinto-oikeuden päätöksestä sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 109 §:ssä säädetään. Toimivallasta sote-maakunnan valitusoikeuden käyttämiseen sovelletaan, mitä sote-maakunnan puhevallan käyttämisestä säädetään tämän lain 43 §:ssä.

146 §

Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos oikaisuvaatimus tai valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi taikka jos oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin tai viranhaltija taikka valitusviranomainen kieltää täytäntöönpanon.

17 luku

Erinäiset säännökset

147 §

Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

Sote-maakunnan on valmiussuunnitelmin ja normaaliolojen häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluun sekä muilla toimenpiteillä huolehdittava siitä, että sen toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi normaaliolojen häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa.

148 §

Voimaantulo

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Sote-järjestämislaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Tämän lain tarkoituksena on edistää ja ylläpitää väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä varmistaa yhdenvertaiset, yhteentoimivat ja kustannusvaikuttavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut koko maassa.

Tätä lakia sovelletaan sote-maakuntalaissa (/) tarkoitettun sote-maakunnan järjestämisvastuulla olevan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen, kehittämiseen, ohjaukseen ja valvontaan, jollei muussa laissa toisin säädetä.. Lain 6 §:ää sovelletaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen kunnassa.

Tätä lakia sovelletaan myös Uudenmaan maakunnan sote-maakuntiin ja Helsingin kaupunkiin siltä osin kuin ne järjestävät sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain (/) mukaisesti sosiaali- ja terveydenhuoltoa.

Mitä tämän lain 4, 5, 8 - 19, 21 – 24 a, 27, 28, 30, 32 - 37, 54, 55 ja 59 §:ssä ja 6 ja 7 luvussa säädetään sote-maakunnasta, sovelletaan HUS-maakuntayhtymään siltä osin kuin se järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain mukaisesti terveydenhuoltoa.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) sosiaali- ja terveydenhuollolla sote-maakunnan järjestämisvastuulla olevia lakisääteisiä sosiaalihuollon ja terveydenhuollon tehtäviä ja palveluja sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä;

2) sote-maakunnan asukkaalla henkilöä, jolla on kotikuntalaisa (201/1994) tarkoitettu kotikunta sote-maakunnassa;

3) asiakkaalla sote-maakunnan asukkaita ja muita henkilöitä, joille sote-maakunnan on lakiin perustuen järjestettävä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja;

4) yksityisellä palveluntuottajalla osakeyhtiötä ja muuta yhtiötä, yhteisöä, yhdistystä, osuuskuntaa, säätiötä ja itsenäistä ammatinharjoittajaa, joka tuottaa sote-maakunnalle sopimuksen perusteella sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja; mitä tässä laissa säädetään yksityisestä palveluntuottajasta, sovelletaan myös sote-maakunnan, kunnan ja valtion omistamaan yhtiöön tai muuhun yhteisöön;

5) valvontaviranomaisella aluehallintovirastoa ja Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirastoa (Valvira).

3 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tässä laissa tarkoitettua sosiaali- ja terveydenhuoltoa järjestettäessä ja tuotettaessa on noudatettava lisäksi, mitä sosiaali- ja terveydenhuollon yleis- ja erityislainsäädännössä säädetään. Asiakkaan ja potilaan asemasta ja oikeuksista on voimassa lisäksi, mitä niistä muualla lainsäädännössä säädetään.

Sote-maakunnan järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksesta säädetään sote-maakuntien rahoituksesta annetussa laissa (/). Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista perittävistä asiakasmaksuista säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (734/1992).

Helsingin kaupungin, Uudenmaan maakunnan sote-maakuntiin sekä HUS-maakuntayhtymän sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuusta sekä Helsingin kaupungin hallinnon ja talouden sekä tarkastuksen järjestämisestä säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetussa laissa.

Valtion varoista sote-maakunnille korvattavista koulutus- ja tutkimustoiminnasta aiheutuvista kustannuksista, siihen liittyvästä menettelystä sekä sote-maakunnan tilojen käyttämisestä koulutus- ja tutkimustoimintaan säädetään terveydenhuoltolain (1326/2010) 7 luvussa, sosiaalihuoltolain (1301/2014) 60 a – 60 c §:ssä ja sosiaalihuoltolain (710/1982) 52 §:ssä.

4 §

Palvelujen saatavuus ja saavutettavuus

Sosiaali- ja terveydenhuolto on suunniteltava ja toteutettava sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisina kuin asiakkaiden tarve sote-maakunnassa edellyttää. Palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä sote-maakunnan väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Palveluja kootaan sote-maakunnan alueella suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun palvelujen saatavuus ja laadun turvaaminen edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja tai kun palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen edellyttävät sitä. Palvelujen kokoamisesta suurempiin kokonaisuuksiin valtakunnallisesti ja sote-maakuntien sopimuksen perusteella säädetään 9, 34 ja 37 §:ssä.

Sosiaali- ja terveystalveluja toteutettaessa on edistettävä esteettömyyttä.

5 §

Palvelujen kieli

Sosiaali- ja terveydenhuolto on järjestettävä sekä suomeksi että ruotsiksi kaksikielisessä sote-maakunnassa siten, että asiakas saa ne valitsemallaan kielellä, joko suomeksi tai ruotsiksi. Yksikielisessä sote-maakunnassa sosiaali- ja terveydenhuolto järjestetään sote-maakunnan kielellä. Kielilaisissa (423/2003) säädetään asiakkaan oikeudesta käyttää omaa kieltään, tulla kuuluksi, saada toimituskirjansa suomen tai ruotsin kielellä sekä oikeudesta tulkkaukseen.

Asiakkaalla on oikeus käyttää saamen kieltä saamelaiden kotiseutualueen kunnissa tuotettavissa sosiaali- ja terveystalveluissa sekä Lapin sote-maakunnan alueella sellaisissa sosiaali- ja terveystalveluissa, joita tuotetaan vain kotiseutualueen kuntien ulkopuolella sijaitsevilla toimintayksiköissä. Lisäksi asiakkaalla on oikeus käyttää saamen kieltä Lapin sote-maakunnassa kotiseutualueen kuntien ulkopuolella sijaitsevilla toimintayksiköissä tuotettavissa sosiaali- ja terveystalveluissa, jotka Lapin sote-maakunta on osoittanut kotiseutualueen kuntien asukkaiden käytettäväksi 4 §:ssä tarkoitettujen palvelujen saavutettavuuden perusteella. Oikeudesta käyttää saamen kieltä säädetään muutoin saamen kielilaisissa (1086/2003).

Jos sosiaali- tai terveydenhuollon henkilöstö ei hallitse asiakkaan käyttämää kieltä tai asiakas ei aisti- tai puhevamman tai muun syyn vuoksi voi tulla ymmärretyksi, on sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, palveluja annettaessa mahdollisuuksien mukaan huolehdittava tulkitsemisesta ja tulkin hankkimisesta.

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa järjestettäessä on lisäksi huolehdittava siitä, että Pohjoismaiden kansalaiset voivat käyttää omaa, joko suomen, islannin, norjan, ruotsin tai tanskan kieltä Pohjoismaisen sosiaali- ja terveystalvelusopimuksen (96/1996) 5 artiklassa tarkoitettulla tavalla.

6 §

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa

Kunnan edistäessä asukkaitensa hyvinvointia kuntalain (410/2015) 1 §:n mukaisesti, sen on seurattava asukkaitensa elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava kunnanvaltuustolle vuosittain. Lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmistettava hyvinvointikertomus ja -suunnitelma.

Kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet. Lisäksi sen tulee määritellä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Kunnan on arvioitava

ennakkoon päätöksensä vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen ja otettava ne huomioon kunnan eri toimialojen päätöksenteossa. Kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Kunnan on nimettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho ja tehtävä yhteistyötä sote-maakunnan sekä muiden kunnassa toimivien julkisten toimijoiden sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on toimitettava sote-maakunnalle ja julkaistava julkisessa tietoverkossa.

7 §

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sote-maakunnassa

Sote-maakunnan on arvioitava ennakkoon ja otettava huomioon päätösten vaikutukset eri väestöryhmien hyvinvointiin ja terveyteen. Sen on myös asetettava suunnittelussaan tavoitteet, joilla sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja tuottaminen edistää hyvinvointia ja terveyttä. Lisäksi sote-maakunnan on määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet ja vastuutahot. Sote-maakunnan on valmisteltava omalta osaltaan valtuustolle valtuustokausittain alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma väestön hyvinvoinnista, terveydestä ja niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma laaditaan yhteistyössä alueen kuntien kanssa. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on julkaistava julkisessa tietoverkossa.

Sote-maakunnan on toimittava yhteistyössä alueen kuntien kanssa ja tuettava niitä asiantuntemuksellaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä. Lisäksi sote-maakunnan on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä yhteistyötä muiden sote-maakunnassa toimivien julkisten toimijoiden sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Sote-maakunnan on myös osaltaan mahdollisuuksiensa mukaan edistettävä järjestöjen toimintaedellytyksiä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

2 luku

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen

8 §

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu

Sote-maakunta vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä alueellaan ja on järjestämisvastuussa asukkaidensa sosiaali- ja terveydenhuollosta. Muiden henkilöiden oikeudesta saada sosiaali- ja terveystaloutta säädetään erikseen. Järjestämisvastuun sisällöstä säädetään tarkemmin sote-maakuntalain 7 §:ssä.

Sote-maakunnalla on oltava riittävä osaaminen, toimintakyky ja valmius vastata sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä ja sen on huolehdittava asukkaidensa palvelutarpeen mukaisesti sosiaali- ja terveystaloutta saatavuudesta kaikissa tilanteissa. Järjestämisvastuunsa toteuttamiseksi sote-maakunnalla on oltava palveluksessaan toiminnan edellyttämä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstö, hallinnollinen ja muu henkilöstö sekä hallinnassaan asianmukaiset toimitilat, toimintavälineet ja muut tarvittavat toimintaedellytykset. Lisäksi sote-maakunnalla on oltava järjestämisvastuunsa toteuttamisen edellyttämä riittävä oma palvelutuotanto.

Sote-maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon johtamisessa on oltava monialaista asiantunte-
musta, joka tukee laadukkaiden ja turvallisten palvelujen kokonaisuutta, eri ammattiryhmien
yhteistyötä sekä hoito- ja toimintakäytäntöjen kehittämistä.

Sote-maakunnan omavalvonnasta säädetään 38 §:ssä.

9 §

Palvelujen kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin

Osa sosiaalihuoltoon ja terveydenhuoltoon kuuluvista palveluista kootaan suurempiin koko-
naisuuksiin yhden tai useamman sote-maakunnan järjestettäväksi, jos se on välttämätöntä pal-
velujen saatavuuden, laadun tai asiakkaiden oikeuksien varmistamiseksi tehtävän vaativuuden,
harvinaisuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Suurempiin kokonaisuuksii-
siin koottavista palveluista ja niihin liittyvästä työnjaosta säädetään tarkemmin sosiaalihuolto-
laissa ja terveydenhuoltolaissa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu sote-maakunta, jonka tehtäväksi palvelun järjestäminen on
osoitettu, vastaa palvelun yhdenvertaisesta saatavuudesta sekä päättää palvelujen tarpeen, mää-
rän ja laadun määrittelemisestä, palvelun tuottamistavasta, tuottamisen valvonnasta ja viran-
omaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä näissä palveluissa. Muilla sote-maakunnilla ei ole
pätösvaltaa 1 momentissa tarkoitetuista palveluista, eivätkä ne saa järjestää, tuottaa tai hankkia
muualta mainittuja palveluja. Kukin sote-maakunta vastaa kuitenkin tehtäviensä rahoituksesta.

10 §

Asiakkaiden palvelujen yhteensovittaminen

Sote-maakunnalla on vastuu asiakkaiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhteenso-
vittamisesta kokonaisuuksiksi. Sote-maakunnan on huolehdittava laaja-alaisesti yhteen sovitet-
tuja palveluja tarvitsevien asiakasryhmien ja asiakkaiden tunnistamisesta, sosiaali- ja tervey-
denhuollon palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien määrittelemisestä, sosiaali- ja tervey-
denhuollon palvelujen yhteensovittamisesta sote-maakunnan muiden palvelujen kanssa sekä
asiakasta koskevan tiedon hyödyntämisestä eri tuottajien välillä. Lisäksi sote-maakunnan on
edistettävä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhteensovittamista kunnan ja valtion mui-
den palvelujen kanssa.

Sote-maakunnan velvollisuudesta huolehtia asiakkaan oikeuksista ja etuuksista tiedottami-
sesta, palvelujen käyttöön liittyvästä neuvonnasta, yksilöllisestä palvelutarpeen arvioinnista ja
sosiaali- ja terveydenhuollon asiakaskohtaisten suunnitelmien laatimisesta sekä näihin liitty-
västä ohjauksesta säädetään erikseen.

11 §

Palvelustrategia

Sote-maakunnan on laadittava taloutensa ja toimintansa suunnittelua ja johtamista varten so-
siaali- ja terveydenhuollon palvelustrategia osana sote-maakuntastrategiaa. Palvelustrategiassa
on otettava huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet.

Palvelustrategiassa sote-maakunta päättää järjestämisvastuulleen kuuluvan sosiaali- ja terveydenhuollon pitkän aikavälin tavoitteet. Lisäksi sote-maakunta asettaa palvelustrategiassa tavoitteet sille, miten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut toteutetaan ottaen huomioon sote-maakunnan asukkaiden tarpeet, paikalliset olosuhteet sekä palvelujen saatavuus ja saavutettavuus. Sote-maakunnan on julkaistava palvelustrategiansa julkisessa tietoverkossa.

3 luku

Palvelujen hankkiminen yksityiseltä palveluntuottajalta

12 §

Edellytykset palvelujen hankkimiselle yksityiseltä palveluntuottajalta

Sote-maakunta voi tuottaa asiakkaalle annettavia sosiaali- ja terveyspalveluja hankkimalla niitä yksityiseltä palveluntuottajalta sopimukseen perustuen, jos palvelujen hankkiminen yksityiseltä palveluntuottajalta on tarpeen lakisääteisten ja yhdenvertaisten palvelujen järjestämiseksi sekä tehtävien tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Hankittavien palvelujen on oltava sisällöltään, laajuudeltaan ja määrälliseltä osuudeltaan sellaisia, että sote-maakunta pystyy huolehtimaan kaikissa tilanteissa järjestämisvastuunsa toteuttamisesta myös hankittavien palvelujen osalta.

Sote-maakunta ei saa hankkia yksityiseltä palveluntuottajalta 1 momentissa tarkoitettuna palveluna:

- 1) palveluja, joihin sisältyy sote-maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen kuuluvia tehtäviä tai palveluja, joihin sisältyy julkisen vallan käyttöä;
- 2) sosiaalihuoltolain 29 §:ssä tarkoitettua sosiaalipäivystystä;
- 3) terveydenhuoltolain 50 §:ssä tarkoitettuja kiireellisen hoidon ja päivystyksen palveluja lukuun ottamatta perusterveydenhuollon päivä- ja ilta-aikaista kiireellistä vastaanottoa toimintaa; eikä
- 4) terveydenhuoltolain 40 §:ssä tarkoitettua ensihoitopalvelua lukuun ottamatta mainitun lain 40 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdissa tarkoitettuja palveluja.

Hankkiessaan palveluja yksityiseltä palveluntuottajalta sote-maakunnan on vastattava palvelutarpeen arvioinnista hankittavien palvelujen osalta. Edellä säädetyn estämättä sote-maakunta voi hankkiessaan terveyspalveluja antaa yksityisen palveluntuottajan tehtäväksi, osana asiakkaalle annettavaa hoitoa, asiakkaan lääketieteellisen tai hammaslääketieteellisen hoidon tarpeen arvioinnin ja hoitoratkaisujen tekemisen, hoitosuunnitelman laatimisen sekä lähetteen laatimisen erikoissairaanhoidon. Lähetteen perusteella tehtävän terveydenhuoltolain 52 §:ssä tarkoitettua ratkaisun asiakkaan ottamisesta sairaalaan tai muuhun erikoissairaanhoidon toteuttavaan toimintayksikköön sairaanhoitoa varten ja siihen liittyvän hoidon tarpeen arvioinnin ja hoitoratkaisut sekä sairaalaan otetun asiakkaan erikoissairaanhoidon palvelujen antamiseen liittyvän hoidon tarpeen arvioinnin ja hoitoratkaisut tekee kuitenkin virkasuhteessa oleva lääkäri. Myös terveydenhuoltolain 40 §:ssä tarkoitettua ensihoitopalvelussa hoidon tarpeen arvioinnista vastaavan vastuulääkärin ja kenttäjohtajan on oltava virkasuhteessa.

Yksityinen palveluntuottaja vastaa palvelujensa lainmukaisesta ja sopimuksen mukaisesta tuottamisesta. Yksityisen palveluntuottajan omavalvonnasta säädetään 38 §:ssä. Sote-maakunnan velvollisuudesta ohjata ja valvoa sote-maakunnalle palveluja tuottavaa yksityistä palveluntuottajaa säädetään sote-maakuntalain 10 §:ssä ja tämän lain 39 §:ssä.

12 a §

Sosiaali- ja terveydenhuollon vuokratyövoiman käyttö

Mitä 12 §:n 1 – 3 momentissa säädetään, sovelletaan myös sote-maakunnan sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamista varten vuokratyövoimana käyttämään sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstöön, joka ei ole työsuhteessa sote-maakuntaan, mutta joka toimii sote-maakunnan suorassa työnjohdollisessa alaisuudessa. Sen estämättä mitä 12 §:n 2 momentin 3 kohdassa säädetään, sote-maakunta voi käyttää vuokrattua sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstöä täydentääkseen omaa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstöään myös terveydenhuoltolain 50 §:ssä tarkoitetuissa ympärivuorokautisen kiireellisen hoidon ja päivystyksen palveluissa.

Sen estämättä, mitä 12 §:n 3 momentissa säädetään, vuokratyövoimana toimiva terveydenhuollon ammattihenkilöstö voi sote-maakunnan työnjohdollisessa alaisuudessa tehdä myös terveydenhuoltolain 50 §:ssä tarkoitetuissa ympärivuorokautisen kiireellisen hoidon ja päivystyksen palveluissa hoidon tarpeen arvioinnin ja siihen liittyviä hoitoratkaisuja sekä sairaalaan otetun asiakkaan erikoissairaanhoidon palvelujen antamiseen liittyvän hoidon tarpeen arvioinnin ja siihen liittyviä hoitoratkaisuja.

Vuokratessaan työvoimaa sote-maakunnan on varmistuttava, että vuokrattu sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstö täyttää sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (817/2015) ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) säädetty edellytykset.

13 §

Yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset

Yksityisen palveluntuottajan, jolta sote-maakunta hankkii palveluja 12 §:ssä tarkoitetulla tavalla, on täytettävä yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa (152/1990) ja yksityisistä sosiaalipalveluista annetussa laissa (922/2011) säädetty edellytykset.

Yksityisellä palveluntuottajalla on oltava sote-maakunnan hankkimien palvelujen sisältöön ja laajuuteen nähden riittävä osaaminen ja taloudellinen kantokyky, palveluksessaan toiminnan edellyttämä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstö sekä muut riittävät toimintaedellytykset. Yksityisen palveluntuottajan on nimettävä toiminnasta vastaava vastuuhenkilö sekä toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä määrä toimintokohtaisia vastuuhenkilöitä. Toiminnasta vastaavan vastuuhenkilön tehtävänä on varmistaa tässä laissa säädettyjen vaatimusten ja 14 §:ssä tarkoitettujen sopimusvelvoitteiden täytyminen yksityisen palveluntuottajan toiminnassa käytännön tasolla. Toimintokohtaisen vastuuhenkilön tehtävänä on huolehtia vastuualueellaan sopimuksen alaan kuuluvien tehtävien lainmukaisesta hoitamisesta käytännön tasolla.

Hankkiessaan palveluja yksityiseltä palveluntuottajalta sote-maakunnan on varmistettava, ettei yksityisen palveluntuottajan aikaisemmassa toiminnassa ole todettu vakavia tai toistuvia puutteita asiakas- ja potilasturvallisuudessa.

Yksityinen palveluntuottaja ei saa olla konkurssissa ja sen on kyettävä varallisuutensa puolesta huolehtimaan toiminnasta, sen jatkuvuudesta ja lakisääteisten velvolluuksiensa täyttämisestä.

Jos yksityinen palveluntuottaja on yksityinen henkilö, hänen on oltava täysi-ikäinen. Hänen toimintakelpoisuutensa ei saa olla rajoitettu eikä hän saa olla liiketoimintakiellossa.

Yksityisen palveluntuottajan ei ole katsottava täyttävän 4 momentissa säädettyjä edellytyksiä, jos se on tavalla, joka vaarantaa yksityisen palveluntuottajan luotettavuuden:

1) huomattavissa määrin tai toistuvasti laiminlyönyt verojen tai muiden julkisten maksujen suorittamisen taikka käyttänyt määräysvaltaa oikeushenkilössä, joka on vastaavalla tavalla laiminlyönyt verojen tai muiden julkisten maksujen suorittamisen;

2) ulosmittauksen tai muun selvityksen mukaan muutoin kuin tilapäisesti kykenemätön vastaamaan veloistaan.

Mitä edellä 4 – 6 momentissa säädetään yksityisestä palveluntuottajasta, koskee myös sitä, joka omistuksen, sopimuksen tai muun järjestelyn perusteella käyttää määräämisvaltaa yksityisen palveluntuottajan puolesta.

Edellä 3 - 6 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa yksityiselle palveluntuottajalle on kuitenkin varattava mahdollisuus osoittaa, ettei esteitä palveluntuottajana toimimiselle ole.

Tässä pykälässä säädettyjä yksityistä palveluntuottajaan koskevia vaatimuksia sovelletaan myös yksityisen palveluntuottajan 16 §:ssä tarkoitettuun alihankkijaan.

14 §

Hankittavien palvelujen sopimusehdot ja varautuminen sopimuksen päättymiseen

Hankkiessaan palveluja 12 §:ssä tarkoitettulla tavalla sopimukseen perustuen sote-maakunnan on varmistettava, että se pystyy huolehtimaan 8 §:ssä säädettyistä vastuistaan ja palvelutoiminnan jatkuvuudesta sopimuksen voimassaollessa ja sen päättyessä sekä mahdollisissa sopimuksen rikkomis- ja häiriötilanteissa tai muissa häiriö- tai poikkeustilanteissa.

Sote-maakunnan ja yksityisen palveluntuottajan välisessä sopimuksessa on sovittava ainakin:

- 1) hankittavien palvelujen sisällön, määrän ja laadun toteuttamisesta;
- 2) käytännön järjestelyistä, joilla sote-maakunta huolehtii järjestämisvastuuseensa kuuluvasta ohjaamisesta ja valvonnasta;
- 3) yksityisen palveluntuottajan vakavaraisuuden ehdoista;
- 4) mahdollisten alihankkijoiden käyttämisen menettelyistä ja siitä, miten sote-maakunta antaa hyväksyntänsä alihankkijoiden käyttämiseen;
- 5) häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin liittyvästä varautumisesta ja toiminnan jatkuvuuden hallinnasta;
- 6) sopimuksen mukaisen korvauksen alentamisesta ja sen maksamisesta pidättymisestä yksityisen palveluntuottajan virheen perusteella;
- 7) sopimuksen irtisanomisesta ja purkamisesta; sekä
- 8) sopimuksen päättymiseen tai sopimuksen rikkomis- tai häiriötilanteeseen liittyvästä varautumisesta ja toiminnan jatkuvuuden hallinnasta.

15 §

Palvelujen hankintaa koskevan päätöksen perusteleminen

Sen lisäksi, mitä hallintolain (434/2003) 44 §:ssä säädetään, sote-maakunnan 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen hankkimista koskevassa hankintapäätöksessä on ilmentävä perustelut siitä, että palvelujen hankinnalle on olemassa 12 §:ssä tarkoitettut edellytykset sekä siitä, kuinka sote-maakunta kykenee toteuttamaan 8 §:ssä säädetyn järjestämisvastuunsa hankkiessaan palveluja. Lisäksi perusteluista on ilmentävä, miten sote-maakunta on huolehtinut 14 §:ssä tarkoitettulla tavalla sopimuksen ehtojen asianmukaisuudesta.

16 §

Yksityisen palveluntuottajan alihankinta

Sote-maakunnalle 12 §:ssä tarkoitetulla tavalla sosiaali- ja terveystalvuuja tuottava yksityinen palveluntuottaja voi hankkia omaa toimintaansa täydentäviä sosiaali- ja terveystalvuuja alihankkijalta. Mainittuja talvuuja voidaan hankkia alihankkijalta kuitenkin vain, jos siitä on sovittu sote-maakunnan kanssa 14 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Lisäksi edellytyksenä on, että yksityinen palveluntuottaja on ilmoittanut sote-maakunnalle alihankkijat, joita sen on tarkoitus käyttää ja esittänyt selvityksen siitä, että nämä täyttävät 13 §:ssä säädettyt vaatimukset, ja että sote-maakunta on antanut hyväksyntänsä kyseisten alihankkijoiden käyttämiseen.

Hankkiessaan talvuuja alihankkijalta yksityisen palveluntuottajan on huolehdittava siitä, että sekä yksityinen palveluntuottaja itse että alihankkija täyttävät 13 §:ssä säädettyt vaatimukset. Yksityinen palveluntuottaja on kokonaisvastuussa tuottamistaan talvuuista ja vastaa alihankkijan yksittäiselle asiakkaalle antamasta talvuuista.

Yksityinen palveluntuottaja on osaltaan vastuussa alihankkijoidensa ohjauksesta ja valvonnasta. Tähän liittyen yksityinen palveluntuottaja on velvollinen huolehtimaan siitä, että alihankkijan tuottamat talvuuat vastaavat lainsäädännön vaatimuksia ja sitä, mitä sote-maakunta edellyttää yksityiseltä palveluntuottajalta sekä siitä, että alihankkija noudattaa sote-maakunnan ohjeita.

Sote-maakunnan velvollisuudesta ohjata ja valvoa sote-maakunnalle talvuuja tuottavan yksityisen palveluntuottajan alihankkijaa säädetään sote-maakuntalain 10 §:ssä ja tämän lain 39 §:ssä.

17 §

Yksityisen palveluntuottajan velvollisuudet

Yksityisen palveluntuottajan ja tämän alihankkijan on tämän lain mukaisessa toiminnassaan:

- 1) noudatettava julkisia sosiaali- ja terveystalvuuja koskevia lakisääteisiä sisältö- ja laatuvaatimuksia;
- 2) noudatettava talvuujuen tuottamista koskevaa sopimusta;
- 3) noudatettava sote-maakunnan järjestämisvastuunsa nojalla yksityiselle palveluntuottajalle antamia ohjeita;
- 4) varmistettava 18 §:ssä tarkoitettujen hallinnon yleislakien noudattaminen tuottamisssaan talvuuissa;
- 5) noudatettava sote-maakunnan palvelustrategiaa; ja
- 6) noudatettava 10 §:ssä tarkoitettuja sote-maakunnan määrittelemiä palvelukokonaisuuksia ja palveluketjuja ja toimittava integraation toteutumisen edellyttämässä yhteistyössä sote-maakunnan ja muiden tuottajien kanssa.

18 §

Hallinnon yleislakien soveltaminen yksityisen palveluntuottajan toimintaan

Yksityisen palveluntuottajan ja tämän alihankkijan on tämän lain mukaisessa toiminnassaan noudatettava hallintolakia, sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003), kielilakia, saamen kielilakia ja viittomakielilakia (359/2015), jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä. Lisäksi yksityisen palveluntuottajan ja tämän alihankkijan on tämän lain

mukaisessa toiminnassaan noudatettava, mitä julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetussa laissa (424/2003) säädetään mainitun lain 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun viranomaisen toiminnasta, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä.

Yksityiseen palveluntuottajaan ja tämän alihankkijaan sovelletaan tämän lain mukaisessa toiminnassa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), jäljempänä julkisuuslaki. Yksityisen palveluntuottajan tai tämän alihankkijan tämän lain mukaisessa toiminnassa laatimat tai saamat asiakirjat ovat julkisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuja viranomaisen antaman toimeksiannon johdosta saatuja tai laadittuja sote-maakunnan asiakirjoja.

Tiedonhallinnan järjestämisestä, tietoturvallisuudesta, tietoaineistojen sähköisestä luovutustavasta, asianhallinnasta ja palvelujen tiedonhallinnasta säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa (906/2019). Digitaalisten palvelujen saavutettavuudesta ja viranomaisten digitaalisten palvelujen järjestämisestä yleisölle säädetään digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetussa laissa (306/2019).

19 §

Rikosoikeudellinen virkavastuu ja vahingonkorvausvastuu

Edellä 12 §:ssä tarkoitetulla tavalla sote-maakunnalle sosiaali- ja terveyspalveluja tuottavan yksityisen palveluntuottajan ja tämän alihankkijan palveluksessa oleviin sekä 12 a §:ssä tarkoitettuun vuokratyöntekijään sovelletaan rikoslain (39/1889) 40 luvun rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessaan 12 §:ssä tarkoitettuihin palveluihin sisältyviä julkisia hallintotehtäviä.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös 1 momentissa tarkoitetun yhteisön, säätiön tai muun oikeushenkilön lakimääräisen toimielimen tai johdon jäsenen sekä itsenäiseen ammatinharjoittajaan heidän hoitaessaan 12 §:ssä tarkoitettuihin palveluihin sisältyviä julkisia hallintotehtäviä.

Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

4 luku

Ohjaus, suunnittelu ja kehittäminen

20 §

Yleinen ohjaus, suunnittelu ja kehittäminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon yleinen ohjaus, suunnittelu, kehittäminen ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa valtakunnallisesta sosiaali- ja terveyspolitiikasta, sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tavoitteiden valmistelusta ja niiden huomioon ottamisesta sote-maakuntien toiminnan ohjauksessa.

21 §

Valtakunnalliset tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle

Valtioneuvosto vahvistaa joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet yhdenvertaisen, laadukkaan ja kustannusvaikuttavan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle. Tavoitteiden tulee perustua sosiaali- ja terveysministeriön 29 §:ssä tarkoitettuun selvitykseen sekä

mahdollisiin muihin väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa ja taloutta koskeviin seurantatietoihin. Lisäksi tavoitteissa on otettava huomioon valtioneuvoston asettamat julkisen talouden finanssipoliittiset tavoitteet.

Valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä:

1) tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaisen toteutumisen, vaikuttavuuden, palvelujen yhteensovittamisen sekä kielellisten oikeuksien turvaamiseksi ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi;

2) tavoitteet hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä sote-maakuntien ja kuntien ja muiden toimijoiden väliselle tätä koskevalle yhteistyölle;

3) sosiaali- ja terveydenhuollon ja sen tiedonhallinnan kehittämisen valtakunnalliset strategiset tavoitteet;

4) tavoitteet sote-maakuntien väliselle sekä sote-maakuntien yhteistyöalueiden väliselle yhteistyölle ja työnjaolle;

5) tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisäämiselle;

6) yleiset linjaukset sosiaali- ja terveydenhuollon investoinneista; sekä

7) tavoitteet alueellisen ja valtakunnallisen valmiuden ja varautumisen toteuttamiseksi.

Valtakunnalliset tavoitteet voivat koskea myös muita sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämiseksi tarpeellisia asioita.

Valtioneuvoston vahvistamien valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista on seurattava ja arvioitava vuosittain. Tavoitteita on tarvittaessa muutettava. Muutos voi perustua yhden tai useamman sote-maakunnan esitykseen taikka sosiaali- ja terveysministeriön tai valtiovarainministeriön aloitteeseen.

22 §

Sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunta

Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimii sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunta. Sen tehtävänä on:

1) ennakoida, seurata ja arvioida sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää ja kustannuksia sekä väestön hyvinvoinnin ja terveyden väestöryhmittäistä kehitystä;

2) tehdä ehdotuksia valtakunnallisiksi sosiaali- ja terveydenhuollon tavoitteiksi sekä käsitellä 21 §:n 4 momentissa tarkoitettua sosiaali- ja terveysministeriön aloitteet ja sote-maakuntien esitykset niiden muuttamiseksi;

3) edistää sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista;

4) käsitellä sote-maakuntien sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevan lainsäädännön kehittämistarpeita sekä muita sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämistarpeita;

5) käsitellä muita periaatteellisesti tärkeitä ja laajakantoisia sote-maakuntien sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa koskevia valtion toimenpiteitä;

6) käsitellä yhteistyöalueiden sisäistä työnjakoa ja yhteistyötä sekä edistää yhteistyöalueiden välistä yhteistyötä.

Valtioneuvosto asettaa neuvottelukunnan neljäksi vuodeksi kerrallaan. Neuvottelukunnassa on sote-maakuntien sekä sosiaali- ja terveysministeriön ja muiden sote-maakuntien tehtävien ohjaamisesta vastaavien ministeriöiden edustus.

Neuvottelukunnan tehtävistä, kokoonpanosta ja jaostoista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

23 §

Sosiaali- ja terveysministeriön neuvottelut sote-maakunnan kanssa

Sosiaali- ja terveysministeriö neuvottelee erikseen kunkin sote-maakunnan kanssa vuosittain sote-maakunnan järjestämistä vastuuseen kuuluvien sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien toteuttamisesta. Valtiovarainministeriö osallistuu neuvotteluihin. Neuvottelujen tarkoituksena on ohjata sote-maakuntaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisessä sekä edistää ministeriöiden ja sote-maakunnan välistä yhteistyötä.

Neuvotteluissa seurataan ja arvioidaan sote-maakunnan järjestämistä vastuun toteutumista. Neuvotteluissa sovitaan sote-maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen tavoitteista sekä niitä tukevista toimenpiteistä. Sosiaali- ja terveysministeriö ja valtiovarainministeriö voivat tarvittaessa antaa sote-maakunnalle toimenpide-ehdotuksia.

Seuranta, arviointi, tavoitteenasetanta sekä toimenpide-ehdotukset koskevat seuraavia asiakokonaisuuksia:

1) sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tavoitteiden ja strategioiden huomioon ottaminen;

2) sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuus, laatu ja vaikuttavuus;

3) hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja tätä koskeva yhteistyö kuntien ja muiden toimijoiden kanssa;

4) toimintaympäristön muutosten huomioon ottaminen;

5) sosiaali- ja terveydenhuollon tuottavuus ja kustannusvaikuttavuus sekä sote-maakunnan kustannusten kehitys ja rahoituksen riittävyys;

6) sosiaali- ja terveydenhuollon tuotantorakenne, vähäistä suuremmat palveluhankinnat ja vuokratyövoiman käyttö;

7) sosiaali- ja terveydenhuollon investoinnit ja sote-maakunnan alustava esitys investointisuunnitelmaksi;

8) sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinta;

9) sote-maakuntien yhteistyösopimuksen toimeenpano sekä työnjako ja yhteistyö muiden sote-maakuntien kanssa;

10) sote-maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon omavalvonta; ja

11) tarpeen mukaan muut sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen liittyvät asiat.

Sote-maakunnan järjestämistä vastuun toteutumisen seurannassa ja arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon edellisissä neuvotteluissa sovittujen toimenpiteiden ja ministeriöiden toimenpide-ehdotusten toimeenpano sote-maakunnassa sekä sovittujen tavoitteiden toteutuminen. Tässä hyödynnetään 27 §:n 2 momentissa tarkoitettua sote-maakunnan vuosittaista selvitystä sekä 28 §:ssä tarkoitettua sote-maakuntakohtaista Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arviota.

Sosiaali- ja terveysministeriö laatii yhteistyössä sote-maakunnan kanssa asiakirjan käydyistä neuvotteluista. Asiakirjaan kirjataan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen kokonaisuuden toteutuminen. Lisäksi asiakirjassa todetaan neuvotteluissa sovitut tavoitteet ja niitä tukevat toimenpiteet sekä ministeriöiden mahdollisesti antamat toimenpide-ehdotukset. Asiakirja julkaistaan julkisessa tietoverkossa.

Mitä edellä tässä pykälässä sote-maakunnasta säädetään, sovelletaan myös HUS-maakuntayhtymään siten kuin lain 1 §:n 4 momentissa säädetään. HUS-maakuntayhtymän neuvotteluihin osallistuvat myös Uudenmaan maakunnan alueen sote-maakunnat ja Helsingin kaupunki.

Sote-maakunnan on laadittava vuosittain esitys sote-maakunnan investointisuunnitelmaksi. Investointisuunnitelman tulee sisältää tiedot seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista sote-maakuntalain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettujen sote-maakuntakonsernin investoinneista ja investointia vastaavista sopimuksista sekä niiden rahoituksesta. Lisäksi investointisuunnitelman tulee sisältää tiedot sote-maakunnan toimitilojen ja kiinteistöjen sekä muiden pitkävaikutteisten hyödykkeiden suunnitelluista luovutuksista. Mainitut tiedot on esitettävä erikseen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä annetussa laissa () tarkoitettujen pelastustoimen osalta. Investointisuunnitelma ei saa olla ristiriidassa sote-maakuntalain () 15 §:ssä tarkoitettujen sote-maakunnan lainanottovaltuuden kanssa.

Sote-maakunnan sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevan investointisuunnitelman osan tulee perustua 21 §:ssä tarkoitettuihin sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisiin tavoitteisiin sekä väestön palvelutarpeeseen. Sote-maakunnan on valittava mainittuun investointisuunnitelman osaan sote-maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen kannalta tärkeimmät investoinnit ja niitä vastaavat sopimukset, ja siinä on arvioitava sen sisältämien toimien vaikutuksia sote-maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaisuuteen, laatuun ja kustannusvaikeuttavuuteen. Kyseisessä investointisuunnitelman osassa on otettava huomioon 34 §:ssä tarkoitettu sote-maakuntien yhteistyösopimus ja 23 §:ssä tarkoitettu neuvottelut.

Pelastustoimea koskevan sote-maakunnan investointisuunnitelman osan tarkemmista laatu- ja sisällönsäädöksistä säädetään pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 11 §:ssä.

Sote-maakunta saa toteuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon investoinnin tai investointia vastaavan sopimuksen taikka sosiaali- ja terveydenhuollon toimitilan, kiinteistön tai muun pitkävaikutteisen hyödykkeen luovutuksen vain, jos se sisältyy sote-maakunnan investointisuunnitelman sosiaali- ja terveysministeriön 24 a §:ssä säädetyllä tavalla hyväksymään sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevaan osaan. Sote-maakunnan on sote-maakuntalain 48 §:ssä tarkoitettulla omistajaohjauksella huolehdittava, että sote-maakuntakonsernin sosiaali- ja terveydenhuollon investoinnit tai investointia vastaavat sopimukset taikka hyödykkeiden luovutukset eivät ole ristiriidassa hyväksytyyn investointisuunnitelman kanssa. Tämän momentin vastainen sote-maakunnan päätös tai oikeustoimi on mitätön. Pelastustoimen investoinnin tai investointia vastaavan sopimuksen taikka pelastustoimen hyödykkeen luovutuksen toteuttamisen edellytyksistä säädetään pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 11 §:ssä.

Mitä edellä tässä pykälässä sote-maakunnasta säädetään, sovelletaan myös HUS-maakuntayhtymään siten kuin lain 1 §:n 4 momentissa säädetään. Pelastustoimesta säädettyä ei kuitenkaan sovelleta HUS-maakuntayhtymään.

24 a §

Sote-maakunnan investointisuunnitelman hyväksyminen

Sote-maakunnan on toimitettava esitys sote-maakunnan investointisuunnitelmaksi sosiaali- ja terveysministeriölle, sisäministeriölle ja valtiovarainministeriölle kalenterivuoden loppuun mennessä.

Sosiaali- ja terveysministeriö hylkää sote-maakunnan investointisuunnitelmaa koskevan esityksen, mikäli se on ristiriidassa 24 §:n 1 momentissa tarkoitettujen sote-maakunnan lainanottovaltuuden kanssa. Tällöin sote-maakunnan on toimitettava korjattu investointisuunnitelmaa koskeva esitys viivytyksettä sosiaali- ja terveysministeriölle, sisäministeriölle ja valtiovarainministeriölle.

Mikäli sosiaali- ja terveysministeriö ei hylkää sote-maakunnan investointisuunnitelmaa koskevaa esitystä 2 momentin perusteella, sosiaali- ja terveysministeriö tekee päätöksen esitetyn investointisuunnitelman sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevan osan hyväksymisestä. Sosiaali-

ja terveysministeriö voi hylätä esitetyn investointisuunnitelman sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevan osan, jos:

1) siinä ei ole osoitettu rahoitusta kaikille siihen sisällyville investoinneille ja investointeja vastaaville sopimuksille;

2) se on ristiriidassa sote-maakuntien yhteistyösopimuksen kanssa;

3) on ilmeistä, että siihen sisältyvä vaikutuksiltaan laajakantoinen tai taloudellisesti merkittävä investointi tai investointia vastaava sopimus voitaisiin toteuttaa kustannustehokkaammin sote-maakuntien välisenä yhteistyönä; tai

4) on ilmeistä, että siihen sisältyvä vaikutuksiltaan laajakantoinen tai taloudellisesti merkittävä investointi tai investointia vastaava sopimus taikka luovutus ei edistäisi sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavaa järjestämistä.

Edellä 3 momentissa tarkoitetaan laajakantoisella investoinnilla ja investointia vastaavalla sopimuksella sekä luovutuksella sellaista hanketta, joka vaikuttaisi merkittävästi sote-maakuntien väliseen työnjakoon tai jolla olisi muutoin pitkäkestoisia tai maantieteellisesti laajoja vaikutuksia sosiaali- ja terveydenhuoltoon sote-maakunnassa. Taloudellisesti merkittävällä investoinnilla ja investointia vastaavalla sopimuksella sekä luovutuksella tarkoitetaan sellaista hanketta, joka vaikuttaisi sote-maakunnan talouteen pitkäaikaisesti olennaisella tavalla.

Mikäli sosiaali- ja terveysministeriö ei hylkää sote-maakunnan investointisuunnitelmaa koskevaa esitystä 2 momentin perusteella, sisäministeriö tekee päätöksen esitetyn investointisuunnitelman pelastustoimea koskevan osan hyväksymisestä siten kuin pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 11 §:ssä tarkemmin säädetään.

Mikäli esitetyn sote-maakunnan investointisuunnitelman sosiaali- ja terveydenhuoltoa tai pelastustoimea koskeva osa hylätään 3 tai 5 momentin perusteella, sote-maakunnan on toimitettava kyseisen investointisuunnitelman osan korvaava esitys viivytyksettä sosiaali- ja terveysministeriölle, sisäministeriölle ja valtiovarainministeriölle. Korjattu investointisuunnitelman sosiaali- ja terveydenhuoltoa tai pelastustoimea koskeva osa voidaan hyväksyä vain, jos siihen sisältyvä pitkäaikaisen lainan määrä on enintään hylättyyn esitykseen sisältyneen pitkäaikaisen lainan suuruinen. Muilta osin sen hyväksymiseen sovelletaan, mitä edellä 3 ja 5 momentissa säädetään.

Mikäli esitetyn sote-maakunnan investointisuunnitelman sosiaali- ja terveydenhuoltoa tai pelastustoimea koskeva osa hylätään 3 tai 5 momentin perusteella, sote-maakunta voi 6 momentista poiketen toimittaa osin hylätyn investointisuunnitelmaa koskevan esityksen kokonaisuudessaan korvaavan esityksen sosiaali- ja terveysministeriölle, sisäministeriölle ja valtiovarainministeriölle. Tällöin sote-maakunnan investointisuunnitelmaa koskevan uuden esityksen hyväksymiseen sovelletaan mitä 2 - 4 momentissa säädetään.

Mitä edellä tässä pykälässä sote-maakunnasta säädetään, sovelletaan myös HUS-maakuntayhtymään siten kuin lain 1 §:n 4 momentissa säädetään. Pelastustoimesta säädettyä ei kuitenkaan sovelleta HUS-maakuntayhtymään.

25 §

Aloite sote-maakunnan arviointimenettelyn käynnistämisestä

Sosiaali- ja terveysministeriö voi tehdä valtiovarainministeriölle aloitteen sote-maakuntalain 120 §:ssä tarkoitetun sote-maakunnan arviointimenettelyn käynnistämiseksi, jos ministeriön ja sote-maakunnan välisessä neuvottelumenettelyssä tai muutoin on osoittautunut, että sote-maakunnan kyky järjestää sosiaali- ja terveydenhuolto on ilmeisesti vaarantunut.

Arvioitaessa, onko sote-maakunnan kyky järjestää sosiaali- ja terveydenhuolto ilmeisesti vaarantunut, käytetään seuraavia arviointiperusteita:

- 1) sosiaali- ja terveydenhuollon tarpeenmukainen ja riittävä palvelujen saatavuus tai saavutettavuus on vaarantunut tai on merkittävästi huonompi kuin useassa muussa sote-maakunnassa;
- 2) sosiaali- ja terveydenhuollon laatu ei turvaa potilas- tai asiakasturvallisuutta tai on merkittävästi huonompi kuin useassa muussa sote-maakunnassa;
- 3) sosiaali- ja terveydenhuollon tarvevakioidut asukaskohtaiset kustannukset ovat merkittävästi korkeammat kuin useassa muussa sote-maakunnassa;
- 4) sote-maakunta ei kykene varmistamaan tai sillä on useaa muuta sote-maakuntaa heikompi kyky varmistaa sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisen edellyttämä henkilöstö ja osaaminen; tai
- 5) sote-maakunnan kyky järjestää sosiaali- ja terveydenhuolto on muusta kuin 1–4 kohdassa tarkoitettua syystä vakavasti ja pitkäaikaisesti vaarantunut.

26 §

Sosiaali- ja terveysministeriön aloite sote-maakunnan lisärahoituksen myöntämisestä

Sosiaali- ja terveysministeriö voi tehdä aloitteen sote-maakuntien rahoituksesta annetun lain (/) 11 §:ssä tarkoitetun lisärahoituksen myöntämiseksi sote-maakunnalle ja lisärahoituksen ehtoista siten kuin mainitun lain 26 §:ssä säädetään.

27 §

Sote-maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon seuranta ja arviointivelvollisuus

Sote-maakunnan on seurattava alueensa väestön hyvinvointia ja terveyttä, järjestämiensä sosiaali- ja terveydenhuollon tarvetta, saatavuutta, laatua ja vaikuttavuutta, kustannuksia ja tuottavuutta sekä sitä, miten asiakkaiden palvelujen yhteensovittaminen on toteutunut. Sote-maakunnan on verrattava tätä tietoa vastaavaan muista sote-maakuntia koskevaan tietoon. Sote-maakunnan on hyödynnettävä edellä mainittua tietoa järjestämisvastuullaan olevan sosiaali- ja terveydenhuollon tietojohtamisessa toiminnan, tuotannon ja talouden ohjauksen, johtamisen ja päätöksenteon tukena.

Sote-maakunnan on laadittava 1 momentissa tarkoitettun tiedon perusteella vuosittain selvitys sote-maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon ja sote-maakunnan talouden tilasta. Selvityksessä on kuvattava ja arvioitava, miten sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet, sosiaali- ja terveysministeriön ja sote-maakunnan vuosittaisissa neuvotteluissa sovitut tavoitteet ja niitä tukevat toimenpiteet sekä mahdolliset sosiaali- ja terveysministeriön antamat toimenpideehdotukset on toteutettu sote-maakunnassa. Lisäksi selvitykseen on sisällytettävä sote-maakunnan alustava esitys 24 §:ssä tarkoitettuksi investointisuunnitelmaksi. Selvitys julkaistaan julkisessa tietoverkossa.

Sote-maakunnalle palveluja tuottavien yksityisten palveluntuottajien on sote-maakunnan pyynnöstä toimitettava sote-maakunnan 1 momentissa tarkoitettun seurannan edellyttämät välttämättömät tiedot sote-maakunnan käyttöön salassapitovelvoitteiden estämättä. Sote-maakunnalla on oikeus tässä tarkoituksessa salassapitovelvoitteiden estämättä käsitellä ja yhdistellä tunnistusteellisesti sen omiin rekistereihin tallennettuja asiakastietoja siten kuin sosiaali- ja terveys-tietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain (552/2019) 41 §:n 2 momentissa säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun tiedon tulee olla Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen määrittelemien tietosisältöjen ja -rakenteiden mukaista. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan säätää 1 momentissa tarkoitettun seurannan vähimmäistietosisällöstä, mukaan lukien 6 ja 7 §:ssä tarkoitettun hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman vähimmäistietosisältö. Lisäksi

sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan säätää tarkemmin tiedoista, joiden tulee sisältyä 2 momentissa tarkoitettuun selvitykseen, sekä selvityksen laatimisen aikataulusta ja ajankohdasta, jolloin se on toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle.

28 §

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arviot

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos valmistelee sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaisuuden ja rahoituksen tason riittävyyden arvioimiseksi valtakunnallisesti, sote-maakuntien yhteistyö-alueittain ja sote-maakunnittain vuosittain asiantuntija-arvion. Asiantuntija-arvioissa tarkastellaan väestön hyvinvoinnin ja terveyden tilaa väestöryhmittäin, sosiaali- ja terveydenhuollon tarvetta, saatavuuden ja laadun toteutunutta ja arvioitua tulevaa kehitystä, investointien tarvetta ja vaikutuksia sekä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksia ja niiden kehitystä. Lisäksi niissä arvioidaan mahdollisia toimenpiteitä, joiden toteuttaminen sote-maakunnassa on kustannusten hallinnan kannalta tai muutoin välttämätöntä, jotta sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaisuus ja laatu voidaan valtion rahoituksella ja muulla tulorahoituksella turvata. Asiantuntija-arviot julkaistaan julkisessa tietoverkossa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arvioiden laatimista varten kukin aluehallintovirasto laatii vuosittain sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnan yhteydessä saatujen tietojen perusteella selvityksen sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaisesta toteutumisesta toimialueensa sote-maakunnissa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos hyödyntää asiantuntija-arvioiden laatimisessa 2 momentissa tarkoitettuja aluehallintovirastojen selvityksiä sekä sote-maakuntien 27 §:n 2 momentissa tarkoitettuja selvityksiä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen oikeudesta saada muita tietoja sote-maakunnilta ja yksityisiltä sosiaali- ja terveystalouksien tuottajilta säädetään Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain (668/2008) 5 §:n 1 momentissa ja 5 h §:ssä.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan säätää tarkemmin tiedoista, joiden tulee sisältyä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arvioihin ja 2 momentissa tarkoitettuun aluehallintoviraston selvitykseen, sekä niiden laatimisen aikataulusta ja ajankohdasta, jolloin ne on toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle.

29 §

Sosiaali- ja terveysministeriön vuosittainen selvitys

Sosiaali- ja terveysministeriö laatii vuosittain valtakunnallisen selvityksen, jossa arvioidaan sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaista toteutumista ja rahoituksen tason riittävyyttä. Selvityksen tulee sisältää ehdotus tarvittavista toimenpiteistä julkisen talouden suunnitelman, valtion talousarvion sekä 26 §:ssä tarkoitettujen sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten strategisten tavoitteiden laatimista sekä muuta valtakunnallista ohjausta varten. Selvityksessä hyödynnetään 31:ssä tarkoitettuja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arvioita. Selvitys on julkaistava julkisessa tietoverkossa.

30 §

Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämistoiminta sote-maakunnassa

Sote-maakunta vastaa alueensa sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisestä sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisen valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti. Lisäksi sote-maakunta koordinoi ja ohjaa palvelutuotannossa tapahtuvaa integroitua kehittämistyötä sekä tukee kuntia hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvässä kehittämistyössä.

Sote-maakunta osallistuu kansalliseen ja alueelliseen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämiseen ja toimii yhteistyössä kuntien sekä koulutus-, kehittämis- ja tutkimustoimintaa harjoittavien organisaatioiden kanssa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon osaamis- ja työvoimatarpeen arviointia ja ammatillisen osaamisen kehittämistä on tehtävä yhteistyössä yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja toisen asteen ammatillisten oppilaitosten kanssa sekä muiden koulutusviranomaisten, työhallinnon ja maakuntien liittojen kanssa.

31 §

Ruotsinkielisten ja saamenkielisten palveluiden kehittämisen tukeminen

X sote-maakunnan tehtävänä on tukea ruotsinkielisten palvelujen kehittämistä koko maassa. Lapin sote-maakunnan tehtävänä on tukea saamenkielisten palvelujen kehittämistä koko maassa.

5 luku

Sote-maakuntien välinen yhteistyö

32 §

Yliopistollinen sairaala

Sote-maakunnissa, joiden alueella sijaitsevat Turun, Oulun ja Tampereen yliopistot ja Itä-Suomen yliopiston terveystieteiden tiedekunta, sekä HUS-maakuntayhtymällä on oltava yliopistollinen sairaala.

33 §

Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalue

Sote-maakuntien järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon alueellista yhteensovittamista, kehittämistä ja yhteistyötä varten on viisi yhteistyöaluetta. Yhteistyöalueisiin kuuluvat sote-maakunnat säädetään valtioneuvoston asetuksella siten, että yliopistollista sairaalaa ylläpitävät Pirkanmaan, Pohjois-Pohjanmaan, Pohjois-Savon, ja Varsinais-Suomen sote-maakunnat sekä HUS-maakuntayhtymä kuuluvat eri yhteistyöalueisiin. Yhteistyöalueiden on oltava maantieteellisesti yhtenäisiä sekä alueen väestön palvelujen järjestämisen ja tuottamisen, potilas- ja asiakasturvallisuuden ja palvelujen saavutettavuuden kannalta toiminnallisia kokonaisuuksia.

Yhteistyöalueelle laaditaan sote-maakuntien yhteistyösopimus.

Pirkanmaan, Pohjois-Pohjanmaan, Pohjois-Savon, X ja Varsinais-Suomen sote-maakunnat hoitavat yhteistyösopimuksen laatimisen edellyttämät hallintotehtävät.

34 §

Sote-maakuntien yhteistyösopimus

Sosiaali- ja terveydenhuollon alueelliseksi yhteensovittamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueeseen kuuluvien sote-maakuntien on tehtävä yhteistyösopimus. Sopimuksessa on otettava huomioon asiakkaiden tarpeet sekä 21 §:n mukaiset sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet. Sopimus on laadittava valtuustokausittain.

Yhteistyösopimuksessa on sovittava ottaen huomioon, mitä niistä on tässä laissa ja toisaalla säädetty:

1) työnjaosta ja yhteistyöstä väestön palvelutarpeen arvioinnissa ja ennakoinnissa sekä palvelutuotannon seurannassa ja arvioinnissa;

2) toimenpiteistä palvelujen yhteensovittamisen ja yhdenvertaisen saatavuuden sekä kielellisten oikeuksien varmistamiseksi;

3) toimenpiteistä vaikuttavan, laadukkaan ja kustannustehokkaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen ja tuotantorakenteen varmistamiseksi;

4) toimenpiteistä sosiaali- ja terveydenhuollon tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden turvaamiseksi;

5) päivystystoiminnan työnjaosta, yhteistyöstä ja yhteensovittamisesta siten kuin terveydenhuoltolain 50 § :n 5 momentissa säädetään;

6) ensihoidon työnjaosta, yhteistyöstä ja toiminnan yhteensovittamisesta mukaan lukien terveydenhuoltolain 46 §:ssä tarkoitetun ensihoitokeskuksen tehtävien järjestäminen ja ensihoidon sovittamisesta yhteen muun toiminnan kanssa;

7) työnjaosta, yhteistyöstä ja toiminnan yhteensovittamisesta lääkinnällisten ja muiden tuki- ja palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa;

8) työnjaosta, yhteistyöstä ja toiminnan yhteensovittamisesta muiden kuin 5 - 7 kohdassa tarkoitettujen sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa;

9) työnjaosta ja yhteistyöstä kehittämistoiminnassa sekä yliopistollista sairaalaa ylläpitävän sote-maakunnan kehittämistoiminnan koordinaatiotehtävistä alueella;

10) sosiaali- ja terveydenhuollon menetelmien käyttöönoton, käytön ja käytöstä poistamisen alueellisista periaatteista ja käytännöistä ottaen huomioon niitä koskevat valtakunnalliset linjat;

11) yhteistyöstä ja työnjaosta koulutuksen ja tutkimuksen toteuttamisessa;

12) sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan ja sähköisten palvelujen kehittämisestä, asiakas- ja potilastietojen käytön yhteensovittamisesta sekä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) mukaisten velvoitteiden yhteensovittamisesta yhteistyöalueella;

13) häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisen ja valmiuden edellyttämistä toimenpiteistä, työnjaosta ja yhteistyöstä sekä valmiuskeskuksen toiminnan järjestämisestä;

14) laajakantoisia ja taloudellisesti merkittäviä investointeja koskevasta yhteistyöstä ja yhteensovittamisesta siltä osin kuin se on tarpeellista 1–13 kohdassa tarkoitettujen asioiden kannalta;

15) tarvittaessa muusta sosiaali- ja terveydenhuollon työnjaosta, yhteistyöstä ja yhteensovittamisesta.

Yhteistyösopimuksen on edistettävä asiakas- ja potilasturvallisuutta ja muuta laatua sekä tarkoituksenmukaisen, kustannusvaikuttavan ja tehokkaan sosiaali- ja terveydenhuollon toteuttamista. Työnjaossa on lisäksi varmistettava, että yhteistyösopimuksen perusteella sosiaali- ja terveydenhuoltoa antavassa toimintayksikössä on tehtävän hoitamiseksi riittävät taloudelliset ja henkilöstövoimavarat sekä osaaminen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 2 momentissa tarkoitetuista asioista, joista on sovittava yhteistyösopimuksessa.

35 §

Yhteistyösopimuksen valmistelu ja toteutumisen seuranta

Yhteistyösopimusta laadittaessa sote-maakunnan on otettava huomioon väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä palvelutarpeita koskevat seurantatiedot.

Yhteistyösopimus valmistellaan 34 §:n 2 momentin 13 kohdassa tarkoitettujen valmiuden ja varautumisen tehtävien osalta yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

Yhteistyösopimusta valmisteltaessa sote-maakuntien on kuultava sosiaali- ja terveysalan koulutusta antavia korkeakouluja 34 §:n 2 momentin 11 kohdassa tarkoitettua yhteistyöstä ja työnjaosta koulutuksen ja tutkimuksen toteuttamisessa.

Ennen yhteistyösopimuksen hyväksymistä sote-maakuntien on kuultava sosiaali- ja terveysministeriötä. Sote-maakuntien on hyväksyttävä yhteistyösopimus sote-maakuntavaltuustoissaan. Hyväksytty yhteistyösopimus on toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle.

Yhteistyösopimuksen toteutumista seurataan ja arvioidaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön ja yhteistyöalueen sote-maakuntien välisissä neuvotteluissa, johon osallistuvat myös valtiovarainministeriö ja sisäministeriö. Sitä on tarvittaessa muutettava. Muutos voi perustua yhden tai useamman sote-maakunnan esitykseen tai sosiaali- ja terveysministeriön aloitteeseen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin, miten 1—5 momenteissa tarkoitettua otetaan huomioon yhteistyösopimuksen valmistelussa ja sopimuksen toteutumisen seurannassa. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää yhteistyösopimuksen laatimisen aikataulusta ja ajankohdasta, johon mennessä hyväksytty yhteistyösopimus on toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle.

36 §

Valtioneuvoston toimivalta päättää sote-maakuntien yhteistyösopimuksesta

Valtioneuvosto voi päättää sote-maakuntien yhteistyösopimuksesta ja sen sisällöstä siltä osin kuin:

- 1) sote-maakunnat eivät pääse sopimukseen yhteistyösopimuksen sisällöstä;
- 2) yhteistyösopimuksessa ei ole sovittu 34 §:n 2 momentin 1–14 kohdassa tarkoitetuista asioista siten, että se turvaisi riittävän ja kustannusvaikuttavan sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueella;
- 3) yhteistyösopimuksessa sovittu häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautuminen ja valmius ei ole kokonaisturvallisuuden kannalta riittävää.

Valtioneuvoston päätös valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä ministeriön on kuultava niitä sote-maakuntia, joita päätös koskee.

Valtioneuvoston päätös sote-maakuntien yhteistyösopimuksesta on voimassa siihen saakka, kunnes sote-maakunnat ovat tehneet uuden yhteistyösopimuksen, jossa on otettu riittävästi huomioon 1 momentissa tarkoitettut tekijät. Valtioneuvoston päätöksen korvaavan uuden yhteistyösopimuksen valmisteluun sovelletaan mitä 35 §:ssä säädetään.

37 §

Kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyö

Kaksikielisten sote-maakuntien on sovittava keskinäisestä yhteistyöstä ja työnjaosta ruotsinkielellä annettavien sosiaali- ja terveyspalvelujen toteuttamisessa, kun se on välttämätöntä tai

tarpeellista ruotsinkielisten palvelujen edellyttämän osaamisen, palvelujen saatavuuden tai laadun varmistamiseksi taikka asiakkaiden kielellisten oikeuksien varmistamiseksi tehtävän vaatavuuden, harvinaisuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella.

Kaksikielisten sote-maakuntien keskinäistä yhteistyötä koskevassa sopimuksessa on sovittava asiantuntijatuesta, jota kaksikieliset sote-maakunnat antavat toisilleen palvelujen toteuttamisessa. Lisäksi sopimuksessa on sovittava työnjaosta sellaisissa palveluissa, joissa yhteistyö on välttämätöntä kielellisten oikeuksien ja riittävien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen varmistamiseksi tai joita on tarkoituksenmukaista toteuttaa vain osassa sote-maakuntia. Sopimuksella ei voida kuitenkaan poiketa siitä, mitä 11 §:ssä, sosiaalihuoltolaissa tai terveydenhuoltolaissa taikka niiden nojalla säädetään palvelujen keskittämisestä.

X sote-maakunta vastaa kaksikielisten sote-maakuntien keskinäistä yhteistyötä koskevan sopimuksen laatimisen koordinoimisesta.

Ennen keskinäistä yhteistyötä koskevan sopimuksen hyväksymistä kaksikielisten sote-maakuntien on kuultava sosiaali- ja terveysministeriötä. Sote-maakuntien on hyväksyttävä sopimus sote-maakuntavaltuustoissaan. Hyväksytyt sopimus on toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle.

Sopimuksen toteutumista on seurattava ja arvioitava vuosittain. Sopimuksen muuttaminen voi perustua yhden tai useamman kaksikielisen sote-maakunnan esitykseen tai sosiaali- ja terveysministeriön aloitteeseen. Kansalliskielilautakunnan velvollisuudesta tehdä ehdotuksia sopimuksen muuttamisesta sekä seurata sopimuksen toteutumista säädetään sote-maakuntalain 32 §:ssä.

Jos kaksikieliset sote-maakunnat eivät pääse sopimukseen keskinäisestä yhteistyöstään tai sopimuksen sisältö ei turvaa sosiaali- ja terveyspalvelujen asianmukaista järjestämistä, valtioneuvosto voi päättää sopimuksen sisällöstä. Valtioneuvoston päätös valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä ministeriön on kuultava niitä sote-maakuntia, joita päätös koskee. Valtioneuvoston päätös kaksikielisten sote-maakuntien keskinäistä yhteistyötä koskevasta sopimuksesta on voimassa siihen saakka, kunnes sote-maakunnat ovat tehneet uuden sopimuksen.

6 luku

Oma- ja viranomaisvalvonta

38 §

Sote-maakunnan ja yksityisen palveluntuottajan oma- ja viranomaisvalvonta

Sote-maakunnan ja yksityisen palveluntuottajan on tämän lain mukaisessa toiminnassaan varmistettava oma- ja viranomaisvalvonnalla tehtäviensä lainmukainen hoitaminen ja tekemiensä sopimusten noudattaminen. Sote-maakunnan ja yksityisen palveluntuottajan on varmistettava palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus ja muu laatu sekä asiakkaiden ja potilaiden yhdenvertaisuus. Tehtävien ja palvelujen oma- ja viranomaisvalvonta on toteutettava osana niiden järjestämistä ja tuottamista.

Sote-maakunnan ja yksityisen palveluntuottajan on laadittava vastuulleen kuuluvista tehtävistä ja palveluista oma- ja viranomaisvalvontaohjelma. Ohjelmassa tulee määritellä, miten 1 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden noudattaminen järjestetään ja toteutetaan. Oma- ja viranomaisvalvontaohjelmassa on todettava, miten sosiaali- ja terveyspalvelujen toteutumista, turvallisuutta ja muuta laatua sekä yhdenvertaisuutta seurataan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan.

Oma- ja viranomaisvalvontaohjelma sekä oma- ja viranomaisvalvontaohjelman toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot ja niiden perusteella tehtävät toimenpiteet on julkaistava julkisessa tietoverkossa ja muilla niiden julkisuutta edistävillä tavoilla.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä omavalvontaohjelman sisällöstä ja laatimisesta sekä ohjelmaan sisältyvästä suunnitelmasta laadunhallinnan sekä asiakas- ja potilasturvallisuuden edistämiseksi.

Valvira voi antaa määräyksiä omavalvontaohjelman tarkemmasta sisällöstä ja toteutumisen seurannasta.

39 §

Sote-maakunnan ohjaus- ja valvontavelvollisuus

Sote-maakunnan velvollisuudesta ohjata ja valvoa sen järjestämisvastuulle kuuluvaa palvelutuotantoa, oikeudesta saada yksityiseltä palveluntuottajalta ja tämän alihankkijalta valvonnan toteuttamista varten välttämättömät tiedot ja selvitykset sekä oikeudesta tarkastaa yksityisen palveluntuottajan ja tämän alihankkijan tiloja ja laitteita säädetään sote-maakuntalain 10 §:ssä.

Sote-maakunnan on järjestämisvastuunsa nojalla ohjattava ja valvottava yksityisiä palveluntuottajia ja näiden alihankkijoita jatkuvasti palveluja tuottaessa ja tähän liittyen määriteltävä tarvittaessa palvelujen tuottamista koskevia ohjeita. Jos yksityisen palveluntuottajan tai tämän alihankkijan toiminnassa ilmenee mahdollisia epäkohtia tai puutteita, sote-maakunnan on ohjattava yksityistä palveluntuottajaa tai tarvittaessa pyydyttävä yksityiseltä palveluntuottajalta ja tämän alihankkijalta asiasta selvitystä asettamassaan riittävässä määräajassa. Epäkohtien tai puutteiden ilmettyä sote-maakunnan on vaadittava niiden korjaamista asettamassaan riittävässä määräajassa.

Jollei yksityinen palveluntuottaja tai tämän alihankkija korjaa epäkohtia tai puutteita sote-maakunnan asettamassa määräajassa, sote-maakunnan on tarvittaessa ryhdyttävä 14 §:ssä tarkoitettun sopimuksen mukaisiin toimenpiteisiin korvauksen alentamiseksi tai sen maksamisesta pidättymiseksi. Jos rikkomukset ovat olennaisia tai toistuvia, sote-maakunnan on ryhdyttävä toimenpiteisiin sopimuksen irtisanomiseksi tai purkamiseksi.

40 §

Viranomaisvalvonta ja siihen liittyvä ohjaus

Tähän lakiin perustuvan toiminnan yleinen ohjaus, suunnittelu, kehittäminen ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle.

Aluehallintovirasto valvoo toimialueellaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen ja palvelurakenteen lainmukaisuutta ja antaa valvontaan liittyvää ohjausta.

Valvira ohjaa aluehallintovirastojen toimintaa valvonnan ja siihen liittyvän ohjauksen toimeenpanossa, yhteensovittamisessa ja yhdenmukaistamisessa. Lisäksi Valvira valvoo sote-maakuntien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen, toiminnan sekä niiden järjestämien ja tuottamien palvelujen lainmukaisuutta sekä antaa valvontaan liittyvää ohjausta erityisesti silloin, kun kysymyksessä ovat:

- 1) periaatteellisesti tärkeät tai laajakantoiset asiat;
- 2) usean aluehallintoviraston toimialuetta tai koko maata koskevat asiat;
- 3) asiat, jotka liittyvät olennaisesti Valvirassa käsiteltävään muuhun sosiaalihuoltoon tai terveydenhuoltoon taikka sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilöä koskevaan valvonta-asiin;
- 4) asiat, joita aluehallintoviraston valvonta-asioita käsittelevät virkamiehet ovat esteellisiä käsittelemään.

Mitä tässä luvussa säädetään sote-maakuntien toiminnan valvonnasta, koskee myös 6 §:n mukaista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä kunnassa.

Valviran ja aluehallintovirastojen tarkemmasta työnjaosta ohjauksessa ja valvonnassa säädetään tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella.

41 §

Valvonta-asian käsittely

Valvontaviranomaisen on noudatettava yhdenmukaisia periaatteita, menettelytapoja ja ratkaisukäytäntöjä ohjauksessa ja valvonnassa.

Valvontaviranomaiset ryhtyvät tietoonsa tulleen valvonta-asian perusteella niihin toimenpiteisiin, joihin ne potilas- tai asiakasturvallisuuden varmistamisen tai lain noudattamisen kannalta katsovat olevan aihetta.

Valvontaan liittyvät toimenpiteet voidaan asettaa kiireellisyys- ja tärkeysjärjestykseen asiakas- ja potilasturvallisuuden tai muiden seikkojen niin edellyttäessä. Kahta vuotta vanhempaan tapahtumaan perustuvaa valvonta-asiaa ei tutkita, ellei siihen ole erityistä syytä.

Kantelusta säädetään hallintolain 8 a luvussa ja muistutuksesta potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 10 §:ssä ja sosiaalihuollon asiakaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) 23 §:ssä.

42 §

Viranomaisten välinen yhteistyö

Valvontaviranomaisten on tarvittaessa toimittava yhteistyössä keskenään ja muiden viranomaisten kanssa hoitaessaan tässä laissa säädettyjä tehtäviä.

Sote-maakunnan on ilmoitettava yksityisen palveluntuottajan tai tämän alihankkijan toiminnassa ilmenneistä epäkohdista ja puutteista välittömästi palveluja valvovalle valvontaviranomaiselle. Jos valvontaviranomainen saa valvontatoiminnassaan tiedon epäkohdista tai puutteista yksityisen palveluntuottajan tai tämän alihankkijan toiminnassa, valvontaviranomaisen on vastaavasti ilmoitettava asiasta välittömästi sote-maakunnille, joille yksityinen palveluntuottaja tuottaa palveluja. Lisäksi sote-maakunnan ja valvontaviranomaisen on lähetettävä toisilleen tiedoksi laatimansa tarkastuskertomukset, jotka koskevat sote-maakunnalle palveluja tuottavan yksityisen palveluntuottajan tai tämän alihankkijan toimintaa.

Lääkelaisissa (395/1987) tarkoitettua toimintaa valvoo Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus (Fime) ja säteilylaissa (592/1991) tarkoitettua toimintaa valvoo Säteilyturvakeskus. Jos aluehallintovirasto tai Valvira on valvonnassaan havainnut lääkehuollossa puutteita tai muita epäkohtia, niistä on ilmoitettava Fimealle. Säteilyn käytössä havaituista puutteista ja epäkohdista on ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle.

43 §

Ohjaus- ja arviointikäynnit

Valvontaviranomainen voi tehdä 40 §:ssä tarkoitetun ohjauksen toteuttamiseksi ohjaus- ja arviointikäyntejä sote-maakuntiin.

Ohjaus- ja arviointikäynneistä ja niiden ohjelmasta on sovittava ennakkoon asianomaisen sote-maakunnan kanssa.

44 §

Tarkastusoikeus

Valvontaviranomainen voi tarkastaa sote-maakunnan tässä laissa tarkoitettujen toiminnan sekä toiminnassa käytettävät toimitilat. Tarkastus voidaan tehdä ennalta ilmoittamatta. Valvira voi määrätä aluehallintoviraston tekemään puolestaan edellä mainitun tarkastuksen. Tarkastusmääräykseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tarkastaja on päästettävä kaikkiin sote-maakunnan tässä laissa tarkoitettussa toiminnassa käytettäviin toimitiloihin. Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävät tilat voidaan kuitenkin tarkastaa ainoastaan, jos tarkastaminen on välttämätöntä asiakkaan aseman ja asianmukaisten palvelujen turvaamiseksi. Tarkastuksessa on salassapitosäännösten estämättä esitettävä kaikki tarkastajan pyytämät asiakirjat, jotka ovat välttämättömiä tarkastuksen toimittamiseksi. Lisäksi tarkastajalle on salassapitosäännösten estämättä annettava maksutta hänen pyytämänsä jäljennökset tarkastuksen toimittamiseksi tarpeellisista asiakirjoista. Tarkastajalla on myös oikeus ottaa kuvatallenteita tarkastuksen aikana. Kuvatallenteita ei kuitenkaan saa ottaa asiakkaasta ilman tämän suostumusta, jollei kuvatallenteen ottaminen ole välttämätöntä valvonnan toteuttamiseksi. Tarkastajan apuna voi olla tarkastuksen toteuttamiseksi tarpeellisia asiantuntijoita. Asiantuntijaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen toimiessaan tässä pykälässä tarkoitettussa tehtävässä. Vahingonkorvauksesta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Poliisiin on tarvittaessa annettava virka-apua valvontaviranomaiselle tarkastuksen suorittamiseksi.

Tarkastukseen sovelletaan muutoin mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään. Rangaistuksesta väärän todistuksen antamisesta viranomaiselle säädetään rikoslain 16 luvun 8 §:ssä.

45 §

Hallinnollinen ohjaus

Jos sosiaali- tai terveydenhuollon järjestämisessä tai toteuttamisessa havaittu puute, virheellisyys, laiminlyönti tai muu epäkohta ei anna aihetta 46 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin, valvontaviranomainen voi saattaa sote-maakunnan tai virheellisestä toiminnasta vastuussa olevan henkilön tietoon käsityksensä lain mukaisesta menettelystä tai kiinnittää valvottavan huomiota toiminnan asianmukaiseen järjestämiseen ja hyvän hallinnon vaatimuksiin. Valvontaviranomainen voi myös kehottaa valvottavaa korjaamaan todetun puutteen tai muun epäkohdan. Jos edellä tässä pykälässä tarkoitettuja toimenpiteitä ei voida asian kokonaisarviointiin vaikuttavat seikat huomioon ottaen pitää riittävinä, valvontaviranomainen voi antaa valvottavalle huomautuksen vastaisen varalle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun hallinnolliseen ohjaukseen, kehoitukseen tai huomautukseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

46 §

Määräykset ja uhkasakko

Jos sosiaali- tai terveydenhuollon järjestämisessä tai toteuttamisessa havaitaan asiakas- tai potilasturvallisuutta vaarantavia puutteita tai muita epäkohtia taikka sote-maakunnan toiminta on

muutoin tämän tai muun sosiaali- tai terveydenhuoltoa koskevan lain vastaista, valvontaviranomainen voi antaa määräyksen puutteiden korjaamisesta tai epäkohtien poistamisesta. Määräystä annettaessa on asetettava määräaika, jonka kuluessa tarpeelliset toimenpiteet on suoritettava. Määräyksen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko uhkasakkolaissa (1113/1990) tarkoitettulla tavalla.

Jos asiakas- tai potilasturvallisuus sitä edellyttää, toiminta voidaan määrätä välittömästi keskeytettäväksi tai palveluyksikön, sen osan tai välineen käyttö kieltää välittömästi. Valvontaviranomaisen päätöstä toiminnan keskeyttämisestä taikka yksikön, sen osan tai laitteen käytön kieltämisestä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

47 §

Valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaisella on oikeus maksutta ja salassapitosäännösten estämättä saada sote-maakunnalta, kunnalta sekä muilta viranomaisilta ja muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä, yksityiseltä palveluntuottajalta, terveydenhuollon ammattihenkilöltä, sosiaalihuollon ammattihenkilöltä, Kansaneläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta, eläkesäätiöltä ja muulta eläkelaitokselta, vakuutuslaitokselta sekä apteekilta tämän lain mukaisten valvontatehtäviensä suorittamista varten välttämättömät sosiaali- ja terveystieteiden järjestämistä, tuottamista tai toteuttamista sekä asiakasta koskevat tiedot.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuilla tahoilla on oikeus ilman valvontaviranomaisen pyyntöäkin ilmoittaa sille seikasta, joka voi vaarantaa asiakas- tai potilasturvallisuutta tai joka voi vaikuttaa valvottavan yksityisen palveluntuottajan luotettavuusarviointiin.

7 luku

Valmius ja varautuminen

48 §

Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

Sote-maakunnan on varauduttava ennakkoon tehtävillä valmiussuunnitelmilla sekä muilla toimenpiteillä yhteistyössä alueensa kuntien ja yhteistyöalueensa muiden sote-maakuntien kanssa häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Varautumisessa on tehtävä lisäksi yhteistyötä kuntien ympäristöterveydenhuollon kanssa.

Sote-maakunnan on varautumisessaan varmistettava palvelujen jatkuvuuden turvaaminen myös silloin, kun palveluja toteutetaan hankkimalla niitä yksityisiltä palveluntuottajilta.

Mitä tässä pykälässä säädetään sote-maakunnasta, sovelletaan myös HUS-maakuntayhtymään siten kuin lain 1 §:n 4 momentissa säädetään. Edellä 1 momentista poiketen Uudenmaan alueella varautumista koordinoi HUS-maakuntayhtymä, jonka on toimittava yhteistyössä Uudenmaan sote-maakuntien ja kuntien sekä yhteistyöalueensa muiden sote-maakuntien kanssa.

Häiriötilanteisiin varautumisesta voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

49 §

Varautuminen yhteistyöalueella

Yliopistollista sairaalaa ylläpitävän sote-maakunnan ja HUS-maakuntayhtymän tehtävänä on yhteistyöalueellaan ohjata sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnittelua valtakunnallisten yhtenäisten periaatteiden mukaisesti. Tätä tehtävää varten niillä on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä yhteistyöalueensa sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoilta valmiussuunnittelun ohjaamisessa välttämättömät tiedot.

Yliopistollista sairaalaa ylläpitävässä sote-maakunnassa ja HUS-maakuntayhtymässä tulee yhteistyöalueen tilannekuvan luomista ja ylläpitämistä varten olla sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskus. Sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskuksen tehtävänä on yhteistyöalueellaan:

- 1) koota ja analysoida tietoa sosiaali- ja terveydenhuollon häiriötilanteista ja niiden uhkista;
- 2) muodostaa ja ylläpitää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän valmiutta kuvaavaa tilannekuvaa, joka sisältää tiedot palvelujärjestelmän toiminnasta ja kuormituksesta, henkilöstö- ja materiaaliresursseista ja tukipalveluiden toiminnasta;
- 3) jakaa yhteistyöalueensa sote-maakunnille niiden tehtävien hoitamista varten 2 kohdassa tarkoitettun tilannekuvatiedon salassapitosäännösten estämättä;
- 4) jakaa muille sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskuksille ja sosiaali- ja terveysministeriölle 2 kohdassa tarkoitettun tilannekuvatiedon salassapitosäännösten estämättä valtakunnallisen tilannekuvan luomiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä yliopistollista sairaalaa ylläpitävien sote-maakuntien ja HUS-maakuntayhtymän keskinäisestä työnjaosta valmiuskeskusten tehtävissä.

Valmiuskeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä yhteistyöalueensa sosiaali- ja terveydenhuollon maakunnilta 2 momentin 1-4 kohdissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät palvelujärjestelmän toimintaa ja kuormitusta, henkilöstö- ja materiaaliresursseja ja tukipalveluiden toimintaa kuvaavat tiedot. Luovutettavat tiedot eivät sisällä henkilötietoja.

Sosiaali- ja terveysministeriö muodostaa yhteistyössä valmiuskeskusten kanssa valtakunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon tilannekuvan. Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus saada valmiuskeskukselta 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettu tilannekuvatieto salassapitosäännösten estämättä sosiaali- ja terveydenhuollon ohjaamiseksi normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Luovutettavat tiedot eivät sisällä henkilötietoja.

Kahta tai useampaa sote-maakuntaa koskevassa häiriötilanteessa sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä yhden sote-maakunnan johtamaan ja koordinoimaan tilannetta sosiaali- ja terveydenhuollossa. Erityisen merkittävässä häiriötilanteissa sosiaali- ja terveysministeriö voi ottaa sosiaali- ja terveydenhuollon johto- ja koordinaatiovastuun itselleen.

50 §

Valtion korvaukset valmiuden ylläpitämiseen ja häiriötilanteiden hoitamiseen

Valtio voi osallistua sosiaali- ja terveydenhuollossa tarvittavan valtakunnallisen ja alueellisen valmiuden ja varautumisen kehittämiseen, ylläpitämiseen maksamalla korvausta sosiaali- ja terveysministeriön ja tehtävää hoitavan tahon välisellä sopimuksella määriteltyjen erillistehtävien hoitamisesta.

Valtio voi osallistua poikkeuksellisten häiriötilanteiden hoitamiseen rahoittamalla sellaista toimintaa, jonka korvaaminen valtion varoista on erityisestä syystä tarkoituksenmukaista eivätkä sote-maakunnan tai HUS-maakuntayhtymän voimavarat riitä tilanteen hoitamiseen.

Valtion korvaukseen sovelletaan valtionavustuslain säännöksiä soveltuvin osin.

51 §

Virka-apu

Poliisi, puolustusvoimat, rajavartiolaitos ja pelastusviranomaiset ovat velvollisia antamaan sote-maakunnille ja HUS-maakuntayhtymälle niiden pyynnöstä häiriötilanteissa tarvittavaa virka-apua, silloin kun se on ihmisten hyvinvoinnin tai terveyden turvaamisen kannalta välttämätöntä. Sote-maakunnan ja HUS-maakuntayhtymän lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö voi pyytää virka-apua.

8 luku

Erinäiset säännökset

52 §

Järjestämisvastuun siirtyminen eräissä tapauksissa

Jos henkilö on sijoitettu perhehoitoon tai laitospalvelujen taikka asumispalvelujen avulla järjestettyyn asumiseen toisen kunnan alueelle ja hän käyttää kotikuntalain 3 a §:ssä säädettyä kotikunnan valintaoikeuttaan, palveluja koskeva järjestämisvastuu siirtyy henkilön muuttopäivästä sille sote-maakunnalle, johon uusi kotikunta kuuluu.

53 §

Palvelujen järjestäminen sote-maakunnan muuttuessa

Henkilö, joka haluaa muuttaa toisessa sote-maakunnassa sijaitsevan kunnan asukkaaksi, mutta ei ikänsä, vammaisuutensa tai muun sellaisen syyn vuoksi kykene asumaan siellä ilman perhehoitoa, laitospalveluja tai asumispalveluja, voi hakea näitä palveluja siltä sote-maakunnalta, johon tämä toinen kunta kuuluu, samoin perustein kuin jos hän olisi tämän toisen kunnan asukas.

Sen sote-maakunnan, jolle hakemus on saapunut, tulee:

1) ilmoittaa salassapitosäännösten estämättä hakemuksesta ja sen käsiteltäväksi ottamisesta välittömästi sille sote-maakunnalle, jolla on järjestämisvastuu hakijalle annettavista sosiaali- ja terveyspalveluista;

2) käsitellä hakemus ja arvioida hakijan palvelutarve yhteistyössä järjestämisvastuussa hakemushetkellä olevan sote-maakunnan kanssa;

3) tehdä asiassa päätös.

Hakemusta ei kuitenkaan käsitellä, jos hakija on jo tehnyt vastaavan hakemuksen toiselle sote-maakunnalle ja asian käsittely on vielä kesken.

Jos sote-maakunta on päättänyt myöntää haetun palvelun, hakijan on ilmoitettava kahden viikon kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta, ottaako hän palvelun vastaan. Hakijan tulee lisäksi muuttaa päätöksen mukaiseen hoitopaikkaan tai asumispalveluun kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta. Jos hakija laiminlyö edellä säädettyjen määräaikaisten noudattamisen, hänen oikeutensa päätöksen mukaisiin palveluihin raukeaa.

54 §

Terveydenhuollon järjestäminen eräissä tapauksissa

Terveydenhuollon järjestämisessä sote-maakuntaan kuuluvan kunnan asukkaaseen rinnastetaan tässä laissa myös kunnan alueella oleskeleva henkilö, jolla on ulkomaalaislain (301/2004) 78 §:n 1 tai 2 momentissa taikka 3 momentin 1, 2, 4, 5 tai 7 kohdassa taikka 79 §:n 1 momentin 1, 2 tai 6 kohdassa tarkoitettu työnteko-oikeus ja jolla on Suomessa voimassa oleva työ-, virka- tai muun palvelussuhteen päätyttyä rekisteröity työttömäksi työnhakijaksi. Terveydenhuoltoa järjestettäessä sote-maakuntaan kuuluvan kunnan asukkaaseen rinnastetaan tätä lakia sovellettaessa myös kunnan alueella oleskeleva henkilö, jolle on myönnetty ulkomaalaislain 81 §:n nojalla mainitun lain 3 §:n 26 kohdassa tarkoitettu Euroopan unionin sininen kortti, sekä tällaisen henkilön ulkomaalaislain 37 §:ssä tarkoitettut perheenjäsenet. Lisäksi sote-maakuntaan kuuluvan kunnan asukkaaseen rinnastetaan tätä lakia sovellettaessa kunnan alueella oleskeleva henkilö, jolla on kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain (907/2017) mukainen kausityöhön oikeuttava lupa tai henkilö, jolla on kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä annetun lain (908/2017) mukainen lupa sekä tutkija ja työsuhteessa oleva henkilö, jolla on kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain (719/2018) mukainen lupa tai toisen Euroopan unionin jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen myöntämä vastaava lupa.

55 §

Sote-maakuntien väliset kustannusten korvaukset

Jos sote-maakunta antaa lain perusteella sosiaali- tai terveyspalveluja toisen sote-maakunnan asukkaalle, on sen sote-maakunnan, jonka asukas henkilö on, korvattava ilman aiheetonta viivytystä palvelun antamisesta aiheutuneet kustannukset, jollei kustannusten korvaamisesta muualla toisin säädetä tai jolleivät sote-maakunnat toisin sovi.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuilla kustannuksilla tarkoitetaan toteutuneiden kulujen määrää, joka on aiheutunut palvelun antamisesta ja josta on vähennetty palvelusta kertyneet toimintatulot.

Edellä säädettyä ei sovelleta terveydenhuoltolain 16 §:ssä tarkoitettuun kouluterveydenhuoltoon, terveydenhuoltolain 17 §:ssä tarkoitettuun opiskelijaterveydenhuoltoon, terveydenhuoltolain 17 a §:ssä tarkoitettuihin opiskeluhuollon psykologipalveluihin eikä sosiaalihuoltolain (1301/2014) 27 c §:ssä tarkoitettuihin opiskeluhuollon kuraattoripalveluihin.

Palvelujen korvausperusteista sekä kustannusten laskutuksesta ja maksamisesta voidaan säätää tarkemmin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

56 §

Asiakas- ja potilastietojen rekisterinpito

Sote-maakunta on luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 tarkoitettu rekisterinpitäjä sen järjestämisvastuulle kuuluvassa toiminnassa syntyneille sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilas-

tiedoille. Näistä asiakas- ja potilastiedoista ja niiden käsittelystä säädetään sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa, potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa, sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annetussa laissa (254/2015), sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetussa laissa (159/2007), julkisuuslaissa ja tietosuojalaissa (1050/2018).

Sote-maakunnan järjestämism vastuulle kuuluvia sosiaali- ja terveystalvclucltuottavan yksityisen palveluntuottajan on tallennettava asiakas- ja potilastiedot sote-maakunnan asiakas- ja potilasrekistereihin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain mukaisia valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja tai muita teknisiä rajapintoja käyttäen. Yksityisen palveluntuottajan on varmistettava asiakas- ja potilastietojen virheettömyys ennen tietojen tallentamista.

Sote-maakunta saa luovuttaa järjestämism vastuulleen kuuluvia sosiaali- ja terveystalvclucltuottavalle yksityiselle palveluntuottajalle salassapitosäännösten estämättä sote-maakunnan asiakas- ja potilasrekistereissä olevia asiakas- ja potilastietoja, jotka ovat välttämättömiä asiakkaan palvelun tuottamiseksi ja toteuttamiseksi.

57 §

Henkilöstön ammattitaidon ylläpito

Sote-maakunnan on huolehdittava siitä, että sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö, mukaan lukien sen yksityisen palveluntuottajan palveluksessa oleva henkilöstö, jolta sote-maakunta hankkii palveluja, osallistuu riittävästi sille järjestettyyn täydennyskoulutukseen. Täydennyskoulutukseen vaikuttavat henkilöstöön kuuluvien peruskoulutuksen pituus, työn vaatavuus ja tehtävien sisältö. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarvittaessa tarkemmat säännökset täydennyskoulutuksen sisällöstä, laadusta, määrästä, järjestämisestä, seurannasta ja arvioinnista.

58 §

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimuksesta sote-maakunnan viranomaisen päätökseen säädetään sote-maakuntalain 16 luvussa.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Valtioneuvoston 36 §:n perusteella tekemää päätöstä sote-maakuntien yhteistyösopimuksesta on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

59 §

Viivästyskorko

Jos tässä laissa tarkoitettua korvausta ei ole suoritettu eräpäivänä, saadaan vuotuista viivästyskorkoa periä eräpäivästä lukien enintään korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitettun korkokannan mukaan.

Viivästyskoron maksamisen perusteena oleva eräpäivä voi olla aikaisintaan 30 vuorokauden kuluttua maksun määräytymisen perusteena olevan laskun vastaanottamisesta.

60 §

Voimaantulo

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

pelastustoimen järjestämisestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Tämän lain tarkoituksena on edistää ja ylläpitää turvallisuutta sekä varmistaa yhdenvertaiset, yhdenmukaiset ja kustannusvaikuttavat pelastustoimen palvelut koko maassa.

Tätä lakia sovelletaan sote-maakuntalaissa tarkoitettun sote-maakunnan järjestämisvastuulla olevan pelastustoimen järjestämiseen, kehittämiseen, ohjaukseen ja valvontaan. Tässä laissa pelastustoimella tarkoitetaan sote-maakunnan järjestämisvastuulla olevia pelastuslaissa tai muussa laissa säädettyjä pelastustoimen tehtäviä.

Tätä lakia sovelletaan myös Uudenmaan maakunnan sote-maakuntiin ja Helsingin kaupunkiin siltä osin kuin ne järjestävät sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain (/) mukaisesti pelastustoimea.

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tässä laissa tarkoitettuja pelastustoimen palveluja järjestettäessä ja tuotettaessa on noudatettava, mitä palveluista säädetään pelastuslaissa ja muussa pelastustoimen lainsäädännössä.

Sote-maakunnan järjestämän pelastustoimen rahoituksesta säädetään sote-maakuntien rahoituksesta annetussa laissa (/).

Helsingin kaupungin ja Uudenmaan maakunnan sote-maakuntiin pelastustoimen järjestämistä ja vastuusta sekä Helsingin kaupungin hallinnon ja talouden sekä tarkastuksen järjestämisestä säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetussa laissa (/).

3 §

Pelastustoimen palvelutaso

Sote-maakunnan pelastustoimen palvelutason tulee vastata kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita ja onnettomuus- tai muita uhkia. Palvelutasoa määriteltäessä on otettava huomioon myös toiminta valmiuslain (1552/2011) 3 §:ssä tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja niihin varautuminen.

Pelastustoimen palvelut on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

2 luku

Pelastustoimen järjestäminen

4 §

Järjestämisvastuu pelastustoimessa

Sote-maakunta vastaa pelastustoimen järjestämisestä alueellaan siten kuin tässä tai muussa laissa säädetään. Järjestämisvastuun sisällöstä säädetään sote-maakuntalain 7 §:ssä.

5 §

Tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin

Jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella, seuraavia pelastustoimeen kuuluvia tehtäviä voidaan koota sote-maakuntalain 7 §:n 2 momentissa tarkoitulla tavalla suurempiin kokonaisuuksiin yhden tai useamman sote-maakunnan järjestettäväksi:

- 1) valtakunnalliset ja alueelliset tilanne- ja johtokeskusjärjestelyt ja muu pelastustoiminnan johtamisen edellyttämä erityisvalmius;
- 2) kemiallisten ja säteilytilanteiden ja muun vaativan pelastustoiminnan edellyttämä erityisvalmius;
- 3) merellinen pelastustoiminta;
- 4) merialueen öljyvahinkojen torjunta rannikolla ja saaristossa;
- 5) pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun antamisen tai vastaanottamisen edellyttämä erityisvalmius;
- 6) pelastustoimen poikkeusoloihin varautumisen edellyttämät materiaaliset valmiudet ja poikkeusolojen toiminnan etukäteisvalmisteluiden alueellinen koordinaatio.

Sote-maakunta, jonka järjestettäväksi tehtävä on osoitettu, vastaa sote-maakuntalain 7 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla tehtävään kuuluvien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhden-

vertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, tuottamistavasta, tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta sekä viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä. Kukaan sote-maakunta vastaa kuitenkin tehtäviensä rahoituksesta.

Koottavista tehtävistä sekä niistä sote-maakunnista, joihin tehtävät kootaan, voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella. Ennen valtioneuvoston asetuksen antamista on kuultava niitä sote-maakuntia, joita asia koskee.

6 §

Pelastustoimen palvelutasopäätös

Sote-maakuntavaltuusto päättää pelastustoimen palvelutasosta. Palvelutasopäätöstä tehtäessä on otettava huomioon kansallisesti merkittävät riskit, selvitettävä alueella esiintyvät uhat ja arvioitava niistä aiheutuvat riskit sekä määriteltävä toiminnan tavoitteet, käytettävät voimavarat, tuotettavat palvelut ja niiden taso. Palvelutasopäätöstä tehtäessä on otettava huomioon myös tämän lain 8 §:ssä tarkoitetut valtioneuvoston vahvistamat valtakunnalliset strategiset tavoitteet. Päätökseen tulee myös sisältyä suunnitelma palvelutason kehittämisestä. Päätös on laadittava olemaan voimassa määräajan.

Sote-maakunnan on tehtävä uusi palvelutasopäätös myös, jos uhkat, riskit tai valtioneuvoston 8 §:n nojalla vahvistamat strategiset tavoitteet muuttuvat oleellisesti.

Palvelutasopäätös on toimitettava arvioitavaksi aluehallintovirastolle. Jos palvelutasopäätös aluehallintoviraston arvion perusteella on puutteellinen, aluehallintovirasto voi palauttaa sen sote-maakuntaa kuultuaan sote-maakunnalle täydennettäväksi. Puutteiden korjaamiselle on asetettava määräaika.

Sisäministeriön asetuksella voidaan säätää tarkemmin palvelutasopäätösten sisällön perusteista, rakenteesta ja seurannasta sekä aluehallintoviraston suorittamasta arvioinnista.

3 luku

Ohjaus, suunnittelu ja kehittäminen

7 §

Pelastustoimen yleinen ohjaus, suunnittelu ja kehittäminen

Sisäministeriö johtaa, ohjaa ja valvoo yleisesti pelastustointia ja sen palvelujen saatavuutta ja tasoa.

Sisäministeriön tehtävänä on huolehtia myös pelastustoimen valtakunnallisista valmisteluista ja järjestelyistä sekä kehittää eri ministeriöiden ja toimialojen yhteistoimintaa pelastustoimessa. Aluehallintovirasto tukee sisäministeriötä 1 ja 2 momentissa säädetyissä tehtävissä.

Sisäministeriön ja aluehallintoviraston tehtävistä sekä eri ministeriöiden ja toimialojen valtakunnallisesta yhteistoiminnasta pelastustoimessa voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Valtakunnalliset tavoitteet pelastustoimen järjestämiselle

Valtioneuvosto vahvistaa joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita sekä onnettomuus- tai muita uhkia vastaavan laadukkaan ja kustannusvaikuttavan pelastustoimen järjestämiselle. Tavoitteiden tulee perustua 15 §:ssä tarkoitettuun sisäministeriön selvitykseen sekä mahdollisiin muihin pelastustoimen toimintaa ja taloutta koskeviin seurantatietoihin. Lisäksi tavoitteissa on otettava huomioon valtioneuvoston asettamat julkisen talouden finanssipoliittiset tavoitteet.

Valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä:

- 1) tavoitteet pelastustoimen palveluiden yhdenvertaisen toteutumisen ja palveluiden vaikuttavuuden turvaamiseksi sekä yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi;
- 2) tavoitteet turvallisuuden edistämiseksi ja sote-maakuntien ja kuntien ja muiden toimijoiden väliselle tätä koskevalle yhteistyölle pelastustoimessa;
- 3) pelastustoimen kehittämisen valtakunnalliset strategiset tavoitteet;
- 4) pelastustoimen tiedonhallinnan kehittämisen valtakunnalliset strategiset tavoitteet;
- 5) tavoitteet sote-maakuntien väliselle yhteistyölle pelastustoimessa;
- 6) tavoitteet sote-maakuntien pelastustoimen tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisäämiselle;
- 7) yleiset linjaukset pelastustoimen laajakantoisista investoinneista;
- 8) tavoitteet pelastustoimen alueellisen ja valtakunnallisen valmiuden ja varautumisen toteuttamiseksi.

Valtakunnalliset tavoitteet voivat koskea myös muita pelastustoimen kehittämiseksi tarpeellisia asioita.

Valtioneuvoston vahvistamien valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista on seurattava ja arvioitava vuosittain. Tavoitteita on tarvittaessa muutettava. Muutos voi perustua yhden tai useamman sote-maakunnan esitykseen taikka sisäministeriön tai valtionvarainministeriön aloitteeseen.

9 §

Pelastustoimen neuvottelukunta

Sisäministeriön yhteydessä toimii pelastustoimen neuvottelukunta. Sen tehtävänä on:

- 1) seurata ja arvioida pelastustoimen järjestämisen toteutunutta ja tulevaa kehitystä;
- 2) tehdä ehdotuksia pelastustoimen valtakunnallisiksi tavoitteiksi sekä käsitellä 8 §:n 4 momentissa tarkoitettuja sisäministeriön aloitteita ja sote-maakuntien esitykset niiden muuttamiseksi;
- 3) edistää pelastustoimen tiedonhallinnan strategisten tavoitteiden toteutumista;
- 4) käsitellä sote-maakuntien pelastustointa koskevan lainsäädännön kehittämistarpeita ja muita pelastustoimen kehittämistarpeita;
- 5) käsitellä muita periaatteellisesti tärkeitä ja laajakantoisia sote-maakuntien pelastustoimea koskevia valtion toimenpiteitä;
- 6) edistää valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä.

Valtioneuvosto asettaa neuvottelukunnan neljäksi vuodeksi kerrallaan. Neuvottelukunnassa on sote-maakuntien sekä sisäministeriön ja muiden sote-maakuntien tehtävien ohjaamisesta vastaavien ministeriöiden edustus.

Neuvottelukunnan tehtävistä, kokoonpanosta ja jaostoista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

10 §

Sisäministeriön neuvottelut sote-maakunnan kanssa

Sisäministeriö neuvottelee erikseen kunkin sote-maakunnan kanssa vuosittain sote-maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluvien pelastustoimen tehtävien toteuttamisesta. Myös valtiovarainministeriö osallistuu neuvotteluihin. Neuvottelujen tarkoituksena on ohjata sote-maakuntaa pelastustoimen järjestämisessä sekä edistää sisäministeriön ja sote-maakunnan välistä yhteistyötä.

Neuvotteluissa seurataan ja arvioidaan sote-maakunnan järjestämisvastuun toteutumista. Lisäksi neuvotteluissa sovitaan sote-maakunnan pelastustoimen seuraavan vuoden tavoitteista sekä niitä tukevista toimenpiteistä. Sisäministeriö voi antaa sote-maakunnalle toimenpide-ehdotuksia seuraavalle vuodelle.

Seuranta, arviointi, tavoitteenasetanta sekä toimenpide-ehdotukset koskevat seuraavia asiakokonaisuuksia:

- 1) pelastustoimen valtakunnallisten tavoitteiden ja strategioiden huomioon ottaminen;
- 2) pelastustoimen palveluiden tuottamistavat;
- 3) pelastustoimen palvelujen saatavuus, laatu ja vaikuttavuus;
- 4) toimintaympäristön muutosten huomioon ottaminen;
- 5) turvallisuuden edistäminen ja tätä koskeva yhteistyö valtakunnallisten ja alueellisten viranomaisten, kuntien ja muiden toimijoiden kanssa;
- 6) pelastustoimen palvelujen tuottavuus ja kustannusvaikuttavuus sekä sote-maakunnan kustannusten kehitys ja rahoituksen riittävyys;
- 7) pelastustoimen investoinnit ja sote-maakunnan alustava esitys investointisuunnitelmaksi;
- 8) pelastustoimen tiedonhallinta;
- 9) yhteistyö ja työnjako muiden sote-maakuntien kanssa;
- 10) pelastustoimen omavalvonta; ja
- 11) tarpeen mukaan muut pelastustoimen järjestämiseen ja toteuttamiseen liittyvät asiat.

Maakunnan järjestämisvastuun toteutumisen seurannassa ja arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon edellisissä neuvotteluissa sovittujen toimenpiteiden ja sisäministeriön toimenpide-ehdotusten toimeenpano sote-maakunnassa sekä sovittujen tavoitteiden toteutuminen. Tässä hyödynnetään 13 §:n 2 momentissa tarkoitettua sote-maakunnan vuosittaista selvitystä sekä 14 §:ssä tarkoitettua aluehallintoviraston asiantuntija-arvioita.

Sisäministeriö laatii yhteistyössä sote-maakunnan kanssa asiakirjan käydyistä neuvotteluista. Asiakirjaan kirjataan pelastustoimen järjestämisen kokonaisuuden toteutuminen, neuvotteluissa sovitut seuraavan vuoden keskeiset tavoitteet ja niitä tukevat toimenpiteet sekä sisäministeriön mahdollisesti antamat toimenpide-ehdotukset.

11 §

Sote-maakunnan investointisuunnitelma

Sen ohella mitä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (/) 24 §:n 1 momentissa säädetään, sote-maakunnan pelastustoimea koskevan investointisuunnitelman osan tulee perustua 8 §:ssä tarkoitettuihin pelastustoimen valtakunnallisiin tavoitteisiin sekä kansallisiin, alueellisiin ja paikallisiin tarpeisiin sekä onnettomuus- tai muihin uhkiin. Sote-maakunnan on valittava mainittuun investointisuunnitelman osaan sote-maakunnan pelastustoimen järjestämisen kannalta tärkeimmät investoinnit ja niitä vastaavat sopimukset, ja siinä on arvioitava sen sisältämien toimien vaikutuksia sote-maakunnan pelastustoimen palveluiden yhdenvertaiseen saatavuuteen, laatuun ja kustannusvaikuttavuuteen. Kyseisessä investointisuunnitelman osassa on otettava huomioon 10 §:ssä tarkoitettut neuvottelut.

Sisäministeriö tekee päätöksen esitetyn investointisuunnitelman pelastustoimea koskevan osan hyväksymisestä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 24 a §:n 5 momentissa tarkoitetussa tilanteessa. Sisäministeriö voi hylätä esitetyn pelastustoimea koskevan investointisuunnitelman osan, jos:

1) siinä ei ole osoitettu rahoitusta kaikille siihen sisältyville investoinneille ja investointeja vastaaville sopimuksille;

2) on ilmeistä, että siihen sisältyvä vaikutuksiltaan laajakantoinen tai taloudellisesti merkittävä investointi tai investointia vastaava sopimus voitaisiin toteuttaa kustannustehokkaammin sote-maakuntien välisenä yhteistyönä; tai

3) on ilmeistä, että siihen sisältyvä vaikutuksiltaan laajakantoinen tai taloudellisesti merkittävä investointi tai investointia vastaava sopimus taikka luovutus ei edistäisi pelastustoimen kustannusvaikuttavaa järjestämistä.

Edellä 2 momentissa tarkoitetaan laajakantoisella investoinnilla ja investointia vastaavalla sopimuksella sekä luovutuksella sellaista hanketta, joka vaikuttaisi merkittävästi sote-maakuntien väliseen työnjakoon tai jolla olisi muutoin pitkäkestoisia tai maantieteellisesti laajoja vaikutuksia pelastustoimeen sote-maakunnassa. Taloudellisesti merkittävällä investoinnilla ja investointia vastaavalla sopimuksella sekä luovutuksella tarkoitetaan sellaista hanketta, joka vaikuttaisi sote-maakunnan talouteen pitkäaikaisesti olennaisella tavalla.

Esitetyn sote-maakunnan investointisuunnitelman pelastustoimea koskevan osan hylkäämisen johdosta sovellettavasta menettelystä säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 24 a §:n 6 ja 7 momentissa.

Sote-maakunta saa toteuttaa pelastustoimen investoinnin tai investointia vastaavan sopimuksen taikka pelastustoimen toimitilan, kiinteistön tai muun pitkävaikutteisen hyödykkeen luovutuksen vain, jos se sisältyy sote-maakunnan investointisuunnitelman sisäministeriön edellä tässä pykälässä säädetyllä tavalla hyväksymään pelastustoimea koskevaan osaan. Sote-maakunnan on sote-maakuntalain (\) 48 §:ssä tarkoitettulla omistajaohjauksella huolehdittava, että mainitun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun sote-maakuntakonsernin pelastustoimen investoinnit, investointia vastaavat sopimukset tai luovutukset eivät ole ristiriidassa hyväksytyin investointisuunnitelman kanssa. Tämän momentin vastainen sote-maakunnan päätös tai oikeustoimi on mitätön.

12 §

Sisäministeriön aloite sote-maakunnan lisärahoituksen myöntämisestä

Sisäministeriö voi tehdä aloitteen sote-maakuntien rahoituksesta annetun lain (/) 12 §:ssä tarkoitetun lisärahoituksen myöntämiseksi sote-maakunnalle ja lisärahoituksen ehdoista siten kuin mainitun lain 26 §:ssä säädetään.

13 §

Sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuus

Sote-maakunnan on seurattava järjestämisvastuullaan olevan pelastustoimen saatavuutta, laatua ja vaikuttavuutta, kustannuksia ja tuottavuutta. Sote-maakunnan on verrattava tätä tietoa vastaavaan muita sote-maakuntia koskevaan tietoon. Sote-maakunnan on hyödynnettävä edellä mainittua tietoa järjestämisvastuullaan olevan pelastustoimen tietojohtamisessa toiminnan, tuotannon ja talouden ohjauksen, johtamisen, kehittämisen ja päätöksenteon tukena.

Sote-maakunnan on laadittava vuosittain selvitys pelastustoimen palveluiden toteutumisesta ja talouden tilasta alueellaan. Selvityksessä on kuvattava ja arvioitava, miten pelastustoimen valtakunnalliset tavoitteet, sisäministeriön ja sote-maakunnan vuosittaisissa neuvotteluissa sovitut tavoitteet ja niitä tukevat toimenpiteet sekä mahdolliset sisäministeriön antamat toimenpide-ehdotukset on toteutettu sote-maakunnassa. Lisäksi selvitykseen on sisällytettävä sote-maakunnan alustava esitys 11 §:ssä tarkoitetuksi investointisuunnitelmaksi. Selvitys tulee toimittaa sisäministeriölle ja asianomaiselle aluehallintovirastolle.

Sisäministeriön asetuksella voidaan säätää tarkemmin 1 momentissa tarkoitettua seurannan vähimmäistietosisällöstä, 2 momentissa tarkoitettuun selvitykseen tulevista tiedoista sekä ajankohdasta, jolloin selvitys on toimitettava sisäministeriölle ja aluehallintovirastolle.

14 §

Aluehallintoviraston asiantuntija-arvio

Aluehallintovirasto valmistelee alueellaan pelastustoimen palvelutason ja rahoituksen tason riittävyyden arvioimiseksi sote-maakunnittain vuosittain asiantuntija-arvion. Asiantuntija-arvioissa tarkastellaan ja arvioidaan pelastustoimen palvelutasoa tehtäväkohtaisesti, pelastustoimen palveluiden tarvetta, saatavuuden sekä laadun toteutunutta ja arvioitua tulevaa kehitystä, investointien tarvetta ja vaikutuksia. Asiantuntija-arviot toimitetaan sisäministeriölle ja julkaistaan julkisessa tietoverkossa.

Aluehallintovirastojen arvioista kootaan sisäministeriölle valtakunnallinen asiantuntija-arvio. Valtakunnallisen asiantuntija-arvion kokoamisesta vastaava aluehallintovirasto hyödyntää asiantuntija-arvioiden laatimisessa 1 momentissa tarkoitettuja muiden aluehallintovirastojen arvioita sekä sote-maakuntien 13 §:n 2 momentissa tarkoitettuja selvityksiä. Aluehallintoviraston oikeudesta saada tietoja sote-maakunnilta säädetään 19 §:ssä. Valtakunnallisen asiantuntija-arvion kokoamisesta vastaavasta aluehallintovirastosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Sisäministeriön asetuksella voidaan säätää tarkemmin tiedoista, joiden tulee sisältyä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun aluehallintoviraston selvitykseen sekä ajankohdasta, jolloin raportit on toimitettava sisäministeriölle.

15 §

Sisäministeriön vuosittainen selvitys

Sisäministeriö laatii vuosittain valtakunnallisen selvityksen, jossa arvioidaan kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita sekä onnettomuus- tai muita uhkia vastaavan laadukkaan ja kustannusvaikuttavan pelastustoimen toteutumista. Selvityksessä hyödynnetään 13 §:ssä tarkoitettuja sote-maakuntien selvityksiä ja 14:ssä tarkoitettua aluehallintovirastojen asiantuntija-arviota. Selvityksen tulee sisältää ehdotus tarvittavista toimenpiteistä julkisen talouden suunnitelman, valtion talousarvion sekä 8 §:ssä tarkoitettujen pelastustoimen valtakunnallisten strategisten tavoitteiden laatimista sekä muuta valtakunnallista ohjausta varten.

4 luku

Omavalvonta ja viranomaisvalvonta

16 §

Sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonta

Sote-maakunnan on tämän lain mukaisessa toiminnassaan varmistettava omavalvonnalla tehtäviensä lainmukainen hoitaminen. Sote-maakunnan on varmistettava pelastustoimen palvelujen saatavuus, laatu ja vaikuttavuus. Tehtävien ja palvelujen omavalvonta on toteutettava osana niiden järjestämistä ja tuottamista.

Sote-maakunnan on laadittava järjestämisvastuuseensa kuuluvista pelastustoimen tehtävistä ja palveluista omavalvontaohjelma. Ohjelmassa tulee määritellä, miten 1 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden noudattaminen järjestetään ja toteutetaan. Omavalvontaohjelmassa on todettava, miten pelastustoimen palvelujen saatavuutta ja toteutumista, laatua sekä vaikuttavuutta seurataan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan.

Omavalvontaohjelma sekä omavalvontaohjelman toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot ja niiden perusteella tehtävät toimenpiteet on toimitettava asianomaiselle aluehallintovirastolle sekä julkaistava julkisessa tietoverkossa ja muilla niiden julkisuutta edistävillä tavoilla.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä omavalvontaohjelman sisällöstä ja laatimisesta sekä ohjelmaan sisältyvästä suunnitelmasta laadunhallinnan ja palvelujen kehittämiseksi sekä ajankohdasta, jolloin ne on toimitettava aluehallintovirastolle.

17 §

Pelastustoimen valvonta ja siihen liittyvä ohjaus

Sisäministeriö vastaa pelastustoimen yleisestä valvonnasta ja siihen liittyvästä ohjauksesta.

Aluehallintovirasto valvoo pelastustointia sekä pelastustoimen palvelujen saatavuutta ja tasoa toimialueellaan.

18 §

Pelastustoimen palvelutason valvonta

Aluehallintoviraston tehtävänä on valvoa, että sote-maakunnan pelastustoimen palvelutaso on riittävä.

Jos palvelutasossa on aluehallintoviraston arvion mukaan huomattavia puutteita tai epäkohtia eikä niitä korjata aluehallintoviraston asettamassa määräajassa, aluehallintovirasto voi määräajassa velvoittaa sote-maakunnan oikaisemaan sen, mitä on tehty tai lyöty laimin.

Määräyksen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko.

19 §

Tiedonsaantioikeus

Sote-maakunnan tulee antaa sisäministeriölle ja aluehallintovirastolle niiden pyytämät välttämättömät tiedot ja selvitykset tässä laissa niille säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi. Tiedot ja selvitykset on annettava maksutta ja sen estämättä, mitä tietojen salassapitovelvollisuudesta säädetään.

5 luku

Erinäiset säännökset

20 §

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimuksesta sote-maakunnan viranomaisen päätökseen säädetään sote-maakuntalain 16 luvussa.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

21 §

Voimaantulo

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Sote-maakuntarakennelaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Maakuntajako ja sote-maakunnat

Suomi jakaantuu sote-maakuntiin, joilla on itsehallinto siten kun sote-maakuntalaissa (/) säädetään (sote-maakunta). Sote-maakunnan alueena on maakunta. Maakuntaan kuuluu vähintään kaksi kuntaa. Sote-maakunnan on muodostuttava yhtenäisestä alueesta, joka muodostaa toiminnallisen kokonaisuuden.

Sote-maakunnan muuttaminen, yhdistäminen tai jakaminen muuttaa 1 momentissa tarkoitettua maakuntajakoa sote-maakuntien muutosta vastaavasti.

Sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään, saman maakunnan alueella voi olla enemmän kuin yksi sote-maakuntaa, jos se on tarpeen alueen väestömäärän tai muun vastaavan perustelun syyn takia.

2 §

Sote-maakunnan muuttaminen

Tässä laissa sote-maakunnan muuttamisella tarkoitetaan sote-maakuntien yhdistymistä tai kunnan siirtämistä kuuluvaksi toisen sote-maakunnan alueella olevaan maakuntaan.

Sote-maakuntien yhdistymisellä tarkoitetaan sote-maakuntien muuttamista, jossa

- 1) yksi tai useampi sote-maakunta lakkaa ja yhdistyy olemassa olevaan sote-maakuntaan
- 2) sote-maakunnat lakkaavat ja ne yhdistetään perustamalla uusi sote-maakunta; tai
- 3) sote-maakunta jaetaan kahden tai useamman sote-maakunnan kesken siten, että jaettava sote-maakunta lakkaa.

Sote-maakuntia voidaan muuttaa myös siten, että kunta siirretään kuuluvaksi toiseen maakuntaan, jolloin sote-maakuntien lukumäärä ei muutu (kunnan siirtäminen).

3 §

Maakuntajaon vaikutukset valtion hallintoon

Valtion viranomaisten toimialueiden tulee, jollei erityisistä syistä muuta johdu, perustua 1 §:n 1momentissa tarkoitettuun maakuntajakoon niin, että viranomaisen toimialue muodostuu yhdestä tai useammasta maakunnasta taikka, jos toimialue on pienempi kuin maakunta, se on kokonaisuudessaan yhden maakunnan alueella.

4 §

Kuntajaon muutosten huomioon ottaminen

Jos kunta lakkaa kuntarakennelaissa (1698/2009) tarkoitetun kuntien yhdistymisen seurauksena, valtioneuvosto päättää mainitun lain 35 §:n mukaisesti, mihin maakuntaan uusi kunta kuuluu.

2 luku

Sote-maakunnan muuttaminen

5 §

Sote-maakunnan muuttamisen edellytykset

Sote-maakuntaa voidaan muuttaa, jos sote-maakunnat täyttävät muutoksen jälkeen 1 §:n 1 momentissa tarkoitetut edellytykset ja muutos parantaa:

- 1) sote-maakunnan toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä vastata palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta tai muuten edistää sote-maakunnan toimintakykyä; tai
- 2) sote- maakunnan asukkaiden palveluja tai elinolosuhteita;

Sote-maakuntaa muutettaessa tulee pyrkiä kielellisesti yhteensopiviin alueisiin, joissa turvataan suomen- ja ruotsinkielisen väestön oikeudet saada palveluja omalla kielellään samanlaisten perusteiden mukaan.

6 §

Sote-maakunnan muuttamisen vireillepano

Esityksen sote-maakunnan muuttamisesta voi tehdä muutoksen kohteena oleva sote-maakunta tai muutoksen kohteena olevalla alueella oleva kunta. Esitys on toimitettava valtiovarainministeriölle.

Valtiovarainministeriö voi panna sote-maakunnan muuttamisen vireille määräämällä toimitettavaksi 8 §:ssä tarkoitetun selvityksen sote-maakunnan muuttamisesta.

Sote-maakuntalain 120 §:ssä tarkoitetussa sote-maakunnan arviointimenettelyssä ollutta sote-maakuntaa koskeva selvitys sote-maakunnan muuttamisesta voi tulla vireille myös mainitussa pykälässä tarkoitetun arviointiryhmän ehdotuksesta.

7 §

Sote-maakunnan muuttamista koskevan esityksen sisältö

Sote-maakunnan tai kunnan tekemässä sote-maakunnan muuttamista koskevassa esityksessä on perusteltava sote-maakunnan muuttamisen tarve ja selvitettävä, miten 5 §:ssä säädetty sote-maakunnan muuttamisen edellytykset täyttyvät.

Sote-maakuntien yhteiseen esitykseen sote-maakuntien yhdistymisestä on liitettävä sote-maakuntavaltuustojen yhtäpitävä päätös esityksestä ja siihen liittyvä selvitys:

- 1) sote-maakuntien muuttamisen toteuttamistavasta ja ajankohdasta;
- 2) yhdistymisen perusteella syntyvän uuden sote-maakunnan hallinnon järjestämisen periaatteista;
- 3) uuden sote-maakunnan ja tarvittaessa uuden maakunnan nimestä;
- 4) yhdistyvien sote-maakuntien palvelujärjestelmien yhteensovittamisen periaatteista;
- 5) uuden sote-maakunnan taloudenhoidon yleisistä periaatteista;
- 6) asukkaiden vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksien toteuttamisen keinoista uudessa sote-maakunnassa.

Sote-maakunnan muuttamista koskevan esityksen valmistelun toteuttamisesta yhteistoiminnassa henkilöstön edustajien kanssa säädetään työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja sote-maakunnassa annetussa laissa (449/2007).

8 §

Sote-maakunnan muuttamista koskevan selvityksen määrääminen

Valtiovarainministeriö voi määrätä toimitettavaksi selvityksen sote-maakunnan muuttamisesta, jota varten ministeriö asettaa muutoksen kohteena olevia sote-maakuntia ja siirrettäväksi ehdotettua kuntaa kuultuaan yhden tai useamman selvittäjän.

Selvitys sote-maakunnan muuttamisesta voidaan määrätä toimitettavaksi:

- 1) valtiovarainministeriön aloitteesta;
- 2) sote-maakunnan tai kunnan esityksestä;
- 3) jos vähintään 20 prosenttia sote-maakunnan äänioikeutetuista asukkaista tekee esityksen sote-maakunnan muuttamista koskevan selvityksen toimittamisesta;
- 4) sote-maakuntalain 121 §:ssä tarkoitetun arviointiryhmän esityksestä.

9 §

Sote-maakunnan muuttamista koskevan selvityksen toimittaminen

Sote-maakuntien on osallistuttava sote-maakuntien muuttamista koskevan selvityksen ja 8 §:n 1 momentissa tarkoitetun selvittäjän ehdotuksen valmisteluun. Selvittäjä laatii ehdotuksen sote-maakunnan muuttamisesta sekä 7 §:n 2 momentissa tarkoitetusta sote-maakuntien yhdistymiseen liittyvästä selvityksestä tai 19 §:ssä tarkoitetusta kunnan siirtämiseen liittyvästä sote-maakuntien välisestä taloudellisesta selvityksestä.

Jos selvittäjä katsoo selvityksen perusteella sote-maakunnan muuttamisen tarpeelliseksi, hänen on tehtävä muutoksen kohteena olevien sote-maakuntien valtuustoille ja muutoksen kohteena olevan kunnan valtuustolle ehdotus sote-maakunnan muuttamisesta. Ehdotus käsitellään muutoksen kohteena olevien sote-maakuntien sote-maakuntavaltuustoissa ja muutoksen kohteena olevan kunnan valtuustossa.

Selvittäjä toimittaa esityksensä sote-maakunnan muuttamisesta valtiovarainministeriölle ja liittää siihen muutoksen kohteena olevien sote-maakuntien sote-maakuntavaltuustojen ja muutoksen kohteena olevan kunnan valtuuston selvittäjän ehdotuksesta antamat lausunnot.

Selvityksen toimittamisesta aiheutuvat kustannukset suoritetaan valtion varoista.

Selvittäjään sovelletaan, mitä kuntarakennelain 17 §:ssä säädetään kuntajakoselvittäjän asemasta. Selvittäjällä on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada viranomaisilta tehtävänsä suorittamista varten tarpeelliset sote-maakuntien ja sote-maakuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen hallintoa ja taloutta koskevat tiedot sekä muuta apua.

10 §

Päätöksenteon edellytykset.

Valtioneuvosto päättää valtiovarainministeriön esittelystä sote-maakunnan muuttamisesta. Päätös voidaan tehdä, jos 5 §:ssä tarkoitetut sote-maakunnan muuttamisen edellytykset täyttyvät.

Sote-maakunnan yhdistymistä koskeva päätös edellyttää lisäksi, että yhdistyminen perustuu yhdistyvien sote-maakuntien yhteiseen esitykseen tai selvittäjän ehdotukseen, joka on hyväksytty yhdistyvien sote-maakuntien sote-maakuntavaltuustoissa. Sote-maakunnan arviointimenettelyssä olleen sote-maakunnan yhdistymisestä voidaan päättää selvittäjän esityksestä sote-maakuntavaltuuston vastustuksesta huolimatta. Sote-maakunnan arviointimenettelyn edellytyksistä säädetään sote-maakuntalain 121 §:ssä ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (/) 25 §:ssä.

Valtiovarainministeriön on sote-maakunnan muuttamista koskevaa päätöstä valmistellessaan kuultava niitä sote-maakuntia ja kuntia, joita muutos koskee, sekä selvitettävä, miten muutos vaikuttaa valtion viranomaisten toimialuejakoon ja Euroopan unionin toiminnassa noudatettaviin aluejakoihin.

11 §

Päätös sote-maakunnan muuttamisesta

Päätös sote-maakunnan muuttamisesta on tehtävä ennen muutoksen voimaantuloa edeltävän vuoden kesäkuun loppua. Jos sote-maakunnan muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitetaan maakuntavaalit, päätös sote-maakunnan muuttamisesta on tehtävä vaalivuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä. Samassa yhteydessä päätetään sote-maakunnan muutosta vastaavasta 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun maakuntajaon muutoksesta.

Sote-maakunnan muutos on määrättävä tulemaan voimaan kalenterivuoden alusta. Kunnan siirtämistä koskeva maakuntajaon muutos on määrättävä tulemaan voimaan sitä vuotta seuraavan kalenterivuoden alusta, jona toimitetaan seuraavat maakuntavaalit.

Päätökset sote-maakunnan muuttamisesta sekä maakuntajaon muuttamisesta on julkaistava Suomen säädöskokoelmassa ja toimitettava julkaistavaksi muutoksen kohteena olevissa sote-maakunnissa siten kuin sote-maakunnan ilmoitukset sote-maakunnassa julkaistaan. Päätökset sote-maakunnan muutoksen hylkäämisestä sekä maakuntajaon muutoksen hylkäämisestä on annettava erikseen tiedoksi esityksen tekijälle.

3 luku

Sote-maakunnan hallinnon muodostaminen

12 §

Sote-maakuntavaltuuston muodostaminen kesken vaalikauden

Sote-maakuntien yhdistymistä koskevan valtioneuvoston päätöksen jälkeen yhdistyvien sote-maakuntien sote-maakuntavaltuustot valitsevat keskuudestaan uuden sote-maakunnan sote-maakuntavaltuustoon valtuutetut ja varavaltuutetut maakuntavaalikauden loppuun kestäväksi toimikaudeksi.

Uuden sote-maakunnan sote-maakuntavaltuustoon valitaan valtuutettuja sote-maakuntalain 24 §:ssä säädetty asukasluvun mukaan määräytyvä vähimmäismäärä. Valtuutettuja valitaan kustakin yhdistyvistä sote-maakunnasta niiden asukaslukujen suhteen mukaan määräytyvä määrä. Sote-maakuntavaltuustossa edustettuina olevien ryhmien ääniosuuksien tulee valittaessa vastata yhdistyvien sote-maakuntien sote-maakuntavaltuustoissa edustettuina olevien eri ryhmien maakuntavaaleissa saamaa ääniosuutta uuden sote-maakunnan alueella vaalilaissa (714/1998) säädetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti.

13 §

Uuden sote-maakunnan sote-maakuntahallitus

Edellä 12 §:ssä tarkoitettu uuden sote-maakunnan sote-maakuntavaltuusto valitsee ensimmäisessä kokouksessaan uuden sote-maakunnan sote-maakuntahallituksen jäsenet ja varajäsenet. Uuden sote-maakunnan valtuuston ensimmäisen kokouksen kutsuvat koolle ja kokouksen valmistelusta vastaavat yhdistyvien sote-maakuntien sote-maakuntahallitukset yhdessä.

Uuden sote-maakunnan sote-maakuntahallitus huolehtii uuden sote-maakunnan toiminnan ja hallinnon järjestämisen valmistelusta. Sote-maakuntahallituksen toimikausi alkaa heti valinnan jälkeen.

Uuden sote-maakunnan sote-maakuntahallituksesta on muuten voimassa, mitä sote-maakuntahallituksesta säädetään.

14 §

Sote-maakunnan muutoksen huomioon ottaminen vaaleissa

Jos sote-maakunnan muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitetaan maakuntavaalit, ne on toimitettava muutoksen kohteena olevissa sote-maakunnissa uusien sote-maakuntien mukaisesti.

Sote-maakuntien yhdistyessä 1 momentissa tarkoitettuna ajankohtana vaalilain 12 a §:ssä tarkoitettuna maakuntavaalilautakuntana toimii vaalivuoden alusta lukien kyseisten sote-maakuntien maakuntavaalilautakunnista yhdistetty maakuntavaalilautakunta, jonka puheenjohtajana toimii suurimman yhdistettävän sote-maakunnan maakuntavaalilautakunnan puheenjohtaja. Tällaisen maakuntavaalilautakunnan työskentelyyn sovelletaan, mitä vaalilain 12 b §:ssä säädetään.

Jos Sote-maakuntien muutos, jossa sote-maakunta jaetaan kahden tai useamman sote-maakunnan kesken ja sote-maakunta lakkaa taikka jossa kunta siirretään maakunnasta toiseen, tulee voimaan 1 momentissa tarkoitettuna ajankohtana, vastaanottavan sote-maakunnan valtuuston on valittava kyseisen sote-maakunnan sote-maakuntavaalilautakuntaan vaalilain 12 a §:n mukaan kuuluvien jäsenten lisäksi yksi tai useampia jäseniä tai varajäseniä, jos siirrettävän sote-maakunnan osan tai kunnan asukasluvun suhde sote-maakunnan asukaslukuun tätä edellyttää.

15 §

Muiden luottamushenkilöiden toimikausi ja viranhaltijoiden viranhoidon alkaminen

Yhdistyvien sote-maakuntien luottamushenkilöiden toimet päättyvät sote-maakunnan muutoksen tullessa voimaan.

Uuden sote-maakunnan luottamushenkilöt ja viranhaltijat ryhtyvät hoitamaan toimiaan uuden sote-maakuntavaltuuston päättämästä ajankohdasta, kuitenkin viimeistään sote-maakunnan muutoksen tullessa voimaan.

Uuden sote-maakunnan tarkastuslautakunta ja tilintarkastajat tarkastavat yhdistyvien sote-maakuntien tarkastuslautakuntien ja tilintarkastajien valmistelun pohjalta yhdistyvien sote-maakuntien hallinnon ja talouden sote-maakunnan muutoksen voimaantuloa edeltävältä vuodelta siten kuin sote-maakuntalain 14 luvussa säädetään. Tarkastus koskee myös sote-maakunnan muutoksen valmistelua.

4 luku

Sote-maakunnan muutoksen vaikutukset

16 §

Henkilöstön asema

Sote-maakunnan muutos, joka johtaa henkilöstön työnantajan vaihtumiseen, katsotaan liikkeenluovutukseksi.

17 §

Omaisuuksien ja velkojen siirtyminen sote-maakunnan lakatessa

Sote-maakuntien yhdistyessä siirtyvät lakkaavan sote-maakunnan oikeudet, luvat, omaisuus, velat ja velvoitteet uudelle sote-maakunnalle.

18 §

Lakkaavan sote-maakunnan viranomaisen toimivalta

Sote-maakuntien yhdistymistä koskevan valtioneuvoston päätöksen tekemisen jälkeen lakkaavan sote-maakunnan viranomaisen ei saa päättää asioista, joilla olisi merkittäviä uutta sote-maakuntaa sitovia vaikutuksia, paitsi, jos päätöksentekoa ei voida asian kiireellisyyden vuoksi lykätä.

19 §

Taloudellisen selvityksen toimittaminen

Jos kunta siirretään toiseen maakuntaan, muutoksen kohteena olevien sote-maakuntien on toimitettava sote-maakuntien omaisuutta muutosalueella koskeva taloudellinen selvitys, jollei sitä muutoksen vähäisten vaikutusten vuoksi tai muusta syystä ole pidettävä tarpeettomana.

Sellainen kiinteään omaisuuteen kohdistuva vuokra- tai muu käyttöoikeus sekä kiinteään omaisuuteen kiinteästi liittyvä irtain omaisuus, joka yksinomaan tai pääasiallisesti palvelee sote-maakunnan palvelujen järjestämistä kyseisen kunnan alueella asuville, siirtyy sille sote-maakunnalle, johon alue siirretään.

Sote-maakunnan on korvattava 2 momentissa tarkoitettu omaisuus alueen luovuttavalle sote-maakunnalle. Sote-maakuntien on sovittava siitä, miten korvauksen määrässä otetaan huomioon sote-maakunnalle muutoksesta aiheutuvia velvoitteita ja taloudellisia vaikutuksia.

Muu muutoksen kohteena olevan sote-maakunnan omaisuus sekä varat ja velat siirtyvät toiselle sote-maakunnalle vain, jos sote-maakunnat niin sopivat.

Omaisuuksien sekä velkojen ja velvoitteiden jakaminen muutoksen kohteena olevien sote-maakuntien kesken ei saa vaarantaa velkojien eikä muiden oikeudenhaltijoiden asemaa. Jollei velkoja tai oikeudenhaltija ole valtio, vastuuta sitoumuksesta ei saa siirtää toiselle sote-maakunnalle ilman kyseisen oikeudenhaltijan suostumusta.

5 luku

Erinäiset säännökset

20 §

Muutoksenhaku

Valtioneuvoston päätökseen sote-maakunnan muuttamisesta, maakuntajaon muuttamisesta, sote-maakunnan muuttamista koskevan esityksen hylkäämisestä sekä maakuntajaon muuttamista koskevan esityksen hylkäämisestä saa hakea muutosta valittamalla muutoksen kohteena oleva sote-maakunta ja sen jäsen.

Valitus on tehtävä korkeimmalle hallinto-oikeudelle 30 päivän kuluessa siitä, kun sote-maakunnan muuttamista tarkoittava päätös on julkaistu Suomen säädöskokoelmassa tai muuttamisesityksen hylkäämistä tarkoittava päätös on annettu tiedoksi esityksen tekijöille. Valitus käsitellään korkeimmassa hallinto-oikeudessa kiireellisenä.

Sote-maakunnan muuttamista koskeva valtioneuvoston päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos korkein hallinto-oikeus kieltää täytäntöönpanon.

21 §

Erityinen valitusoikeus sote-maakunnan viranomaisen päätöksestä

Sote-maakunnan viranomaisen päätöksestä, joka on tehty sote-maakunnan muuttamista tarkoittavan valtioneuvoston päätöksen antamisen jälkeen, mutta ennen sote-maakunnan muutoksen voimaantuloa, saa valittaa sote-maakuntalaissa säädetyllä tavalla myös sillä perusteella, että päätös on sote-maakunnan muuttamista koskevien perusteiden tai 18 §:n vastainen.

Valitusoikeus on myös 13 §:ssä tarkoitetulla uuden sote-maakunnan sote-maakuntahallituksella.

22 §

Voimaantulo

Laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan maakuntajakolaki (1159/1997).

Sote-maakunnista ja maakuntajaosta tämän lain voimaantullessa säädetään voimaantuloa nolaissa (/).

Kumottua maakuntajakolakia ja sen nojalla päätettyä maakuntajakoa sovelletaan vuoden 2022 loppuun, jollei lailla erikseen toisin säädetä.

Valitukseen, joka tehdään ennen tämän lain voimaantuloa annetusta päätöksestä, sekä tällaisen asian käsittelyyn valituksen johdosta ylemmässä valitusviranomaisessa sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on säätää sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuusta Uudellamaalla sekä järjestämiseen liittyvästä hallinnon ja talouden järjestämisestä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen osalta.

Lain tarkoituksena on sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun osalta edistää ja ylläpitää väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä varmistaa yhdenvertaiset, yhteen toimivat ja kustannusvaikuttavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut Uudellamaalla.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan sote-maakuntalain 1 §:ssä tarkoitettuihin Uudenmaan maakunnan alueen sote-maakuntiin (Uudenmaan sote-maakunnat) ja Helsingin kaupunkiin sekä HUS-maakuntayhtymään niiden järjestäessä sosiaali- ja terveydenhuoltoa.

Uudenmaan sote-maakuntiin ja Helsingin kaupunkiin sovelletaan, mitä sote-maakunnasta ja sosiaali- ja terveystoimen järjestämisestä säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa (/) tai muualla säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen hallintoon, talouteen sekä hallinnon ja talouden tarkastukseen sovelletaan, mitä kuntalaissa säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

HUS-maakuntayhtymään sovelletaan, mitä sote-maakuntalain (/) 58 §:issä säädetään sote-maakuntayhtymästä, jollei tässä laissa toisin säädetä. Siihen sovelletaan lisäksi, mitä mainitun lain 15 -21 §:ssä säädetään.

HUS-maakuntayhtymään sovelletaan lisäksi, mitä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 4, 5, 8 - 19, 21 - 24a, 27, 28, 30,32 - 37, 54, 55 ja 59 §:ssä ja 6 ja 7 luvussa säädetään sote-maakunnasta siltä osin kuin se tämän lain perusteella järjestää terveydenhuoltoa. Siihen sovelletaan lisäksi, mitä muissa laeissa säädetään terveydenhuollon järjestämisestä.

Pelastustoimen järjestämiseen Uudenmaan sote-maakunnissa ja Helsingin kaupungissa sovelletaan, mitä sote-maakuntalaissa, pelastuslaissa (/) ja muissa laeissa säädetään sote-maakunnan pelastustoimesta. Pelastustoimen hallinnon ja talouden eriyttämiseen sovelletaan kuitenkin, mitä säädetään tämän lain 5 luvussa.

2 luku

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu Uudellamaalla

3 §

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen Uudellamaalla

Uudenmaan sote-maakunnat ja Helsingin kaupunki sekä HUS-maakuntayhtymä (osapuolet) järjestävät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut Uudellamaalla, siten kuin 4 ja 5 §:ssä säädetään:

4 §

Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin järjestämisvastuu

Uudenmaan sote-maakunnilla on ensisijainen vastuu järjestää lakisääteinen sosiaali- ja terveydenhuolto maakunnan asukkaille ja muille henkilöille siten, kuin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 9 §:ssä säädetään.

Helsingin kaupunkiin sovelletaan, mitä 1 momentissa säädetään, sen järjestäessä sosiaali- ja terveydenhuoltoa Helsingin kaupungissa.

Erikoissairaanhoidon palvelujen järjestämiseksi Uudenmaan sote-maakunnilla ja Helsingin kaupungilla on velvollisuus kuulua HUS-maakuntayhtymään.

Uudenmaan sote-maakunnat ja Helsingin kaupunki vastaavat erikoissairaanhoidon palvelujen järjestämisestä niiltä osin, kuin palvelut eivät kuulu tämän lain 5 §:n tai 9 §:ssä tarkoitetun HUS-järjestämissopimuksessa sovitun taikka muun lain nojalla mukaisesti HUS-maakuntayhtymän järjestämisvastuulle.

5 §

HUS-maakuntayhtymän järjestämisvastuu

HUS-maakuntayhtymällä on järjestämisvastuu terveydenhuollon palveluista siten, kuin tässä laissa tai muussa laissa säädetään. Lisäksi HUS-maakuntayhtymällä on järjestämisvastuu niistä palveluista, jotka on sovittu sen vastuulle 10 §:ssä säädettyssä HUS-järjestämssopimuksessa.

HUS-maakuntayhtymä vastaa seuraavien terveydenhuoltopalvelujen järjestämisestä:

1. terveydenhuoltolain 45 §:n nojalla HUS-maakuntayhtymälle keskitettävistä palveluista ja muut näihin palveluihin rinnastuvista vastaavan kaltaisista toistettavuutta, usean alan erityisosaamista tai kallista laitteistoa taikka muita merkittäviä investointeja edellyttävistä erikoissairaanhoidon palveluista,

2. sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 32 §:n yliopistollisen sairaalan toiminnasta sekä terveydenhuoltolain 7 luvussa tarkoitetusta yliopistollisen sairaalan erikoissairaanhoidon opetuksen ja tutkimuksen järjestämisen edellyttämistä palveluista.

3. terveydenhuoltolain 50 §:n tarkoitetusta kiireellisestä hoidosta perusterveydenhuollon kiireellistä vastaanottotoimintaa lukuun ottamatta,

4. terveydenhuoltolain 39 – 41 §:ssä sekä 46 §:ssä tarkoitetuista ensihoitopalveluista

5. sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 48 ja 49 §:issä tarkoitetusta varautumisesta häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin sekä sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskuksen tehtävistä;

6. niistä erikoissairaanhoidon palveluista, joita kohtien 1-5 palvelujen järjestäminen edellyttää, jotta turvataan HUS-maakuntayhtymän erikoissairaanhoidon palvelujen riittävä määrällinen ja sisällöllinen kokonaisuus osaamisen, potilasturvallisuuden, palvelujen laadun sekä kustannusvaikuttavuuden varmistamiseksi

7. HUS-maakuntayhtymän vastuulle sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 34 §:ssä säädetyn yhteistyöalueiden järjestämssopimuksessa sekä tämän lain 7 §:ssä tarkoitetussa HUS-järjestämssopimuksessa sovitut palvelut siten kuin kyseisissä sopimuksissa on sovittu.

6 §

HUS-maakuntayhtymän muut tehtävät

HUS-maakuntayhtymä vastaa 5 §:ssä säädetyn järjestämisvastuun lisäksi seuraavista tehtävistä:

1. sen vastuulle kuuluviin palveluihin liittyvästä tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoiminnasta,
2. sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 33 §:ssä tarkoitetuista yhteistyösopimusalueen tehtävistä HUS-maakuntayhtymälle kuuluvien tehtävien osalta
3. terveydenhuoltolain 55 §:ssä tarkoitettujen tietojen julkaisemisesta HUS-maakuntayhtymän järjestämisvastuulla olevien palvelujen osalta.

7 §

HUS-maakuntayhtymän yliopistollinen sairaala

HUS-maakuntayhtymällä tulee olla yliopistollinen sairaala siten, kuin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 32 §:ssä säädetään.

HUS-maakuntayhtymässä on oltava perusterveydenhuollon yksikkö, jossa on moniammatillinen terveysalan tuntemus ja joka tukee jäljempänä 10 §:ssä tarkoitetussa HUS-järjestämissopimuksessa sovitulla tavalla palvelujen yhteensovittamista erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon sekä soveltuvin osin sosiaalihuollon välillä.

8 §

HUS-maakuntayhtymän tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä

HUS-maakuntayhtymän on tarjottava asiantuntemusta ja tukea alueensa sote-maakunnille järjestämällä koulutusta, kokoamalla hyvinvointi- ja terveysseurantatietoja sekä levittämällä Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin käyttöön sairauksien ja ongelmien ehkäisyyn näyttöön perustuvia toimintamalleja ja hyviä käytäntöjä.

HUS-maakuntayhtymän on annettava asiantuntemusta ja tukea alueen kunnille hyvinvoinnin ja terveyden edistämistehtävissä siten, kuin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 6 §:ssä säädetään sekä osallistuttava lain 7 §:ssä tarkoitetun hyvinvointikertomus- ja suunnitelman laatimiseen.

3 luku

HUS-järjestämissopimus

9 §

HUS-järjestämissopimuksen sisältö

HUS-järjestämissopimus on Uudenmaan sote-maakuntien, Helsingin kaupungin sekä HUS-maakuntayhtymän keskinäinen sopimus, jossa ne sopivat keskinäisestä työnjaosta palveluiden järjestämisestä. Osapuolet eivät voi kuitenkaan sopia tämän lain 5 §:ssä HUS-maakuntayhtymän järjestämisvastuulle säädetyistä tehtävistä. Sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin sekä HUS-maakuntayhtymän välisestä työnjaosta voidaan sopia HUSin osalta eri tavoin.

HUS-järjestämissopimuksen on edistettävä terveydenhuollon laatua, potilasturvallisuutta, vaikuttavuutta, tuottavuutta ja tehokkuutta. Sopimuksessa on lisäksi varmistettava, että sopimuksessa tarkoitettujen palvelujen järjestämiseksi on riittävät taloudelliset ja henkilöstövoima-

varat sekä osaaminen. Sopimuksessa on sovittava osapuolten välisestä työnjaosta siten, että asiakkaalla on oikeus yhdenvertaiseen hoitoon heidän kotikunnastaan riippumatta. Sopimuksessa on varmistettava kielellisten oikeuksien toteutuminen.

HUS-järjestämissopimuksessa on sovittava ainakin:

1. edellä 1 momentissa tarkoitettua järjestämisvastuuseen liittyvästä työnjaosta,
2. osapuolten yhteistyön ja erikoissairaanhoidon yleiset kehittämistavoitteista,
3. yhteisistä toimenpiteistä perusterveydenhuollon vahvistamiseksi sekä osapuolten palvelujen ja toiminnan yhteensovittamiseksi,
4. laboratorio- ja kuvantamispalvelujen, lääkinnällisen kuntoutuksen sekä muiden vastaavien erityispalvelujen kehittämisestä ja laadun valvonnasta
5. lääketieteellisen ja hammaslääketieteellisen opetuksen ja tutkimuksen järjestämiseksi tarvittavasta yhteistyöstä sekä perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon tutkimus- ja koulutustoiminnan alueellisesta koordinoinnista sekä
6. muista palvelujen järjestämiseen liittyvistä tehtävistä, jotka edellyttävät osapuolten välistä yhteistyötä.

10 §

HUS-järjestämissopimuksen valmistelu

HUS-järjestämissopimusta laadittaessa osapuolten on otettava huomioon väestön hyvinvoinnin ja terveyden seurantatiedot ja palvelutarpeet. Sopimusta valmisteltaessa on kuultava Helsingin yliopistoa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 34 §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitettua yhteistyöstä ja työnjaosta koulutuksen, tutkimuksen ja kehittämistoiminnan toteuttamisessa.

Ennen HUS-järjestämissopimuksen hyväksymistä osapuolten on kuultava sosiaali- ja terveysministeriötä. Hyväksytty sopimus on toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle.

11 §

HUS-järjestämissopimuksen hyväksyminen ja muuttaminen

HUS-järjestämissopimus on tarkistettava vähintään sote-maakuntavaltuustokausittain.

HUS-järjestämissopimuksen toteutumista on seurattava ja arvioitava vuosittain. Sitä on tarvittaessa muutettava. Muutos voi perustua yhden tai useamman osapuolen esitykseen tai sosiaali- ja terveysministeriön aloitteeseen.

HUS-järjestämissopimus tulee voimaan sen jälkeen, kun kaikkien sote-maakuntien sote-maakuntavaltuustot, Helsingin kaupunginvaltuusto ja HUS-maakuntayhtymän ylintä päätösvaltaa käyttävä toimielin ovat sen hyväksyneet.

12 §

Valtioneuvoston toimivalta

Valtioneuvosto voi päättää HUS-järjestämissopimuksesta ja sen sisällöstä sekä osapuolten välisestä työnjaosta sosiaali- ja terveydenhuollossa, jos osapuolet eivät pääse sopimukseen HUS-järjestämissopimuksesta tai Uudenmaan asukkaiden yhdenvertaisuus ja sote-järjestämislain 4 §:n mukainen palvelujen saatavuus sopimuksessa sovitun johdosta vaarantuvat Uudenmaan alueella.

Valtioneuvoston päätös valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä ministeriön on kuultava osapuolia.

Valtioneuvoston päätös HUS-järjestämissopimuksesta voidaan laittaa täytäntöön välittömästi ja se on voimassa siihen saakka, kunnes osapuolet ovat tehneet uuden HUS-järjestämissopimuksen, jossa on otettu huomioon, mitä 1 momentissa säädetään.

4 luku

HUS-maakuntayhtymä

13 §

HUS-maakuntayhtymän perustaminen

HUS-maakuntayhtymä perustetaan Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin välisellä sopimuksella (perussopimus). HUS-maakuntayhtymä katsotaan perustetuksi sen jälkeen, kun maakunnat ovat hyväksyneet perussopimuksen.

Kunkin HUS-maakuntayhtymän jäsenenä olevan Uudenmaan sote-maakunnan sekä Helsingin kaupungin osuus HUS-maakuntayhtymän varoihin sekä vastuu sen veloista määräytyy Helsingin kaupungin ja kunkin sote-maakunnan peruspääomaosuuksien suhteessa.

HUS-maakuntayhtymän perussopimuksessa on sovittava sen lisäksi, mitä sote-maakuntalaissa säädetään sote-maakuntayhtymän perussopimuksesta. Perussopimuksessa on sovittava Helsingin yliopiston osallistumisesta 7 §:ssä tarkoitetun yliopistollisen sairaalan hallintoon

14 §

Ylintä päätösvaltaa käyttävä toimielin

HUS-maakuntayhtymän päätösvaltaa käyttää yhtymävaltuusto tai yhtymäkokous sen mukaan kuin perussopimuksessa sovitaan.

15 §

Yhtymävaltuusto.

Kunkin Uudenmaan sote-maakunnan ja Helsingin kaupungin yhtymävaltuustoon valitsemien jäsenten lukumäärä määräytyy niiden peruspääomaosuuksien tai asukaslukujen suhteessa siten, kuin perussopimuksessa tarkemmin sovitaan.

Yhtymävaltuustoon sovelletaan muutoin, mitä sote-maakuntavaltuustosta sote-maakuntalaissa säädetään.

16 §

Yhtymäkokous.

Yhtymäkokoukseen Uudenmaan sote-maakunnan sote-maakuntahallitus ja Helsingin kaupungin kaupunginhallitus valitsee 1-3 edustajaa sen mukaan, kuin perussopimuksessa sovitaan. Valitut yhtymäkokousedustajat käyttävät sote-maakunnan tai Helsingin kaupungin äänivaltaa yhdessä.

Yhtymäkokoukseen sovelletaan muutoin, mitä sote-maakuntalaissa säädetään yhtymäkokouksesta.

5 luku

Helsingin kaupunki maakunnan tehtävien järjestäjänä

17 §

Helsingin kaupunkiin sovellettavat sote-maakunta- ja kuntalain säännökset

Helsingin kaupungin järjestäessä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja siihen sovelletaan kuntalain sijasta, mitä sote-maakunnasta säädetään sote-maakuntalain 7 (järjestämisvastuu), 9 (palvelujen tuottaminen), 10 (tuottamista koskevan vastuun toteuttaminen ja sen valvonta) 11 (sote-maakuntien valvonta) 12 (sote-maakuntatalous osana julkisen talouden suunnitelmaa), 13 (sote-maakuntatalouden ja –hallinnon neuvottelukunta), , 33 §:issä (kansalliskielitoimielin), 8 luvussa (yhteistoiminta), 9 luvussa (sote-maakunnan liikelaitos ja sen tehtävät), 118, (sote-maakunnan toiminnan, talouden ja palvelutuotannon seuranta ja tietojen toimittaminen, 120 (sote-maakunnan arviointimenettely), 121 §: (sote-maakunnan talouteen liittyvät arviointimenettelyyn edellytykset) , 126 §:issä (valtiontalouden tarkastusviraston tarkastusoikeus), 147 § (varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin)) ja mitä jäljempänä säädetään kaupungin hallinnon, talouden järjestämisestä sekä tarkastuksesta ja arvioinnista.

Muilta kuin 1 momentissa esityin osin sovelletaan sote-maakuntalain sijasta kuntalakia, jollei jäljempänä toisin säädetä.

18 §

Helsinki ja maakuntavaalien toimittaminen

Helsingin kaupungissa ei toimiteta erillisiä sote-maakuntalain 17 §:ssä tarkoitettuja maakuntavaaleja.

19 §

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen talouden eriyttäminen

Helsingin kaupungin on eriytettävä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestäminen kaupungin talousarviossa ja kirjanpidossa.

Eriytettäviin tehtäviin kohdistetaan niistä aiheutuvat tuotot ja kulut sekä omaisuus- ja pääomaerät. Toimitiloista aiheutuvat kulut kohdistetaan eriytettäville tehtäville kaupungin sisäisinä vuokrina. Kirjanpitolautakunnan sote-maakunta- ja kuntajaostolla on oikeus antaa ohjeita ja lausuntoja kirjanpidon eriyttämisestä.

Helsingin kaupunki ei saa käyttää muuhun toimintaansa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämiseen sote-maakunnan rahoituslain (/) nojalla maksettavaa rahoitusta tai järjestämisestä perimiään asiakasmaksuja taikka muita tuottoja.

20 §

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen talousarvio

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen talousarvio ja -suunnitelma laaditaan kaupungin talousarviosta ja -suunnitelmasta erillisenä osana, joka yhdistetään kaupungin talousarvioon ja -suunnitelmaan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelma-osa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään talousarviovuotta seuraavan toisen vuoden päätyessä. Taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä.

21 §

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tilinpäätös ja konsernitilinpäätös

Sosiaali- ja terveydenhuollosta sekä pelastustoimesta laaditaan tilikaudelta erillistilinpäätös, joka yhdistetään kaupungin tilinpäätökseen. Erillistilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Toimintakertomuksessa esitettävä selvitys valtuuston sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäville asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta.

Erillistilinpäätökseen tulee sisällyttää sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävien osalta konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

Sote-maakuntayhtymän tilinpäätös sekä kaupungin ja sote-maakuntien tai kaupungin, sote-maakuntien ja valtion yhteisessä määräysvallassa olevan yhtiön tilinpäätös yhdistellään konsernitilinpäätökseen. Mitä edellä säädetään, koskee myös kaupungin, sote-maakuntien, sote-maakuntayhtymien ja muiden kuntien yhteisessä määräysvallassa olevaa yhtiötä. Jos kaupungilla ei ole tytäryhteisöä, mutta on jäsen sote-maakuntayhtymässä tai on edellä tässä pykälässä tarkoitettun yhtiön osakas, tulee sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätöstä vastaavat tiedot.

22 §

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen hallinnon ja talouden tarkastus

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnon ja talouden tarkastukseen sovelletaan kuntalain 14 lukua.

Valtiontalouden tarkastusvirastolla on oikeus tarkastaa Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen sekä näitä tehtäviä varten perustettujen kaupungin määräysvallassa olevien yhteisöjen toiminnan ja taloudenhoidon laillisuutta, tarkoituksenmukaisuutta ja tuloksellisuutta noudattaen, mitä valtiontalouden tarkastusvirastosta annetussa laissa (676/2000) säädetään.

23 §

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen arviointimenettely

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen arviointimenettelyyn sovelletaan, mitä sote-maakuntalain 120 ja 121 §:ssä säädetään. Arviointimenettelyn edellytykset ja raja-arvot lasketaan edellä lain 22 §:ssä tarkoitetun erillistilinpäätöksen perusteella.

6 luku

Siirtymäsäännös ja voimaantulo

24 §

Uudenmaan sote- maakuntien perustaminen

Sote-maakunnista Uudellamaalla säädetään tämän lain voimaantullessa sote-maakuntia perustettaessa sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulosta annetussa laissa (/).

25 §

Voimaantulo

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on säätää sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä koskevan uudistuksen edellyttämistä tehtävien ja toiminnan siirtämisestä kunnilta sote-

maakunnille. Lain tarkoituksena on säätää sote-maakuntien ja HUS-maakuntayhtymän perustamisen tai toiminnan käynnistämisen edellyttämistä säännöksistä sekä uudistukseen liittyvien lakien voimaantulon.

2 §

Lain soveltaminen Helsingin kaupunkiin ja HUS-sairaanhoidopiiriin

Tämän lain 3 §:n sekä 3 ja 4 luvun sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämismvastuun siirtoa, henkilöstön ja omaisuuden siirtoa koskevia säännöksiä ei sovelleta Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen järjestämismvastuun siirtoon eikä sen ja Helsingin erityishuoltopiiriin henkilöstön tai omaisuuden siirtoon. Helsingin kaupungin velvoitteesta osallistua väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän työhön, HUS-maakuntakuntayhtymän perustamiseen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen aloittavaan taseeseen sovelletaan, mitä tämän lain 8, 11, 12, 31, 43, 44, 46 sekä 56 §:ssä säädetään.

Helsingin kaupungissa ei toimiteta tämän lain 14 §:ssä tarkoitettuja maakuntavaaleja.

HUS-sairaanhoidopiiriin kuntayhtymään sovelletaan, mitä tämän lain 3, 8, 10-14, 17, 18, 26, 31 ja 32-40, 49 sekä 60-61 §:issä säädetään järjestämismvastuun siirrosta, henkilöstön ja omaisuuden siirrosta, ali- ja ylijäämien kattamisesta sekä valtiontakauksesta. HUS-maakuntayhtymän perustamisesta säädetään tämän lain 5. luvussa.

3 §

Järjestämismvastuun siirtyminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (/) mukainen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämismvastuu siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä sote-maakunnille 1 päivänä tammikuuta 2023. HUS-sairaanhoidopiiriin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain (/) sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain järjestämismvastuu siirtyy HUS-maakuntayhtymälle 1 päivänä tammikuuta 2023.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain mukainen pelastustoimen järjestämismvastuu siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä sote-maakunnille 1 päivänä tammikuuta 2023.

2. luku

Sote-maakuntien muodostaminen ja väliaikaishallinto

4 §

Sote-maakuntien perustaminen

Sote-maakuntalain 2 §:ssä tarkoitetut sote-maakunnat julkisoikeudellisina yhteisöinä perustetaan sinä päivänä, kun tämä laki tulee voimaan.

5 §

Maakuntajako

Maakuntien nimet ja alueet ovat:

- 1) Uudenmaan maakunta, jonka alue muodostuu Askolan, Espoon, Hangon, Helsinki, Hyvinkään, Inkoon, Järvenpään, Karkkilan, Kauniaisten, Keravan, Kirkkonummen, Lapinjärven, Lohjan, Loviisan, Myrskylän, Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisten, Porvoon, Pukkilan, Raaseporin, Sipoon, Siuntion, Tuusulan, Vantaan ja Vihdin kunnista;
- 2) Varsinais-Suomen maakunta, jonka alue muodostuu Auran, Kaarinan, Kemiönsaaren, Koski Tl:n, Kustavin, Laitilan, Liedon, Loimaan, Marttilan, Maskun, Mynämäen, Naantalin, Nousiaisten, Oripään, Paimion, Paraisten, Pyhärannan, Pöytyän, Raision, Ruskon, Salon, Savon, Someron, Taivassalon, Turun, Uusikaupungin ja Vehmaan kunnista;
- 3) Satakunnan maakunta, jonka alue muodostuu Euran, Eurajoen, Harjavallan, Honkajoen, Huittisen, Jämijärven, Kankaanpään, Karvian, Kokemäen, Merikarvian, Nakkilan, Pomarkun, Porin, Rauman, Siikaisten, Säskylän ja Ulvilan kunnista;
- 4) Kanta-Hämeen maakunta, jonka alue muodostuu Forssan, Hattulan, Hausjärven, Humpplilan, Hämeenlinnan, Janakkalan, Jokioisten, Lopen, Riihimäen, Tammelan ja Ypäjän kunnista;
- 5) Pirkanmaan maakunta, jonka alue muodostuu Akaan, Hämeenkyrön, Ikaalisten, Juupajoen, Kangasalan, Kihniön, Kuhmoisten, Lempäälän, Mänttä-Vilppulan, Nokian, Oriveden, Parkanon, Pirkkalan, Punkalaitumen, Pälkäneen, Ruoveden, Sastamalan, Tampereen, Urjalan, Valkeakosken, Vesilahden, Virtain ja Ylöjärven kunnista;
- 6) Päijät-Hämeen maakunta, jonka alue muodostuu Asikkalan, Hartolan, Heinolan, Hollolan, Iitin, Kärkölän, Lahden, Orimattilan, Padasjoen ja Sysmän kunnista;
- 7) Kymenlaakson maakunta, jonka alue muodostuu Haminan, Kotkan, Kouvolan, Miehikkälän, Pyhtään ja Virolahden kunnista;
- 8) Etelä-Karjalan maakunta, jonka alue muodostuu Imatran, Lappeenrannan, Lemin, Luumäen, Parikkalan, Rautjärven, Ruokolahden, Savitaipaleen ja Taipalsaaren kunnista;
- 9) Etelä-Savon maakunta, jonka alue muodostuu Hirvensalmen, Juvan, Kangasniemen, Mikkelin, Mäntyharjun, Pertunmaan, Pieksämäen ja Puumalan kunnista;
- 10) Pohjois-Savon maakunta, jonka alue muodostuu Enonkosken, Iisalmen, Joroisten, Kaavin, Keiteleen, Kiuruveden, Kuopion, Lapinlahden, Leppävirran, Pielaveden, Rantasalmen, Rautalammin, Rautavaaran Savonlinnan, Siilinjärven, Sonkajärven, Sulkavan, Suonenjoen, Tervon, Tuusniemen, Varkauden, Vesannon ja Vieremän kunnista;
- 11) Pohjois-Karjalan maakunta, jonka alue muodostuu Heinäveden, Ilomantsin, Joensuun, Juuan, Kiteen, Kontiolahden, Lieksan, Liperin, Nurmeksen, Outokummun, Polvijärven, Rääkkylän, Tohmajärven ja Valtimon kunnista;
- 12) Keski-Suomen maakunta, jonka alue muodostuu Hankasalmen, Joutsan, Jyväskylän, Jämsän, Kannonkosken, Karstulan, Keuruun, Kinnulan, Kivijärven, Konneveden, Kyyjärven, Laukaan, Luhangan, Multian, Muuramen, Petäjäveden, Pihtiputaan, Saarijärven, Toivakan, Uuraisien, Viitasaaren ja Äänekosken kunnista;
- 13) Etelä-Pohjanmaan maakunta, jonka alue muodostuu Alajärven, Alavuden, Evijärven, Ilmajoen, Isojoen, Isonkyrön, Karijoen, Kauhajoen, Kauhavan, Kuortaneen, Kurikan, Lappajärven, Lapuan, Seinäjoen, Soinin, Teuvan, Vimpelin ja Ähtärin kunnista;
- 14) Pohjanmaan maakunta, jonka alue muodostuu Kaskisen, Korsnäsin, Kristiinankaupungin, Kruunupyyn, Laihian, Luodon, Maalahden, Mustasaaren, Närpiön, Pedersören, Pietarsaaren, Uusikaarlepyyn, Vaasan ja Vöyrin kunnista;
- 15) Keski-Pohjanmaan maakunta, jonka alue muodostuu Halsuan, Kannuksen, Kaustisen, Kokkolan, Lestijärven, Perhon, Toholammin ja Vetelin kunnista;
- 16) Pohjois-Pohjanmaan maakunta, jonka alue muodostuu Alavieskan, Haapajärven, Haapaveden, Hailuodon, Iin, Kalajoen, Kempeleen, Kuusamon, Käsämäen, Limingan, Lumijoen, Merijärven, Muhoksen, Nivalan, Oulaisten, Oulun, Pudasjärven, Pyhäjoen, Pyhäjärven, Pyhännän, Raahen, Reisjärven, Sievin, Siikajoen, Siikalatvan, Taivalkosken, Tyrnävän, Utajärven, Vaalan ja Ylivieskan kunnista;

17) Kainuun maakunta, jonka alue muodostuu Hyrynsalmen, Kajaanin, Kuhmon, Paltamon, Puolangan, Ristijärven, Sotkamon ja Suomussalmen kunnista;

18) Lapin maakunta, jonka alue muodostuu Enontekiön, Inarin, Kemin, Kemijärven, Keminmaan, Kittilän, Kolarin, Muonion, Pelkosenniemen, Pellon, Posion, Ranuan, Rovaniemen, Sallan, Savukosken, Simon, Sodankylän, Tervolan, Tornion, Utsjoen ja Ylitornion kunnista.

Maakuntajaon muuttamisesta säädetään maakuntajakolaissa (/).

6 §

Sote-maakuntien nimet ja alueet

Sote-maakuntien nimet ja alueet lain voimaantullessa ovat seuraavat:

1) Varsinais-Suomen sote-maakunta, jonka alue muodostuu Varsinais-Suomen maakunnan kunnista;

2) Satakunnan sote-maakunta, jonka alue muodostuu Satakunnan maakunnan kunnista;

3) Kanta-Hämeen sote-maakunta, jonka alue muodostuu Kanta-Hämeen maakunnan kunnista;

4) Pirkanmaan sote-maakunta, jonka alue muodostuu Pirkanmaan maakunnan kunnista;

5) Päijät-Hämeen sote-maakunta, jonka alue muodostuu Päijät-Hämeen maakunnan kunnista;

6) Kymenlaakson sote-maakunta, jonka alue muodostuu Kymenlaakson maakunnan kunnista;

7) Etelä-Karjalan sote-maakunta, jonka alue muodostuu Etelä-Karjalan maakunnan kunnista;

8) Etelä-Savon sote-maakunta, jonka alue muodostuu Etelä-Savon maakunnan kunnista;

9) Pohjois-Savon sote-maakunta, jonka alue muodostuu Pohjois-Savon maakunnan kunnista;

10) Pohjois-Karjalan sote-maakunta, jonka alue muodostuu Pohjois-Karjalan maakunnan kunnista;

11) Keski-Suomen sote-maakunta, jonka alue muodostuu Keski-Suomen maakunnan kunnista;

12) Etelä-Pohjanmaan sote-maakunta, jonka alue muodostuu Etelä-Pohjanmaan maakunnan kunnista;

13) Pohjanmaan sote-maakunta, jonka alue muodostuu Pohjanmaan maakunnan kunnista;

14) Keski-Pohjanmaan sote-maakunta, jonka alue muodostuu Keski-Pohjanmaan maakunnan kunnista;

15) Pohjois-Pohjanmaan sote-maakunta, jonka alue muodostuu Pohjois-Pohjanmaan maakunnan kunnista;

16) Kainuun sote-maakunta, jonka alue muodostuu Kainuun maakunnan kunnista;

17) Lapin sote-maakunta, jonka alue muodostuu Lapin maakunnan kunnista.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, Uudenmaan maakunnassa on seuraavat sote-maakunnat (*Uudenmaan sote-maakunnat*):

1) Itä-Uusimaan sote-maakunta, jonka alue muodostuu Uudenmaan maakuntaan kuuluvista Askolan, Lapinjärven, Loviisan, Myrskylän, Porvoon, Pukkilan ja Sipoon kunnista;

2) Keski-Uusimaan sote-maakunta, jonka alue muodostuu Uudenmaan maakuntaan kuuluvista Hyvinkään, Järvenpään, Nurmijärven, Mäntsälän, Tuusulan ja Pornaisten kunnista;

3) Länsi-Uusimaan sote-maakunta, jonka alue muodostuu Uudenmaan maakuntaan kuuluvista Espoon, Hangon, Inkoon, Karkkilan, Kauniaisten, Kirkkonummen, Lohjan, Raaseporin, Siuntion ja Vihdin kunnista;

4) Vantaa-Keravan sote-maakunta, jonka alue muodostuu Uudenmaan maakuntaan kuuluvista Vantaan ja Keravan kaupungeista,

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetun sote-maakunnan muuttamiseen sovelletaan maakuntarakennelakia.

7 §

Sote-maakunnan väliaikainen valmistelutoimielin

Sote-maakunnan väliaikainen valmistelutoimielin vastaa sote-maakunnan toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelusta siihen saakka, kunnes sote-maakuntavaltuusto on valittu ja sote-maakuntavaltuuston asettama sote-maakuntahallitus on aloittanut toimintansa.

Sote-maakunnan alueen kuntien, perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistoiminta-alueiden, sairaanhoitopiirin, erityishuoltopiirin ja alueen pelastustoimen, (osapuolet) on sovittava välittömästi tämän lain voimaantultua väliaikaisen valmistelutoimielimen kokoonpanosta ja siitä, mikä viranomainen asettaa valmistelutoimielimen. Uudenmaan sote-maakunnissa väliaikaisessa toimielimessä ei ole kuitenkaan HUS-sairaanhoitopiirin edustajaa. Väliaikaisen valmistelutoimielimen jäsenet on valittava edellä mainittujen organisaatioiden viranhaltijoista, joilla on hyvä asiantuntemus toimialansa toiminnasta ja taloudesta. Asettamisesta on ilmoitettava valtiovarainministeriölle.

Jos 2 momentissa mainitut osapuolet eivät ole päässeet sopimukseen väliaikaisen valmistelutoimielimen asettamisesta kahden kuukauden kuluessa tämän lain voimaan tulosta, osapuolten on välittömästi ilmoitettava asiasta valtiovarainministeriölle. Valtioneuvosto asettaa tällöin valmistelutoimielimen valtiovarainministeriön esityksestä. Tällöin alueen väestömäärältään suurin sairaanhoitopiiri vastaa valmistelutoimielimen hallinnollisesta tuesta. Uudenmaan sote-maakunnissa tuesta vastaa kunkin alueen suurin kunta. Valtioneuvoston asettamassa valmistelutoimielimessä on oltava sote-maakunnan alueen kunnista ja perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistoiminta-alueista yhteensä seitsemän jäsentä, sairaanhoitopiiristä kaksi jäsentä, erityishuoltopiiristä yksi jäsen, alueen pelastustoimesta yksi jäsen sekä jokaisella jäsenellä varajäsen. Uudenmaan alueen sote-maakuntien väliaikaiseen toimielimeen ei nimetä kuitenkaan HUS-sairaanhoitopiirin edustajaa.

Osapuolten sopiman kunnallisen viranomaisen tai valtioneuvoston tekemään valmistelutoimielimen asettamista koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Kun väliaikainen valmistelutoimielin on asetettu, väliaikaisen toimielimen asettaneen tai 3momentissa tarkoitetun sairaanhoitopiirin tai kunnan on huolehdittava, että valmistelutoimielimen ensimmäinen kokous kutsutaan koolle. Valmistelutoimielimen iältään vanhin edustaja johtaa ensimmäisessä kokouksessa puhetta siihen saakka, kunnes valmistelutoimielin on valinnut itselleen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajat. Osapuolten sopiman tai 3 momentissa tarkoitetun sairaanhoitopiirin tai kunnan on järjestettävä valmistelutoimielimelle kokous- ja työtilat sekä huolehdittava valmistelutoimielimen työskentelyedellytysten muusta varmistamisesta. Se vastaa myös valmistelutoimielimen toiminnan ja henkilöstön edellyttämistä talous- ja henkilöstöhallinnon palvelutehtävistä sekä vuoden 2021 ja 2022 talousarvion valmistelusta.

Väliaikaiseen toimielimeen sovelletaan miesten ja naisten tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 a §:ää julkisen hallinnon ja julkista valtaa käyttävien toimielinten kokoonpanosta.

Väliaikaisen toimielimen jäseniin sovelletaan rikoslain (39/1889) 40 luvun rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessaan tehtäväänsä.

8 §

Väliaikainen HUS-valmisteluryhmä

Väliaikainen HUS-valmisteluryhmä toimii HUS-sairaanhoitopiirin osana ja sen asettaa HUSin hallitus.

Tämän lain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettujen Uudenmaan sote-maakuntien väliaikaiset valmistelutoimielimet sekä Helsingin kaupunki nimeävät väliaikaiseen HUS-valmisteluryhmään kuusi jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet, yksi jokaisesta Uudenmaan sote-maakunnasta ja yksi HUS-sairaanhoitopiirin kuntayhtymästä. Väliaikaisen valmisteluryhmän jäseniksi voidaan nimetä edellä tarkoitettujen kuntien, Helsingin kaupungin ja HUS-sairaanhoitopiirin kuntayhtymän viranhaltijoita, joilla on hyvä asiantuntemus toimialansa toiminnasta ja taloudesta.

Väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän puheenjohtajana toimii Helsingin kaupungin nimeämä jäsen ja varapuheenjohtajana Länsi-Uudenmaan sote-maakunnan kuntien nimeämä jäsen.

Nimeämiset HUS-väliaikaisen valmisteluryhmän jäseneksi ja varajäseneksi on tehtävä viipymättä tämän lain voimaantultua.

Väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän asettamista koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän kokoonpanoon sovelletaan naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 4 a §:ää.

HUS valmisteluryhmän jäseniin sovelletaan rikoslain (39/1889) 40 luvun rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessaan tehtävänsä.

9 §

Väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävät ja toimivalta

Väliaikainen valmistelutoimielin johtaa sote-maakunnan toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelua ja käyttää sitä koskevaa päätösvaltaa sekä vastaa tehtäviinsä liittyvästä puhevallan käyttämisestä sote-maakuntavaltuuston toimikauden alkuun asti. Valmistelutoimielin voi asettaa keskuudestaan jaostoja hoitamaan erikseen määrättyjä tehtäviä ja siirtää näitä tehtäviä koskevaa päätösvaltaa jaostolle.

Valmistelutoimielimen tehtävänä on yhteistyössä niiden viranomaisten kanssa, joista tehtäviä ja niitä hoitavaa henkilöstöä siirtyy sote-maakunnalle:

1) selvittää sote-maakunnalle siirtyvä henkilöstö ja valmistella sote-maakuntavaltuustolle ehdotukset henkilöstön siirtosuunnitelmaksi ja -sopimuksiksi;

2) osallistua sote-maakunnalle siirtyvän irtaimen ja kiinteän omaisuuden selvittämiseen;

3) osallistua sote-maakunnalle siirtyvien sopimusten ja näitä koskevien oikeuksien ja velvollisuuksien selvittämiseen;

4) osallistua sote-maakunnalle siirtyvien hallinto- ja palvelutehtävien hoitamista tukevien tieto- ja viestintätekniisten järjestelmien ja ratkaisujen selvittämiseen;

5) valmistella sote-maakunnan toiminnan ja hallinnon järjestämistä sekä tilintarkastajan valintaa;

6) päättää sote-maakunnan vuosien 2021 ja 2022 talousarviosta;

7) osallistuu ensimmäisten maakuntavaalien järjestämiseen;

8) valmistella muut sote-maakuntien toiminnan ja hallinnon käynnistämiseen välittömästi liittyvät asiat.

Valmistelutoimielimen toimivalta on rajoitettu siten, että se voi:

1) ottaa henkilöitä vain määräaikaiseen virka- tai työsopimussuhteeseen sote-maakuntaan siten, että määräaika päättyy viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2023;

2) tehdä sote-maakuntaa sitovia sopimuksia vain määräaikaisesti voimassa oleviksi siten, että määräaika päättyy viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2023.

Väliaikaisen toimielimen oikeudesta hankkia palveluja siirtymäkauden aikana säädetään 59 §:n 1—3 momentissa.

Valmistelutoimielimen menettelyyn sovelletaan sote-maakuntalain säännöksiä.

10 §

Väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän tehtävät

Väliaikainen HUS-valmisteluryhmä valmistelee ehdotuksen HUS-maakuntayhtymän perussopimukseksi.

Väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän on valmisteltava lisäksi ne asiat, jotka ovat HUS-maakuntayhtymän perustamiseksi ja toiminnan käynnistämiseksi välttämätöntä käsitellä maakuntayhtymän ylimmän toimielimen kokouksessa, Uudenmaan sote-maakuntavaltuustojen kokouksessa ja Helsingin kaupunginvaltuustossa.

Väliaikaisen HUS- valmisteluryhmän tehtävistä HUS-maakuntayhtymän ylintä päätösvaltaa käyttävän toimielimen ensimmäisen kokouksen valmistelussa säädetään 44 §:ssä. Väliaikaisen valmisteluryhmän työ päättyy, kun HUS-maakuntayhtymän ylintä päätösvaltaa käyttävä toimielin on valinnut maakuntayhtymän yhtymähallituksen.

Väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu ehdotus on pohjiesityksenä maakuntayhtymän ylintä päätösvaltaa käyttävän toimielimen käsittelyssä.

11 §

Velvollisuus osallistua valmisteluun

Kunkin sote-maakunnan alueen kuntien, perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistoiminta-alueiden, sairaanhoitopiirien, erityishuoltopiirien ja alueen pelastustoimen, sekä tarvittaessa muiden viranomaisten on osallistuttava sote-maakuntien toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmisteluun ja annettava sote-maakunnalle siinä tarpeellista virka-apua.

12 §

Tietojensaanti

Sote-maakunnan viranomaisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada sote-maakunnan alueen kunnilta, perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistoiminta-alueilta, sairaanhoitopiiriltä, erityishuoltopiiriltä, alueen pelastustoimelta, sote-maakunnan toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelun edellyttämät välttämättömät tiedot.

Kuntien ja kuntayhtymien on luovutettava salassapitosäännösten estämättä sote-maakunnalle 1 momentissa tarkoitetut sote-maakunnan toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelun edellyttämät välttämättömät:

- 1) tiedot 17 §:ssä tarkoitetusta henkilöstöstä, joka siirtyy sote-maakunnan palvelukseen;
- 2) tiedot sote-maakunnille siirtyvien tehtävien ja palveluiden asiakkaista, ei kuitenkaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietoja;
- 3) sote-maakunnille siirtyviä tehtäviä ja niihin liittyviä tukipalveluita koskevat käyttötaloustiedot;
- 4) lain 20 ja 25 §:ssä tarkoitetuissa selvityksissä tarvittavat tiedot.

Kunnan ja kuntayhtymän on luovutettava 2 momentissa tarkoitetut tiedot sote-maakunnalle sähköisessä muodossa. Sote-maakunnan on sovittava kunnan ja kuntayhtymän kanssa luovutuksen tarkemmasta toteutuksesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista tiedoista sekä tietojen luovuttamisen määräajoista, muodosta ja menettelytavoista.

13 §

Viestintä

Väliaikaisen valmistelutoimielimen ja väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän on tiedotettava sote-maakunnan ja HUS-maakuntayhtymän toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelusta alueen asukkaille, palvelujen käyttäjille, kunnille, järjestöille ja muille yhteisöille sekä varattava näille tarvittaessa mahdollisuus tulla kuulluksi valmistelussa olevista merkittävistä asioista.

14 §

Sote-maakunnan ja HUS-maakuntayhtymän toiminnan valmistelun rahoitus

Valtio myöntää sote-maakunnille valtionavustusta niiden toiminnan ja hallinnon käynnistämisen kustannuksiin vuosina 2021 ja 2022. Valtionavustuksen myöntämisen yleisissä perusteissa sekä valtionavustuksen käytössä ja sen valvonnassa noudatetaan valtionavustuslain (688/2001) säännöksiä, jollei toisin säädetä tai valtion talousarviosta muuta johdu. Valtionavustuslain 5 §:ssä tarkoitettu avustus voidaan maksaa sote-maakunnille ilman hakemusta eikä sen maksamiseksi edellytetä sote-maakunnan osallistumista rahoitukseen.

Väliaikaisen valmistelutoimielimen on annettava sote-maakuntavaltuustolle selvitys vuodelle 2021 myönnetyn määrärahan käytöstä. Valtio vastaa väliaikaisen valmisteluryhmän ja HUS-maakuntayhtymän valittujen toimielinten kustannuksista vuosina 2021 ja 2022.

15 §

Ensimmäiset maakuntavaalit

Ensimmäiset maakuntavaalit toimitetaan sunnuntaina 23 päivänä tammikuuta 2022. Vaaleissa valittavan maakuntavaltuuston toimikausi alkaa 1 päivänä maaliskuuta 2022 ja kestää vuoden 2025 toukokuun loppuun. Vaaleissa valitaan valtuutettuja kussakin maakunnassa sote-maakuntalain 18 §:n 1 momentissa tarkoitettu vähimmäismäärä. Saman pykälän 3 momentissa tarkoitettu asukasluvun määräytymisajankohta on 31 päivä elokuuta 2021.

Ensimmäisiä maakuntavaaleja varten kukin aluehallintovirasto asettaa viipymättä tämän lain tultua voimaan kutakin toimialueensa maakuntaa varten maakuntavaalilautakunnan, jonka jäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa maakunnan kunnissa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Tähän maakuntavaalilautakuntaan sovelletaan muutoin, mitä vaalilain (714/1998) 12 a ja 12 b §:ssä säädetään.

Ensimmäisissä maakuntavaaleissa Helsingin kaupunki järjestää alueellaan ennakoäänestyksen vaalilain 9 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdissa tarkoitetuissa ennakoäänestyspaikoissa.

Ensimmäisissä maakuntavaaleissa oikeusministeriö suorittaa kunnalle vaalilain 188 §:n 3 momentissa tarkoitetun kertakorvauksen.

16 §

Sote-maakunnan järjestäytyminen

Ensimmäisten maakuntavaalien tuloksen vahvistamisen jälkeen sote-maakuntavaltuuston on viipymättä järjestäydyttävä ja valittava sote-maakuntahallitus ja muut sote-maakunnan toimielimet sekä ryhdyttävä muihin toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen sote-maakunnan toiminnan ja hallinnon järjestämiseksi.

Väliaikainen valmistelutoimielin valmistelee sote-maakuntavaltuuston ensimmäisessä kokouksessa käsiteltävät asiat ja kutsuu sote-maakuntavaltuutetut kokoukseen. Ensimmäisessä kokouksessa iältään vanhin sote-maakuntavaltuutettu johtaa puhetta siihen saakka, kunnes valtuusto on valinnut puheenjohtajan ja varapuheenjohtajat.

3 luku

Henkilöstö

17 §

Henkilöstön asema

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien ja tehtäviä hoitavan henkilöstön siirto kunnista ja kuntayhtymistä sote-maakuntaan sekä sote-maakuntayhtymään katsotaan liikkeenluovutukseksi. Liikkeenluovutukseksi katsotaan myös kunnan tai kuntayhtymän palveluksessa olevien opiskeluhuollon psykologien ja kuraattoreiden siirtyminen sote-maakuntaan tai maakuntayhtymään.

Liikkeenluovutukseksi katsotaan myös kunnan 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien tukitehtävien ja tehtäviä hoitavan henkilöstön siirrot, jos tehtävää hoitavan henkilön tosiasiallisista tehtävistä vähintään puolet on 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien tukitehtäviä.

18 §

HUS-sairaanhoidopiirin henkilöstön siirtyminen

HUS-sairaanhoidopiirin kuntayhtymän 1 päivänä tammikuuta 2023 voimassa olevat palvelussuhteet jatkuvat HUS-maakuntayhtymässä aiempien palvelussuhteen ehtojen mukaisesti.

4 luku

Omaisuusjärjestelyt

19 §

Sairaanhoidopiirien ja erityishuoltopiirien siirtäminen sote-maakuntiin

Erikoissairaanhoidolain 7 §:ssä tarkoitettujen sairaanhoidopiirien kuntayhtymät sekä kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettujen erityishuoltopiirien siirretään varoineen ja velkoineen sekä sitoumuksineen sote-maakuntiin 1 päivänä tammikuuta 2023.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen kuntayhtymän varat, velat ja sitoumukset liitetään siihen sote-maakuntaan, jonka alueeseen kuntayhtymän jäsenkunnat kuuluvat. Jos kuntayhtymän jäsenkunnat kuuluvat useampaan sote-maakuntaan, varat, velat ja sitoumukset on jaettava sote-

maakuntien välillä jäsenkuntien omistusosuuksien suhteessa, paitsi jos varojen, velkojen ja sitoumusten siirrot olisivat sote-maakuntien taloudelliseen kantokykyyn nähden vähäisiä. Sote-maakunnat voivat sopia varojen, velkojen ja sitoumusten jakamisesta myös toisin.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, sote-maakunnalla ja 1 momentissa tarkoitettujen kuntayhtymien jäsenkunnilla on oikeus sopia kuntayhtymien maaomaisuuden siirtymisestä myös toisin. Tällöinkin sote-maakunnan järjestämävastuulle siirtyvän toiminnan edellyttämään rakennusomaisuuteen sitoutuvan kuntayhtymän maaomaisuuden tulee siirtyä sote-maakunnalle.

20 §

Selvitys sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien omaisuudesta, sopimuksista ja vastuista

Edellä 19 §:ssä tarkoitettujen sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien on tehtävä viimeistään 28 päivänä helmikuuta 2022 sote-maakunnalle selvitys:

- 1) kuntayhtymän omaisuudesta;
- 2) sote-maakunnan vastuulle siirtyvistä veloista ja muista sitoumuksista, vastuista ja sopimuksista; sekä
- 3) sellaisista olennaisista omaisuserissä, sopimuksissa ja vastuissa tapahtuneista ja tiedossa olevista muutoksista sekä toiminnallisista ja taloudellisista riskeistä, jotka eivät ilmene viimeisimmästä tilinpäätöksestä.

Sote-maakunnalla on oikeus saada käyttöönsä tarpeellisiksi katsomiaan lisätietoja ja asiakirjoja.

21 §

Kunnan järjestämän perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, sosiaalitoimen ja pelastustoimen toimitilat

Kunnan järjestämän perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, sosiaalitoimen ja pelastustoimen käytössä olevat toimitilat siirtyvät sote-maakunnan hallintaan 1 päivänä tammikuuta 2023.

Sote-maakunta ja kunta tekevät toimitilojen hallinnasta vuokrasopimuksen siten, että se on voimassa vähintään 31 päivään joulukuuta 2025 asti. Sote-maakunnalla on oikeus pidentää vuokrasopimuksen voimassaoloa yhdellä vuodella ilmoittamalla siitä kunnalle viimeistään 12 kuukautta ennen vuokrasopimuksen voimassaolon päättymistä.

Edellä 2 momentissa tarkoitettussa vuokrasopimuksessa sovitun vuokran on katettava vuokrasopimuksen kohteena olevaan toimitilaan liittyvät kohtuulliset pääoma- ja ylläpitokustannukset. Tarkempia säännöksiä vuokran määräytymisestä voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Sote-maakunta ja kunta voivat sopia 1 momentissa tarkoitettujen toimitilojen hallinnasta sekä toimitilojen hallintaa koskevien vuokrasopimusten voimassa olosta myös toisin kuin tässä pykälässä säädetään.

22 §

Kunnan järjestämän perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, sosiaalitoimen ja pelastustoimen käytössä olevan irtaimen omaisuuden siirtyminen sote-maakunnalle

Sote-maakunnalle siirtyy 1 päivänä tammikuuta 2023 sen järjestämisvastuulle kuuluvaan toimintaan liittyvä irtaimisto, irtaimen omaisuuden omistusta, hallintaa ja käyttöä koskevat oikeudet sekä immateriaaliset oikeudet ja luvat. Sote-maakunnalle eivät kuitenkaan siirry osakeyhtiöiden osakkeet 2 momentissa tarkoitettuja osakkeita lukuun ottamatta.

Sote-maakunnalle siirtyvät sellaisen osakeyhtiön osakkeet, jotka kunta omistaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämistä tai tuottamista varten, jos osakeyhtiön tosiasiallinen päätoimiala on sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottaminen.

Edellä säädetyistä poiketen sote-maakunnalle ei siirry sellainen kunnan omistama irtaimisto ja osakkeet, jotka kunta omistaa työterveyshuoltolaissa (1383/2001) säädettyjen velvoitteidensa täyttämiseksi.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen osakkeiden siirtymistä lukuun ottamatta kunta ja sote-maakunta voivat sopia irtaimen omaisuuden siirtymisestä myös toisin kuin 1 momentissa säädetään.

23 §

Kunnan järjestämän perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, sosiaalitoimen ja pelastustoimen henkilöstöön kohdistuva lomapalkkavelka

Sote-maakunnalle siirtyy 1 päivänä tammikuuta 2023 kunnan järjestämän perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, sosiaalitoimen ja pelastustoimen sekä opiskeluhuollon henkilöstöön kohdistuva lomapalkkavelka.

24 §

Kuntaa sitovien sopimusten ja vastuiden siirtäminen sote-maakunnalle

Kunta siirtää sote-maakunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämiseen liittyvät sopimukset 1 päivästä tammikuuta 2023, jolleivät sote-maakunta ja kunta toisin sovi. Jos sopimusta ei ole mahdollista siirtää tai jakaa, kunta tekee 25 §:ssä tarkoitettussa selvityksessä esityksen sopimukseen liittyvän vastuun jakautumisesta.

Edellä 1 momentissa säädetyistä poiketen sote-maakunnalle eivät kuitenkaan, jolleivät sote-maakunta ja kunta toisin sovi, siirry:

1) sellaiset toimitilaa koskevat sopimukset, joissa kunta on sitoutunut osoittamaan ostajan tai lunastamaan toimitilan omistukseensa sopimuskauden päätyttyä;

2) vahingonkorvausvastuut tai muut sopimuksen päättämisestä seuraavat vastuut sellaisista sopimuksista, jotka kunta solmii tämän lain vahvistamisen jälkeen, mutta ennen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuun siirtymistä sote-maakunnalle.

Jos kunta on toiminut ennen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuun siirtoa joko voimassaolevan lainsäädännön tai kuntaa sitovan sopimuksen vastaisesti, kunta vastaa tästä aiheutuvista seuraamuksista.

Jos kunta on antanut 22 §:n 2 momentissa tarkoitetun, sosiaali- ja terveyspalveluja tuottavan osakeyhtiön puolesta takaussitoumuksen, takausvastuu siirtyy sote-maakunnalle.

25 §

Selvitys kunnasta siirtyvästä omaisuudesta, sopimuksista, vastuista ja kunnalta vuokrattavista toimitiloista

Kunnan on tehtävä viimeistään 28 päivänä helmikuuta 2022 sote-maakunnalle selvitys 21, 22 ja 24 §:ssä tarkoitetuista sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen käytössä olevista toimitiloista, siirtyvästä irtaimesta omaisuudesta, sopimuksista ja vastuista. Lisäksi tässä määräajassa kunnan tulee antaa sote-maakunnalle arvio 23 §:n nojalla siirtyvän henkilöstön määrästä, palkkakuluista ja lomapalkkavelasta.

Sote-maakunta voi pyytää kunnalta käyttöönsä tarpeellisiksi katsomiaan lisäselvityksiä ja asiakirjoja. Jos sote-maakunta katsoo, että 1 momentissa tarkoitettujen selvitysten mukaan sote-maakunnan hallintaan siirtyvät toimitilat, irtaimisto ja sopimukset eivät turvaa sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen järjestämistä alueella, sote-maakunnan on neuvoteltava kunnan kanssa.

Kunnan on täydennettävä 1 momentissa tarkoitettua selvitystä viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2022, jos 1 momentissa tarkoitetuissa toimitiloissa, siirtyvässä irtaimessa omaisuudessa tai sopimuksissa on tapahtunut olennaisia muutoksia 1 momentissa tarkoitettujen selvitysten antamisen jälkeen ja jos sote-maakunta katsoo selvityksen täydentämisen tarpeelliseksi.

Selvityksen sisällöstä voidaan säätää tarkemmin valtiovarainministeriön asetuksella.

26 §

HUS sairaanhoitopiirin omaisuuden siirtyminen

Kunkin kunnan HUS-sairaanhoitopiirin peruspääomaosuudet siirtyvät sen sote-maakunnan omaisuudeksi, jonka alueelle ne kuuluvat 1 päivänä tammikuuta 2023 alkaen. Helsingin kaupungin HUS-sairaanhoitopiirin peruspääomaosuus muuttuu HUS-maakuntayhtymän peruspääomaosuudeksi.

HUS-sairaanhoitopiiriin on tehtävä selvitys siirtyvistä lainoista ja antamistaan takauksista valtiovarainministeriölle 28 päivänä helmikuuta 2022 mennessä.

HUS-sairaanhoitopiiriin varat, velat ja sitoumukset siirtyvät HUS- sote-maakuntayhtymälle tämän lain nojalla ilman eri selvitystä ja erillistä saantokirjaa.

27 §

Sote-maakunnan päätös

Sote-maakuntavaltuusto käsittelee 25 §:ssä tarkoitettujen selvitysten ja päättää sen perusteella viimeistään 31 päivänä maaliskuuta 2022 21—24 §:ssä tarkoitettujen sopimusten, vastuiden, irtaimen omaisuuden ja lomapalkkavelan siirtymisestä sote-maakunnalle ja sote-maakunnan vastuulle.

28 §

Eräiden kunnilta tai kuntayhtymiltä siirtyvien sopimusten mitättömyydestä

Maakunnalle tämän lain 19 ja 24 §:n mukaisesti siirtyvä yksityisen palveluntuottajan kanssa tehty sosiaali- tai terveydenhuollon palvelujen hankkimista koskeva sopimus tai siihen liittyvä vuokra- tai käyttöoikeussopimus on mitätön siltä osin, kuin palvelujen järjestämisestä tai tuottamisesta on sovittu toisin, kuin mitä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 8 ja 12 §:ssä säädetään. Jos sopimusta ei voida muuttaa lainmukaiseksi, sopimus on kokonaan mitätön.

Sote-maakunnan on ilmoitettava palveluntuottajalle ja sosiaali- ja terveysministeriölle 1 momentissa tarkoitetun sopimuksen tai sen ehdon mitättömyydestä viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2023.

Jolleivät sote-maakunta ja sopimusosapuolena oleva yksityinen palveluntuottaja sovi lyhyemmästä siirtymäajasta, noudatetaan 1 momentissa tarkoitetun sopimuksen ehtoja järjestämislain voimaantulosta lukien kahden vuoden siirtymäajan aikana.

Sote-maakunta ei vastaa sopimuksessa mahdollisesti sovitusta sopimussakosta, jos sopimus tai sen osa tulee tässä tämän pykälän johdosta mitättömäksi.

Yksityisellä palveluntuottajalla on oikeus saada maakunnalta korvaus välittömästä vahingosta, joka sille on aiheutunut sopimuksen täyttämiseksi tehdyistä merkittävistä ja tarpeellisista investoinneista. Edellytyksenä korvauksen saamiselle on, että investoinnit jäävät sopimuksen mitättömyyden vuoksi palveluntuottajalle kokonaan tai osittain hyödyttömiksi eikä palveluntuottaja ei ole voinut varautua tähän.

29 §

Toimitilojen käyttöoikeus muutoksenhaun aikana

Sote-maakunnan 27 §:ssä tarkoitettu päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman, ellei hallintotuomioistuin joltakin osin kiellä täytäntöönpanoa.

Sote-maakunnalla on oikeus järjestää vastuullaan olevia sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluja kunnan omistamissa ja hallinnoimissa toimitiloissa sekä käyttää palvelujen järjestämiseen tarvittavaa, kunnan omistamaa tai hallinnassa olevaa irtaimistoa ennen kuin hallinto-oikeuden päätös asiassa on lainvoimainen. Sote-maakunnan on maksettava toimitiloista vuokraa siten kuin 21 §:ssä säädetään.

30 §

Kuntaa koskevien säännösten soveltaminen kuntayhtymään

Muihin kuin 19 §:ssä tarkoitettuihin sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä sekä alueen pelastustoimea hoitaviin kuntayhtymiin sovelletaan, mitä kunnasta säädetään 21—28, 29 ja 40 §:ssä.

31 §

Kuntayhtymän taseeseen kertyneet ali- ja ylijäämät

Edellä 19 §:ssä tarkoitettujen kuntayhtymien ja HUS-sairaanhoidopiirin jäsenkuntien on kattava kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä kuntalain (410/2015) säännösten mukaisesti ennen kuntayhtymän siirtämistä sote-maakuntaan ja HUS-maakuntayhtymään. Taseeseen kertyneen ylijäämän käsittelystä kuntayhtymän jäsenkunnat päättävät kuntayhtymän perussopimuksen mukaisesti.

32 §

Valtion takaus

Valtioneuvosto voi päättää vastavakuutta vaatimatta, mutta muuten määräämillään ehdoilla, omavelkaisen valtiontakauksen myöntämisestä 20, 25 ja 26 §:ssä tarkoitetussa selvityksessä

esitettyjen velkojen ja eräiden muiden sitoumusten sekä niihin liittyvien koron- ja valuutanvaihtosopimusten sekä muiden vastaavien suojausjärjestelyjen ja sopimuksissa sovittujen korkojen ja muiden ehtojen täyttämisen vakuudeksi. Jos velan tai muun sitoumuksen täyttämisen turvaamiseksi on asetettu vakuus, valtioneuvoston myöntämäänsä kuitenkin täytetäkään tähän asetettuun vakuuteen nähden.

Tässä pykälässä tarkoitettuun takaukseen sovelletaan muutoin, mitä valtion lainanannosta sekä valtioneuvoston myöntämäänsä annettussa laissa (449/1998) säädetään.

Tässä pykälässä tarkoitettuja takauksia voi olla voimassa enintään eduskunnan valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä myöntämäänsä valtuuden mukainen määrä.

33 §

Valtioneuvoston valvonta

Edellä 32 §:ssä tarkoitettua valtioneuvoston hallinnoinnista ja valvonnasta vastaa Valtioneuvoston konttori. Valtioneuvoston konttorilla on oikeus saada valtion lainanannosta sekä valtioneuvoston myöntämäänsä annettua lainaa 15 a §:ssä tarkoitettuja tietoja ja selvityksiä.

Valtioneuvoston myöntämäänsä olevan lainan tai muun sitoumuksen myöntäjä voidaan vaihtaa, laina tai muu sitoumus voidaan siirtää toiselle ja lainan lyhennysohjelmaa, korkoa ja muita lainan tai muun sitoumuksen ehtoja voidaan muuttaa kesken laina-ajan, jos Valtioneuvoston konttori hyväksyy muutoksen. Tässä momentissa tarkoitettua muutoksen hyväksymisestä päättää kuitenkin valtioneuvosto, jos muutoksen kohteena on laina, jonka jäljellä oleva pääoma on vähintään 20 miljoonaa euroa, tai jos lainaan tai muuhun sitoumukseen tehtävä muutos on muuten valtion takausvastuun kannalta poikkeuksellisen merkittävä.

34 §

Valtioneuvoston myöntämäänsä liittyvät lainanmyöntäjän velvollisuudet

Edellä 32 §:ssä tarkoitettua valtioneuvoston voimassaolon edellytyksenä on, että lainanmyöntäjä huolehtii takauksen kohteena olevasta lainasta tai muusta sitoumuksesta tämän lainan sekä hyvän pankkitavan mukaisesti. Lainanmyöntäjä on valtioneuvoston voimassaoloaikana velvollinen valvomaan valtion etua, ilmoittamaan lainansaajan maksuviivästyksistä Valtioneuvoston konttorille sen antamien määräysten mukaisesti ja noudattamaan muita Valtioneuvoston konttorin antamia määräyksiä.

35 §

Takauskorvaus ja takautumisoikeus

Jos 32 §:ssä tarkoitettu valtioneuvoston myöntämäänsä täytetäkään, Valtioneuvoston konttori maksaa valtion varoista lainanmyöntäjälle takauskorvauksen, kun lainanmyöntäjän lopullinen menetys on velallisen ja mahdollisen muun takaajan maksukyvyttömyyden toteamisen ja vakuutena olevan omaisuuden myynnin jälkeen selvitetty. Jos lainanmyöntäjä saa takauskorvauksen maksamisen jälkeen perityksi lainansaajalta kertymättä jääneitä lyhennyksiä, korkoja tai muita maksuja, lainanmyöntäjän on tilitettävä ne Valtioneuvoston konttorille.

Jos lainanmyöntäjä ei ole noudattanut lakia tai sen nojalla annettuja määräyksiä taikka hyvää pankki- tai perintätapaa valtioneuvoston myöntämäänsä olevan lainan myöntämisessä tai lainan

taikka sen vakuuksien hoitamisessa ja menettely on loukannut takaajan etua, Valtiokonttori voi päättää, että takauskorvaus jätetään osittain tai kokonaan maksamatta.

Valtiokonttorilla on oikeus periä lainansaajalta lainanmyöntäjälle maksettu takauskorvaus korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkeineen takaisin. Viivästyskorko lasketaan siitä, kun takauskorvaus on maksettu lainanmyöntäjälle.

36 §

Ilmoitus velkojille ja sopimusosapuolille

Sote-maakunnan on viimeistään 31 päivänä lokakuuta 2022 lähetettävä kirjallinen ilmoitus vastuulleen siirtyvien velkojen, vastuiden ja sopimusten velkojille ja sopimusosapuolille.

37 §

Siirrettävän kuntayhtymän viranomaisen toimivalta

Edellä 19 §:ssä tarkoitetun kuntayhtymän viranomaisen ei voi 20 §:ssä tarkoitetun selvityksen antamiseen jälkeen päättää asioista, joilla olisi merkittäviä sote-maakuntaa sitovia vaikutuksia, paitsi jos päätöksentekoa ei voida asian kiireellisyyden vuoksi lykätä tai jos sote-maakunta antaa toimelle suostumuksen.

Edellä 19 §:ssä tarkoitetun kuntayhtymän viranomaisen päätöksestä, joka on tehty 20 §:ssä tarkoitetun selvityksen antamisen jälkeen, mutta ennen kuntayhtymän siirtämistä sote-maakuntaan, saa valittaa kuntalaissa säädetyllä tavalla myös sillä perusteella, että päätös on tämän pykälän 1 momentin vastainen. Valitusoikeus on myös sote-maakunnalla.

38 §

Omaisuuksien saanto

Edellä 19 §:ssä tarkoitettujen kuntayhtymien omaisuus ja 22 §:ssä tarkoitettu irtain omaisuus siirtyy sote-maakunnalle tämän lain nojalla. Edellä 20 ja 25 §:ssä säädetty selvitys sekä 27 §:ssä tarkoitettu päätös vastaavat omaisuuden saantokirjaa.

Sote-maakunnan on haettava lainhuutoa kuuden kuukauden kuluessa omistusoikeuden siirtymisestä.

HUS-sairaanhoidopiirin kiinteä ja irtain omaisuus siirtyy tämän lain nojalla ilman eri selvitystä ja sen on haettava lainhuutoa kuuden kuukauden kuluessa omistusoikeuden siirtymisestä.

39 §

Siirrettävän kuntayhtymän ja HUSin tilinpäätöksen käsittely ja vastuuvapauden myöntäminen

Edellä 19 §:ssä tarkoitettujen kuntayhtymien ja erityishuoltoapiirien tilinpäätöksen ja konserni-tilinpäätöksen vuodelta 2022 allekirjoittavat sote-maakunnan hallitus ja sote-maakuntajohtaja. HUS-sairaanhoidopiirin tilinpäätöksen ja konsernitalinpäätöksen vuodelta 2022 allekirjoittavat HUS-maakuntayhtymän hallitus ja HUSin johtaja.

Sote-maakunnan valtuuston ja HUS-maakuntayhtymän ylimmän toimielimen on käsiteltävä 1 momentissa tarkoitettujen tilinpäätökset ja päätettävä tilivelvollisille myönnettävästä vastuuvapaudesta kesäkuun 2023 loppuun mennessä.

Edellä 19 §:ssä tarkoitettujen kuntayhtymien ja erityishuoltopiirien sekä HUS-sairaanhoidopiirin tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen vuodelta 2022 sovelletaan muutoin, mitä kuntalaissa säädetään.

40 §

Omaisuusjärjestelyjä koskevat kirjaukset kunnan ja sote-maakunnan kirjanpidossa

Edellä 19 §:ssä tarkoitettujen kuntayhtymien jäsenosuuksien ja 22 §:ssä tarkoitetun irtaimen omaisuuden siirto sote-maakuntiin kirjataan kunnan kirjanpidossa peruspääomaa vastaan, jollei kunta toisin päättä. Sote-maakunnalle siirtyvä lomapalkkavelka kirjataan peruspääomaan.

Sote-maakunnassa omaisuuden ja velkojen siirto kirjataan asianomaisiin omaisuus- ja velkariin sekä peruspääomaan.

Edellä 1 ja 2 momenteissa tarkoitetut siirrot kirjataan kunnan tilinpäätöksen mukaisilla kirjanpitoarvoilla.

Kirjanpitolautakunnan sote-maakunta- ja kuntajaosto voi antaa ohjeita ja lausuntoja tämän pykälän soveltamisesta.

41 §

Korvaus uudistuksen omaisuusjärjestelyistä kunnalle aiheutuvista kustannuksista

Kunnalla on oikeus saada hakemuksen perusteella valtiolta korvaus tässä luvussa säädettyjen, kunnan omaisuuteen kohdistuvien järjestelyjen perusteella kunnalle aiheutuvista välittömistä kustannuksista.

Kunnalla on oikeus saada 1 momentissa tarkoitettu korvaus siltä osin, kuin omaisuusjärjestelyistä aiheutuvista välittömistä kustannuksista johtuva kunnallisveroprosentin laskennallinen korotustarve ylittää 0,7 prosenttiyksikköä (korvausraja). Laskennan perusteena ovat viimeisimmät valmistuneet verotus- ja tilinpäätöstiedot. Jos korvausraja ylittyy ja kunnan tuloveroprosentti on korvauksen hakemisvuonna vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti, kunnalla on lisäksi oikeus saada 1 momentissa tarkoitettua korvausta kolme neljäsosaa korvausrajan alittavalta osalta.

Korvauksen perustana olevat välittömät kustannukset lasketaan omaisuusjärjestelyjen kohteena olevasta omaisuudesta uudistuksen voimaantulon jälkeen syntyvien ja todennettavissa olevien kulujen ja tuottojen erotuksena. Korvauksen perustana olevilla kustannuksilla tarkoitetaan kustannuksia, joiden syntymiseen kunta ei ole voinut omilla toimillaan vaikuttaa tai niitä vähentää. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkempia säännöksiä omaisuusjärjestelyistä aiheutuvien välittömien kustannusten määrittämisestä.

42 §

Menettely myönnettäessä korvausta omaisuusjärjestelyjen kustannuksista

Kunnan on tehtävä 41 §:ssä tarkoitettua korvausta koskeva hakemus valtiovarainministeriölle viimeistään vuoden 2027 loppuun mennessä. Jos sote-maakunta on käyttänyt 21 §:n 2 momentin mukaista oikeuttaan vuokrasopimuksen pidentämiseen, kunnan on tehtävä hakemus viimeistään vuoden 2028 loppuun mennessä. Hakemuksen tulee liittää kunnan tilintarkastajan lausunto korvauksen perustana olevista välittömistä kustannuksista.

Valtiovarainministeriö päättää korvauksen myöntämisestä. Ennen päätöksen tekemistä kunnalle aiheutuvien välittömien kustannusten sisältöä ja määrää arvioidaan valtiovarainministeriön ja asianomaisen kunnan välisessä neuvottelussa.

Korvauksen myöntämiseen sovelletaan valtionavustuslakia lukuun ottamatta sen 6, 7, 22, 23, 27 ja 29 §:ää sekä 4 lukua. Korvaus katsotaan valtionavustuslain 20 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin ilmeisen perusteettomasti saaduksi siltä osin, kuin tämän lain 35 §:n 3 momentissa tarkoitettuihin välittömät kustannukset olisivat myöhempien tietojen perusteella olleet ilmeisesti välitettävissä kunnan omin toimenpitein.

Korvausta saaneen kunnan on ilmoitettava valtiovarainministeriölle toimenpiteistä, jotka vaikuttavat omaisuusjärjestelyistä aiheutuviin kustannuksiin. Ilmoitus on tehtävä välittömästi, mutta viimeistään kolmen vuoden kuluessa korvauksen myöntämisestä. Valtiovarainministeriön on päätettävä korvauksen tai sen osan palauttamisesta kuuden kuukauden kuluessa ilmoituksen tekemisestä.

5 luku

HUS-maakuntayhtymän perustaminen ja toiminnan jatkuvuus

43 §

HUS-maakuntayhtymän perussopimuksen hyväksyminen

HUS-maakuntayhtymän ensimmäinen perussopimus on valmisteltava siten, että Uudenmaan sote-maakuntien valtuustot ja Helsingin kaupunginvaltuusto voivat hyväksyä sen viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2022. Perussopimus tulee voimaan, kun Uudenmaan sote-maakunnat ja Helsingin kaupunki ovat sen hyväksyneet.

Jos Uudenmaan sote-maakunnat ja Helsingin kaupunki eivät ole hyväksyneet perussopimusta 1 momentissa tarkoitettussa määräajassa, valtioneuvosto päättää perussopimuksen hyväksymisestä siltä osin kuin Uudenmaan sote-maakunnat eivät ole sopineesta asiasta. Valtioneuvoston päätöksen mukainen perussopimuksen määräys on voimassa siihen saakka, kunnes Uudenmaan sote-maakunnat ja Helsingin kaupunki ovat päässeet määräyksestä yksimielisyyteen.

Valtioneuvoston on hyväksyttävä perussopimus viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2022.

Valtioneuvoston tekemään 2 momentin nojalla tekemään päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

44 §

HUS- maakuntayhtymän toimielinten järjestäytyminen ja toimielimissä käsiteltävät asiat

Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin on ilmoitettava 8 §:ssä tarkoitettulle väliaikaiselle HUS-valmisteluryhmälle edustajansa ensimmäiseen yhtymäkokoukseen/jäsenensä yhtymävaltuustoon viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2022. Jos valtioneuvosto päättää HUS-maakuntayhtymän perussopimuksesta, Uudenmaan sote-maakuntien on ilmoitettava edustajansa viimeistään 31 päivänä heinäkuuta 2022.

HUS-maakuntayhtymän ylintä päätösvaltaa käyttävän toimielimen on viipymättä järjestäytyttävä sen jälkeen, kun sote-maakunnat ovat ilmoittaneet 1 momentin mukaisesti edustajansa tai jäsenensä toimielimeen. Väliaikainen HUS-valmisteluryhmä kutsuu yhtymäkokousedustajat tai yhtymävaltuutetut kokoukseen.

Ensimmäisessä kokouksessa iältään vanhin johtaa puhetta siihen saakka, kunnes toimitin on valinnut yhtymäkokouksen puheenjohtajan tai yhtymävaltuuston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajat.

HUS-maakuntayhtymän ylimmän toimielimen on ensimmäisessä kokouksessaan hyväksyttävä sote-maakuntayhtymälle sote-maakuntalaissa tarkoitettu hallintosääntö, valittava yhtymähallitus, tarkastuslautakunta ja kansalliskielitoimielin.

Sote-maakuntayhtymän ylimmän toimielimen on vuoden 2022 aikana hyväksyttävä sote-maakuntayhtymän vuoden 2023 talousarvio ja ryhdyttävä muihin toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen sote-maakuntayhtymän toiminnan ja hallinnon järjestämiseksi.

HUS-maakuntayhtymälle valittujen muiden toimielimien tulee järjestäytyä viipymättä tultuaan valituksi ja päättää muista asioista, jotka ovat tarpeen hallinnon ja toiminnan jatkamiseksi.

45 §

HUS sairaanhoitopiirin toimintaa ja hallintoa koskevien päätösten noudattaminen

HUS-sairaanhoitopiirin kuntayhtymän hallintosäännön perusteella tekemiä päätöksiä toimivallan siirrosta, tehtäväjaosta sekä sairaanhoitopiirin vastaavan lääkärin terveydenhuoltolain 57 §:n perusteella antamien määräyksiä sovelletaan HUS-maakuntayhtymässä vuoden 2023 alusta lukien niin kauan, kunnes HUS-maakuntayhtymä päättää hallintosäännön perusteella toimivallan siirrosta, tehtäväjaosta toisin taikka terveydenhuoltolain 57 §:n perusteella annetaan uusia määräyksiä.

HUS-sairaanhoitopiirin kuntayhtymän palveluista ja muista suoritteista perittäviä maksuja koskevia päätöksiä sovelletaan HUS-maakuntayhtymässä, kunnes HUS-maakuntayhtymä päättää maksuista toisin.

46 §

Järjestämissopimuksen valmistelu ja määräajat

HUS-maakuntayhtymän yhtymähallituksen ja Uudenmaan sote-maakuntien sekä Helsingin kaupungin on tehtävä selvitys HUS-maakuntayhtymän, Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin välisestä työnjaosta viimeistään 31 joulukuuta 2022.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen hallinnon ja talouden järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 10 §:ssä tarkoitettua järjestämissopimuksesta on sovittava viimeistään vuoden 2024 loppuun mennessä ja työnjako palvelujen järjestämisessä on pantava täytäntöön viimeistään vuoden kuluessa sopimuksen hyväksymisestä. Ensimmäisen järjestämissopimuksen valmisteluun ja päätöksentekoon sekä valtioneuvoston toimivaltaan päättää järjestämissopimuksesta sovellettaisiin, mitä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen hallinnon ja talouden järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 12-14 §:ssä säädetään.

47 §

HUS-sairaanhoitopiirin ja HUS-maakuntayhtymän toimivalta

HUS-kuntayhtymän viranomaiset ovat velvollisia avustamaan HUS-maakuntayhtymälle valittuja toimielimiä näiden toiminnassa.

HUS –sairaanhoitopiirin kuntayhtymän toimielin ei saa HUS-maakuntayhtymän yhtymähallituksen valinnan jälkeen päättää asioista, joilla olisi merkittäviä sote-maakuntayhtymää sitovia vaikutuksia ilman HUS-maakuntayhtymän yhtymähallituksen suostumusta.

Tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettua sairaanhoitopiirin kuntayhtymän viranomaisen päätöksestä, joka on tehty HUS-maakuntayhtymän yhtymähallituksen valinnan jälkeen, saa haakea muutosta kuntalaissa säädetyllä tavalla myös sillä perusteella, että päätös on pykälän 3 momentin vastainen. Valitusoikeus on myös Uudenmaan sote-maakunnalla ja HUS-maakuntayhtymän toimivaltaisella viranomaisella.

48 §

Vireillä olevien asioiden siirtyminen

Vuoden 2022 lopussa HUS-sairaanhoitopiirissä käsiteltävänä olevan asian käsittely siirtyy HUS-maakuntayhtymälle. Samoin HUS-maakuntayhtymä edustaa ja toimii asianosaisena aloitetussa oikeudenkäynnissä, joissa HUS- sairaanhoitopiirin kuntayhtymä on ollut asianosaisena.

6 luku

Uudistukseen liittyvät veroseuraamukset

49 §

Varainsiirtoveron suorittamisvelvollisuus

Varainsiirtoveroa ei ole suoritettava kiinteistön eikä arvopaperin luovutuksesta siirrettäessä kuntayhtymien 19 §:ssä tarkoitettut varat mainitun momentin mukaisesti sote-maakunnille tai HUS-maakuntayhtymälle.

50 §

Kuntayhtymän veronalainen toiminta

Siltä osin kuin toiminta on katsottu kuntayhtymän veronalaiseksi toiminnaksi, 19 §:ssä tarkoitettuun siirtoon sovelletaan, mitä tässä pykälässä säädetään.

Sairaanhoitopiirien kuntayhtymien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymien ei katsota purkautuvan tuloverotuksessa siirrettäessä ne sote-maakuntiin ja HUS-maakuntayhtymälle varoineen ja velkoineen sekä sitoumuksineen edellä 19 §:n 1 momentissa ja 25 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

Siirrettäessä varoja 19 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla sote-maakuntaan, toimintansa lopettavan kuntayhtymän verotuksessa poistamatta olevat hankintamenot ja muut vähennyskelpoiset menot vähennetään sote-maakunnan verotuksessa samalla tavalla kuin ne olisi vähennetty toimintansa lopettaneen kuntayhtymän verotuksessa.

Siirtyneisiin varoihin kohdistuvat elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 5 a §:ssä tarkoitettut oikaisuerät ja siirtyneeseen toimintaan kohdistuvat varaukset luetaan sote-maakunnan verotuksessa veronalaiseksi tuloksi samalla tavalla kuin ne olisi luettu tuloksi kuntayhtymän verotuksessa.

51 §

Hankintamenon määräytyminen eräissä tapauksissa

Siirrettäessä varoja, jotka ovat olleet verovapaaksi katsotun toiminnan käytössä käyttöomaisuuden ja muun omaisuuden verotuksessa vähentämättä olevaksi hankintamenoksi ja pitkävaikutteisten menojen verotuksessa vähentämättä olevaksi määräksi katsotaan varojen siirtoa edeltävältä viimeksi päättyneeltä tilikaudelta laaditun tilinpäätöksen mukainen omaisuuden ja pitkävaikutteisten menojen kirjanpitoarvo.

52 §

Tappiot

Siltä osin kuin 50 §:ssä tarkoitettussa tilanteessa siirtävällä kuntayhtymällä taikka kunnalla on siirtyvään toimintaan liittyviä verotuksessa vahvistettuja tappioita, siirtyvät ne vähennettäväksi sote-maakunnan verotuksessa.

7 luku

Erinäiset säännökset

53 §

Kunnan tuloveroprosentti vuonna 2023

Kunnanvaltuuston on määrättävä vuoden 2023 tuloveroprosentiksi vuoden 2022 tuloveroprosentti vähennettynä 12,63 prosenttiyksiköllä.

54 §

Kärkulla

Kärkulla-kuntayhtymän asiantuntijapalveluja koskevat tehtävät ja sitä hoitava henkilöstö sekä sen Varsinais-Suomen sote-maakunnassa sijaitsevat toimitilat siirtyvät Varsinais-Suomen sote-maakunnalle.

Kärkulla-kuntayhtymän kehitysvammaisten neuvolapalvelut ja niitä hoitava henkilöstö siirtyy osaksi sen maakunnan toimintaa, jossa tehtävää hoitava henkilöstö sijaitsee. Jos henkilöstö on hoitanut tehtävää myös ennen sote-järjestämislain voimaantuloa muiden maakuntien alueella, sote-maakuntien on sovittava palvelujen tuottamisesta myös muiden maakuntien alueella.

Kärkulla-kuntayhtymän asumispalveluyksiköt sekä päivä- ja työkeskustoiminta sekä niihin liittyvät kiinteistöt ja toimitiloja koskevat vuokrasopimukset siirtyvät 1 päivänä tammikuuta 2023 lukien sen sote-maakunnan omistukseen, jonka alueella ne sijaitsevat. Jos näissä siirtyvissä asumispalveluyksiköissä tai päivä- ja työkeskustoiminnassa on ennen vuotta 2023 järjestetty palveluja myös muiden maakuntien asukkaille, ovat maakunnat velvollisia sopimaan toiminnan jatkamisesta viimeistään 31 päivänä toukokuuta 2022 mennessä. Jos asukkaalle järjestetään palvelut 1 päivänä tammikuuta 2023 omassa sote-maakunnassaan, asukkaan kotimaakunta ei kuitenkaan ole velvollinen tekemään sopimusta.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettut sopimukset ovat voimassa, kunnes maakunnat sopivat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 37 §:ssä tarkoitettusta yhteistyöstä ja

työnjaosta. Yhteistyöstä ja työnjaosta on sovittava viimeistään 1 päivänä syyskuuta 2023 ja siinä on sovittava myös edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista asioista.

55 §

Keski-Uudenmaan ja Etelä-Savon alueen pelastustoimia koskevat määräykset

Mitä tässä laissa säädetään sote-maakunnasta ja sote-maakunnan väliaikaisesta valmistelutoimielimestä, koskee Keski-Uudenmaan ja Etelä-Savon pelastustoimen alueiden osalta niitä sote-maakuntia, joille pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy. Tässä pykälässä tarkoitettujen sote-maakuntien ja sote-maakuntien väliaikaisten valmistelutoimielinten tulee sopia Keski-Uudenmaan ja Etelä-Savon alueen pelastustoimien henkilöstön, kaluston ja sopimusten siirtojen jakamisesta maakuntien kesken.

Jos sote-maakunnat tai niiden väliaikaiset valmistelutoimielimet eivät sovi Keski-Uudenmaan tai Etelä-Savon alueen pelastustoimen henkilöstön, kaluston ja sopimusten siirtojen jakamisesta sote-maakuntien kesken viimeistään 31 päivänä toukokuuta 2022, valtioneuvosto päättää henkilöstön, kaluston ja sopimusten siirtojen jakamisesta ja muista järjestämisvastuun siirron järjestämiseksi välttämättömistä asioista, joista sote-maakunnat ja niiden väliaikaiset valmistelutoimielimet eivät ole sopineet. Valtioneuvoston päätös voidaan panna täytäntöön välittömästi ja se on voimassa, kunnes asianomaiset sote-maakunnat sopivat henkilöstön, kaluston ja sopimusten siirtojen jakamisesta.

56 §

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen aloittava tase

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen aloittava tase muodostetaan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin kohdistettavissa olevista omaisuus- ja pääomaeristä lukuun ottamatta pysyvien vastaavien hyödykkeisiin sisältyviä toimitiloja.

Aloittava tase laaditaan 1 päivänä tammikuuta 2023 ja muodostetaan perustuen kaupungin kirjanpitoon 31 päivänä joulukuuta 2022 merkityistä kirjanpitoarvoista. Aloittavan taseen muodostamisessa noudatetaan kirjanpitolakia sekä kirjanpitolautakunnan sote-maakunta- ja kunta- jaoston antamia ohjeita ja se kirjataan kaupungin kirjanpitoon tase-erien välisenä siirtona.

57 §

Sote-maakunnan lainanottovaltuus siirtymäkauden aikana

Sote-maakuntalain 15 §:ssä tarkoitettu sote-maakunnan lainanottovaltuus vuodelle 2023 määritellään sote-maakuntaan siirtyvien sairaanhoitopiirien ja erityshuoltopiirein kuntayhtymien vuoden 2021 tilinpäätöksen tietojen ja vuoden 2022 talousarvion tietojen perusteella. HUS-maakuntayhtymän lainanottovaltuus määritellään vastaavilla tiedoilla.

58 §

Valtakunnallisen toimitila- ja kiinteistöhallinnon osaamiskeskuksen perustaminen

Valtio huolehtii sote-maakuntalain 21 §:ssä tarkoitetun valtakunnallisen toimitila- ja kiinteistöhallinnon osaamiskeskuksen perustamisen edellyttämistä toimenpiteistä. Osaamiskeskuksen sote-maakunnille luovutettavat osakkeet luovutetaan vastikkeetta 1 päivään tammikuuta 2023 mennessä.

Sote-maakuntien omistukseen tulevat osaamiskeskuksen osakkeet jakautuvat sote-maakuntien kesken niiden asukasluvun mukaisessa suhteessa. Asukaslukuna otetaan huomioon sote-maakuntiin kuuluvien kuntien asukasluku 31 päivänä joulukuuta 2021.

Valtiolla on kuitenkin osaamiskeskuksessa yksi kappale yhtiöjärjestyksessä määriteltyjä erilaisia osakkeita, jotka antavat oikeuden estää yhtiöjärjestyksen muuttamisen ilman valtion suostumusta, vahvemman oikeuden päättää osakepääomasta ja vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen enimmäismääristä sekä oikeuden hallituksen jäsenen nimeämiseen.

59 §

Palvelujen hankkiminen siirtymäkauden aikana

Sote-maakunnalle 20 ja 25 §:n nojalla siirtyneiden sopimusten mukaisten palvelujen hankinnassa noudatetaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (1397/2016).

Sote-maakunnan on ilman aiheetonta viivästystä aloitettava julkisista hankinnoista ja käyttöoikeus- sopimuksista annetun lain mukaisesti hankintamenettely sote-maakunnan hallinnon ja toiminnan käynnistämistä varten sekä palvelutoiminnan jatkumisen turvaamiseksi tarvittavien palvelujen hankkimiseksi silloin, kun mainitun lain 26 §:ssä säädetty kynnysarvot ylittyvät ja sote-maakunta ei ryhdy itse tuottamaan palvelua taikka tuota sitä yhteistoiminnassa muiden sote-maakuntien kanssa tai hanki palvelua sote-maakunnan palvelukeskukselta sote-maakuntalain mukaisesti.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun hankintamenettelyn keston ajaksi sote-maakunta voi tehdä väliaikaisen sopimuksen tai palvelujen tuottamista koskevan vastaavan järjestelyn, jos se on sote-maakunnan toiminnan käynnistämistä varten tai palvelujen tuottamisen jatkuvuuden turvaamiseksi välttämätöntä. Edellytyksenä on lisäksi, että palvelujen tuottaminen siirtyneiden sopimusten mukaisesti tai muutoin aiheuttaisi merkittävää haittaa sote-maakunnan toiminnalle tai sote-maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamiselle. Sote-maakunta voi tehdä tässä momentissa tarkoitetun väliaikaisen järjestelyn enintään vuoden 2023 loppuun asti.

60 §

Muutostuki

Sosiaali- ja terveysministeriö, valtiovarainministeriö ja sisäministeriö tukevat kuntia ja kuntayhtymiä sekä perustettavia sote-maakuntia uudistuksen valmistelussa ja toteutuksessa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos osallistuu osaltaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmisteluun ja toteutukseen asiantuntija-apua antamalla.

61 §

Muutoksenhaku

Sote-maakunnan ja 6 ja 7 §:ssä tarkoitetun väliaikaisen valmistelutoimielimen ja väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän päätökseen haetaan muutosta siten kuin sote-maakuntalain 17 luvussa

säädetään oikaisuvaatimuksesta ja maakuntavalituksesta. Sote-maakuntalain 130 §:ssä tarkoitettu oikaisuvaatimus väliaikaisen valmistelutoimielimen päätöksestä tehdään valmistelutoimielimelle ja valmistelutoimielimen toimikauden päätyttyä maakuntahallitukselle.

62 §

Valtionavustusten takaisinperinnästä luopuminen

Kunnan, kuntayhtymän tai sopimuspalokunnan omistaman sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen rakennuksen rakentamista, hankintaa, peruskorjausta tai perusparantamista varten myönnetyn valtionavustuksen takaisinperintää koskevia säännöksiä ei sovelleta, jos rakennuksen omistus tai hallinta luovutetaan, käyttötarkoitus muutetaan tai rakennus tai sen osa poistetaan käytöstä 1 päivänä tammikuuta 2023 tai sen jälkeen uudistuksen toimeenpanosta johtuen. Rakennuksen omistajan on tarvittaessa voitava osoittaa omistuksen tai hallinnan luovutuksen, käyttötarkoituksen muuttamisen tai käytöstä poistamisen johtuneen uudistuksen toimeenpanosta ja tapahtuneen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä vastuussa olevan sote-maakunnan päätöksellä.

Tätä pykälää sovelletaan valtionavustuksiin, jotka on myönnetty 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan:

- 1) sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetun lain (733/1992) nojalla;
- 2) palosuojelurahastolain (306/2003) nojalla;
- 3) öljysuojarahastosta annetun lain (1406/2004) nojalla;
- 4) muun säädöksen nojalla tai valtion talousarvioon varatun määrärahan mukaisesti siten, että valtionavustuksen takaisinperintään sovelletaan valtionavustuslain (688/2001) säännöksiä.

8 luku

Lakien voimaantulo ja kumottavat lait

63 §

Lakien voimaantulo

Sote-maakuntalaki (/) tulee voimaan 1. päivänä heinäkuuta 2021.

Sote-maakuntalain 22, 26, 27 ja 29-33 §:iä, 6–9 lukua, 76-89, 111-112, 123, 127, §:iä, 15 ja 16 lukua sekä 136 ja 143 §:ää sovelletaan 1 päivästä maaliskuuta 2022 lukien sekä 2 lukua, 118, 120-122 ja 147 §:ää 1 päivästä tammikuuta 2023 lukien. Sote-maakuntalain 23, 24, 25, 28 ja 73-76§:ää sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2022 toimitettavissa maakuntavaaleissa. Sote-maakunnan talousarvio ja tilinpäätös laaditaan sote-maakuntalain 13 luvussa sekä tarkastetaan sote-maakuntalain 14 luvussa tarkoitettulla tavalla ensimmäisen kerran vuodelle 2023.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettu laki (/) tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023. Lain 7, 11, 23, 24 ja 24 a sekä 33-39 §:t tulevat kuitenkin voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2022.

Pelastustoimen järjestämisestä annettu laki (/) tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023. Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 12 §:n mukaiset ensimmäiset palvelutasopäätökset tulee tehdä viimeistään 1 päivänä joulukuuta 2023. Ennen ensimmäisen palvelutasopäätöksen tekemistä noudatetaan pelastuslain (379/2011) nojalla tehtyjä kyseistä aluetta koskeneita alueen pelastus- toimen palvelutasopäätöksiä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annettu laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023.

64 §

Kumottavat lait

Tällä lailla kumotaan:

- 1) kansanterveyslaki (66/1972);
- 2) erikoissairaanhoidonlaki (1062/1989);
- 3) sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annettu laki (733/1992);
- ja
- 4) laki alueen pelastustoimen valtionavustuksesta (1122/2003).

65 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2021. Lain 2 § tulee voimaan kuitenkin vasta 1 päivänä tammikuuta 2023.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

sote-maakuntien rahoituksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Valtion rahoitus myönnetään sote-maakuntalaisissa (/) tarkoitettujen sote-maakuntien järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien kustannusten kattamiseen tämän lain nojalla. Lakia ei kuitenkaan sovelleta sote-maakuntien kustannusten kattamiseen sellaisissa tehtävissä, joiden rahoituksesta on erikseen muualla säädetty tai muualla laissa säädetyn nojalla valtion talousarviossa erikseen määrätty.

Lakia sovelletaan myös Helsingin kaupungin järjestämisvastuulle kuuluvien sote-maakuntien tehtävien rahoitukseen. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetussa laissa (/) tarkoitettujen HUS-maakuntayhtymän järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien rahoitus katetaan Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin tämän lain nojalla saamalla rahoituksella.

Tätä lakia ei sovelleta Ahvenanmaan maakunnassa.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) laskennallisella kustannuksella lain 13 ja 21 §:ssä tarkoitettua sote-maakunnille maksettavaa valtion rahoituksen euromäärää;

2) perushinnalla sote-maakunnan valtion rahoituksen perusteena olevien laskennallisten kustannusten perusteena käytettävää asukaskohtaista laskennallista perustetta tai määräytymisperusteiden asukaskohtaista hintaa;

3) varainhoitovuodella sitä kalenterivuotta, jolle valtion rahoitus myönnetään;

4) asukastiheydellä asukasmäärää maaneliökilometrillä varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneen vuoden lopussa;

5) vieraskielisellä henkilöllä, joka on ilmoittanut väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 3 §:ssä tarkoitettuun väestötietojärjestelmään äidinkielekseen muun kielen kuin suomen, ruotsin tai saamen kielen;

6) kaksikielisellä sote-maakunnalla kielilain (423/2003) 6 §:ssä tarkoitettua kaksikielistä sote-maakuntaa;

7) saamenkielisellä henkilöllä, joka on ilmoittanut väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 3 §:ssä tarkoitettuun väestötietojärjestelmään äidinkielekseen saamen kielen.

Sote-maakunnan asukasmäärä määräytyy Tilastokeskuksen väestörakennetilaston varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneen vuoden lopun tietojen mukaan.

2 luku

Valtion rahoituksen periaatteet

3 §

Valtion rahoitus sote-maakunnille

Sote-maakunnille myönnetään valtion rahoitusta sote-maakunnan asukasmäärän, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta kuvaavien tekijöiden, asukastiheyden, vieraskielisyyden, kaksikielisyyden, saaristoisuuden, saamenkielisyyden sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimien perusteella siten kuin jäljempänä tarkemmin säädetään. Näiden määräytymistekijöiden painot lain voimaantulovuotta edeltävänä vuotena ovat seuraavat:

Sosiaali- ja terveydenhuolto sesta, prosenttia	Osuus sote-maakuntien rahoituk-
Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarve	79,705
Asukasmäärä	13,112
Asukastiheys	1,465
Vieraskielisyys	1,954
Kaksikielisyys	0,342
Saamenkielisyys	0,013
Saaristoisuus	0,110
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	0,977
Pelastustoimi	2,333
Asukasmäärä	1,510
Asukastiheys	0,116
Riskitekijät	0,697

Edellä 1 momentissa tarkoitetut määräytymistekijöiden painot muuttuvat vuosittain määräytymistekijöiden ja sote-maakuntien tehtävämuutosten perusteella kohdistuvan rahoituksen muutosten mukaisesti.

Kullekin sote-maakunnalle myönnetään valtion rahoituksena euromäärä, joka saadaan laskettaessa yhteen 13 §:ssä tarkoitetut sosiaali- ja terveydenhuollon laskennalliset kustannukset ja 21 §:ssä tarkoitetut pelastustoimen laskennalliset kustannukset.

Valtio voi myöntää sote-maakunnalle valtioneuvoston päätöksen mukaisesti siten kuin siitä sote-maakuntalain 3 luvussa, sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulusta annetun lain (/) 32 §:ssä tai muutoin erikseen säädetään.

4 §

Sote-maakunnan päätösvalta rahoituksen käytössä

Sote-maakunta päättää saamansa valtion rahoituksen kohdentamisesta tehtäviensä hoitamiseen.

Sote-maakunnalla on oikeus periä asiakas- ja käyttömaksuja järjestämiensä palvelujen käytöstä siten kuin siitä erikseen säädetään sekä päättää maksutulosten käytöstä.

Sote-maakunnan lisärahoitukseen liitettävistä ehdoista säädetään 11 §:ssä. Sote-maakunnan lainanottovaltuudesta säädetään sote-maakuntalain 15 §:ssä, investointien ohjauksesta sote-maakuntalain 16 §:ssä sekä arviointimenettelystä sote-maakuntalain 120—122 §:ssä.

5 §

Valtion rahoituksen perusteena olevat kustannukset

Valtion rahoituksen perusteena käytetään sote-maakuntien sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen käyttökustannuksia sekä suunnitelman mukaisia poistoja ja arvonalentumisia. Käyttökustannuksina ei pidetä hankintoihin sisältyvää arvonnalisäveroa lukuun ottamatta sellaisten hankintojen arvonnalisäveroa, joista ei saa tehdä vähennystä arvonnalisäverolain (1501/1993) 114 §:n mukaisesti. Huomioitavista käyttökustannuksista vähennetään vuosikohtaisesti sote-maakuntien perimät asiakas- ja käyttömaksut sekä sote-maakuntien saamat myyntitulot ja avustukset.

6 §

Valtion rahoituksen taso

Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain siten kuin 7—10 §:ssä säädetään.

Pelastustoimen rahoituksen tason korottamiseen ei kuitenkaan sovelleta 7 §:ää.

7 §

Palvelutarpeen muutoksen huomioon ottaminen

Valtion rahoituksen tasoa varainhoitovuodelle määritettäessä palvelutarpeen muutos otetaan huomioon siihen määrään asti, että käyttökustannusten vuosittainen kasvu vastaa 80 prosenttia sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen arvioidusta vuosittaisesta kasvusta, joka on seuraava:

vuonna 2023	1,21 %
vuonna 2024	1,25 %
vuonna 2025	1,28 %
vuonna 2026	1,31 %

Edellä 1 momentissa tarkoitettu arvio palvelutarpeen vuosittaisesta kasvusta perustuu Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimukseen (SOME-malli). Palvelutarpeen arvioidusta vuosittaisesta kasvusta säädetään vähintään neljän vuoden välein.

8 §

Kustannustason muutoksen huomioon ottaminen

Valtion rahoituksen tasoa varainhoitovuodelle määritettäessä kustannustason muutos otetaan huomioon sote-maakuntien hintaindeksin mukaisesti.

Sote-maakuntien hintaindeksiä laskettaessa yleisen ansiotasoindeksin painokerroin on 0,60, kuluttajahintaindeksin 0,30 ja maakuntatyönantajan sosiaaliturvamaksujen vuotuisen muutoksen 0,10. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin sote-maakuntaindeksin laskennasta.

9 §

Tehtävämuutosten huomioon ottaminen

Valtion rahoituksen tasoa varainhoitovuodelle määritettäessä otetaan täysimääräisesti huomioon sote-maakuntien järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien laajuuden tai laadun muutos, jos se aiheutuu asianomaista tehtävää koskevasta laista tai asetuksesta, lakiin tai asetukseen perustuvasta valtion viranomaisen määräyksestä tai valtion talousarviosta. Valtion rahoitusta voidaan korottaa tai alentaa tehtävien laajuuden tai laadun muutoksen perusteella. Tehtävien laajuuden tai laadun muutos voi perustua valtion talousarvioon siltä osin kuin sote-maakunnan tehtäviä koskevasta lainsäädännöstä ei muuta aiheudu.

10 §

Toteutuneiden kustannusten huomioon ottaminen

Valtion rahoituksen tasoa varainhoitovuodelle määritettäessä otetaan huomioon vuosittain jälkikäteen sote-maakuntien Valtiokonttorille toimittamien tilinpäätöstietojen mukaiset 5 §:ssä tarkoitetut kustannukset (toteutuneet kustannukset) varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneeltä vuodelta siten, että kyseisen vuoden laskennallisten kustannusten ja toteutuneiden kustannusten erotus lisätään rahoitukseen tai vähennetään rahoituksesta.

11 §

Sote-maakunnan lisärahoitus

Jos rahoituksen taso muutoin vaarantaisi perustuslain 19 §:n 3 momentissa tarkoitettujen riittävien sosiaali- ja terveyspalvelujen tai perustuslain 7, 15 ja 20 §:ssä tarkoitettuihin perusoi-keuksiin liittyvien pelastustoimen palvelujen järjestämisen, sote-maakunnalla on oikeus saada muualla 2—4 luvuissa säädetyn lisäksi valtiolta rahoitusta se määrä, joka on tarpeen mainittujen sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastustoimen palvelujen turvaamiseksi (lisärahoitus) ottaen huomioon sote-maakunnan edellytykset järjestää muut lakisääteiset tehtävät.

Lisärahoitus myönnetään valtion talousarvioon otettavasta määrärahasta. Lisärahoitusta koskevaan päätökseen voidaan 1 momentissa säädetyn varmistamiseksi ottaa palvelujen vaikuttavuutta, laatua, määrää tai järjestämisen tehokkuutta koskevia ehtoja.

Lisärahoituksen myöntämisestä ja maksamisesta säädetään 26 §:ssä.

12 §

Valtionavustus

Sote-maakunnalle voidaan myöntää valtionavustusta valtionavustuslain (688/2001) mukaisesti.

3 luku

Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien rahoitus

13 §

Sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisten kustannusten perusteet

Sote-maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon laskennalliset kustannukset muodostuvat laskemalla yhteen tulot, jotka saadaan kertomalla terveydenhuollon, vanhustenhuollon ja sosiaali- huollon perushinnat sote-maakuntakohtaisilla tarvekertoimilla ja sote-maakunnan asukasmäärällä.

Edellä 1 momentissa saatuun summaan lisätään sote-maakunnan asukasmäärän, vieraskielisyyden, asukastiheyden, kaksikielisyyden, saamenkielisyyden ja saaristoisuuden sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella määritellyt laskennalliset kustannukset.

Terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon palvelujen käyttöä kuvaaviin tarpeisiin perustuvien laskennallisten kustannusten määrittelyssä käytetään seuraavia tehtäväkohtaisia painotuksia:

Terveydenhuolto	59,16 prosenttia
Vanhustenhuolto	19,78 prosenttia

Sosiaalihuolto 21,06 prosenttia

Edellä 3 momentissa tarkoitetut tehtäväkohtaiset painotukset muuttuvat sote-maakuntien uusien ja laajenevien tehtävien perusteella kohdistuvan rahoituksen muutosten mukaisesti. Tehtäväkohtaisista painotuksista säädetään vähintään kolmen vuoden välein.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään vuosittain seuraavaa varainhoitovuotta varten asukas-kohtaisesta sosiaali- ja terveydenhuollon perushinnasta sekä 14—20 §:ssä tarkoitettujen määräytymiskelijöiden perushinnoista.

14 §

Terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon palvelutarvekerroin

Sote-maakunnan terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon palvelutarvekertoimet lasketaan terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon palvelujen tarvetta ja kustannuksia kuvaavien sairauksiin ja sosioekonomisiin tekijöihin perustuvien tarvetekijöiden ja niiden painokertoimien sekä 13 §:n 3 momentissa tarkoitettujen tehtäväkohtaisten painotusten perusteella. Tarvetekijät ja niiden painokertoimet ovat lain liitteenä.

Terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon palvelutarvekertoimien perusteella määräytyvät laskennalliset kustannukset lasketaan kertomalla terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon palvelujen käyttöä kuvaavan tarpeen perushinta sote-maakunnan asukasmäärällä ja kyseisellä palvelutarvekertoimella.

Terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon palvelutarvekertoimia määriteltäessä käytetään terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon sairauksiin ja sosioekonomisiin tekijöihin perustuvista tarvetekijöistä Digi- ja väestötietoviraston, Eläketurvakeskuksen, Kansaneläkelaitoksen, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Tilastokeskuksen tietoja varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneeltä vuodelta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista palvelujen tarvetta ja kustannuksia kuvaavista tarvetekijöistä ja niiden painokertoimista säädetään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimukseen perustuen vähintään neljän vuoden välein. Painokertoimet päivitetään lisäksi valtioneuvoston asetuksella sote-maakuntien tehtävämuutoksen yhteydessä ottamalla painokertoimissa huomioon tehtävämuutoksesta aiheutuva laskennallinen vaikutus.

15 §

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin

Sote-maakunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin lasketaan sote-maakunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa ja toiminnan tulosta kuvaavien indikaattoreiden perusteella. Molempien osuuskien painoarvo kertoimen laskemisessa on 50 prosenttia.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella määräytyvät sote-maakunnan laskennalliset kustannukset lasketaan kertomalla asukasta kohden määritelty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perushinta sote-maakunnan asukasmäärällä sekä sote-maakunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimella.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerrointa laskettaessa käytetään Tilastokeskuksen väestörakennetilaston tietoja asukasmääristä varainhoitovuotta edeltävästä vuodenvaihteesta sekä Kansaneläkelaitoksen, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen, Tilastokeskuksen ja työ- ja elinkeinoministeriön tilastotietoja varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneeltä vuodelta sekä sitä edeltäneeltä vuodelta. Kertoimen määrittelyssä käytetään uusimpia käytettävissä olevia tietoja.

Jos tietoa ei ole lainkaan saatavilla, saa sote-maakunta kyseisen tiedon osalta laskennassa alimman mahdollisen arvon.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroimen määrittelyssä käytettävistä indikaattoreista, niiden painokertoimista sekä laskennassa käytettävistä tilastotiedoista.

16 §

Sosiaali- ja terveydenhuollon asukastiheyskerroin

Sote-maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon asukastiheyskerroin lasketaan jakamalla koko maan keskimääräinen asukastiheys sote-maakunnan asukastiheydellä. Kerrointa laskettaessa käytetään Tilastokeskuksen väestörakennetilaston tietoja asukasmääristä varainhoitovuotta edeltävästä vuodenvaihteesta sekä Tilastokeskuksen tietoja maapinta-alasta.

Asukastiheyden perusteella määräytyvät sote-maakunnan laskennalliset kustannukset lasketaan kertomalla asukasta kohden määritelty sosiaali- ja terveydenhuollon asukastiheyden perushinta sote-maakunnan asukasmäärällä ja sosiaali- ja terveydenhuollon asukastiheyskerroimella.

17 §

Vieraskielisyyskerroin

Sote-maakunnan vieraskielisyyskerroin lasketaan jakamalla sote-maakunnan vieraskielisten osuus vastaavalla koko maan keskimääräisellä vieraskielisten osuudella. Kerrointa laskettaessa käytetään Tilastokeskuksen väestörakennetilaston tietoja vieraskielisten määrästä varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneeltä vuodelta.

Vieraskielisyyden perusteella määräytyvät sote-maakunnan laskennalliset kustannukset lasketaan kertomalla asukasta kohden määritelty vieraskielisyyden perushinta sote-maakunnan asukasmäärällä ja vieraskielisyyskerroimella.

18 §

Kaksikielisyyslisiä

Kaksikielisyyden perusteella määräytyvät sote-maakunnan laskennalliset kustannukset lasketaan kertomalla kaksikielisen sote-maakunnan ruotsinkielisten asukkaiden määrä kaksikielisyyden perushinnalla. Ruotsinkielisten asukkaiden määrä määräytyy Tilastokeskuksen väestörakennetilaston varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneen vuoden lopun tietojen mukaan.

19 §

Saaristoisuuslisä

Saaristoisuuden perusteella määräytyvät sote-maakunnan laskennalliset kustannukset lasketaan kertomalla sote-maakunnan saaristossa asuvien asukkaiden määrä saaristoisuuden perushinnalla. Saaristossa asuvilla asukkailla tarkoitetaan sote-maakunnan niitä asukkaita, jotka asuvat saariston kehityksen edistämisestä annetun lain (494/1981) 9 §:ssä tarkoitetun saaristokun-

nan saaristossa. Sote-maakunnan saaristossa asuvien asukkaiden määrä määräytyy Tilastokeskuksen väestörakennetilaston varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneen vuoden lopun tietojen mukaan.

20 §

Saamenkielisyyslisä

Saamenkielisyyden perusteella määräytyvät sote-maakunnan laskennalliset kustannukset lasketaan kertomalla sen sote-maakunnan, jossa sijaitsee saamelaisten kotiseutualueen kuntia, saamenkielisten asukkaiden määrä saamenkielisyyden perushinnalla. Sote-maakunnan saamenkielisten asukkaiden määrä määräytyy Tilastokeskuksen väestörakennetilaston varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneen vuoden lopun tietojen mukaan.

4 luku

Pelastustoimen tehtävien rahoitus

21 §

Pelastustoimen laskennallisten kustannusten perusteet

Sote-maakunnan pelastustoimen laskennalliset kustannukset muodostuvat kertomalla asukas-kohtainen pelastustoimen perushinta sote-maakunnan asukasmäärällä ja lisäämällä tuloon pelastustoimen asukastiheyden ja riskitekijöiden perusteella määritellyt laskennalliset kustannukset.

Asukasmäärään, asukastiheyteen ja riskitekijöihin perustuvien laskennallisten kustannusten määrittelyssä käytetään seuraavia painotuksia:

Asukasmäärä	65 prosenttia
Asukastiheys	5 prosenttia
Riskitekijät	30 prosenttia

Valtioneuvoston asetuksella säädetään vuosittain seuraavaa varainhoitovuotta varten sote-maakuntien pelastustoimen asukaskohtaisesta perushinnasta, 22 §:ssä tarkoitettua asukastiheyden perushinnasta ja 23 §:ssä tarkoitettua riskitekijöihin perustuvasta perushinnasta.

22 §

Pelastustoimen asukastiheyskerroin

Sote-maakunnan pelastustoimen asukastiheyskerroin lasketaan jakamalla koko maan keskimääräinen asukastiheys sote-maakunnan asukastiheydellä. Kerrointa laskettaessa käytetään Tilastokeskuksen väestörakennetilaston tietoja asukasmäärästä varainhoitovuotta edeltävästä vuodenvaihteesta sekä Tilastokeskuksen tietoja kokonaispinta-alasta.

Asukastiheyden perusteella määräytyvät sote-maakunnan laskennalliset kustannukset lasketaan kertomalla asukasta kohden määritelty pelastustoimen asukastiheyden perushinta sote-maakunnan asukasmäärällä ja pelastustoimen asukastiheyskerroimella.

23 §

Pelastustoimen riskikerroin

Sote-maakunnan pelastustoimen riskikerroin perustuu pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (/) 3 §:ssä tarkoitettuihin pelastustoimen palvelutasoa määrittäviin kansallisiin, alueellisiin ja paikallisiin tarpeisiin ja onnettomuus- tai muihin uhkiin. Pelastustoimen riskikerroin lasketaan jakamalla koko maan riskiruututiheys sote-maakunnan riskiruututiheydellä. Riskikertoimen laskennassa otetaan huomioon ne riskiruudut, joiden Tilastokeskuksen laskema tai joilla tapahtuneiden onnettomuuksien perusteella määräytyvä riskiluokka on I ja II tai joiden painokerroin ruudulla sijaitsevan riskikohteen tai sillä harjoitetun toiminnan perusteella on 1. Kerrointa laskettaessa käytetään Tilastokeskuksen väestörakennetilaston tietoja asukasmääristä varainhoitovuotta edeltävästä vuodenvaihteesta.

Riskikertoimen perusteella määräytyvät sote-maakunnan laskennalliset kustannukset lasketaan kertomalla asukasta kohden määritelty pelastustoimen riskikertoimen perushinta sote-maakunnan asukasmäärällä ja pelastustoimen riskikertoimella.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin pelastustoimen riskikertoimen määrittelyssä käytettävistä tekijöistä ja niiden painokertoimista. Riskikertoimen tekijöistä ja niiden painokertoimista säädetään vähintään neljän vuoden välein.

5 luku

Valtion rahoituksen hallinnointi, myöntäminen ja maksaminen

24 §

Valtion rahoituksen hallinnointi

Valtiovarainministeriö valmistelee yhteistoiminnassa sote-maakunnan lakisääteisistä tehtävistä vastaavien ministeriöiden kanssa sote-maakunnan lakisääteisten tehtävien muutosten vaikutukset valtion rahoituksen perusteisiin valtion talousarvion valmistelua varten.

25 §

Valtion rahoituksen myöntäminen ja maksaminen

Valtiovarainministeriö myöntää sote-maakunnalle valtion rahoituksen hakemuksetta varainhoitovuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä.

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus maksaa valtion rahoituksen sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammi- ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä. Valtiovarainministeriö toimittaa palvelukeskukselle 1 momentissa tarkoitettujen euromäärien maksamista varten tarpeelliset tiedot.

26 §

Lisärahoituksen myöntäminen ja maksaminen

Edellä 11 §:ssä tarkoitettua lisärahoitusta voidaan myöntää sote-maakunnan hakemukseen perustuen tai valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön tai sisäministeriön aloitteesta. Lisärahoituksesta päättää valtioneuvosto.

Valtiovarainministeriö asettaa 1 momentissa tarkoitetun lisärahoitusta koskevan päätöksen valmistelua varten valmisteluryhmän, johon valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö sekä asianomainen sote-maakunta nimeävät edustajansa. Valmisteluryhmän tehtävänä on arvioida lisärahoituksen edellytyksiä, tarvittavan lisärahoituksen määrää sekä sote-maakunnalle asetettavia ehtoja. Arviointi perustuu sote-maakunnan taloutta ja toimintaa koskevan tiedon perusteella tehtyyn kokonaisarvioon.

Lisärahoitus maksetaan viipymättä sen jälkeen, kun lisärahoituksesta on päätetty, seuraavan 25 §:n 2 momentissa tarkoitetun maksuerän yhteydessä.

27 §

Saamatta jääneen etuuden suorittaminen

Jos oikaisuvaatimuksen tekemiselle 30 §:ssä säädetyn määräajan kuluttua ilmenee tietoja, jotka eivät ole olleet aikaisemmin tiedossa ja sote-maakunnalta on tämän vuoksi jäänyt saamatta valtion rahoitusta, joka olisi lain mukaan kuulunut sille, on saamatta jäänyt euromäärä suoritettava sote-maakunnalle. Suoritettavalle määrälle on maksettava korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukainen vuotuinen korko sen kuukauden alusta, jona valtion rahoitus olisi tullut maksaa.

Jos saamatta jääneen valtion rahoituksen merkitys on vähäinen ja sen maksamisesta aiheutuvat menot olisivat epäsuhteessa verrattuna asian taloudelliseen merkitykseen, ei rahoitusta kuitenkaan makseta.

Valtiovarainministeriö voi päättää, että saamatta jäänyt valtion rahoitus maksetaan myöhemmin seuraavan valtion rahoituksen yhteydessä.

28 §

Perusteettoman edun palauttaminen

Jos sote-maakunta on saanut perusteettomasti tässä laissa tarkoitettua valtion rahoitusta, on valtiovarainministeriön määrättävä liikaa saatu määrä palauttavaksi. Palauttavasta määrästä peritään korkolain 3 §:n 2 momentin mukainen vuotuinen korko sen kuukauden alusta, jona valtion rahoitus on maksettu.

Jos palautettava valtion rahoitus on vähäinen taikka jos palauttamista tai koron perimistä on pidettävä kohtuuttomana, voidaan rahoitus jättää määräämättä palauttavaksi.

Valtiovarainministeriö voi päättää, että palautettava rahoitus vähennetään myöhemmin seuraavan valtion rahoituksen yhteydessä.

29 §

Suoritusvelvollisuuden raukeaminen

Velvollisuus suorittaa saamatta jäänyt valtion rahoitus tai palauttaa perusteettomasti saatu rahoitus raukeaa viiden vuoden kuluttua sen varainhoitovuoden päättymisestä, jona valtion rahoitus olisi tullut suorittaa tai on suoritettu.

6 luku

Muutoksenhaku

30 §

Oikaisumenettely

Jos sote-maakunta on tyytymätön valtiovarainministeriön päätökseen valtion rahoituksen tai sote-maakunnan lisärahoituksen myöntämisestä, sote-maakunnalla on oikeus kolmen kuukauden kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan tehdä päätöksen tehneelle kirjallinen vaatimus päätöksen oikaisemisesta. Päätökseen on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus.

31 §

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhausta säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Muihin kuin 1 momentissa tarkoitettuihin tämän lain nojalla annettuihin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla.

7 luku

Erinäiset säännökset

32 §

Valtion rahoituksen määräytyminen siirrettäessä kunta toiseen sote-maakuntaan

Jos kunta siirretään toiseen sote-maakuntaan, laajentuvan sote-maakunnan valtion rahoitus lasketaan sote-maakuntaan siirretyn kunnan osalta niiden tietojen perusteella, jotka ovat muutoksen voimaantulovuonna supistuvan sote-maakunnan valtion rahoituksen perusteena.

8 luku

Voimaantulo

33 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Lain 15 §:ää sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 2026. Vuosina 2023—2025 lain 3 §:n 1 momentin mukaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella määräytyvä osuus sote-maakuntien rahoituksesta lisätään sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen perusteella määräytyvään rahoitusosuuteen.

Lain 7 §:ssä tarkoitettu vuosittainen palvelutarpeen kasvun arvio, 13 §:n 3 momentissa tarkoitettujen terveydenhuollon, vanhustenhuollon ja sosiaalihuollon tehtäväkohtaiset painotukset sekä 14 §:ssä tarkoitettujen terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon tarvetekijät ja niiden painokertoimet tarkistetaan ensimmäisen kerran vuodesta 2023 lukien.

34 §

Sote-maakuntien koko maan valtionrahoituksen tason määräytyminen vuosina 2023 ja 2024

Sote-maakuntien valtion rahoituksen valtakunnallinen taso vuonna 2023 perustuu kunnilta sote-maakunnille siirtyvien 5 §:ssä tarkoitettujen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien kustannusten vuoden 2022 kuntien Valtiokonttorille toimittamien talousarviotietojen perusteella laskettuun yhteismäärään, johon tehdään 7—9 §:ssä tarkoitettut tarkistukset.

Edellä 1 momentissa tarkoitettut laskelmat tarkistetaan kunnilta siirtyvien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen lakisääteisten tehtävien kustannusten osalta vuoden 2022 kuntien Valtiokonttorille toimittamien palvelukohtaisten tilinpäätöstietojen perusteella. Vuoden 2022 talousarviotietoihin ja tilinpäätöstietoihin perustuvien kustannusten erotus otetaan huomioon korjaamalla 6 §:ssä tarkoitettuja vuoden 2023 laskennallisia kustannuksia.

Vuoden 2024 rahoituksen perusteena on 2 momentissa tarkoitettu vuoden 2023 tarkistettu koko maan rahoituksen taso.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettua sote-maakuntien rahoituksen laskennallista kohdentamista koskevasta menettelystä ja laskelmia koskevien tietojen keräämisestä sekä 2 momentissa tarkoitettua laskelmien tarkistamisesta.

35 §

Siirtymätasaus

Sote-maakunnan rahoituksessa otetaan huomioon siirtymätasauksena laskennallisten kustannusten mukaisen rahoituksen ja sote-maakunnan alueen kuntien toteutuneiden kustannusten erotus siten kuin 2 ja 3 momentissa säädetään.

Siirtymätasauksena sote-maakunnan rahoitukseen lisätään tai siitä vähennetään laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotus kokonaan vuonna 2023 ja erotuksesta asukasta kohden

- 1) enintään 10 euroa vuonna 2024;
- 2) enintään 30 euroa vuonna 2025;
- 3) enintään 60 euroa vuonna 2026;
- 4) enintään 90 euroa vuonna 2027;
- 5) enintään 120 euroa vuonna 2028;
- 6) enintään 150 euroa (enimmäismuutos) vuonna 2029.

Enimmäismuutoksen ylittävä erotus tasataan toistaiseksi pysyvällä siirtymätasauksella.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotus lasketaan vuoden 2022 tasolla. Sote-maakunnan alueen kuntien toteutuneet kustannukset otetaan huomioon kuntakohtaisesti vuosien 2021 ja 2022 keskiarvoina, jotka korotetaan vuoden 2022 koko maan tasolle. Keskiarvon laskennassa käytetään vuodelta 2021 kuntien Valtiokonttorille toimittamia tilinpäätöstietoja ja vuodelta 2022 kuntien talousarviotietoja. Toteutuneet kustannukset tarkistetaan vuonna 2023 vuoden 2024 rahoituksesta lukien kuntien Valtiokonttorille toimittamien vuoden 2022 palvelukohtaisten tilinpäätöstietojen perusteella.

Tässä pykälässä tarkoitettut siirtymätasaukset toteutetaan sote-maakuntien ja valtion välisessä suhteessa kustannusneutraalisti. Jos 2 momentin perusteella sote-maakuntien rahoitukseen siirtymätasauksena tehdyt lisäykset yhteensä ovat suuremmat kuin siirtymätasauksena yhteensä tehtävät vähennykset, vähennetään sote-maakuntien rahoituksesta tätä erotusta vastaava euro-määrä. Jos sote-maakuntien rahoitukseen siirtymätasauksena yhteensä tehtävät vähennykset ovat suuremmat kuin siirtymätasauksena yhteensä tehtävät lisäykset, lisätään sote-maakuntien

rahoitukseen vastaavasti tätä erotusta vastaava määrä. Rahoituksen vähennys tai lisäys on kaikissa sote-maakunnissa asukasta kohti yhtä suuri.

36 §

Valtion rahoituksen tarkistamista koskeva poikkeussäännös vuosina 2023 ja 2024

Edellä 7 §:n 1 momentissa säädetystä poiketen vuosina 2023 ja 2024 sote-maakuntien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvuna otetaan etukäteen huomioon sote-maakunnan rahoituksen tasoa tarkistettaessa 1,2 prosenttia.

37 §

Sote-maakunnan vuoden 2023 rahoituksen maksamista koskeva poikkeussäännös

Sen estämättä, mitä 25 §:n 2 momentissa säädetään valtion rahoituksen maksamisesta, vuoden 2023 rahoituksesta tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä.

Liite

Lain 14 §:ssä tarkoitetut terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon palvelutarvekertoimien tarvetekijät ja niiden painokertoimet.

Terveydenhuollon tarvetekijä ja sen painokerroin	
Ikä 0-1	[1,14]
Ikä 2-6	[0,59]
Ikä 7-17	[0,70]
Ikä 18-25	[0,56]
Ikä 26-39	[0,53]
Ikä 40-54	[0,45]
Ikä 55-64	[0,49]
Ikä 65-74	[0,62]
Ikä 75-84	[0,82]
Ikä 85-89	[0,86]
Ikä yli 89-vuotias	[0,67]
Nainen	[0,02]
Naistentaudit	[0,44]
HIV, C-hepatiitti	[1,48]
Tuberkuloosi	[0,95]
Syöpä	[3,16]
Kilpirauhasen vajaatoiminta	[0,06]
Diabetes	[0,32]
Muistisairaudet ja Alzheimerin tauti	[1,00]
Päihdehäiriöt	[0,98]
Opioidiriippuvuus	[3,70]
Tupakoinnin aiheuttamat haitat	[0,20]
Psykoosisairaudet ja kaksisuuntainen mielialahäiriö	[1,65]
Masennus- ja ahdistuneisuushäiriöt	[0,51]

Syömishäiriöt	[2,59]
Unihäiriöt	[0,18]
Persoonallisuushäiriöt	[0,30]
Oppimiskyvyn vaikeudet	[0,12]
Laaja-alaiset kehityshäiriöt (autismispektri)	[0,39]
Tarkkaavaisuus- ja käytöshäiriöt	[1,32]
Rappeuttavat aivosairaudet, muut kuin muistisairaudet ja Parkinsonin tauti	[0,15]
Hengityshalvaus	[1,70]
Parkinsonin tauti	[1,14]
Epilepsia	[0,37]
Uniapnea	[0,28]
Allerginen silmätulehdus ja allerginen nuha	[0,04]
Silmien rappeumataudit	[0,55]
Glaukooma	[0,19]
Verenpainetauti	[0,14]
Sepelvaltimotauti	[0,33]
Eteisvärinä	[0,65]
Sydämen vajaatoiminta	[1,11]
Aivohalvaus	[0,72]
Ateroskleroosi	[1,89]
Krooniset haavat	[2,61]
Keuhkokuume	[0,83]
Astma ja COPD	[0,25]
Hengityselinten krooninen toimintavajaus	[2,90]
Gastroenterologia	[0,32]
Crohnin tauti ja haavainen koliitti	[0,60]
Atooppinen ekseema	[0,18]
Ihopsoriaasi	[0,30]
Nivelreuma	[0,50]
Artroosisairaudet	[0,43]
Olkapään vaivat	[0,15]
Selkäsairaudet ja luukato	[0,29]
Munuaisten vajaatoiminta	[3,43]
Vammat ja myrkytykset	[0,26]
Lonkkamurtuma	[0,65]
Näkövammaisuus	[0,57]
Synnytys	[2,71]
Raskausaika	[0,06]
Raskausaika ²	[0,0003]
Työkyvyttömyyseläkkeellä alle 55 vuotias	[1,72]
Työkyvyttömyyseläkkeellä yli 54- vuotias	[0,28]
Toisen asteen koulutus	[-0,03]
Ylimmän asteen koulutus	[-0,03]
Asuntokunnan käytettävissä olevat tulot kulutusyksikköä kohden	[-0,000016]
Asuntokunnan käytettävissä olevat tulot kulutusyksikköä kohden ²	[0,000000000312]
Asuntokunnan käytettävissä olevat tulot kulutusyksikköä kohden ³	[-0,00000000000000191]
Työssä vuoden lopussa	[-0,11]
Varusmies	[-0,27]
Opiskelija	[0,03]

Eronnut	[0,05]
Leski	[0,03]
Naimaton	[-0,01]
Yhden vanhemman perhe	[0,07]
Yksinasuva 75–84 -vuotias	[0,05]
Yksinasuva 85–89 -vuotias	[0,22]
Yksinasuva yli 89-vuotias	[0,55]
Vanhustenhuollon tarvetekijä ja sen painokerroin	
Ikä 65-74 vuotiaat	[26,17]
Ikä 75-84	[26,58]
Ikä 85-89	[29,50]
Ikä yli 89-vuotias	[34,51]
Diabetes	[0,39]
Muistisairaudet ja Alzheimerin tauti	[15,76]
Päihdehäiriöt	[0,38]
Psykoosisairaudet ja kaksisuuntainen mielialahäiriö	[2,91]
Masennus- ja ahdistuneisuushäiriöt	[0,96]
Rappeuttavat aivosairaudet, muut kuin muistisairaudet ja Parkinsonin tauti	[5,89]
Hengityshalvaus	[7,69]
Parkinsonin tauti	[5,23]
Epilepsia	[2,87]
Sydämen vajaatoiminta	[1,52]
Aivohalvaus	[6,41]
Krooniset haavat	[4,03]
Keuhkokuume	[2,17]
Hengityselinten krooninen toimintavajaus	[1,34]
Nivelreuma	[0,31]
Vammat ja myrkytykset	[0,86]
Lonkkamurtuma	[5,55]
Näkövammaisuus	[0,44]
Asuntokunnan käytettävissä olevat tulot kulutusyksikköä kohden	[-2,72]
Toimeentulotuen perusosan asiakkuus	[1,53]
Yksinasuva *joka sisältää myös laitosasiakkaat	[2,44]
Sosiaalihuollon tarvetekijä ja sen painokerroin	
Ikä 0-6	[7,02]
Ikä 7-17	[7,74]
Ikä 18-25	[6,38]
Ikä 26-39	[6,60]
Ikä 40-54	[6,78]
Ikä 55-64	[6,96]
Ikä 65-74	[7,08]
Ikä yli 74-vuotias	[6,70]
Päihdehäiriöt	[3,14]
Psykoosisairaudet ja kaksisuuntainen mielialahäiriö	[2,16]
Älyllinen kehitysvammaisuus	[40,84]
Laaja-alaiset kehityshäiriöt (autismispektri)	[6,41]
Tarkkaavaisuus- ja käytöshäiriöt	[10,35]

Rappeuttavat aivosairaudet, muut kuin muistisairaudet ja Parkinsonin tauti [4,28]	
Hengityshalvaus	[17,07]
Parkinsonin tauti	[1,50]
Epilepsia	[3,21]
CP-oireyhtymä	[17,84]
Hengityselinten krooninen toimintavajaus	[6,22]
Vammat ja myrkytykset	[0,51]
Näkövammaisuus	[1,21]
Alimman asteen koulutus	[0,17]
Naimaton	[0,26]
Asuntokunnan käytettävissä olevat tulot kulutusyksikköä kohden (logaritmi) [-0,69]	
Toimeentulotuen perusosan asiakkuus	[1,03]
Työkyvyttömyyseläkkeellä alle 55 vuotias	[5,57]
Työkyvyttömyyseläkkeellä yli 54- vuotias	[2,49]

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki

kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan käyttökustannuksiin myönnettävään valtionosuuteen sellaisiin kuntien tehtäviin (valtionosuustehtävä), joista säädetään:

- 1) perusopetuslaissa (628/1998);
- 2) varhaiskasvatuslaissa (540/2018);
- 3) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetussa laissa (1128/1996);
- 4) yleisistä kirjastoista annetussa laissa (1492/2016);
- 5) kuntien kulttuuritoiminnasta annetussa laissa (166/2019);
- 6) taiteen perusopetuksesta annetussa laissa (633/1998);

- 7) kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetussa laissa (64/1986);
 - 8) kemikaalilaissa (599/2013);
 - 9) terveydensuojelulaissa (763/1994);
 - 10) elintarvikelaissa (23/2006);
 - 11) lääkelain (395/1987) 54 a—54 e §:ssä;
 - 12) tupakkalaissa (549/2016);
 - 13) eläinlääkintähuoltolaissa (765/2009);
 - 14) sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (/) 6 §:ssä;
 - 15) sosiaalihuoltolain (1301/2014) 8 §:n 1 momentissa, 9 §:n 1 momentissa ja 10 §:ssä;
 - 16) lastensuojelulain (417/2007) 3 a ja 12 §:ssä;
 - 17) vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (380/1987) 6, 7, 12 ja 13:ssä;
 - 18) ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalve-
luista annetun lain (980/2012) 4 ja 5 §:ssä;
 - 19) ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä annetun lain (523/2015) 5 §:ssä.
- Tätä lakia sovelletaan oppilaan kotikunnan maksamaan korvaukseen (kotikuntakorvaus) toi-
selle kunnalle, kuntayhtymälle, perusopetuslain mukaisen opetuksen järjestämisluvan saaneelle
rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle, yliopistolle ja valtiolle (opetuksen järjestäjä), joka järjes-
tää oppilaalle esi- ja perusopetusta.
- Tätä lakia ei sovelleta Ahvenanmaan maakunnassa eikä silloin, jos esi- ja perusopetusta jär-
jestetään ulkomailla.

2 §

Poikkeukset soveltamisalasta

- Tämän lain perusteella ei myönnetä valtionosuutta käyttökustannuksiin, jotka aiheutuvat:
- 1) perusopetuslain 8 a luvussa tarkoitetusta aamu- ja iltapäivätoiminnasta;
 - 2) perusopetuslain 5 §:ssä tarkoitetusta maahanmuuttajille järjestettävästä perusopetukseen
valmistavasta opetuksesta;
 - 3) perusopetuslain 5 §:ssä tarkoitetusta lisäopetuksesta;
 - 4) perusopetuslain 46 §:ssä tarkoitetusta muille kuin oppivelvollisille järjestettävästä perus-
opetuksesta;
 - 5) perusopetuksen järjestämisestä sisäoppilaitosmuotoisesti;
 - 6) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 2 §:n 2 momentin 11
kohdassa tarkoitetusta kaksivuotisesta esiopetuksesta, jonka rahoituksesta säädetään mainitun
lain 11 §:n 3 momentissa;
 - 7) taiteen perusopetuksesta annetun lain 11 §:n 3 momentissa tarkoitetusta opetustuntien mää-
rään perustuvasta opetuksesta;
 - 8) yleisistä kirjastoista annetun lain 7 §:ssä tarkoitetusta valtakunnallisesta kehittämistehtä-
västä, 8 §:ssä tarkoitetusta alueellisesta kehittämistehtävästä ja 9 §:ssä tarkoitetusta erityisestä
tehtävästä;
 - 9) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain 20 §:ssä tarkoitetusta kunnalli-
sista lisästä;
 - 10) toimeentulotuesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitetusta perustoimeentulotuesta;
 - 11) työttömyysturvalain (1290/2002) 14 luvun 3 a §:ssä tarkoitetusta kuntien rahoitusosuu-
desta.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään perusopetuslain 25 §:n 2 momentissa tarkoitetun pidennettyyn oppivelvollisuuteen perustuvan opetuksen sekä sisäoppilaitosmuodossa ja koulukodissa järjestettävän opetuksen käyttökustannuksiin ikäluokkaan perustuvan valtionosuuden lisäksi myönnettävästä rahoituksesta.

Edellä 1 momentin 3 ja 5 kohdassa, 2 momentissa sekä perusopetuslain 46 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien perusteella opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain nojalla myönnettävä rahoitus otetaan huomioon 20 §:ssä tarkoitettussa valtionosuusprosentissa.

3 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tätä lakia sovelletaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) mukaisiin valtionosuuksiin ja rahoitukseen siten kuin tässä laissa erikseen säädetään.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) varainhoitovuodella sitä kalenterivuotta, jolle valtionosuus myönnetään;
- 2) perushinnalla kunnan valtionosuuden perusteena olevien laskennallisten kustannusten perusteena käytettävää asukaskohtaista laskennallista perustetta tai määräytymisperusteiden asukaskohtaista hintaa;
- 3) asukastiheydellä kunnan asukasmäärää maaneliökilometrillä varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneen vuoden lopussa;
- 4) kaksikielisellä kunnalla kielilain (423/2003) 5 §:ssä tarkoitettua kaksikielistä kuntaa;
- 5) saamelaisten kotiseutualueen kunnalla saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitettua saamelaisten kotiseutualueeseen kuuluvaa kuntaa;
- 6) saaristokunnalla saariston kehityksen edistämisestä annetun lain (494/1981) 9 §:ssä tarkoitettua kuntaa;
- 7) saaristo-osakunnalla kuntaa, jonka saaristo-osaan sovelletaan saariston kehityksen edistämisestä annetun lain 9 §:n mukaan saaristokuntaa koskevia säännöksiä;
- 8) työpaikkaomavaraisuudella kunnassa työssäkäyvien määrän ja kunnan työllisen työvoiman määrän välistä suhdetta;
- 9) vieraskielisellä henkilöä, joka on ilmoittanut väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 3 §:ssä tarkoitettuun väestötietojärjestelmään äidinkielekseen muun kielen kuin suomen, ruotsin tai saamen kielen;
- 10) saamenkielisellä henkilöä, joka on ilmoittanut väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain 3 §:ssä tarkoitettuun väestötietojärjestelmään äidinkielekseen saamen kielen;
- 11) oppivelvollisella perusopetuslain 25 §:ssä tarkoitettua oppivelvollista;
- 12) koulutustaustalla ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien 30—54-vuotiaiden osuutta vastaavasta ikäluokasta.

Tässä laissa kunnan asukkaalla tarkoitetaan henkilöä, jonka kotikunta kyseinen kunta on kotikuntalain (201/1994) mukaan.

Kunnan asukas ja asukasmäärä sekä ikäluokka määräytyvät, jollei tässä laissa toisin säädetä, Tilastokeskuksen väestörakennetilaston varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneen vuoden lopussa olevien tietojen mukaan.

2 luku

Valtionosuusperusteet, laskennalliset kustannukset ja lisäosat

5 §

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden laskemisen perusteina (valtionosuusperusteet) käytetään:

- 1) valtionosuustehtävien laskennallisia kustannuksia;
- 2) syrjäisyyden, työpaikkaomavaraisuuden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä saamelaisten kotiseutualueen kunnan lisäosien määräytymisperusteita.

Kunnalle myönnetään valtionosuutta 1 §:ssä tarkoitettujen valtionosuustehtävien järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin euromäärä, joka saadaan, kun 6—12 §:n mukaisesti määräytyvät laskennalliset kustannukset lasketaan yhteen ja saadusta summasta vähennetään 20 §:ssä tarkoitettu kunnan omarahoitusosuus. Näin saatuun euromäärään lisätään kunnan 13—16 §:ssä tarkoitettut, syrjäisyyden, työpaikkaomavaraisuuden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä saamelaisten kotiseutualueen kunnan lisäosat.

Verotuloihin perustuvasta valtionosuuden tasauksesta säädetään 4 luvussa ja valtionosuuteen tehtävistä lisäyksistä ja vähennyksistä 5 luvussa.

6 §

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden laskennalliset kustannukset

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden laskennalliset kustannukset saadaan laskemalla yhteen tulot, jotka saadaan kertomalla ikäluokittaiset perushinnat asianomaisiin ikäluokkiin kuuluvien kunnan asukkaiden määrällä. Näin saatuun summaan lisätään kunnan työttömyysasteen, vieraskielisyyden, kaksikielisyyden, saaristoisuuden, asukastiheyden ja koulutustaustan perusteella määritellyt laskennalliset kustannukset.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden laskennallisten kustannusten perushinnat määrätään erikseen seuraaville ikäluokille:

- 1) 0—5-vuotiaat;
- 2) 6-vuotiaat;
- 3) 7—12-vuotiaat;
- 4) 13—15-vuotiaat;
- 5) 16 vuotta täyttäneet ja tätä vanhemmat.

7 §

Työttömyyskerroin

Kunnan työttömyyskerroin lasketaan jakamalla kunnan työttömien osuus kunnan työvoimasta koko maan vastaavalla osuudella. Kerrointa laskettaessa käytetään työ- ja elinkeinoministeriön

työnvälitystilaston tietoa varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneen vuoden työttömien osuudesta työvoimasta.

Työttömyyden perusteella määräytyvät kunnan laskennalliset kustannukset lasketaan kertomalla asukasta kohden määritelty työttömyyden perushinta kunnan asukasmäärällä ja työttömyyskertoimella.

8 §

Vieraskielisyys

Vieraskielisyyden perusteella määräytyvät kunnan laskennalliset kustannukset lasketaan kertomalla vieraskielisyyden perushinta kunnan vieraskielisten määrällä.

Kunnan vieraskielisten määrää määritettäessä käytetään Tilastokeskuksen väestörakennetilaston tietoa varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneeltä vuodelta.

9 §

Kaksikielisyys

Kaksikieliselle kunnalle kaksikielisyyden perusteella määräytyvät kunnan laskennalliset kustannukset lasketaan kertomalla asukasta kohden määritelty kaksikielisyyden perushinta kunnan asukasmäärällä ja kertomalla tulo luvulla 0,07. Edellä mainittuun kustannukseen lisätään euro-määrä, joka saadaan kertomalla kaksikielisyyden perushinta kunnan ruotsinkielisten asukasmäärällä ja kertomalla tulo luvulla 0,93. Kunnan kaksikielisyydestä säädetään kielilain 5 §:ssä.

Kaksikielisen kunnan ruotsinkielisten määrää määritettäessä käytetään Tilastokeskuksen väestörakennetilaston tietoja kunnan ruotsinkielisten asukasmäärästä varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneeltä vuodelta.

10 §

Saaristoisuus

Saaristokunnalle saaristoisuuden perusteella määräytyvät kunnan laskennalliset kustannukset lasketaan kertomalla asukasta kohden määritelty saaristoisuuden perushinta kunnan asukasmäärällä.

Saaristokunnalle, jonka asukkaista vähintään puolet asuu ilman kiinteää tieyhteyttä mantereeseen, saaristoisuuden perusteella määräytyvät kunnan laskennalliset kustannukset lasketaan kertomalla asukasta kohden määritelty saaristoisuuden perushinta kunnan asukasmäärällä ja kertomalla näin saatu tulo luvulla 3.

Saaristo-osakunnalle saaristoisuuden perusteella määräytyvät kunnan laskennalliset kustannukset lasketaan kertomalla asukasta kohden määritelty saaristo-osakunnan perushinta saaristossa asuvien osuudella kunnan asukasmäärästä.

Saaristokunnan ja saaristo-osakunnan väestön ja saaristo-osakuntien saaristossa asuvan väestön määrän määrittämisessä käytetään Tilastokeskuksen väestörakennetilaston tietoja varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneeltä vuodelta.

11 §

Asukastiheyskerroin

Kunnan asukastiheyskerroin lasketaan jakamalla koko maan keskimääräinen asukastiheys kunnan asukastiheydellä. Kerrointa laskettaessa käytetään Tilastokeskuksen väestörakennetilaston tietoja asukasmääristä varainhoitovuotta edeltävästä vuodenvaihteesta sekä Tilastokeskuksen kunnittaisia tietoja maapinta-alasta.

Asukastiheyden perusteella määräytyvät kunnan laskennalliset kustannukset lasketaan kertomalla asukasta kohden määritelty asukastiheyden perushinta kunnan asukasmäärällä ja asukastiheyskerroimella. Kerroin on enintään 20.

12 §

Koulutustaustakerroin

Kunnan koulutustaustakerroin saadaan laskemalla ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien 30—54-vuotiaiden asukkaiden osuus kunnan vastaavasta ikäryhmästä ja jakamalla se koko maan vastaavalla osuudella. Kerrointa laskettaessa käytetään Tilastokeskuksen koulutustilaston tietoja ilman tutkintoa olevien lukumäärästä varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneeltä vuodelta.

Koulutustaustakertoimen perusteella määräytyvät kunnan laskennalliset kustannukset lasketaan kertomalla asukasta kohden määritelty koulutustaustakertoimen perushinta kunnan asukasmäärällä ja koulutustaustakertoimella.

13 §

Syrjäisyyden lisäosa

Kunnalle myönnetään syrjäisyyden perusteella määräytyvänä lisäosana euromäärä, joka lasketaan kertomalla asukasta kohden määritelty syrjäisyyden perushinta kunnan asukasmäärällä ja syrjäisyysluvulla. Jos kunnan syrjäisyysluku on vähintään 1,5 ilman pyöristystä, kunnan lisäosa on kolminkertainen.

Jos kunnan syrjäisyysluku on pienempi kuin 1,5 ilman pyöristystä, mutta vähintään 1,0 ilman pyöristystä, kunnan lisäosa on 1,5-kertainen.

Syrjäisyysluvun määräytymisperusteista annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

14 §

Työpaikkaomavaraisuuden lisäosa

Kunnalle myönnetään työpaikkaomavaraisuuden perusteella määräytyvänä lisäosana euromäärä, joka lasketaan kertomalla asukasta kohden määritelty työpaikkaomavaraisuuden perushinta kunnan asukasmäärällä ja työpaikkaomavaraisuuskertoimella.

Kunnan työpaikkaomavaraisuuskerroin saadaan jakamalla kunnan työpaikkojen osuus kunnan työllisten määrästä koko maan vastaavalla osuudella.

Työpaikkaomavaraisuuskerrointa laskettaessa käytetään Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastosta saatavia varainhoitovuotta edeltäneen kolmannen vuoden tietoja.

15 §

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa

Kunnalle myönnetään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosana euromäärä, joka lasketaan kertomalla asukasta kohden määritelty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perushinta kunnan asukasluvulla sekä kunnalle määritellyllä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimella.

Kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin määritellään kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa kuvaavien indikaattoreiden sekä toiminnan tulosta kuvaavien indikaattoreiden perusteella.

Indikaattoreista sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen määräytymisperusteista ja laskennasta sekä laskennassa käytettävistä tilastotiedoista annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Kertoimen määrittelyssä käytetään viimeisimpiä käytettävissä olevia tietoja. Jos tietoa ei ole lainkaan saatavilla, saa kunta kyseisen tiedon osalta laskennassa alimman mahdollisen arvon.

16 §

Saamelaisten kotiseutualueen kunnan lisäosa

Saamelaisten kotiseutualueen kunnalle myönnetään saamenkielisyyden perusteella lisäosana euromäärä, joka lasketaan kertomalla asukasta kohden määritelty saamelaisten kotiseutualueen kunnan perushinta kunnan asukasmäärällä ja kunnan saamenkielisten osuudella.

Kerrointa laskettaessa käytetään Tilastokeskuksen väestörakennetilaston tietoja kunnan saamenkielisten määrästä varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneeltä vuodelta.

17 §

Kertoimien ja määräytymistekijöiden laskenta eräissä tapauksissa

Jos 6—16 §:ssä tarkoitettuja kertoimia ja määräytymistekijöitä laskettaessa ei ole käytettävissä mainituissa pykälissä tarkoitettun ajankohdan mukaisia tietoja, käytetään kertoimien laskennassa viimeisimpiä asianomaisessa pykälässä tarkoitettua ajankohtaa edeltäviä tietoja, jollei asianomaisessa pykälässä muuta säädetä.

3 luku

Perushintojen säätäminen, valtionosuusprosentti ja kunnan omarahoitusosuus sekä valtion ja kuntien välinen kustannustenjako

18 §

Laskennallisten kustannusten perushinnoista säätäminen

Valtioneuvoston asetuksella säädetään vuosittain seuraavaa varainhoitovuotta varten 6—12 §:ssä tarkoitettujen laskennallisten kustannusten perushinnat.

Laskennallisten kustannusten perushintaa säädettäessä otetaan huomioon:

1) valtionosuustehtävien laajuuden ja laadun arvioidut muutokset 21 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla;

2) kustannustason arvioidut muutokset 21 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla;

3) ne tarkistukset, jotka 22 §:n mukaisesti tehdään vuosittain valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistamiseksi.

19 §

Lisäosien perushinnoista säätäminen

Valtioneuvoston asetuksella säädetään vuosittain seuraavaa varainhoitovuotta varten 13—16 §:ssä tarkoitetut lisäosien perushinnat.

Lisäosien perushintaa säädettäessä otetaan huomioon kustannustason arvioidut muutokset 21 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

20 §

Valtionosuusprosentti ja kunnan omarahoitusosuus

Kunnan 6—12 §:ssä tarkoitetut laskennalliset kustannukset jakautuvat siten, että kuntien valtionosuus on 25,46 prosenttia (valtionosuusprosentti) ja kuntien omarahoitusosuus on 74,54 prosenttia.

Uusissa ja laajentuissa valtionosuustehtävissä valtionosuus on 100 prosenttia uusien ja laajentuvien tehtävien laskennallisista kustannuksista, ellei valtionosuustehtäviin tehdä vastaavan suuruisia vähennyksiä.

Kunnan omarahoitusosuus on kaikissa kunnissa asukasta kohden yhtä suuri. Kunnan omarahoitusosuus asukasta kohden saadaan vähentämällä kaikkien kuntien 6—12 §:n mukaisten laskennallisten kustannusten yhteismäärästä 1 momentissa säädetyn valtionosuusprosentin mukaisesti laskettu osuus ja jakamalla näin saatu euromäärä maan asukasmäärällä.

Kunnan omarahoitusosuus lasketaan kertomalla asukasta kohden määritelty omarahoitusosuus kunnan asukasmäärällä.

21 §

Valtionosuustehtävän ja kustannustason muutos

Valtionosuustehtävien laajuuden tai laadun muutos otetaan huomioon, jos se aiheutuu asianomaisesta valtionosuustehtävää koskevasta laista tai asetuksesta, lakiin tai asetukseen perustuvasta valtion viranomaisen määräyksestä tai valtion talousarviosta.

Kustannustason muutos määräytyy kuntien peruspalveluiden hintaindeksin mukaisesti. Hintaindeksi perustuu opetus- ja kulttuuritoimen käyttömenoihin painotettuun kustannustason muutokseen. Hintaindeksin laskennasta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

22 §

Kustannustenjaon tarkistaminen

Valtion ja kuntien välisessä kustannustenjaon tarkistuksessa tarkistetaan 2 momentissa tarkoitettujen laskennallisten kustannukset, perushinnat ja rahoitus toteutuneiden kustannusten mukaisiksi sekä 20 §:ssä tarkoitettu valtionosuusprosentti noudattaen, mitä jäljempänä tässä pykälässä sekä 23 ja 24 §:ssä säädetään.

Edellä 6—12 §:ssä tarkoitettujen laskennallisten kustannusten perusteena olevat perushinnat tarkistetaan valtakunnallisesti yhtenä kokonaisuutena. Lisäksi tarkistetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 11 ja 29 §:n mukainen:

- 1) rahoitus perusopetuslain 5 §:ssä tarkoitettuun lisäopetukseen;
- 2) rahoitus perusopetuslain 26 a §:ssä tarkoitettuun pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien, viisi vuotta esiopetuksen alkamisvuonna täyttävien oppilaiden esiopetukseen;
- 3) rahoitus perusopetuslain 46 §:n 2 momentissa tarkoitettuun perusopetukseen;
- 4) lisärahoitus perusopetuslain 25 §:n 2 momentissa tarkoitettua pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden esi- ja perusopetukseen;
- 5) lisärahoitus opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 29 §:n 2 momentissa tarkoitettuun lisäopetukseen;
- 6) sisäoppilaitoslisä sekä koulukotikorotus.

Valtio osallistuu 2 momentissa tarkoitettuihin laskennallisiin kustannuksiin 20 §:ssä säädettyllä prosentiosuudella. Valtionosuusprosentissa otetaan huomioon 2 momentissa tarkoitettu opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukainen rahoitus.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen perushinnat ja rahoitus määrätään sekä valtionosuusprosentti säädetään varainhoitovuosittain. Kustannustenjaon tarkistus suoritetaan vuosittain.

23 §

Kustannustenjaon tarkistuksessa huomioon otettavat käyttökustannukset

Edellä 22 §:ssä tarkoitettua kustannustenjaon tarkistuksessa otetaan huomioon kuntien, kuntayhtymien sekä muiden opetuksen järjestäjien 1 §:ssä tarkoitettujen valtionosuuden perusteena olevien valtionosuustehtävien käyttökustannukset sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain perusteella rahoitettavien tehtävien järjestämisestä aiheutuvat käyttökustannukset, jotka aiheutuvat:

- 1) perusopetuslain 5 §:ssä tarkoitettua lisäopetuksen järjestämisestä;
- 2) perusopetuslain 26 a §:ssä tarkoitettua pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien, viisi vuotta esiopetuksen alkamisvuonna täyttävien oppilaiden esiopetukseen järjestämisestä;
- 3) perusopetuslain 46 §:n 2 momentissa tarkoitettua perusopetuksen järjestämisestä;
- 4) perusopetuslain 25 §:n 2 momentissa tarkoitettua pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden esi- ja perusopetuksen järjestämisestä;
- 5) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 29 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäopetuksen järjestämisestä;
- 6) perusopetuksen järjestämisestä sisäoppilaitosmuotoisesti ja koulukodissa.

Kustannustenjaon tarkistuksessa ei oteta huomioon kuitenkaan käyttökustannuksia, jotka aiheutuvat:

- 1) perusopetuslain 46 §:n mukaisesta oppivelvollisuusiän ylittäneiden perusopetuksesta, lukuun ottamatta 46 §:n 2 momentissa tarkoitettua opetusta;
- 2) perusopetuslain 8 a luvussa tarkoitettua aamu- ja iltapäivätoiminnasta;
- 3) perusopetuslain 9 §:ssä tarkoitettua maahanmuuttajille järjestettävästä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta;
- 4) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 2 §:n 2 momentin 11 kohdassa tarkoitettua esiopetuksesta;
- 5) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain 20 §:ssä tarkoitettua kunnallisesta lisästä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista tehtävistä aiheutuvina käyttökustannuksina ei kustannustenjaon tarkistuksessa pidetä:

- 1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 36 §:ssä tarkoitettua perustamishankkeelle säädetyn vähimmäiseuromäärän ylittävästä perustamishankkeesta aiheutuneita kustannuksia;

- 2) maa-alueen hankkimisesta tai vuokraamisesta aiheutuneita kustannuksia;
 - 3) tavaran ja palvelun hankintahintaan sisältyvää arvonlisäveroa lukuun ottamatta yksityisen opetuksen järjestäjän ja yliopiston tavaran ja palvelun hankintahintaan sisältyvää arvonlisäveroa;
 - 4) lainojen hoitokustannuksia eikä laskennallisia korkoja ja poistoja;
 - 5) kustannuksia, joihin myönnetään erikseen lakiin tai valtion talousarvioon perustuvaa valtion rahoitusta, jos rahoituksen myöntämisessä edellytetään kunnan rahoitusosuutta;
 - 6) kunnan maksullisen palvelutoiminnan kustannuksia;
 - 7) kustannuksia, jotka merkitsisivät käyttökustannuksien huomioon ottamista tai valtion rahoituksen kohdistumista toimintaan kahteen kertaan.
- Käyttökustannukset, joihin myönnetään rahoitusta Euroopan unionin talousarviosta, saadaan lukea käyttökustannuksiksi siltä osin kuin Euroopan unionin talousarviosta myönnettävä ja sitä vastaava valtion talousarvion mukainen erillinen kansallinen rahoitus ei niitä kata.

24 §

Käyttökustannuksia koskeva tietojen keruu ja tietopohja

Kustannustenjaon tarkistuksessa käytetään 23 §:n 1 momentissa tarkoitettujen käyttökustannusten perusteena Valtiokonttorin keräämiä tietoja kuntien taloudesta sekä Opetushallituksen keräämiä tietoja esi- ja perusopetuksen kustannuksista.

Kustannustenjaon tarkistuksessa käytetään varainhoitovuotta edeltäneen kolmannen vuoden tietoja toteutuneista kustannuksista.

4 luku

Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus

25 §

Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus

Kunnalle myönnetään verotuloihin perustuvaa valtionosuuden lisäystä (tasauslisä), jos kunnan laskennallinen verotulo asukasta kohden on pienempi kuin 100 prosenttia euromäärästä, joka saadaan jakamalla kaikkien kuntien yhteenlasketut laskennalliset verotulot kuntien yhteenlasketulla asukasmäärällä (tasausraja). Kunta saa tasauslisää 90 prosenttia tasausrajan ja kunnan asukasta kohden lasketun laskennallisen verotulon erotuksesta.

Jos kunnan laskennallinen verotulo asukasta kohden ylittää tasausrajan, tehdään kunnan valtionosuuteen vähennys (tasausvähennys). Tasausvähennys on 10 prosenttia tasausrajan ylittävästä asukaskohtaisesta euromäärästä.

Jos kunnille yhteensä maksettavat tasauslisät ovat suuremmat kuin kuntien valtionosuuksiin tehtävät tasausvähennykset, vähennetään kuntien valtionosuudesta tätä erotusta vastaava euromäärä. Jos kuntien valtionosuuteen yhteensä tehtävät tasausvähennykset ovat suuremmat kuin kunnille maksettavat tasauslisät, lisätään kuntien valtionosuuteen vastaavasti tätä erotusta vastaava määrä. Valtionosuuden vähennys tai lisäys on kaikissa kunnissa asukasta kohti yhtä suuri.

Edellä 3 momentissa tarkoitettua kuntien valtionosuuksiin lisättävää tai vähennettävää määrää laskettaessa ei oteta huomioon varainhoitovuoden alussa toteutettavia kuntien yhdistymisiä.

Kunnan laskennallista verotuloa laskettaessa otetaan huomioon verontilityslain (532/1998) 3 a §:ssä tarkoitettu laskennallinen kunnallisvero, kunnan osuus yhteisön tuloverosta (yhteisövero) sekä 50 prosenttia laskennallisesta kiinteistöverosta. Laskennallista kiinteistöveroa laskettaessa otetaan voimallaitoksista huomioon vain ydinvoimallaitokset. Verotuloihin perustuvassa valtionosuuden tasauksessa huomioon otettavista verotuloista annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

5 luku

Valtionosuudesta tehtävät vähennykset ja siihen tehtävät lisäykset

26 §

Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus

Kunnan valtionosuutta voidaan korottaa hakemuksesta harkinnanvaraisesti valtion talousarvion rajoissa, jos kunta ensisijaisesti poikkeuksellisten tai tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi on lisätyn taloudellisen tuen tarpeessa. Taloudellisen tuen tarpeeseen vaikuttavina seikkoina otetaan huomioon myös paikalliset erityisolosuhteet.

Valtionosuuden korotuksen myöntämisen ehtona on, että kunta on hyväksynyt suunnitelman taloutensa tasapainottamiseksi toteutettavista toimenpiteistä. Suunnitelma tulee liittää valtionosuuden korotusta koskevaan hakemukseen. Valtionosuuden korotuksen myöntämiselle ja käytölle voidaan asettaa myös muita kunnan talouteen liittyviä ehtoja. Valtionosuuden korotus voidaan seuraavina vuosina jättää myöntämättä tai se voidaan myöntää alennettuna, jos suunnitelmaa tai asetettuja ehtoja ei ole noudatettu.

Harkinnanvaraisten valtionosuuden korotusten yhteismäärää vastaava euromäärä vähennetään kunnille maksettavista valtionosuuksista. Vähennys on kaikissa kunnissa asukasta kohden yhtä suuri.

27 §

Perusopetuksen aloittamisen johdosta maksettavan rahoituksen vähentäminen

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 11 §:n 2 momentin perusteella yksityisen perusopetuksen järjestäjälle toiminnan aloittamiseen myönnettävä rahoitus vähentää kaikille kunnille maksettavia valtionosuuksia rahoituksen yhteismäärää vastaavalla euromäärällä. Valtionosuuden vähennys on kaikissa kunnissa asukasta kohden yhtä suuri.

28 §

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden vähentäminen kuntaan maksetun perustoimeentulotuen määrällä

Toimeentulotuesta annetun lain 5 b §:ssä tarkoitettu kunnan rahoitusosuus perustoimeentulotuen menoista toteutetaan vähentämällä kunnan valtionosuutta määrällä, joka vastaa kunnan osuutta kuntaan kohdistuvasta tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettujen tietojen mukaisesta vuositasolla maksetusta perustoimeentulotuesta.

Perustoimeentulotuen valtionosuuden vähentämiseksi Kansaneläkelaitos toimittaa vuosittain huhtikuun loppuun mennessä valtiovarainministeriölle tiedon edellisen vuoden aikana kuhunkin kuntaan kohdistuneesta perustoimeentulotuesta vähennettynä kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 19, 46 ja 51 §:ssä tarkoitetulla kyseistä ajanjaksoa koskevalla perustoimeentulotuella.

29 §

Sote-maakuntien perustaminen ja tehtävien järjestämisvastuun siirrosta vuonna 2023 aiheutuvien taloudellisten vaikutusten rajoittaminen

Kunnalle myönnetään valtionosuuden lisäystä tai kunnan valtionosuutta vähennetään, jos tehtävien järjestämisvastuun siirtyessä sote-maakunnalle kunnalta siirrettävä tulo ei vastaa sote-maakunnalle siirtyvää kustannusta. Jos kunnalta siirrettävä tulo on suurempi kuin siirtyvä kustannus, kunnalle hyvitetään valtionosuuden lisäyksenä 60 prosenttia tulojen ja kustannusten erotuksesta. Jos kunnalta siirrettävä kustannus ylittää sote-maakunnalle siirtyvän tulon, kunnan valtionosuutta vähennetään siten, että vähennys on 60 prosenttia siirtyvien kustannusten ja tulojen erotuksesta. Siirrettävän tulon määrää laskettaessa otetaan huomioon siirron vaikutukset verotuloihin perustuvaan valtionosuuden tasaukseen sekä verohallinnosta annetussa laissa (503/2010) tarkoitettujen verotuskustannusten muutos. Valtionosuuteen tehtävää lisäystä tai vähennystä laskettaessa käytetään vuonna 2022 voimassa olevia valtionosuusperusteita.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen valtionosuuden lisäysten ja vähennysten laskennan lähtökohtana käytetään tulojen osalta Valtiokonttorin keräämiä kunnittaisia talousarviotietoja vuodelta 2022. Kustannusten osalta käytetään Valtiokonttorin keräämien vuoden 2021 lopullisten tietojen ja vuoden 2022 talousarviotietojen keskiarvoa. Lähtökohtana käytettyjen tietojen pohjalta laaditaan arvio vuoden 2022 kustannuksista ja tuloista siten, että otetaan huomioon valtion toimenpiteistä vuosina 2021 ja 2022 aiheutuvat muutokset kunnan tuloihin ja kustannuksiin, kuntien päätökset kunnallis- ja kiinteistöveroprosenteista sekä valtiovarainministeriön ennusteet tulo- ja kustannuskehityksestä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja kunnan siirtyviä kustannuksia ovat sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen lakisäätteisten tehtävien kustannukset siten, että niistä on vähennetty toimintatuotot. Kunnan siirtyviä tuloja ovat kunnallisverotulot, yhteisöverotulot, veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvaukset sekä kunnan peruspalvelujen valtionosuudet niiltä osin kuin ne koostuvat sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvistä laskennallista kustannuksista ja lisäosista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 2 momentissa tarkoitettun arvion tekemisestä sekä laskennassa huomioon otettavista kustannuksista ja tuloista.

Tässä pykälässä tarkoitettut valtionosuuden lisäykset ja vähennykset toteutetaan kuntien ja valtion välisessä suhteessa kustannusneutraalisti. Jos kunnille 1 momentin perusteella maksettavat valtionosuuden lisäykset yhteensä ovat suuremmat kuin valtionosuuteen tehtävät vähennykset, vähennetään kuntien valtionosuudesta tätä erotusta vastaava euromäärä. Jos kuntien valtionosuuteen yhteensä tehtävät vähennykset ovat suuremmat kuin kunnille maksettavat valtionosuuden lisäykset, lisätään kuntien valtionosuuteen vastaavasti tätä erotusta vastaava määrä. Valtionosuuden vähennys tai lisäys on kaikissa kunnissa asukasta kohti yhtä suuri.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua kuntien valtionosuuksiin lisättävää tai vähennettävää määrää laskettaessa ei oteta huomioon varainhoitovuoden 2023 alussa toteutettavia kuntien yhdistymiä.

30 §

Valtionosuusjärjestelmämuutoksen tasaus

Kunnan talouden tasapainotila on vuosikatteen ja suunnitelman mukaisten poistojen erotus. Kunnan talouden tasapainotilan muutos on erotus, joka saadaan vähentämällä ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden vero- ja valtionosuusperusteiden mukainen vuoden 2022 tasapainotila siitä tasapainotilasta, joka kunnalle olisi muodostunut, jos tämän lain mukaiset valtionosuuden määräytymisperusteet sekä 29 §:ssä tarkoitetut kunnan tulojen ja kustannusten siirrot olisivat olleet voimassa vuonna 2022.

Valtionapuviranomainen vahvistaa valtionosuusjärjestelmämuutoksen tasauksen niin, että vuonna 2023 kunnan valtionosuutta lisätään tai vähennetään 1 momentissa tarkoitettua tasapainotilan muutosta vastaava määrä. Vuodesta 2024 alkaen kunnan valtionosuuteen lisätään tai siitä vähennetään vuosittain 25 euroa asukasta kohden niin, että 1 momentissa tarkoitettu kunnan tasapainotilan muutos rajoitetaan kokonaisuudessaan 100 euroon asukasta kohden.

Tässä pykälässä tarkoitetut valtionosuusjärjestelmämuutoksen tasaukset toteutetaan kuntien ja valtion välisessä suhteessa kustannusneutraalisti. Kuntien valtionosuutta vähennetään tai lisätään siten, että valtionosuuden vähennys tai lisäys on kaikissa kunnissa asukasta kohti yhtä suuri.

31 §

Määräaikaiset kuntien valtionosuuteen kohdistuvat vähennykset ja lisäykset

Vuonna 2020 kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta vähennetään 42,56 euroa asukasta kohden liittyen kilpailukykysovimuksen toteuttamisesta kunnille aiheutuviin säästöihin.

Vuonna 2020 kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta vähennetään 4,12 euroa asukasta kohden pitkäaikaistyöttömien eläketuen menojen vähennyksestä johtuen.

Vuonna 2020 kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta vähennetään 4,10 euroa asukasta kohden lääkintä- ja lääkärihelikopteritoiminnan rahoittamiseksi.

Vuonna 2020 kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta vähennetään 7,29 euroa asukasta kohden liittyen kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmän toteuttamiseen.

6 luku

Veroperustemuutoksien huomioon ottaminen

32 §

Veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvaus

Varainhoitovuodesta 2010 lähtien toteutetuista veroperustemuutoksista johtuvia kunnallisverotulomuutoksia vastaava euromäärä maksetaan kunnille valtionosuuden yhteydessä. Kunnalle maksetaan sen verotulojen menetystä vastaava euromäärä.

Ennen vuotta 2023 toteutetuista veroperustemuutoksista johtuvasta 1 momentissa tarkoitettua korvauksesta vähennetään vuodesta 2023 kunnilta sote-maakunnille siirtyneiden tehtävien kustannuksia vastaavana osuutena 70 prosenttia siten kuin 29 §:n 3 momentissa säädetään.

Kunnan kunkin varainhoitovuoden verotulojen menetystä laskettaessa sovelletaan varainhoitovuotta edeltänyttä vuotta edeltäneen vuoden verotustietoja ja varainhoitovuotta edeltäneen vuoden veroprosenttia sekä asukaslukua varainhoitovuotta edeltäneen vuoden lopussa.

Veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvausten hallinnointiin ja maksamiseen sovelletaan 44 §:n 1 momenttia, 45 §:n 1 ja 2 momenttia sekä 46—49 ja 52—54 §:ää. Muutoksenhausta säädetään 9 luvussa.

7 luku

Kotikuntakorvaus

33 §

Kotikuntakorvauksen maksuvelvollisuus

Jos esi- ja perusopetusta järjestää varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneen vuoden lopussa muu kuin 6—15-vuotiaan tai muun oppivelvollisuuttaan suorittavan oppilaan kotikunta, oppilaan kotikunta on velvollinen suorittamaan asianomaiselle kunnalle tai muulle 1 §:n 2 momentissa tarkoitettulle opetuksen järjestäjälle kotikuntakorvauksen siten kuin 34—37 §:ssä säädetään. Kunta ei ole velvollinen suorittamaan kotikuntakorvausta alle 6-vuotiaasta perusopetuslain 25 §:n 2 momentissa tarkoitettua pidennettyä oppivelvollisuutta suorittavasta oppilaasta.

Siltä osin kuin opetuksen järjestäjä ei järjestä opetusta varainhoitovuonna, oppilaan kotikunnalla ei ole velvollisuutta suorittaa kotikuntakorvausta. Velvollisuus suorittaa kotikuntakorvausta lakkaa opetuksen lakkaamista seuraavan kuukauden alusta.

Jos opetuksen järjestäjän toiminta siirtyy varainhoitovuonna toiselle opetuksen järjestäjälle, kotikuntakorvausoikeus siirtyy tälle toiselle opetuksen järjestäjälle.

Oppilaan kotikuntana pidetään kuntaa, joka on merkitty oppilaan kotikuntalain mukaisesti kotikunnaksi väestötietojärjestelmään varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneen vuoden lopussa.

34 §

Kotikuntakorvauksen määräytyminen

Kotikuntakorvaus määräytyy kuntien ja muiden opetuksen järjestäjien esi- ja perusopetuksen toteutuneiden kustannusten perusteella erikseen 6-, 7—12- ja 13—15-vuotiaille.

Toteutuneet kustannukset määräytyvät 23 §:n mukaisesti vähennettyinä kuitenkin kustannuksilla, jotka aiheutuvat erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan perusopetuslain 4 a §:ssä tarkoitettujen opetuksen tuesta sekä pidennetyn oppivelvollisuuden opetuksesta siltä osin kuin ne ylittävät toteutuneen kotikuntakorvauksen tason.

Kotikuntakorvauksen perusosa lasketaan jakamalla 1 momentissa tarkoitettujen kuntien ja muiden opetuksen järjestäjien yhteenlasketut esi- ja perusopetuksen toteutuneet kustannukset kuntien painotetulla 6—15-vuotiaiden määrällä. Kuntien painotettu 6—15-vuotiaiden määrä saadaan kertomalla kuntien 6-vuotiaiden määrä luvulla 0,61, 7—12-vuotiaiden määrä luvulla 1 ja 13—15-vuotiaiden määrä luvulla 1,60 ja laskemalla näin saadut tulot yhteen. Oppilaan iän mukaan määräytyvä kotikuntakorvaus saadaan kertomalla kotikuntakorvauksen perusosa seuraavasti:

Ikä	Kerroin
6-vuotias	0,61
7—12-vuotias	1,00
13—15-vuotias	1,60

Muun oppivelvollisen perusteella maksettava kotikuntakorvaus määräytyy 13—15-vuotiaiden kotikuntakorvausperusteen perusteella.

Muu opetuksen järjestäjä kuin kunta saa 94 prosenttia 1—4 momentissa tarkoitetuista kotikuntakorvauksista.

Valtiovarainministeriö päättää kotikuntakorvauksen perusosan euromäärästä varainhoitovuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä.

Sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä säädetään kotikuntakorvauksen määräytymisestä, kunnat voivat keskenään tai muun opetuksen järjestäjän kanssa sopia kotikuntakorvauksesta.

35 §

Kotikuntaa vailla olevan kotikuntakorvaus

Jos esi- tai perusopetusta saavalla 6—15-vuotiaalla tai muulla kotikuntakorvauksen piiriin kuuluvalla oppivelvollisella oppilaalla ei ole kotikuntalain mukaista kotikuntaa Suomessa, valtio on velvollinen maksamaan opetuksen järjestäjälle kotikuntakorvauksen. Kotikuntakorvauksen peruste määräytyy sen kunnan mukaan, jossa opetuksen järjestäjän opetus pääasiassa järjestetään. Yksityisen opetuksen järjestäjän kotikuntakorvaukseen sovelletaan lisäksi, mitä säädetään 34 §:n 5 momentissa.

Valtio maksaa yksityiselle koulutuksen järjestäjälle, jolle on määrätty erityiseksi koulutustehäväksi järjestää perusopetusta muulla kuin suomen tai ruotsin kielellä, kotikuntakorvauksena niiden oppilaiden osalta, joilla ei ole kotikuntaa Suomessa, 57 prosenttia 1 momentissa tarkoitusta kotikuntakorvauksesta.

36 §

Kotikuntakorvaus oppilaan kotikunnan ollessa Ahvenanmaan maakunnassa

Jos esi- tai perusopetusta saavalla 6—15-vuotiaalla tai muulla kotikuntakorvauksen piiriin kuuluvalla oppivelvollisella oppilaalla on kotikunta Ahvenanmaan maakunnassa, valtio on velvollinen maksamaan asianomaiselle kunnalle tai opetuksen järjestäjälle kotikuntakorvauksen. Kotikuntakorvauksen peruste määräytyy sen kunnan mukaan, jossa opetuksen järjestäjän opetus pääasiassa järjestetään.

Jos yksityinen opetuksen järjestäjä järjestää opetusta 1 momentissa tarkoitettulle oppilaalle, valtion velvollisuuteen suorittaa kotikuntakorvaus sovelletaan lisäksi, mitä säädetään 34 §:n 5 momentissa yksityisen opetuksen järjestäjän kotikuntakorvauksesta.

37 §

Erikoissairaanhoidossa olevan, koulukotiopetuksen tai lastensuojelun vuoksi sijoitetun oppilaan korvaus

Perusopetuslain 4 a §:n 1 momentissa tarkoitettua esi- tai perusopetusta saavan oppilaan kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta hoidon aikana, on velvollinen maksamaan oppilaasta sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnalle korvauksen, joka lasketaan kertomalla opetuksesta opetuspäivää kohden aiheutuva keskimääräinen todellinen vuosikustannus niiden päivien määrällä, jolloin sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunta järjestää oppilaalle opetusta. Perusopetuslain 4 a §:n 3 momentissa tarkoitettua tu-

kea saavan oppilaan kotikunta on velvollinen maksamaan tukitoimenpiteistä aiheutuneita kustannuksia vastaavan korvauksen tukea tarjoavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnalle.

Lastensuojelulain 57 §:ssä tarkoitettussa, perusopetuslain 7 tai 8 §:n mukaisen luvan saaneessa koulukodissa perusopetusta saavan oppilaan kotikunta opetuksen aikana, on velvollinen maksamaan oppilaasta koulukotiopetuksen järjestäjälle osana lastensuojelutoimenpiteistä aiheutuvia kustannuksia korvauksen, joka lasketaan kertomalla niiden koulun työpäivien määrä, joina oppilaalle on annettu opetusta, opetuksesta koulun työpäivää kohden aiheutuvilla keskimääräisillä todellisilla vuosikustannuksilla.

Lastensuojelulain 16 b §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla sijoitetun esi- tai perusopetusta saavan oppilaan kotikunta opetuksen aikana on velvollinen maksamaan opetusta järjestävälle kunnalle tai muulle perusopetuslaissa tarkoitettulle opetuksen järjestäjälle oppilaan esi- tai perusopetuksesta aiheutuneita kustannuksia vastaavan korvauksen.

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettua korvausta varainhoitovuodelle laskettaessa otetaan vähennyksinä huomioon 33 §:ssä ja 34 §:n 1—5 momentissa tarkoitettu, varainhoitovuoden lopun tilanteen mukaan oppilaasta opetuksen järjestäjälle maksettu osuus kuntakohtaisesta, oppilaan iän mukaan määräytyvästä kotikuntakorvauksesta ja varainhoitovuonna oppilaalle järjestetyn opetuksen tai toiminnan järjestämisestä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 11 ja 29 §:n perusteella maksettava rahoitus varainhoitovuoden yksikköhinnan mukaan laskettuina.

Jos 1 momentissa tarkoitettua oppilaan perusopetuslaissa tarkoitettu opetuksen järjestäjä on muu kuin oppilaan kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta, tulee kyseisen opetuksen järjestäjän maksaa 1 momentissa mainittua korvausta vastaava korvaus oppilaan kotikuntalain mukaiselle kotikunnalle. Korvattava määrä on enintään varainhoitovuodessa tässä momentissa tarkoitettulle opetuksen järjestäjälle maksettava osuus 4 momentissa tarkoitettua rahoituksesta.

Sen estämättä, mitä edellä säädetään korvauksen määräytymisestä, kunnat voivat keskenään tai muun opetuksen järjestäjän kanssa sopia korvauksesta.

38 §

Arvonlisäveron huomioon ottaminen yksityiselle opetuksen järjestäjälle ja yliopistoille maksettavissa kotikuntakorvauksissa

Kotikuntakorvausta korotetaan yksityisten opetuksen järjestäjien ja yliopistojen osalta siten, että korotus vastaa yksityisten perusopetuksen järjestäjien ja yliopistojen maksamien arvonlisäverojen osuutta yksityisille opetuksen järjestäjille ja yliopistoille aiheutuneista arvonlisäverottomista kustannuksista esi- ja perusopetuksessa 23 §:n 2 momentissa säädetyn mukaisena vuonna.

39 §

Kotikuntakorvausta koskevien tietojen toimittaminen

Kunnan ja muun opetuksen järjestäjän on toimitettava valtiovarainministeriölle kotikuntakorvauksien keskitettyä maksamista varten tiedot esi- ja perusopetusta saavien oppilaiden määristä jaoteltuina ikäluokittain ja kotikunnittain niiden oppilaiden osalta, joille ne ovat järjestäneet 33 §:ssä, 34 §:n 1—5 momentissa taikka 35 tai 36 §:ssä tarkoitettua kotikuntakorvaukseen oikeutavaa esi- tai perusopetusta varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneen vuoden lopussa.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tietojen toimittamisesta.

40 §

Kotikuntakorvausta koskeva tiedonsaantioikeus

Valtiovarainministeriöllä ja oppilaan kotikunnalla on oikeus saada pyynnöstä kunnalta ja muulta opetuksen järjestäjältä kotikuntakorvauksen luotettavuuden tarkistamiseksi niiden oppilaiden nimet ja henkilötunnukset, joista oppilaan kotikunta on velvollinen suorittamaan kotikuntakorvauksen.

41 §

Kotikuntakorvausta koskeva riita

Jos kunnat tai kotikunta ja muu opetuksen järjestäjä ovat erimielisiä siitä, onko toinen kunta tai opetuksen järjestäjä oikeutettu saamaan tai velvollinen maksamaan kotikuntakorvausta tai 36 §:ssä tarkoitettua korvausta, asiaa koskeva riita käsitellään hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa. Asian käsittelystä säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

8 luku

Valtionosuuden hallinnointi ja maksaminen

42 §

Valtionosuuden hallinnointi ja maksaminen

Valtiovarainministeriö valmistelee yhteistoiminnassa opetus- ja kulttuuriministeriön sekä tarvittaessa sosiaali- ja terveysministeriön kanssa tässä laissa tarkoitettujen valtionosuustehtävien muutoksien vaikutukset valtionosuusperusteisiin ja valtionosuuden perusteiden laskennan valtion talousarvion valmistelua varten.

43 §

Valtionosuutta koskeva neuvottelu

Valtiovarainministeriön on yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa neuvoteltava valtion ja kuntien välistä kustannustenjakoa koskevista tarkistuksista Suomen Kuntaliitto ry:n kanssa. Neuvottelusta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Valtiovarainministeriön on neuvoteltava osana kuntalain (410/2015) 11 §:ssä tarkoitettua valtion ja kuntien neuvottelumenettelyä opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Suomen Kuntaliitto ry:n kanssa siitä, miten valtionosuustehtävien muutoksista aiheutuvat kustannukset kehittyvät, ja siitä, miten valtionosuustehtävien muutokset vaikuttavat valtionosuuksien ja -avustusten määräytymisperusteisiin ja kustannuksiin sekä myönnettäviin valtionosuuksiin ja -avustuksiin.

44 §

Päätös valtionosuuden myöntämisestä sekä veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenettysten korvauksesta

Valtiovarainministeriö myöntää kunnalle valtionosuuden sekä korvauksen veroperustemuutoksista johtuvista verotulomenetyksistä. Päätökset on tehtävä hakemuksetta viimeistään varainhoitovuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä.

Valtioneuvosto päättää hakemuksesta harkinnanvaraisesta valtionosuuden korotuksesta. Harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta on haettava valtiovarainministeriön päättämään ajankohtaan mennessä.

45 §

Valtionosuuksien, veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksen ja kotikuntakorvauksien maksaminen

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus maksaa tässä laissa tarkoitetut valtionosuudet, veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvaukset, kotikuntakorvaukset sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa sekä vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitetut valtionosuudet ja muun rahoituksen yhtenä kokonaisuutena siten kuin tässä pykälässä säädetään.

Valtiovarainministeriö ja opetus- ja kulttuuriministeriö toimittavat Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskukselle 1 momentissa tarkoitettujen euromäärien maksamista varten:

- 1) 44 §:ssä tarkoitetut päätökset;
- 2) 5 luvussa tarkoitetut muut tiedot valtionosuuksiin tehtävistä vähennyksistä ja lisäyksistä;
- 3) 39 §:ssä tarkoitettujen tietojen perusteella tiedot kultakin kunnalta kuntien valtionosuuden maksamisen yhteydessä vähennettävistä 33 §:ssä ja 34 §:n 1—5 momentissa tarkoitettuista kotikuntakorvauksista sekä kunnalle ja muulle opetuksen järjestäjälle maksettavista 33 §:ssä ja 34 §:n 1—5 momentissa sekä 35 ja 36 §:ssä tarkoitetuista kotikuntakorvauksista;
- 4) tiedot yksityisille opetuksen järjestäjille maksettavista 38 §:ssä tarkoitetuista arvonlisäverosuuksista;
- 5) tiedot opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 6, 7, 10, 11, 19—22, 29 ja 32 e §:ssä sekä 32 i §:n 1 momentissa tarkoitetuista valtionosuuksista ja rahoituksesta;
- 6) vapaasta sivistystyöstä annetun lain 17 §:ssä tarkoitetut valtionosuuspäätökset.

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus maksaa tässä pykälässä tarkoitetut euromäärät kunnille ja muille valtionosuuden tai rahoituksen saajille varainhoitovuoden alusta kuukausittain yhtä suurina erinä, viimeistään kuukauden 11 päivänä.

Jos 2 momentissa tarkoitettujen päätöksien mukaan kunta on velvoitettu suorittamaan enemmän kuin mitä kunnalle maksetaan, Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus perii erotuksen kunnalta siten kuin 3 momentissa säädetään maksamisesta.

Siltä osin kuin valtionosuuksia, rahoitusta tai valtionavustuksia tarkistetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 50 §:n 2 momentin nojalla, tarkistukset otetaan huomioon 1 momentissa tarkoitettujen valtionosuuksien, kotikuntakorvauksien ja muun rahoituksen maksamisen yhteydessä varainhoitovuotta seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä.

Valtiovarainministeriö päättää harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen maksamisen ajankohdasta.

46 §

Laskuvirheen oikaisu

Valtiovarainministeriö voi itse tai hakemuksen perusteella oikaista tässä laissa tarkoitetuissa päätöksissä ja tiedoissa olevan laskuvirheen.

47 §

Saamatta jääneen etuuden suorittaminen

Jos oikaisuvaatimuksen tekemiselle 50 §:ssä säädetyn määräajan kuluttua ilmenee tietoja, jotka eivät ole olleet aikaisemmin tiedossa ja kunnalta on tämän vuoksi jäänyt saamatta valtionosuutta, joka olisi lain mukaan kuulunut sille, on saamatta jäänyt euromäärä suoritettava kunnalle. Suoritettavalle määrälle on maksettava korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukainen vuotuinen korko sen kuukauden alusta, jona valtionosuus olisi tullut maksaa.

Jos saamatta jääneen etuuden merkitys on vähäinen ja sen maksamisesta aiheutuvat menot olisivat epäsuhteessa verrattuna asian taloudelliseen merkitykseen, ei etuutta kuitenkaan suoriteta.

Valtiovarainministeriö voi päättää, että saamatta jäänyt etuus maksetaan myöhemmin seuraavan valtionosuuden yhteydessä.

48 §

Perusteettoman edun palauttaminen

Jos kunta on saanut perusteettomasti tässä laissa tarkoitettua valtionosuutta, on valtiovarainministeriön määrättävä liikaa saatu määrä palautettavaksi. Palautettavasta määrästä peritään korkolain 3 §:n 2 momentin mukainen vuotuinen korko sen kuukauden alusta, jona valtionosuus tai kotikuntakorvaus on maksettu.

Jos palautettava etuus on vähäinen taikka jos palauttamista tai koron perimistä on pidettävä kohtuuttomana, voidaan etuus jättää määräämättä palautettavaksi.

Valtiovarainministeriö voi päättää, että palautettava etuus vähennetään myöhemmin seuraavan valtionosuuden yhteydessä.

49 §

Suoritusvelvollisuuden raukeaminen

Velvollisuus suorittaa saamatta jäänyt etuus tai palauttaa perusteetta saatu etuus raukeaa viiden vuoden kuluttua sen varainhoitovuoden päättymisestä, jona etuus olisi tullut suorittaa tai on suoritettu.

9 luku

Muutoksenhaku

50 §

Oikaisumenettely

Jos kunta on tyytymätön valtiovarainministeriön päätökseen, joka koskee valtionosuuden myöntämistä, veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvausta tai kotikuntakorvauksen perusosan euromäärää, kunnalla on oikeus kolmen kuukauden kuluessa päätöksestä

tiedon saatuaan tehdä valtiovarainministeriölle kirjallinen vaatimus päätöksen oikaisemisesta. Päätökseen on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus.

51 §

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhausta säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa.

Muihin kuin 1 momentissa tarkoitettuihin tämän lain nojalla annettuihin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla.

10 luku

Erinäiset säännökset

52 §

Valtionosuuden määräytyminen kuntien yhdistyessä

Kuntien yhdistyessä uuden kunnan valtionosuudet ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvaus lasketaan kunnan niiden tietojen perusteella, jotka ovat kuntajaon muutoksen voimaantulovuoden valtionosuuden määräämisen perusteina.

Kunnan asukasmääränä pidetään kuntajaon muutoksen kohteena olevien kuntien yhteenlaskettuja kuntajaon muutoksen voimaantulovuotta edeltävää vuotta edeltäneen vuoden lopun asukasmääriä.

Edellä 6 §:ssä tarkoitetut laskennalliset kustannukset, 7—12 §:ssä tarkoitetut kertoimet ja 13—16 §:ssä tarkoitetut lisäosat saadaan yhdistämällä asianomaisten kuntien laskennallisten kustannusten, kertoimien ja lisäosien perusteet.

53 §

Valtionosuuden määräytyminen siirrettäessä kunnan osa toiseen kuntaan

Jos kunnan osa siirretään toiseen kuntaan, laajentuvan kunnan valtionosuudet ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvaus lasketaan kunnan laajentuvan alueen osalta niiden tietojen perusteella, jotka ovat kuntajaon muutoksen voimaantulovuonna supistuvan kunnan valtionosuuden määräämisen perusteina.

Valtionosuudet ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvaus sen kunnan osalta, josta siirretään osa toiseen kuntaan, jaetaan kuntajaon muutoksen voimaantulovuonna supistuvan ja laajentuvan kunnan tai laajentuvien kuntien kesken siinä suhteessa, jossa supistuvan kunnan asukasluku jakautuu niiden kesken.

Opetus- ja kulttuuritoimessa laskennallisiin opiskelija-, opetustunti-, ohjaustunti-, opiskelija- viikko-, opiskelijatyövuosi- ja henkilötyövuosimääriin perustuva valtionosuus myönnetään niille kunnille, jotka kuntajakoa muutettaessa saavat hoidettavakseen kyseisten palveluiden järjestämisen.

Mitä tässä pykälässä säädetään, sovelletaan kaikkiin valtionosuuksiin ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksiin kuntajaon muutoksen voimaantulovuonna sekä

verotuloihin perustuvaan valtionosuuden tasaukseen kuntajaon muutoksen voimaantulovuonna ja sitä seuraavana vuonna.

54 §

Valtionosuuden määräytyminen kunnan alueen jakamistapauksissa

Jos kunta yhdistetään kahteen tai useampaan kuntaan, lakkaavan kunnan alueen osalta laskeetaan uusien tai laajentuvien kuntien valtionosuudet ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvaus lakkaavan kunnan niiden tietojen perusteella, jotka olisivat kuntajaon muutoksen voimaantulovuoden valtionosuuden määräämisen perusteina.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut valtionosuudet ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvaus jaetaan kuntajaon muutoksen voimaantulovuonna uusien tai laajentuvien kuntien kesken siinä suhteessa, jossa lakkaavan kunnan asukasmäärä jakautuu muiden kuntajaon muutoksen kohteena olevien kuntien kesken.

Opetus- ja kulttuuritoimen laskennallisiin opiskelija-, opetustunti-, ohjaustunti-, opiskelija- viikko-, opiskelijatyövuosi- ja henkilötyövuosimääriin perustuva valtionosuus myönnetään niille kunnille, jotka kuntajakoa muutettaessa saavat hoidettavakseen kyseisten palveluiden järjestämisen.

Kunnan alueiden asukasmäärän perusteena pidetään kuntajaon muutoksen voimaantulovuotta edeltävää vuotta edeltäneen vuoden lopun asukasmäärää.

Mitä tässä pykälässä säädetään, sovelletaan kaikkiin valtionosuuksiin ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksiin kuntajaon muutoksen voimaantulovuonna sekä verotuloihin perustuvaan valtionosuuden tasaukseen kuntajaon muutoksen voimaantulovuonna ja sitä seuraavana vuonna.

55 §

Uhkasakko

Jos kunta, kuntayhtymä tai opetuksen järjestäjä on valtionosuustehtäviä järjestäessään jättänyt noudattamatta laissa tai lain nojalla säädetyn tai määrätyn velvoitteen, aluehallintovirasto voi, asianomaista ministeriötä kuultuaan, sakon uhalla määrätä kunnan tai kotikuntakorvauksen saajan noudattamaan velvoitetta.

11 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

56 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettu laki (1704/2009). Jos muualla laissa viitataan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleeseen kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettuun lakiin, on sen sijasta sovellettava tätä lakia.

Edellä 29 ja 30 §:ssä tarkoitetut laskelmat tarkistetaan vuonna 2023. Laskelmat tehdään uudelleen Valtiokonttorin vuosilta 2021 ja 2022 keräämien lopullisten kunnittaisten kustannustietojen keskiarvon ja vuoden 2022 tulotietojen perusteella. Uudet laskelmat ovat vuodesta 2024 lukien 29 ja 30 §:n mukaan myönnettävien valtionosuuksien perusteena.

Jos tarkistuksen jälkeen todetaan, että kunnalle on maksettu valtionosuutta vuonna 2023 enemmän tai vähemmän kuin 3 momentissa tarkoitetun laskennan mukaan kuuluisi, erotusta vastaava määrä vähennetään tai lisätään kunnalle myönnettävästä valtionosuudesta tasasuuruksina erinä vuosina 2024—2025.

Tässä pykälässä tarkoitetut tarkistukset toteutetaan kuntien ja valtion välisessä suhteessa kustannusneutraalisti. Kuntien valtionosuutta vähennetään tai lisätään siten, että valtionosuuden vähennys tai lisäys on kaikissa kunnissa asukasta kohti yhtä suuri.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 3 momentissa tarkoitetusta laskelmien tarkistamisesta.

57 §

Perushintojen määräytyminen vuonna 2023

Edellä 6—12 §:ssä tarkoitetut laskennallisten kustannusten perushinnat ja 13—16 §:ssä tarkoitetut lisäosien perushinnat vuodelle 2023 säädetään valtioneuvoston asetuksella noudattaen 2 ja 3 momentissa säädettyä.

Edellä 6 §:n 2 momentissa tarkoitettujen ikäluokkien perushinnoiksi, 7—12 §:ssä tarkoitettujen työttömyyskertoimen, vieraskielisyyskertoimen, kaksikielisuuden, saaristoisuuden, asukastiheyskertoimen ja koulutustaustakertoimen perushinnoiksi sekä 13—16 §:ssä tarkoitettujen syrjäisyyden, työpaikkaomavaraisuuden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja saamelaiden kotiseutualueen kunnan lisäosien perushinnoiksi säädetään vuoden 2022 laskentatietojen mukaan lasketut perushinnat tarkistettuna kunnille jäävien tehtävien kustannusten perusteella vuoden 2023 kustannustasoon. Edellä tarkoitetuissa vuoden 2022 perushinnoissa on otettu huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon siirtyvät osat sekä vuonna 2023 voimaantulevan valtionosuusjärjestelmän mukaiset määräytymisperusteet.

Edellä 2 momentissa tarkoitetut perushinnat ovat vuoden 2020 tasossa seuraavat:

Ikäluokittaiset perushinnat, euroa/asukas

0–5-vuotiaat	6 630,81
6-vuotiaat	7 044,98
7–12-vuotiaat	5 899,65
13–15 vuotiaat	10 112,52
16 vuotta täyttäneet ja tätä vanhemmat	60,00

Muut perushinnat euroa/asukas

Työttömyyskerroin	66,40
Vieraskielisyys	1 424,18

Kaksikielisyys	245,55
Saaristoisuus; saaristokunta	337,97
Saaristoisuus; saaristo-osakunta	247,24
Asukastiheyskerroin	34,69
Koulutustaustakerroin	24,00
Syrjäisyyden lisäosa	55,00
Työpaikkaomavaraisuuden lisäosa	11,50
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa	18,23
Saamelaisten kotiseutualueen kunnan lisäosa	821,89

58 §

Kustannustenjaon tarkistaminen vuosina 2023—2025

Varainhoitovuosina 2023—2025 lain 21—23 §:ssä tarkoitettuun kustannustenjaon tarkistamiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä kustannustenjaon tarkistamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan tuloverolain (1535/1992) 100 §:n edellä oleva väliotsikko, 101 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 104 ja 126 § sekä 143 §:n 4 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 101 § laeissa 1126/1996, 1141/2007, 946/2008 ja 1557/2019, 104 § osaksi laissa 896/2001 ja 126 § osaksi laissa 858/2005,

muutetaan 3 §, 10 §:n 3 ja 5 kohta, 21 §:n 1 ja 4 momentti, 30 §:n 3 momentti, 31 §:n 1 momentin 5 kohta, 49 §:n 1 momentin 4 kohta, 53 §:n 6 kohta, 77 §:n 1 momentti, 82 §:n 2 momentti, 96 §:n edellä oleva väliotsikko, 96 §:n 3 momentti, 97 , 100, 101 §:n 2 momentti,

105, 105 a, 106 ja 108 §, 112 a §:n 1 momentti, 118 §:n 1 momentti, 124 §:n 3 ja 5 momentti, 125 §:n 2 momentti, 130 §:n 1 momentti ja 132 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 3 § osaksi laeissa 1223/1994 ja 528/2019, 21 §:n 1 momentti laeissa 654/2015 ja 1293/2016, 31 §:n 1 momentin 5 kohtalaissa 1088/2005, 53 §:n 6 kohta laissa 1465/1994, 77 §:n 1 momentti laissa 766/2018, 82 §:n 2 momentti laissa 13/2018, 96 §:n 3 momentti ja 132 §:n 1 momentti laissa 772/2004, 97 § laissa 299/2015, 100 § laeissa 1141/2007, 1510/2016 ja 1557/2019, 105 § laissa 1141/2007, 105 a § laeissa 1126/1996, 716/2004 ja 1141/2007, 106 § ja 125 §:n 2 momentti laissa 1557/2019, 108 § laissa 1218/2006, 112 a §:n 1 momentti laissa 178/2019, 124 §:n 3 momentti laissa 1239/2018 ja 5 momentti laissa 785/2012, 124 b §:n kohdat 4-8 laissa 1574/2019 sekä 130 §:n 1 momentti laissa 896/2001 seuraavasti:

3 §

Yhteisö

Yhteisöllä tarkoitetaan tässä laissa:

- 1) valtiota ja sen laitosta;
- 2) sote-maakuntaa;
- 3) kuntaa ja kuntayhtymää;
- 4) seurakuntaa ja muuta uskonnollista yhdyskuntaa;
- 5) osakeyhtiötä, osuuskuntaa, säästöpankkia, sijoitusrahastoa, yliopistoa, keskinäistä vakuutusyhtiötä, lainajyvästöä, aatteellista tai taloudellista yhdistystä, säätiötä ja laitosta;
- 6) ulkomaista kuolinpesää;
- 7) edellä 1—6 kohdassa tarkoitettuihin yhteisöihin verrattavaa muuta oikeushenkilöä tai erityiseen tarkoitukseen varattua varallisuuskokonaisuutta.

10 §

Suomesta saatu tulo

Suomesta saatua tuloa on muun ohessa:

- 3) palkkatulo, joka on saatu Suomen valtiolta, sote-maakunnalta, kunnalta tai muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä;
- 5) eläketulo, joka on saatu Suomen valtiolta, sote-maakunnalta, kunnalta tai muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä, tai joka välittömästi tai välillisesti perustuu edellisessä kohdassa tarkoitettuun työhön, tehtävään tai palvelukseen, taikka Suomesta otettuun liikenne- tai eläkevakuutukseen;

21 §

Osittain verovapaat yhteisöt

Tulon perusteella suorittavat veroa kunnalle 124 §:n 3 momentissa tarkoitetun tuloveroprosentin mukaan:

- 1) valtio ja sen laitokset;
- 3) kunta, kuntayhtymä, sote-maakunta, Ahvenanmaan maakunta sekä näiden palveluksessa olevia varten perustettu eläkelaitos, eläkesäätiö tai -kassa tai muu vastaava eläkelaitos, -säätiö tai -kassa, joka saa avustusta yhteiskunnan varoista.

Sote-maakunta, Ahvenanmaan maakunta, kunta ja kuntayhtymä, evankelisluterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko sekä niiden seurakunta ja muu uskonnollinen yhdyskunta ovat verovelvollisia 1 ja 2 momentissa tarkoitettulla tavalla ainoastaan elinkeinotulosta ja muuhun kuin yleiseen tai yleishyödylliseen tarkoitukseen käytetyn kiinteistön tai kiinteistön osan tuottamasta tulosta. Kunta ei ole verovelvollinen omalla alueellaan harjoittamansa elinkeinotoiminnan tuottamasta tulosta eikä omalla alueellaan sijaitsevan kiinteistön tuottamasta tulosta.

30 §

Verotettavan tulon laskeminen

Puhdas ansiotulo lasketaan vähentämällä ansiotulosta luonnolliset vähennykset. Valtionverotuksen ja kunnallisverotuksen verovuoden ansiotulo lasketaan vähentämällä puhtaasta ansiotulosta tehtävät vähennykset. Valtionverotuksen ja kunnallisverotuksen verotettava ansiotulo lasketaan vähentämällä verovuoden ansiotulosta aikaisemmilta vuosilta vahvistetut ansiotulolajin tappiot.

31 §

Luonnollisia vähennyksiä koskevat erityiset säännökset

Tulon hankkimisesta johtuneita menoja ovat muun ohessa:

5) valtiollisen luottamustehtävän hoitamisesta välittömästi aiheutuneet kohtuulliset kustannukset sekä kunnallisista tai sote-maakunnallisista luottamustoimista maksetuista kokouspalkioista peritty luottamushenkilömaksu;

49 §

Osittain verovapaat luovutusvoitot

Muun verovelvollisen kuin yhteisön tai avoimen yhtiön taikka kommandiittiyhtiön luovutusvoiton veronalaista määrää laskettaessa luovutushinnasta vähennetään vähintään 80 prosenttia, jos:

4) kiinteä omaisuus luovutetaan valtiolle, sote-maakunnalle, Ahvenanmaan maakunnalle, kunnalle tai kuntayhtymälle.

53 §

Eräät verovapaat pääomatulot

Veronalaista tuloa ei ole:

6) valtiolta, sote-maakunnalta, kunnalta tai muulta julkisyhteisöltä käypää alempana korkona saatu korkotuki;

77 §

Ulkomaantyötulo

Ulkomailla tehdystä työstä saatu palkka (ulkomaantyötulo) ei ole veronalaista tuloa, jos verovelvollisen oleskelu ulkomailla johtuu tästä työstä ja kestää yhtäjaksoisesti vähintään kuusi kuukautta (ulkomaantyöskentely). Ulkomaantyötulona ei pidetä palkkaa, jota työskentelyvaltio Suomen ja tämän valtion välillä voimassa olevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn sopimuksen mukaan ei saa ensisijaisesti verottaa, 66 §:ssä tarkoitetusta työsuhteeseen perustuvasta edusta saatua tuloa eikä palkkaa, joka on saatu Suomen valtiolta, sote-maakunnalta, kunnalta tai muulta suomalaiselta julkisyhteisöltä, Business Finland Oy:ltä taikka taikka suomalaisessa vesi- tai ilma-aluksessa tehdystä työstä.

82 §

Stipendi, apuraha ja tunnustuspalkinto

Muulta kuin valtiolta, kunnalta, sote-maakunnalta tai muulta julkisyhteisöltä taikka Pohjoismaiden neuvostolta saadut stipendit, opintorahat ja muut apurahat sekä palkinnot ovat kuitenkin veronalaista tuloa siltä osin, kuin niiden sekä julkisyhteisöiltä ja Pohjoismaiden neuvostolta saatujen stipendien, muiden apurahojen, opintorahojen ja palkintojen yhteenlaskettu määrä tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneiden menojen vähentämisen jälkeen verovuonna ylittää valtion taiteilija-apurahan vuotuisen määrän. Stipendit, opintorahat ja muut apurahat sekä palkinnot ovat sen verovuoden tuloa, jona ne maksetaan.

Puhtaasta ansiotulosta tehtävät vähennykset

96 §

Pakolliset vakuutusmaksut

Pakollisen eläkevakuutuksen maksut vähennetään sen puolison ansiotuloista, joka on vaatinut vähennystä. Vaatimus on esitettävä ennen vähennysvuodelta toimitettavan verotuksen päättämistä. Jollei vähennystä voida tehdä siten kuin puoliset ovat sitä vaatineet, se tehdään ensisijaisesti sen puolison tuloista, jonka puhtaan ansiotulon määrä on suurempi.

97 §

Merityötulovähennys

Puhtaasta ansiotulosta myönnetään jäljempänä säädetyin edellytyksin merityötulovähennys 74 §:ssä tarkoitetun merityötulon saajalle.

Merityötulovähennyksen määrä on 20 prosenttia merityötulon kokonaismäärästä, kuitenkin enintään 7 000 euroa. Verovelvollisen merityötulon kokonaismäärän ylittäessä 50 000 euroa merityötulovähennyksen määrä pienenee 5 prosentilla merityötulon kokonaismäärän 50 000 euroa ylittäväältä osalta.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, korotetaan merityötulovähennystä 170 eurolla jokaiselta täydeltä kalenterikuukaudelta, jonka aikana alus ei käy Suomen satamassa tai muutoin Suomen rajojen sisäpuolella ja jonka ajan verovelvollinen työskentelee aluksessa. Korotukseen oikeuttavan ajanjakson päättyessä korotus myönnetään kuitenkin myös vajaalta kalenterikuukaudelta.

100 §

Eläketulovähennys

Eläketuloa saavan verovelvollisen puhtaasta ansiotulosta vähennetään eläketulovähennys.

Täyden eläketulovähennyksen määrä lasketaan siten, että täyden kansaneläkkeen määrä kerrotaan luvulla 1,16 ja tulo pyöristetään seuraavaan täyteen kymmenen euron määrään. Eläketulovähennys ei kuitenkaan voi olla eläketulon määrää suurempi. Jos verovelvollisen puhdas ansiotulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän, eläketulovähennystä pienennetään 51 prosentilla ylimenevän osan määrästä. Kuitenkin siltä osin kuin verovelvollisen puhdas ansiotulo ylittää 22 000 euroa, vähennyksen määrä pienenee 13 prosentilla ylittävältä osalta.

Täyden eläketulovähennyksen määrää laskettaessa täytenä kansaneläkkeenä pidetään verovuonna yksinäiselle henkilölle maksetun täysimääräisen kansaneläkkeen määrää.

Puhtaasta ansiotulosta kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset:

105 §

Opintorahavähennys

Jos verovelvollinen on saanut opintotukilaisa tarkoitettua opintorahaa, hänen puhtaasta ansiotulostaan vähennetään opintorahavähennys. Sen täysi määrä on 2 600 euroa, kuitenkin enintään opintorahan määrä. Vähennystä pienennetään 50 prosentilla siitä määrästä, jolla verovelvollisen puhtaan ansiotulon määrä ylittää opintorahavähennyksen täyden määrän.

105 a §

Ansiotulovähennys

Verovelvollisen puhtaasta ansiotulosta vähennetään verotuksen ansiotulovähennys. Vähennys lasketaan verovelvollisen ansaitsemien veronalaisten palkkatulojen, muusta toiselle suoritetusta työstä, tehtävästä tai palveluksesta saatujen ansiotulojen, ansiotulona pidettävien käyttökorvausten, ansiotulona verotettavan osingon, jaettavan yritystulon ansiotulo-osuuden sekä yhtiön osakkaan elinkeinotoiminnan tai maatalouden ansiotulo-osuuden perusteella.

Vähennys on 51 prosenttia 1 momentissa tarkoitettujen tulojen 2 500 euroa ylittävältä osalta tulojen 7 230 euron määrään saakka ja sen ylittävältä osalta 28 prosenttia. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin 3 570 euroa. Verovelvollisen puhtaan ansiotulon ylittäessä 16 000 euroa vähennyksen määrä pienenee 5,5 prosentilla puhtaan ansiotulon 16 000 euroa ylittävältä osalta.

106 §

Perusvähennys

Jos verovelvollisen luonnollisen henkilön puhdas ansiotulo edellä mainittujen vähennysten jälkeen ei ole 3 540 euron määrää suurempi, on siitä vähennettävä tämän tulon määrä. Jos puhtaan ansiotulon määrä mainittujen vähennysten jälkeen ylittää täyden perusvähennyksen määrän, vähennystä pienennetään 18 prosentilla yli menevän tulon määrästä.

108 §

Kuolinpesälle myönnettävät lesken vähennykset

Kuolinpesälle myönnetään lesken eläkevakuutusmaksuvähennys, jos leski on kuolinpesän osakas eikä hän ole vaatinut sitä vähennettäväksi ensisijaisesti omasta tulostaan.

112 a §

Eräiden takaisin perittyjen etuustulojen oikaisu

Jos verovelvollinen maksaa takaisin aikaisempaan vuonna aiheetta saamaansa eläkettä, opintorahaa tai muuta veronalaista lakisääteistä etuutta niin myöhään, että suoritusta ei voida ottaa huomioon etuudensaajan alkuperäisen suorituksen maksuvuoden verotuksessa, takaisin maksettu määrä vähennetään takaisinmaksuvuoden verotuksen oikaisuna samalla tavoin kuin puhtaasta ansiotulosta tehtävät vähennykset. Vähennys tehdään muiden vähennysten jälkeen ennen perusvähennystä. Verohallinto määrää, mihin alkuperäisen suorituksen maksuvuotta seuraavan vuoden kalenteripäivään mennessä takaisinmaksu on tehtävä, jotta maksu voidaan ottaa huomioon etuudensaajan alkuperäisen suorituksen maksuvuoden verotuksessa.

118 §

Ansiotulolajin ja pääomatulolajin tappio

Luonnollisen henkilön ansiotulolajin tappio vähennetään seuraavan 10 verovuoden aikana verovuoden ansiotulosta sitä mukaa kuin näitä tuloja syntyy.

124 §

Veron määräytyminen

Edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja 18 §:n 3 momentissa tarkoitetun tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,17.

Kultakin vuodelta toimitettavassa ansiotulon verotuksessa sovellettavasta veroasteikoista säädetään erikseen. Verovelvollisten, joiden verotusmenettelystä annetun lain 5 §:ssä tarkoitettu kotikunta sijaitsee Ahvenanmaan maakunnassa, ansiotulon verotuksessa sovellettavan veroasteikon veroprosentteja alennetaan 12,63 prosenttiyksiköllä.

124 b §

Veron määräytyminen verovuosina 2020–2027

Poiketen siitä, mitä 124 §:n 3 momentissa säädetään:

4) vuonna 2023 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,27;

5) vuonna 2024 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,07;

6) vuonna 2025 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,09;

7) vuonna 2026 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitettujen osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,11;

8) vuonna 2027 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitettujen osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,13;

125 §

Työtulovähennys

Vähennys on 10,3 prosenttia 1 momentissa tarkoitettujen tulojen 2 500 euroa ylittävältä osalta. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin 1 800 euroa. Verovelvollisen puhtaan ansiotulon ylittäessä 16 000 euroa vähennyksen määrä pienenee 1,95 prosentilla puhtaan ansiotulon 16 000 euroa ylittävältä osalta. Kuitenkin siltä osin kuin verovelvollisen puhtas ansiotulo ylittää 40 000 euroa, vähennyksen määrä pienenee 1,30 prosentilla ylittävältä osalta. Vähennys tehdään ennen muita tuloverosta tehtäviä vähennyksiä.

130 §

Kunnallisveron laskentaperuste

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän on suoritettava verotettavasta ansiotulostaan tuloveroa kunnalle kuntalain (410/2015) 111 §:n mukaan vahvistetun tuloveroprosentin mukaan.

132 §

Alijäämähyvitysten vähentäminen verovelvollisen valtionverosta

Alijäämähyvitykset vähennetään verovelvollisen ansiotulosta valtiolle suoritettavasta tuloverosta sen jälkeen, kun verosta on vähennetty valtionverotuksen elatusvelvollisuusvähennys. Pelkästään ansiotuloista menevästä valtion tuloverosta vähennettävä määrä on kuitenkin enintään kolme neljäsosaa alijäämähyvitysten määrästä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 30 §:n 3 momentti, 96 §:n 3 momentti, 97 §, 100 §, 101 §, 104 §, 105 § 105 a §, 106 §, 108 §, 112 a §, 118 §, 124 §:n 3 ja 5 momentti, 125 §:n 2 momentti, 126 §, 130 §, 132 §:n 1 momentti sekä 143 §:n 4 momentti tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2023 ja niitä sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2023 toimitettavassa verotuksessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

10.

Vuoden 2023 tuloveroasteikkolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Vuodelta 2023 toimitettavassa verotuksessa määrätään tuloverolain (1535/1992) perusteella valtiolle ansiotulosta suoritettava tulovero progressiivisen tuloveroasteikon mukaan seuraavasti:

Verotettava ansiotulo, euroa	Vero alarajan kohdalla, euroa	Vero alarajan ylittävästä tulon osasta, %
0—18 100	0	12,63
18 100—27 200	2 286,03	18,50
27 200—44 800	3 969,53	29,30
44 800—78 500	9 249,53	33,75
78 500—	20 623,28	43,44

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

11.

Laki

verontilityslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verontilityslain (532/1998) 12 § sellaisena kuin se on laissa 1240/2018, verontilityslain (532/1998) 12 f §:n kohdat 4-8 sellaisina kuin ne ovat laissa 1573/2019 ja 13 §:n 3 momentti sellaisena kuin se on laissa 655/2015, seuraavasti:

12 §

Veronsaajaryhmien jako-osuudet

Valtion jako-osuus on 79,13 prosenttia ja kuntien jako-osuus 20,87 prosenttia yhteisöverosta.

12 f §

Veronsaajaryhmien jako-osuudet verovuosina 2020–2027

Poiketen siitä, mitä 12 §:ssä säädetään:

4) valtion jako-osuus verovuonna 2023 on 78,63 prosenttia ja kuntien jako-osuus 21,37 prosenttia yhteisöverosta;

5) valtion jako-osuus verovuonna 2024 on 79,64 prosenttia ja kuntien jako-osuus 20,35 prosenttia yhteisöverosta;

6) valtion jako-osuus verovuonna 2025 on 79,52 prosenttia ja kuntien jako-osuus 20,48 prosenttia yhteisöverosta;

7) valtion jako-osuus verovuonna 2026 on 79,43 prosenttia ja kuntien jako-osuus 20,57 prosenttia yhteisöverosta;

8) valtion jako-osuus verovuonna 2027 on 79,35 prosenttia ja kuntien jako-osuus 20,65 prosenttia yhteisöverosta;

13 §

Yksittäisten kuntien jako-osuudet

Kuntien metsävero-osuus määräytyy vuosittain siten, että vuoden 2007 metsävero-osuutta muutetaan bruttokantorahatulojen muutosta vastaavasti. Muutos lasketaan vuoden 2005 lopusta verovuotta kaksi vuotta edeltäneen vuoden loppuun. Tästä määrästä metsäerän laskentaperusteena käytetään 66,67 prosenttia (metsävero-osuus). Metsävero-osuuden määrä on vähintään 5 ja enintään 15 prosenttia kuntien yhteisöverosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain voimaan tullessa voimassa ollutta 13 §:n 3 momenttia sovelletaan viimeisen kerran käytettäessä verovuoden 2022 tietoja jako-osuuksien laskentaperusteena.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

12.

Laki

verohallinnosta annetun lain 30 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Verohallinnosta annetun lain (503/2010) 30 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1130/2017, seuraavasti:

30 §

Verotuskustannukset ja niiden jakautuminen

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista vuotuisista kustannuksista valtio perii kunnilta yhteensä 14,2 prosenttia, evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnilta yhteensä 3,2 prosenttia ja Kansaneläkelaitokselta 5,6 prosenttia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran kalenterivuoden 2023 vuotuisiin verotuskustannuksiin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

13.

Laki

arvonlisäverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan arvonlisäverolain (1501/1993) 3 §:n 4 momentti, 6 §:n 1 - 3 momentti, 8 §, 33 §:n 1 momentti, 35 §:n 1) kohta, 38 §:n 1 momentti, 79 §, 120 §:n 2 momentti, 121 e §:n 1 ja 2 kohta ja 130 §:n 1 ja 4 momentti, 130 a §, 209 b §:n 2 momentin 2 kohta

sellaisena kuin niistä ovat 3 §:n 4 momentti laissa 1301/2003, 8 §, 6 §:n 2 momentti, 33 §:n 1 momentti ja 120 §:n 2 momentti, 121 e §:n 1 ja 2 kohta laissa 1061/2007, 38 §:n 1 momentti laissa 1119/2018, 79 § laeissa 377/1994, 1486/1994, 1392/2010 ja 492/2012, 130 §:n 1 momentti laissa 377/1994 ja 4 momentti laissa 1392/2010 ja 130 a § laeissa 1457/2001, 529/2010, 209 b §:n 2 momentin 2 kohta laissa 399/2012 sekä

lisätään 130 §:ään uusi 3 momentti kumotun tilalle seuraavasti:

3 §

Vähäinen toiminta

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta:

- 1) ulkomaalaiseen, jolla ei ole Suomessa kiinteää toimipaikkaa;
- 2) sote-maakuntaan; eikä
- 3) kuntaan.

6 §

Valtio, sote-maakunta ja kunta ovat verovelvollisia 1 §:ssä tarkoitettua toiminnasta.

Valtio, sote-maakunta ja kunta ovat verovelvollisia 33 §:ssä tarkoitettua rakentamispalvelun ottamisesta omaan käyttöön silloinkin, kun kiinteistön luovutus ei tapahdu liiketoiminnan muodossa.

Kunta ja sote-maakunta ovat verovelvollisia 130 §:ssä tarkoitettuun palautukseen oikeuttavaan käyttöön käyttöomaisuudeksi hankitun tavaran myynnistä silloinkin, kun toiminta ei tapahdu liiketoiminnan muodossa.

8 §

Kuntayhtymään sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään kunnasta.

Kuntayhtymään sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään kunnasta.

Sote-maakuntayhtymään sekä Ahvenanmaan maakuntaan ja Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvaa kuntaan sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään sote-maakunnasta.

Mitä tässä laissa säädetään sote-maakunnasta, sovelletaan Helsingin kaupunkiin ja HUS-maakuntayhtymään niiden ollessa sosiaali- ja terveydenhuollosta tai pelastustoimesta järjestämisvastuussa.

33 §

Kiinteistön uudisrakentamiseen tai perusparantamiseen liittynyt rakentamispalvelu katsotaan otetuksi omaan käyttöön myös silloin, kun elinkeinonharjoittaja, valtio, sote-maakunta tai kunta muissa kuin 31 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa luovuttaa kiinteistön ennen kuin se on otettu käyttöön rakentamispalvelun suorittamisen jälkeen.

35 §

Terveyden- ja sairaanhoitopalvelulla tarkoitetaan ihmisen terveydentilan sekä toiminta- ja työkyvyn määrittämiseksi taikka terveyden sekä toiminta- ja työkyvyn palauttamiseksi tai ylläpitämiseksi tehtäviä toimenpiteitä, jos kysymyksessä on:

- 1) valtion, sote-maakunnan tai kunnan ylläpitämässä terveydenhuollon toimintayksikössä annettava hoito taikka yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa (152/90) tarkoitettu hoito;

38 §

Sosiaalihuollolla tarkoitetaan valtion, sote-maakunnan tai kunnan harjoittamaa sekä sosiaaliviranomaisen valvomaa muun sosiaalihuollon palvelujen tuottajan harjoittamaa toimintaa, jonka tarkoituksena on huolehtia lasten ja nuorten sekä iäkkäiden henkilöiden huollosta ja vammaisten henkilöiden huollosta ja muista palveluista ja tukitoimista, päihdehuollosta sekä muusta tällaisesta toiminnasta.

79 §

Veron perusteeseen luetaan suoraan tavaran tai palvelun hintaan liittyvät tuet ja avustukset.

Veron perusteeseen luetaan Yleisradio Oy:n valtion televisio- ja radiorahastosta saama määrä ja Ålands Radio och TV Ab:n saama korvaus Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kantamista televisiomaksutuloista.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu määrä ei sisällä veron osuutta.

120 §

Tarkistamisen edellytyksenä on, että elinkeinonharjoittaja on suorittanut kiinteistöinvestoinnin liiketoimintaa varten taikka että kiinteistöinvestoinnin suorittaja on kunta tai sote-maakunta.

121 e §

Kiinteistönluovutuksissa luovuttajan oikeus ja velvollisuus tarkistaa kiinteistöinvestointia koskevan hankintaan sisältyvän veron vähennystä siirtyvät luovutuksensaajalle, jos:

- 1) luovuttaja on elinkeinonharjoittaja, kunta tai sote-maakunta, jolle tarkistus-oikeus tai –velvollisuus on alun perin syntynyt tai jolle se on siirtynyt;
 - 2) luovutuksensaaja hankkii kiinteistön liiketoimintaa varten taikka luovutuksensaaja on kunta, sote-maakunta tai valtio; ja
-

130 §

Kunnalla ja sote-maakunnalla on oikeus saada palautuksena hankintaan sisältyvä 10 luvussa tarkoitettu vero, josta ei saa tehdä vähennystä tai josta ei saa 131 §:ssä tarkoitettua palautusta. Palautus saadaan myös 79 §:n 1 momentissa tarkoitettua tuesta tai avustuksesta suoritettavasta verosta.

Palautukseen oikeutetun on ilmoitettava Verohallinnolle kalenterivuodelta 1 momentin nojalla palautuksena saatavien verojen yhteismäärä viimeistään kalenterivuotta seuraavan toisen kuukauden loppuun mennessä siltä osin kuin tietoja ei ole aikaisemmin ilmoitettu. Ilmoitettavasta määrästä saadaan vähentää 6 §:n 3 momentin nojalla kalenterivuodelta suoritettava vero.

130 a §

Sote-maakunnalla on oikeus saada palautuksena laskennallinen vero seuraavista verottomina hankkimistaan palveluista ja tavaroista:

1) 34 §:ssä tarkoitettu terveyden- ja sairaanhoitopalvelu sekä mainitussa lainkohdassa tarkoitettu hoitoon liittyvä palvelu ja tavara samoin kuin 36 §:ssä 1–4 kohdassa tarkoitettut palvelut ja tavarat;

2) 37 §:ssä tarkoitettu sosiaalihuoltoon liittyvä palvelu tai tavara.

Kunnalla sekä Ahvenanmaan maakunnalla ja Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla on oikeus 1 momentissa tarkoitettuun palautukseen 38 a §:ssä tarkoitettujen varhaiskasvatukseen liittyvien palvelujen ja tavaroiden osalta.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettulla palautuksensaajalla on oikeus saada palautus myös 1 momentissa tarkoitettun toiminnan harjoittajalle toimintaa varten antamastaan tuesta tai avustuksesta.

Laskennallinen vero on 5 prosenttia palvelun tai tavaran ostohinnasta, maahan tuodun tavaran 9 luvussa tarkoitettua veron perusteesta taikka tuen tai avustuksen määrästä.

Palautusta ei saada:

1) Kunnalta tai sote-maakunnalta tehdyistä hankinnoista eikä niille annetusta tuesta tai avustuksesta;

2) työsuhteen perusteella maksettavista korvauksista.

Palautukseen oikeutetun on ilmoitettava Verohallinnolle kalenterivuodelta 1 ja 2 momentin nojalla palautuksena saatavien laskennallisten verojen yhteismäärä viimeistään kalenterivuotta

seuraavan toisen kuukauden loppuun mennessä siltä osin kuin tietoja ei ole aikaisemmin ilmoitettu.

149 a §

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos:

- 1) 1 momentissa tarkoitetun laskukaavan mukainen huojennus on negatiivinen;
- 2) tilikauden tilitettävä vero on negatiivinen;
- 3) verovelvollinen on ulkomaalainen, jolla ei ole Suomessa kiinteää toimipaikkaa; tai
- 4) verovelvollinen on sote-maakunta tai kunta.

209 b §

Lasku on annettava myös:

-
- 2) 130 a §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetun tavaran tai palvelun myynnistä kunnalle tai sote-maakunnalle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 130 § ja 130 a § tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023.

Lakia sovelletaan, jos veron suorittamisvelvollisuus on syntynyt lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen. Tämän lain 130 §:ää ja 130 a §:ää sovelletaan, jos myyty tavara on toimitettu tai palvelu on suoritettu palautukseen oikeutetulle taikka yhteisöhankinta on tehty, tavara on siirretty varastointimenettelystä tai maahantuodusta tavarasta on muutettavan lain 87 §:n nojalla syntynyt veron suorittamisvelvollisuus lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

Poiketen siitä, mitä muutettavan lain 21 ja 22 § säädetään kunta ei ole verovelvollinen sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulon jälkeen. Sote-maakunnan katsotaan hankkivan mainitut tavarat ja palvelut 130 §:ssä tarkoitettuun palautukseen oikeuttavaan käyttöön ja se on verovelvollinen näiden tavaroiden ja palvelujen myynnistä muutettavan lain 21 ja 22 §:n mukaisesti siirtäessään tavarat ja palvelut myöhemmin muuhun käyttöön.

Kuntayhtymän tai kunnan varojen siirtämistä sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulon jälkeen annetun lain 19 §:ssä tarkoitetulla tavalla ei pidetä myyntinä eikä luovutuksena, ja kuntayhtymän ja kunnan oikeudet ja velvollisuudet verotuksessa siirtyvät tältä osin sote-maakunnalle. Kuntayhtymän ja kunnan muutettavan lain 11 luvussa tarkoitettu tarkistus oikeus ja -velvollisuus siirtyvät sote-maakunnalle.

Mitä 4 momentissa säädetään, sovelletaan myös Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin varojen siirtämisestä HUS-maakuntayhtymälle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

14.

Laki

verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 16 §:n 5 ja 11 momentti, 18 §:n 5 ja 6 momentti, 20 §:n 1 momentti, 25 §:n 2 momentti ja 91 a §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 520/2010, sekä

lisätään lakiin väliaikaisesti uusi 91 b § seuraavasti:

16 §

Meno- ja vähennystietoja koskeva sivullisen yleinen tiedonantovelvollisuus

Luotto- ja rahoituslaitoksen, valtion, sote-maakunnan, kunnan, vakuutus- ja eläkelaitoksen, huoltokonttorin ja työnantajan on toimitettava Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset tiedot verovelvolliselle annetusta lainasta, sen käyttötarkoituksesta, pääomasta sekä lainasta maksetusta korosta.

Kunnan ja kuntayhtymän sekä sote-maakunnan, joka perii maksamistaan palkkioista tuloverolain 31 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuja luottamushenkilömaksuja, on toimitettava Verohallinnolle tarpeelliset tiedot perimistään luottamushenkilömaksuista. Luottamushenkilömaksun saajan on toimitettava Verohallinnolle tarpeelliset tiedot niistä luottamushenkilömaksuista, jotka verovelvollinen on itse suoraan maksanut luottamushenkilömaksun saajalle.

18 §

Viranomaisen yleinen tiedonantovelvollisuus

Valtion, sote-maakunnan ja kunnan viranomaisen on toimitettava Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset, hallussaan olevat tiedot kiinteistöistä, niillä olevista rakennuksista, maapohjan ja rakennusten ominaisuuksista, kaavoituksesta ja omistajista.

Valtion, sote-maakunnan ja kunnan viranomaisen sekä muun julkisyhteisön on toimitettava Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset, hallussaan olevat tiedot myöntämistään elinkeino-, työllistämisen- ja niihin verrattavista tuista ja avustuksista sekä niiden saajista ja maksetuista määristä. Tiedonantovelvollisuus koskee myös muuta yhteisöä, jonka myöntämien edellä tarkoitettujen tukien ja avustusten rahoitus tapahtuu kokonaan tai osaksi julkisista varoista.

20 §

Viranomaisen erityinen tiedonantovelvollisuus

Valtion, sote-maakunnan ja kunnan viranomaisen sekä muun julkisyhteisön on Verohallinnon pyynnöstä annettava tai esitettävä tarkastettaviksi sellaiset tiedot, jotka saattavat olla tarpeen verotusta tai muutoksenhakua varten ja jotka selviävät viranomaisen tai muun julkisyhteisön hallussa olevista asiakirjoista tai muutoin ovat tämän tiedossa, jos tiedot eivät koske sellaista asiaa, josta lain mukaan ei saa todistaa. Verotukseen vaikuttavia taloudellista asemaa koskevia tietoja ei kuitenkaan saa kieltäytyä antamasta.

25 §

Tietojen maksullisuus

Jos valtion, sote-maakunnan tai kunnan viranomainen luovuttaa laajoja ja massaluonteisia tietoja Verohallinnolle, Verohallinto maksaa asianomaiselle viranomaiselle tietojen luovuttamisesta mainitulle viranomaiselle keskimäärin aiheutuvat kustannukset lukuun ottamatta yleishallinto- ja pääomakustannuksia sekä koneiden ja laitteiden vuokraus- ja toimitilakustannuksia.

91 a §

Kunnan ja seurakunnan tuloveroprosentin ilmoittaminen

Kunnan ja seurakunnan tulee ilmoittaa Verohallinnolle viimeistään verovuotta edeltävän vuoden marraskuun 17 päivänä tuloveroprosentin suuruus. Kunta ilmoittaa tuloveroprosentin prosenttiyksikön kymmenyksen tarkkuudella.

91 b §

Kunnan tuloveroprosentin ilmoittamiseen liittyvät tilapäiset säännökset

Poiketen siitä, mitä 91 a §:ssä säädetään, vuodelle 2023 kunta ilmoittaa tuloveroprosentin prosenttiyksikön sadasosan tarkkuudella. Jos kunta ei ole ilmoittanut vuoden 2023 tuloveroprosenttia 91 a §:n 1 momentissa säädettyä aikana taikka Verohallinnon myöntämässä myöhemmässä määräajassa tai kunnan ilmoittama tuloveroprosentti poikkeaa Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulon annettun lain 53 §:ssä säädetystä, verotuksessa voidaan noudattaa vuoden 2022 tuloveroprosenttia vähennettynä 12,63 prosenttiyksiköllä.

Jos kunta ei ole ilmoittanut vuoden 2024 tuloveroprosenttia 91 a §:n 1 momentissa säädettyä aikana taikka Verohallinnon myöntämässä myöhemmässä määräajassa tai tuloveroprosentin tarkkuus poikkeaa 91 a §:n 1 momentissa säädetystä, verotuksessa voidaan noudattaa vuoden 2023 tuloveroprosenttia pyöristettynä lähimpään prosenttiyksikön kymmenykseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 91 a §:n 1 momentti tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023. Lain 91 b § on voimassa 31 päivään joulukuuta 2024.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

15.

Laki

kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain (304/2003) nimike, 1 ja 2 §, 3 §:n 2 momentti, 4 §:n 1 ja 3 momentti, 5 §, 6 §:n 1 ja 2 momentti, 16 a ja 23 §, 25 §:n 1 momentti, 31 §:n 3 momentti, 39 §:n 2 momentti, 43 §:n 2 momentti, 48 §:n 1 momentti, 50 §, sekä 53 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 2 ja 16 a § laissa 419/2015, 31 §:n 3 momentti ja 43 §:n 2 momentti laissa 450/2007 ja 50 § osaksi laeissa 419/2015 ja 191/2016 seuraavasti:

Laki kunnan ja sote-maakunnan viranhaltijasta

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan kunnan ja sote-maakunnan viranhaltijoihin, jollei muussa laissa toisin säädetä tai kunnan ja sote-maakunnan virkaehtosopimuslain (669/1970) nojalla toisin sovita.

Mitä tässä laissa säädetään kunnasta ja sote-maakunnasta, koskee myös kuntayhtymää ja sote-maakuntayhtymää.

2 §

Viranhaltija ja virkasuhde

Tässä laissa viranhaltijalla tarkoitetaan henkilöä, joka on virkasuhteessa kuntaan tai sote-maakuntaan. Virkasuhteella tarkoitetaan julkisoikeudellista palvelussuhdetta, jossa kunta tai sote-maakunta on työnantajana ja viranhaltija työn suorittajana. Henkilö otetaan virkasuhteeseen kuntalain (410/2015) 87 §:n 2 momentissa sekä sote-maakuntalain 90 § 2 momentissa (/) §:n tarkoitetuissa tapauksissa.

3 §

Virkasuhteen kestoaika

Viranhaltija voidaan ottaa määräajaksi vain viranhaltijan omasta pyynnöstä tai jos määräajaksi ottamisesta on erikseen säädetty taikka tehtävän luonne, sijaisuus, avoinna olevaan virkasuhteeseen kuuluvien tehtävien hoidon järjestäminen tai muu näihin rinnastettava kunnan tai sote-maakunnan toimintaan liittyvä määräaikaista virkasuhdetta edellyttävä seikka sitä vaatii.

4 §

Julkinen hakumenettely

Virkasuhteeseen ottaminen edellyttää julkista hakumenettelyä, jollei jäljempänä toisin säädetä. Hakuaika on vähintään 14 kalenteripäivää siitä, kun ilmoitus on julkaistu kuntalain 108 §:ssä tai sote-maakuntalain 101 §:ssä säädetyllä tavalla.

Virkasuhteeseen voidaan 1 momentista poiketen ottaa ilman hakumenettelyä, kun kysymyksessä on sijaiseksi tai avoimna olevaan virkasuhteeseen ottaminen määräajaksi, taloudellisista ja tuotannollista syistä irtisanotun viranhaltijan ottaminen toiseen virkasuhteeseen, 22 §:ssä tarkoitettu virkasuhteen tarjoaminen osa-aikaiselle viranhaltijalle, 24 §:ssä tarkoitettu tai muussa laissa säädetty viranhaltijan siirtäminen toiseen virkasuhteeseen, muun työnantajan palveluksessa olevan henkilön ottaminen virkasuhteeseen lain tai sopimuksen nojalla tapahtuvan toiminnan siirtämisen yhteydessä taikka muu näihin rinnastettava hallintosäännössä määrätty peruste.

5 §

Virkasuhteeseen ottaminen

Sellaiseen virkasuhteeseen, joka on ollut julkisesti haettavana, voidaan ottaa vain henkilö, joka on hakenut sitä kirjallisesti ennen hakuajan päättymistä ja silloin täyttää kelpoisuusvaatimukset. Hakemukseen on liitettävä selvitys hakijan kelpoisuudesta.

Kunnanjohtajan virkaan ja valtuuston päätöksen mukaisesti muuhunkin kunnan virkasuhteeseen voidaan suostumuksensa nojalla ottaa sellainenkin henkilö, joka ei ole hakenut sitä ja jonka kelpoisuudesta on esitetty selvitys.

6 §

Kelpoisuusvaatimukset

Virkasuhteeseen ottamisen yleisistä perusteista säädetään perustuslaissa. Lisäksi virkasuhteeseen otettavalla on oltava erikseen säädetty taikka kunnan tai sote-maakunnan päättämä erityinen kelpoisuus.

Henkilö voidaan ottaa määräaikaiseen virkasuhteeseen erityisistä kelpoisuusvaatimuksista riippumatta, jos siitä erikseen säädetään taikka kunta tai sote-maakunta erityisestä syystä yksittäistapauksessa toisin päättää.

16 a §

Viranhaltijan oikeus saada vapaata työstään kunnan ja sote-maakunnan luottamustoimen hoitamista varten

Viranhaltijalla on oikeus saada vapaata työstään kunnan ja sote-maakunnan luottamustoimen hoitamista varten siten kuin kuntalain 80 ja 81 §:ssä ja sote-maakuntalain 83 ja 84 §:ssä säädetään.

23 §

Virantoimitusvelvollisuuden muuttaminen

Toistaiseksi voimassa olevaan virkasuhteeseen ottamisesta päättävä kunnan tai sote-maakunnan viranomainen voi varattuaan viranhaltijalle tilaisuuden tulla kuulluksi päättää, että viranhaltijan virantoimitusvelvollisuutta muutetaan, jos toiminnan uudelleen järjestely tai muu perusteltu syy sitä edellyttää.

25 §

Viranhaltijan asema liikkeen luovutuksessa

Työnantajan liikkeen luovutuksella tarkoitetaan kunnan, kuntayhtymän, sote-maakunnan tai sote-maakuntayhtymän toiminnallisen osan luovuttamista toiselle työnantajalle, jos luovutettava osa pysyy luovutuksen jälkeen samana tai samankaltaisena.

31 §

Lomautusmenettely

Ennakkoselvitystä ei tarvitse esittää, jos työnantajan on työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja sote-maakunnassa annetun lain (449/2007) mukaan esitettävä vastaava selvitys tai neuvoteltava lomauttamisesta viranhaltijoiden tai heidän edustajansa kanssa.

39 §

Irtisanomisoikeus liikkeen luovutuksen yhteydessä

Kunnan tai sote-maakunnan luovuttaessa liikkeensä edellä 25 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla viranhaltija saa virkasuhteessa muutoin sovellettavaa irtisanomisaikaa noudattamatta tai sen kestoajasta riippumatta irtisanoa virkasuhteen päättymään luovutuspäivästä, jos hän on saanut tiedon luovutuksesta työnantajalta tai liikkeen uudelta haltijalta viimeistään kuukautta ennen luovutuspäivää. Jos hänelle on annettu tieto luovutuksesta myöhemmin, hän saa irtisanoa palvelussuhteensa päättymään luovutuspäivästä tai tämän jälkeen, viimeistään kuitenkin kuukauden kuluessa saatuaan tiedon luovutuksesta.

43 §

Virkasuhteen päättämismenettely

Jos työnantaja on työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja sote-maakunnassa annetun lain mukaan velvollinen neuvottelemaan taloudellisella tai tuotannollisella perusteella tapahtuvan irtisanomisen perusteesta työntekijöiden tai heidän edustajiensa kanssa, työnantajalla ei ole 1 momentissa tarkoitettua vastaavaa velvollisuutta.

48 §

Virantoimituksesta pidättämisessä noudatettava menettely

Virantoimituksesta pidättämisestä päättää kunnanhallitus tai sote-maakuntahallitus tai hallintosäännössä määrätty muu viranomainen. Kunnanjohtajan tai sote-maakuntajohtajan virantoimituksesta pidättämisestä päättää kuitenkin valtuusto. Ennen valtuuston kokousta voi kunnanjohtajan tai sote-maakuntajohtajan virantoimituksesta pidättämisestä väliaikaisesti päättää valtuuston puheenjohtaja. Muiden viranhaltijoiden virantoimituksesta pidättämisestä voi väliaikaisesti päättää kunnanjohtaja, sote-maakuntajohtaja tai muu hallintosäännössä määrätty johtava viranhaltija.

50 §

Muutoksenhaku

Työnantajan tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin kuntalaissa tai sote-maakuntalaissa oikaisuvaatimuksen tekemisestä ja kunnallisvalituksesta sekä sote-maakuntavalituksesta säädetään. Oikaisuvaatimusaika 37 §:ssä tarkoitettua irtisanomista koskevasta päätöksestä alkaa kuitenkin kulua vasta 40 §:n 1 momentissa säädetyn irtisanomisajan päättymisestä. Sama koskee valitusaikaa silloin, kun 37 §:ssä tarkoitettua irtisanomista koskevan päätöksen on tehnyt valtuusto tai kuntalain 58 §:n 1 momentissa tarkoitettu kuntayhtymän toimielin.

Viranhaltija ei saa valittamalla hakea muutosta viranomaisen päätökseen kunnan ja sote-maakunnan virkaehtosopimuslain 2 §:ssä tarkoitettussa asiassa taikka saattaa sitä oikaisuvaatimuksin tai hallintoriita-asiana ratkaistavaksi, jos hänellä tai viranhaltijayhdistyksellä on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, sovelletaan vain viranhaltijaan, joka on jäsenenä sellaisessa viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa, tai sen alayhdistyksessä.

53 §

Oikeudenkäyntikulujen korvaaminen

Sen estämättä, mitä oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään, on kunnallisvalituksen tai sote-maakuntavalituksen tehnyt asianomainen viranhaltija tai muu henkilö, jonka on katsottava tehneen valituksen viranhaltijan puolesta, vaadittaessa velvoitettava korvaamaan työnantajan kohtuulliset oikeudenkäyntikulut, mikäli valitus koskee tässä laissa tarkoitettua asiaa eikä valitusta hyväksytä. Vastaavasti viranomainen on velvoitettava korvaamaan kunnallisvalituksen tai sote-maakuntavalituksen tehneen asianosaisen kohtuulliset oikeudenkäyntikulut, mikäli päätös valituksen johdosta osittain tai kokonaan kumotaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

16.

Laki

kunnallisista työehtosopimuksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kunnallisista työehtosopimuksista annetun lain (670/1970) nimeke, 1, 1 a ja 2 §, sellaisina kuin niistä ovat 1 § osaksi laissa 1/1975, sekä 1a § laissa 205/1991 seuraavasti:

Laki kunnan ja sote-maakunnan työehtosopimuksista

1 §

Työehtosopimuksen kunnan, kuntayhtymän, sote-maakunnan, sote-maakuntayhtymän sekä kuntien ja sote-maakuntien työnantajaedunvalvonnan järjestämisestä annetun lain () 4 §:n 2 momentin mukaisen jäsenyhteisön puolesta tekee Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT, johon sovelletaan, mitä työehtosopimuslaissa (436/1946) säädetään työnantajasta tai rekisteröidystä työnantajain yhdistyksestä.

Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n järjestysmuodosta ja toiminnasta säädetään erikseen kuntien ja sote-maakuntien työnantajaedunvalvonnan järjestämisestä annetussa laissa.

Mitä tässä laissa säädetään Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:stä järjestysmuodosta ja toiminnasta, sovelletaan Ahvenanmaan maakunnassa elimeen, joka sen mukaan kuin siitä maakunnan lainsäädännössä säädetään, edustaa kuntia kunnallisia työehtosopimuksia tehtäessä Ahvenanmaan maakunnassa.

1 a §

Jos työehtosopimuksen soveltamisesta tai työntekijän palkasta taikka muusta palvelussuhteen ehdosta päättäminen on työehtosopimuksessa jätetty kunnan tai kuntayhtymän harkintaan, kunnanvaltuuston tai yhtymävaltuuston päätösvaltaa voidaan kuntalain (410/2015) 91 §:n estämättä hallintosäännöllä taikka muutoin kunnanvaltuuston tai yhtymävaltuuston päätöksellä siirtää muulle kunnalliselle viranomaiselle.

Jos työehtosopimuksen soveltamisesta tai työntekijän palkasta taikka muusta palvelussuhteen ehdosta päättäminen on työehtosopimuksessa jätetty sote-maakunnan tai sote-maakuntayhtymän harkintaan, sote-maakuntavaltuuston päätösvaltaa voidaan sote-maakuntalain () x §:n estämättä hallintosäännöllä taikka muutoin sote-maakuntavaltuuston päätöksellä siirtää muulle sote-maakunnan viranomaiselle.

2 §

Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT voi valtuuttaa kunnan, kuntayhtymän, sote-maakunnan, sote-maakuntayhtymän tai kuntien ja sote-maakuntien työnantajaedunvalvonnan järjestämisestä annetun lain 4 §:n 2 momentin mukaisen jäsenyhteisön omasta puolestaan tekemään työehtosopimuksen hallituksen tai jaoston määräämissä rajoissa.

3 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

17.

Laki

kunnallisen virkaehtosopimuslain muuttamisesta

kumotaan kunnallisen virkaehtosopimuslain (669/1970) 1 §:n 2 momentti ja 29 § sekä *muutetaan lain* nimike, 1 §, 2 §:n 3 momentin 2 kohta, 3 §:n 1-4 momentit, 5 ja 5 a §, 8 §:n 2 ja 3 momentti, 11 ja 13 §, 14 §:n 1 ja 2 momentit, 15 ja 19 § §, 20 §:n 2 ja 4 momentti, 21 §:n 1 momentti, 25 ja 28 §, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 3 momentin 2 kohta laissa 485/1996, 3 §:n 4 momentti laissa 436/1993, 5 a § ja 13 § osaksi laissa 765/1986, 5 a § laissa 204/1991, 14 §:n 1 momentti, 20 §:n 1 ja 4 momentti ja 21 §:n 1 momentti 765/1986 20 §:n 4 momentti ja 21 § laissa 492/1986 sekä 28 § laissa 19/1997 seuraavasti:

Laki kunnan ja sote-maakunnan virkaehtosopimuksista

1 §

Kuntien, kuntayhtymien, sote-maakuntien ja sote-maakuntayhtymien viranhaltijain palvelusuhteen ehtojen vahvistamiseksi virkaehtosopimuksin ja työrauhan turvaamiseksi neuvotellaan sen mukaan, kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Sopia ei saa:

2) eläkkeistä, perhe-eläkkeistä tai niihin verrattavista muista eduista, virkasuhdeasuntojen vuokrien määrästä taikka kunnan, kuntayhtymän, sote-maakunnan tai sote-maakuntayhtymän muun omaisuuden käyttämisestä lukuun ottamatta työnantajan ja viranhaltijoiden välisessä yhteistoimintatehtävässä toimivan henkilön työtiloja ja työvälineitä;

Asiasta, josta ei ole virkaehtosopimusta, ja 3 momentissa tarkoitetuista asioista on voimassa, mitä niistä on erikseen säädetty tai määrätty taikka virkaehtosopimuksen lisäksi Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n suostumuksella sopimuspalkkaisen viranhaltijan kanssa yksittäistapauksessa sovittu.

3 §

Neuvottelu- ja sopimusosapuolina ovat Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT ja sellainen rekisteröity yhdistys, jonka varsinaisiin tarkoituksiin kuuluu viranhaltijain etujen valvominen kuntien, kuntayhtymien, sote-maakuntien ja sote-maakuntayhtymien palvelussuhteissa (*viranhaltijayhdistys*) ja jonka kanssa Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT harkitsee tarkoituksenmukaiseksi virkaehtosopimuksen tekemisen.

Asiasta, josta saadaan sopia virkaehtosopimuksin, Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT voi valtuuttaa kunnan, kuntayhtymän, sote-maakunnan tai sote-maakuntayhtymän omasta puolestaan tekemään virkaehtosopimuksen Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n määrittämässä rajoissa.

Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n järjestysmuodosta ja toiminnasta säädetään erikseen lailla.

Neuvottelumenettelystä sekä työrauhan turvaamista tarkoittavasta tai muusta sellaisesta menettelystä voidaan tehdä erillinen sopimus (*pääsopimus*). Samoin voidaan tehdä erillinen sopimus henkilöstöasioiden hoitamisessa noudatettavasta kunnan, kuntayhtymän, sote-maakunnan ja sote-maakuntayhtymän viranhaltijain yhteistoimintaa koskevasta menettelystä (*yleissopimus*).

5 §

Virkaehtosopimukseen ovat sidotut:

- 1) Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT;
- 2) sote-maakunnat ja sote-maakuntayhtymät;
- 3) kunnat ja kuntayhtymät;
- 4) kunnalliset keskusjärjestöt;
- 5) ne viranhaltijayhdistykset, jotka ovat tehneet virkaehtosopimuksen tai jälkepäin aikaisempien sopimukseen osallisten suostumuksella kirjallisesti siihen yhtyneet;
- 6) ne rekisteröidyt yhdistykset, jotka yhdessä tai useammassa asteessa ovat tai sopimuksen voimassa ollessa ovat olleet 4 kohdassa mainittujen viranhaltijayhdistysten alayhdistyksiä; ja
- 7) ne viranhaltijat, jotka ovat tai sopimuksen voimassa ollessa ovat olleet sopimukseen sidotun yhdistyksen jäseniä.

Virkaehtosopimuksen estämättä Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT voi määrätä viranhaltijain palvelussuhteen ehdoista toisin kuin virkaehtosopimuksessa on sovittu, jos henkilöstön saaminen kuntien, kuntayhtymien, sote-maakuntien tai sote-maakuntayhtymien palvelukseen tai palveluksessa pysyttämisen taikka muut painavat syyt sitä vaativat. Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT ei kuitenkaan saa määrätä palvelussuhteen ehtoja huonommiksi kuin mitä virkaehtosopimuksissa on sovittu.

Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT on ennen 2 momentin mukaisen määräyksen antamista neuvoteltava siitä 3 §:n 4 momentissa tarkoitettua neuvottelumenettelyä koskevan pääsopimuksen osapuolina olevien yhdistysten kanssa sekä kuultava siitä asianomaisia kuntia, kuntayhtymiä, sote-maakuntia ja sote-maakuntayhtymiä. Jos asia koskee lukuisia kuntia, kuntayhtymiä, sote-maakuntia tai sote-maakuntayhtymiä, Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT voi kuulla siitä kuntien, kuntayhtymien, sote-maakuntien ja sote-maakuntayhtymien asemesta kuntien tai sote-maakuntien keskusjärjestöjä.

Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT voi, neuvoteltuaan 3 momentissa tarkoitettujen yhdistysten kanssa, määrätä niiden kuntaa, kuntayhtymää, sote-maakuntaa tai sote-maakuntayhtymää työnantajana edustavien viranhaltijoiden palvelussuhteen ehdoista, joiden osalta virkaehtosopimuksen sitovuuspiiriä on virkaehtosopimuksessa rajoitettu. Ne virat, joiden haltijain tehtäviin kuuluu edustaa kuntaa, kuntayhtymää, sote-maakuntaa tai sote-maakuntayhtymää työnantajana, voidaan erikseen säätää asetuksella.

Kunta, kuntayhtymä, sote-maakunta tai sote-maakuntayhtymä ei saa muutoin kuin 2 ja 4 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa taikka 2 §:n 4 momentissa tarkoitettua yksittäistapauksessa määrätä tai sopia eikä Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT suositella virkaehtosopimuksen soveltamisalalla sopimuksen ulkopuolella olevan, virkaehtosopimuksessa tarkoitettua työtä

suorittavan viranhaltijan palvelussuhteen ehtoja sellaisiksi, että ne ovat ristiriidassa virkaehtosopimuksen kanssa

Mitä 1 ja 5 momentissa säädettyä on noudatettava ainoastaan sikäli kuin Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT, kunta, kuntayhtymä, sote-maakunta, sote-maakuntayhtymä, viranhaltijayhdistys tai viranhaltija ei ole sidottu aikaisempaan toisin ehdoin tehtyyn virkaehtosopimukseen taikka mikäli virkaehtosopimuksessa itsessään ei ole sen sitovuuspiiriä rajoitettu.

5 a §

Jos virkaehtosopimuksen soveltamisesta tai viranhaltijan palkasta taikka muusta palvelussuhteen ehdosta päättäminen on virkaehtosopimuksessa jätetty kunnan tai kuntayhtymän harkintaan, voidaan kunnanvaltuuston tai yhtymävaltuuston päätösvaltaa kuntalain (410/2015) 91 § estämättä hallintosäännöllä taikka muutoin kunnanvaltuuston tai yhtymävaltuuston päätöksellä siirtää muulle kunnan viranomaiselle.

Jos virkaehtosopimuksen soveltamisesta tai viranhaltijan palkasta taikka muusta palvelussuhteen ehdosta päättäminen on virkaehtosopimuksessa jätetty sote-maakunnan tai sote-maakuntayhtymän harkintaan, voidaan sote-maakuntavaltuuston päätösvaltaa sote-maakuntalain §:n estämättä hallintosäännöllä taikka muutoin maakuntavaltuuston päätöksellä siirtää muulle sote-maakunnan viranomaiselle.

8 §

Työnsululla tarkoitetaan kunnan, kuntayhtymän, sote-maakunnan tai sote-maakuntayhtymän toimeenpanemaa ja *lakolla* viranhaltijayhdistyksen kuntaan, kuntayhtymään, sote-maakuntaan tai sote-maakuntayhtymään kohdistamaa työnsisausta, jonka tarkoituksena on vastapuolen painostaminen työriidassa keskeyttämällä työnsisauksen piiriin kuuluvien viranhaltijoiden kaikkien virkatehtävien suorittaminen.

Kunnan, kuntayhtymän, sote-maakunnan ja sote-maakuntayhtymän ryhtymisestä työnsulkuun päättää Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT.

11 §

Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n asiana on valvoa, että kunnat, kuntayhtymät, sote-maakunnat ja sote-maakuntayhtymät noudattavat tämän lain säännöksiä ja virkaehtosopimuksen määräyksiä. Valvontavelvollisuudesta on vastaavasti voimassa, mitä 10 §:ssä on säädetty viranhaltijayhdistyksen velvollisuudesta valvoa alaisiaan yhdistyksiä.

13 §

Jos Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT tai viranhaltijayhdistys katsoo, että työtaistelutoimenpide voi saattaa yhteiskunnan tärkeät toiminnot vakavaan häiriötilaan, eikä neuvotteluissa ole päästy yksimielisyyteen työtaistelutoimenpiteestä luopumisesta tai sen rajoittamisesta, on Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:lla tai viranhaltijayhdistyksellä oikeus viiden vuorokauden kuluessa työriitojen sovittelusta annetun lain 7 §:ssä mainitun ilmoituksen saatuaan kirjallisesti ilmoittaa valtakunnansovittelijain toimistoon saattavansa asia asianomaisen virkariitalautakunnan käsiteltäväksi. ([24.10.1986/765](#))

Milloin Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT tai viranhaltijayhdistys katsoo työtaistelutoimenpiteen muodostuvan 1 momentissa tarkoitettulla tavalla yhteiskunnalle vaaralliseksi työtaistelun aikana, se voi välittömästi saattaa asian asianomaisen virkariitalautakunnan käsiteltäväksi.

14 §

Kuntien virkariitalautakunta käsittelee kuntien ja kuntayhtymien asioita ja sote-maakuntien virkariitalautakunta sote-maakuntien ja sote-maakuntayhtymien asioita. Kummassakin lautakunnassa on kahdeksan jäsentä. Jäsenet, joiden tulee olla kuntien virkariitalautakunnassa kuntien ja kuntayhtymien viranhaltijoiden työoloihin perehtyneitä ja sote-maakuntien virkariitalautakunnassa sote-maakuntien ja sote-maakuntayhtymien viranhaltijoiden työoloihin perehtyneitä, nimeää valtakunnansovittelija kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Neljä jäsenistä nimitetään Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n ja neljä asianomaisen alan viranhaltijayhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen esityksestä. Kullekin jäsenelle nimetään samojen perusteiden mukaan kaksi henkilökohtaista varajäsentä.

Valtakunnansovittelija määrää jäsenet, vaikka Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT tai viranhaltijayhdistykset eivät valtakunnansovittelijan määräämän ajan kuluessa ole tehneet ehdotusta virkariitalautakunnan jäsenistä ja varajäsenistä.

15 §

Virkariitalautakunnat kokoontuvat valtakunnansovittelijan kutsusta valitsemaan keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Lautakuntien menot suoritetaan valtion varoista.

19 §

Mitä 13–18 §:ssä on säädetty, sovelletaan mikäli Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT ja asianomainen viranhaltijayhdistys eivät ole keskenään asiasta toisin sopineet.

20 §

Jos Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT, kunta, kuntayhtymä, sote-maakunta tai sote-maakuntayhtymä menettelee 8 tai 9 §:n vastaisesti taikka jättää noudattamatta, mitä 11 §:ssä on säädetty, on sen, jollei virkaehtosopimuksessa ole toisin määrätty, maksettava vahingonkorvauksen sijasta hyvityssakko.

Hyvityssakon määrä saa olla Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n, kunnan, kuntayhtymän, sote-maakunnan, sote-maakuntayhtymän ja yhdistyksen osalta enintään 17 300 euroa ja viranhaltijan osalta enintään 69 euroa. Valtioneuvoston tulee Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:ta ja keskeisiä viranhaltijayhdistyksiä kuultuaan tarkistaa nämä euromäärät rahan arvonn muutosta vastaavasti kolmivuotiskausittain.

21 §

Hyvityssakkoon tuomittaessa on otettava huomioon vahingon ja syyllisyyden määrä, toisen osapuolen rikkomukseen mahdollisesti antama aihe ja yhdistyksen, kunnan, kuntayhtymän, sote-maakunnan tai sote-maakuntayhtymän koko. Erityisestä syystä voidaan hyvityssakko jättää tuomitsematta.

25 §

Työtaistelun piiriin kuuluvalla viranhaltijalla ei suoriteta palkkausta eikä muita taloudellisia etuja siltä ajalta, minkä työnteko on estynyt kuntaan, kuntayhtymään, sote-maakuntaan tai sote-maakuntayhtymään kohdistetun työtaistelutoimenpiteen vuoksi. Niitä ei myöskään suoriteta kunnan, kuntayhtymän, sote-maakunnan tai sote-maakuntayhtymän toimeenpaneman työn-sulun piiriin kuuluvalla viranhaltijalle. Viranhaltijalla on kuitenkin oikeus virka-asunnon käyt-tämiseen työtaistelun aikana.

28 §

Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n on kuukauden kuluessa virkaehtosopimuksen alle-kirjoittamisesta toimitettava jäljennös tai tekninen tallenne sopimuksesta työsuojelusta ja sen valvonnasta vastaavalle ministeriölle.

30 §

Ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneeseen virkaehtosopimuksen määräyksen rikkomiseen ja työtaistelutoimenpiteeseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita voi-massa olleita säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

18.

Laki

kuntien ja sote-maakuntien työnantajaedunvalvonnan järjestämisestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään kuntien, kuntayhtymien, sote-maakuntalaissa (/) tarkoitettujen sote-maakuntien, sote-maakuntayhtymien sekä 4 §:n 2 momentissa tarkoitettujen jäsenyhteisöjen työnantajaedunvalvonnan järjestämisestä.

2 §

Kuntien ja sote-maakuntien työnantajaedunvalvonta

Tässä laissa tarkoitettujen työnantajien työnantajaedunvalvojana toimii julkisoikeudellinen yhteisö Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT.

3 §

Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n tehtävät

Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n tehtävänä on työnantajaedunvalvonnan toteuttamiseksi:

1) neuvotella ja sopia jäsenyhteisöjensä puolesta henkilöstön palvelussuhteen ehdoista noudattaen, mitä kunnan ja sote-maakunnan työehtosopimuksista annetussa laissa (669/1970), kunnan ja sote-maakunnan virkaehtosopimuslaissa (669/1970) ja työehtosopimuslaissa (436/1946) säädetään sekä hoitaa muut näissä laeissa säädetty tehtävät;

2) neuvotella ja sopia keskusjärjestötasoisista sopimuksista ja suosituksista;

3) edustaa jäsenyhteisöjään työlainsäädännön valmistelussa;

4) edustaa jäsenyhteisöjään eläkkeitä ja muuta sosiaaliturvaa koskevan lainsäädännön valmistelussa;

5) hoitaa ja kehittää työnantajatoiminnassa tarvittavaa työmarkkinatutkimusta ja siihen liittyvää tiedonhallintaa;

6) hoitaa ja kehittää henkilöstöjohtamiseen, tuloksellisuuteen ja työelämän laatuun kuuluvia tehtäviä;

7) edustaa jäsenyhteisöjään toimialaansa kuuluvissa kansainvälisissä yhteisöissä;

8) antaa suosituksia yleisistä palvelussuhdetta ja työelämän kehittämistä koskevista asioista;

9) hoitaa ja edistää työnantajaviestintää;

10) hoitaa sille muut kuin 1—9 kohdassa tarkoitetut lain mukaan kuuluvat ja työnantajaedunvalvontaan kuuluvat tehtävät.

4 §

Jäsenyhteisöt

Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n jäsenyhteisöjä ovat kunnat ja sote-maakunnat sekä kuntayhtymät ja sote-maakuntayhtymät.

Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n jäsenyhteisönä voi olla myös sellainen:

1) osakeyhtiö, jonka kaikki osakkeet ovat 1 momentissa mainittujen jäsenyhteisöjen tai tällaisen jäsenyhteisöksi liittyneen osakeyhtiön omistuksessa;

2) osuuskunta, jonka jäsenenä on vain 1 momentissa mainittuja jäsenyhteisöjä;

3) osakeyhtiö, säätiö tai osuuskunta, jossa yhdellä tai useammalla 1 momentissa mainitulla jäsenyhteisöllä on kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta ja jonka avulla tuotetaan kuntien tai maakuntien lakiin perustuvien tehtävien hoidon edellyttämiä palveluja sekä näitä välittömästi palvelevia toimintoja;

4) osakeyhtiö, säätiö tai osuuskunta, jossa yhdellä tai useammalla 1 momentissa mainitulla jäsenyhteisöllä on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta ja jonka työntekijöiden enemmistö on välittömästi ennen osakeyhtiön tai säätiön perustamista ollut 1 momentissa tarkoitettun jäsenyhteisön palveluksessa.

Hallitus päättää hakemuksen perusteella 2 momentissa tarkoitetun jäsenyhteisön jäsenyyden hyväksymisestä. Jäsenyhteisöksi liittyneen osakeyhtiön, säätiön tai osuuskunnan on ilmoitettava Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:lle olosuhteissaan tapahtuneista sellaisista muutoksista, joiden vuoksi se ei enää täytä 2 momentissa säädettyjä edellytyksiä. Tällöin hallitus toteaa jäsenyyden päättyneen kyseistä jäsenyhteisöä kuultuaan.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu jäsenyhteisö voi erota Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n jäsenyydestä 6 kuukauden irtisanomisaikaa noudattaen. Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT voi perustellusta syystä erottaa 2 momentissa tarkoitettujen jäsenyhteisön noudattaen saottua irtisanomisaikaa.

5 §

Toimielimet

Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:ssä on hallitus sekä kuntajaosto, sote-maakuntajaosto ja yritysjaosto.

6 §

Hallitus

Hallituksessa on 15 jäsentä ja jokaisella henkilökohtainen varajäsen. Hallituksen jäseninä ovat jaostojen puheenjohtajat, henkilökohtaisena varajäsenenään jaoston varapuheenjohtaja.

Jaostot valitsevat keskuudestaan muut hallituksen jäsenet nelivuotiskaudeksi siten, että kullakin jaostolla on oikeus nimittää hallitukseen jäsenet, joiden lukumäärä määräytyy jaoston edustamien työntekijöiden viimeisimmässä vahvistetussa tilinpäätöksessä olevan yhteenlasketun palkkasumman mukaisessa suhteessa Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n edustamien työntekijöiden koko palkkasummaan. Mikäli palkkasummien suhteessa tapahtuu merkittäviä muutoksia hallituksen toimikauden aikana, hallituksen kokoonpanoa tulee muuttaa kesken toimikauden.

Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja kaksi varapuheenjohtajaa.

7 §

Jaostot

Kussakin jaostossa on yhdeksän jäsentä ja jokaisella henkilökohtainen varajäsen. Jaostot valitsevat keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Valtiovarainministeriö määrää kuntajaoston jäsenet ja varajäsenet kuntien keskusjärjestön ehdottamista henkilöistä. Valtiovarainministeriö määrää sote-maakuntajaoston jäsenistä ja varajäsenistä kahdeksan sote-maakuntien ehdottamista henkilöistä. Yksi sote-maakuntajaoston jäsen ja varajäsen edustaa valtiovarainministeriötä.

Kuntajaoston jäsenet ja varajäsenet määrätään kuntavaaleja seuraavan vuoden alusta alkavaksi nelivuotiskaudeksi. Kuntajaostoon voidaan valita henkilö, jolla on kuntalain (410/2015) 71 §:n mukainen vaalikelpoisuus kunnan luottamustoimiin ja joka on antanut suostumuksen toimen vastaanottamiseen.

Sote-maakuntajaoston jäsenet ja varajäsenet määrätään sote-maakuntavaaleja seuraavan vuoden alusta alkavaksi nelivuotiskaudeksi. Sote-maakuntajaostoon voidaan valita henkilö, jolla on sote-maakuntalain 74 §:n mukainen vaalikelpoisuus sote-maakunnan luottamustoimiin ja joka on antanut suostumuksen toimen vastaanottamiseen.

Kuntajaoston ja sote-maakuntajaoston jäsenten ja varajäsenten, lukuun ottamatta valtiovarainministeriön edustajaa, tulee olla niiden jäsenyhteisöjen keskeisessä luottamushenkilö- tai palvelussuhteessa olevia työntekijää edustavia henkilöitä, joita asianomainen jaosto edustaa. Jäseniä määrättäessä on otettava huomioon jäsenistön vallitsevat poliittiset voimasuhteet sekä alueelliset ja muut tasapuolisuusnäkökohdat. Jäseneksi tai varajäseneksi jaostoon ei voida määrätä

työ- ja virkaehtosopimuksen allekirjoittajajärjestöön tai sen jäsenjärjestöön luottamushenkilö- tai palvelussuhteessa olevaa henkilöä.

Kuntien keskusjärjestön nimeämällä edustajalla on oikeus olla läsnä ja käyttää puhevaltaa kuntajaoston kokouksissa.

Yritysjaoston jäsenet valitaan yritysjaoston työjärjestyksessä määrättyllä tavalla yritysten edustajakokouksessa. Edustajakokouksesta määrätään tarkemmin yritysjaoston työjärjestyksessä.

8 §

Toimielinten päätösvalta

Edellä 3 §:ssä tarkoitetuissa asioissa päätösvaltaa käyttää hallitus, jollei 4 momentissa toisin säädetä.

Hallitus valitsee Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n johtajan.

Hallituksen päätökset tehdään enemmistöpäätöksinä.

Edellä 3 §:n 2 kohdassa tarkoitettujen keskusjärjestötasoisia sopimuksia ja suosituksia koskevien asioiden osalta hallituksen päätöksen tekeminen edellyttää, että päätöksen kannalla on:

1) hallituksen enemmistö ja kutakin sellaista jaostoa, jonka edustamaa sektoria päätös koskee, edustavista hallituksen jäsenistä vähintään puolet; tai

2) hallituksen jäsenistä vähintään kaksi kolmasosaa ja lisäksi vähintään yksi kolmasosa sitä jaostoa edustavista hallituksen jäsenistä, jonka edustamaa sektoria päätös koskee.

Kukin jaosto päättää 3 §:n 1 kohdassa mainittujen lakien mukaisista tehtävistä jaoston edustamien jäsenyhteisöjen osalta.

Hallitus ja jaosto voivat siirtää päätösvaltaa asettamalleen toimielimelle tai Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n palveluksessa olevalle henkilölle, 3 §:n 1 kohdassa tarkoitetuissa asioissa kuitenkin vain silloin, kun asia koskee yksittäistä jäsenyhteisöä ja sillä ei ole katsottava olevan laajempaa periaatteellista merkitystä. Jos päätösvaltan siirtäminen koskee tämän pykälän 3 momentissa tarkoitettuja asioita, päätösvaltan siirtämisestä päätetään mainitun momentin mukaisessa järjestyksessä.

9 §

Työjärjestys, valmistelu ja täytäntöönpano

Hallitus päättää työjärjestyksestään sekä jaostojen työjärjestyksestä niiden esitysten perusteella.

Hallituksen ja jaostojen asioiden valmistelusta neuvotteluineen sekä esittelystä ja täytäntöönpanosta huolehtivat Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n palveluksessa olevat henkilöt.

10 §

Hallinto ja talous

Hallitus hyväksyy Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n talousarvion ja tilinpäätöksen sekä valitsee tilintarkastajat. Talousarvion hyväksymispäätöksestä on viipymättä ilmoitettava jäsenyhteisöille. Vastuuvapauden myöntämisestä päättää valtiovarainministeriö.

Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n hallinnon ja talouden sekä toimiston järjestämisestä määrätään hallituksen hyväksymässä johtosäännössä.

11 §

Jäsenyhteisöjen maksusuudet

Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n menot peritään jäsenyhteisöiltä. Maksuosuus määräytyy kunkin jäsenyhteisön viimeisimmässä vahvistetussa tilinpäätöksessä olevan palkkasumman mukaisessa suhteessa Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n jäsenyhteisöjen koko palkkasummaan.

Maksuosuuksista voidaan periä ennakkoa. Uusi jäsenyhteisö suorittaa ensimmäisenä jäsenyvuotenaan maksun vain niiltä kuukausilta, joina se on ollut jäsenyhteisö.

Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n yksittäiselle jäsenyhteisölle antamasta palvelusta voidaan periä palvelun saaneelta kohtuullinen korvaus hallituksen vahvistamien perusteiden mukaisesti.

Hallitus päättää jäsenmaksun maksuajankohdat. Jos maksu viivästyy, sille on maksettava korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentin mukainen viivästyskorko.

12 §

Muutoksenhaku

Jäsenyhteisö voi hakea hallitukselta oikaisua jäsenyhteisölle määrättyyn 11 §:n 1 momentin mukaiseen maksuosuuteen 30 päivän kuluessa maksuosuutta koskevan kirjeen tiedoksisaamisesta. Maksuosuuden oikaisua koskevaan päätökseen saa hakea valittamalla muutosta Helsingin hallinto-oikeudelta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaamisesta. Valituksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta myös hallitus.

Muilta osin muutoksen hakemisessa noudatetaan kuntalakia ja maakuntalakia.

Muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n hallituksen, sen jaoston tai toimielimen taikka siihen palvelussuhteessa olevan henkilön päätökseen tässä laissa tarkoitettussa asiassa ei saa hakea muutosta. Sama koskee kunnan, kuntayhtymän tai sote-maakunnan viranomaisen päätöstä, joka on tehty kunnan ja sote-maakunnan virkaehtosopimuslain 3 §:n 2 momentin nojalla.

13 §

Esteellisyys ja virkavastuu

Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n hallituksen ja jaostojen jäsenten ja varajäsenten sekä sen palveluksessa olevan henkilön esteellisyyteen sovelletaan hallintolakia (434/2003).

Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:hen palvelussuhteessa olevaan henkilöön ja luottamustehtävää hoitavaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellisia virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan tässä laissa säädettyjä tehtäviä.

14 §

Julkisuus ja tietojensaantioikeus

Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n toimintaan sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään viranomaisista.

Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:llä on viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada kunnilta, kuntayhtymiltä, sote-maakunnilta, sote-maakuntayhtymiltä ja 4 §:n 2 momentissa tarkoitetuilta jäsenyhteisöiltä 3 §:ssä säädettyjen tehtäviensä suorittamiseksi tarpeelliset tiedot.

Kunta- ja sote- maakuntatyönantajat KT:llä on oikeus saada 3 §:ssä säädettyjen tehtäviensä suorittamiseksi valtion viranomaisilta ne tiedot, jotka kunnat, kuntayhtymät, sote-maakunnat, sote-maakuntayhtymät sekä 4 §:n 2 momentissa tarkoitettut jäsenyhteisöt ovat niille toimittaneet.

Valtiovarainministeriöllä on viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 18 kohdassa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:ltä, sote-maakunnilta ja sote-maakuntayhtymiltä tämän lain 6 §:n 6 momentissa tarkoitettujen edustajan tehtävien suorittamiseksi tarvittavat tiedot.

15 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan Kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta annettu laki (254/1993).

16 §

Siirtymäsäännökset

Edellä 7 §:n 7 momentissa tarkoitettu edustajakokous kutsutaan koolle ensimmäisen kerran viimeistään kuuta 202. Edustajakokous valitsee 7 §:ssä tarkoitettujen yritysjaoston jäsenet sekä hyväksyy yritysjaoston työjärjestyksen. Kokouksen kutsuu koolle Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n toimisto viimeistään 4 viikkoa ennen kokousta. Kullakin jäsenyhteisöllä on kokouksessa yksi ääni ja sen lisäksi yksi ääni jokaista palkkasumman alkavaa kahta miljoonaa euroa kohti. Jäsenyhteisö ei kuitenkaan saa äänestää enemmällä kuin puolella kokouksessa edustettuna olevasta äänimäärästä.

Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n päätösvaltaa käyttää Kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta annetun lain (254/1993) 2 §:ssä tarkoitettu valtuuskunta, kunnes Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:n uudet jaostot on määrätty ja uusi hallitus on valittu.

Ne Suomen Kuntaliitto ry:n palveluksessa olevat henkilöt, jotka toimivat kunnallisen työmarkkinalaitoksen tehtävissä siirtyvät tämän lain voimaan tullessa Kunta- ja sote- maakuntatyönantajat KT:n palvelukseen. Siirtymisen katsotaan tapahtuneen työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 10 §:ssä tarkoitettussa liikkeenluovutuksessa.

Mitä muualla säädetään Kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta tai kunnallisesta sopimusvaltuuskunnasta, koskee tämän lain voimaan tultua Kunta- ja sote- maakuntatyönantajat KT:tä.

Kunnallisessa työmarkkinalaitoksessa vireillä olevat asiat, voimassa olevat sitoumukset ja sopimukset sekä niistä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät tämän lain voimaan tullessa Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT:lle, jollei niiden sisällöstä muuta johdu. Työ- ja virkaehtosopimuksissa ja muissa vastaavissa työmarkkinasopimuksissa Kunta- ja sote- maakuntatyönantajat KT tulee tämän lain voimaan tullessa osapuoleksi Kunnallisen työmarkkinalaitoksen tilalle.

Sen estämättä, mitä 11 §:ssä säädetään, Kunta- ja sote-kuntamaakuntatyönantajat KT:n jäsenyhteisöjen maksuosuudet peritään 31 päivään joulukuuta 2020 kumotun kunnallisesta työ-

markkinalaitoksesta annetun lain 6 §:n mukaisesti. Vuoden 2021 maksuosuuksien ennakot määrätään jäsenyhteisöjen tammikuun 2021 palkkasummien perusteella. Vuoden 2023 maksuosuuksien ennakot määrätään jäsenyhteisöjen tammikuun 2023 palkkasummien perusteella.

19.

Laki

työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa annetun lain (449/2007) nimike, 1 ja 2 §, 3§:n 1 ja 4 momentti, 4 §, 4 a§:n 1 - 3 momentti, 6§:n 2 ja 3 momentti, 10 §:n 4 momentti, 14 §, 15 §:n 1 momentti, 18, 19 ja 24 § sellaisina kuin niistä ovat 4 § osaksi laissa 1138/2013 ja 4 a §:n 1-3 momentti laissa 1472/2106 seuraavasti:

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja sote-maakunnassa

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on edistää työnantajan ja henkilöstön välistä yhteistoimintaa kunnassa ja sote-maakunnassa. Yhteistoiminnan tavoitteena on antaa henkilöstölle mahdollisuus yhteisymmärryksessä työnantajan kanssa osallistua kunnan ja sote-maakunnan toiminnan kehittämiseen ja antaa henkilöstölle mahdollisuus vaikuttaa omaa työtään ja työyhteisöään koskevien päätösten valmisteluun sekä samalla edistää kunnan ja sote-maakunnan palvelutuotannon tuloksellisuutta ja henkilöstön työelämän laatua.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan työnantajan ja henkilöstön väliseen yhteistoimintaan kunnassa, kuntayhtymässä, sotemaakunnassa ja sote-maakuntayhtymässä. Mitä tässä laissa jäljempänä säädetään kunnasta, sovelletaan myös kuntayhtymään ja mitä säädetään sote-maakunnasta, sovelletaan myös sote-maakuntayhtymään.

Tässä laissa työntekijällä tarkoitetaan kuntaan tai sote-maakuntaan virka- tai työsuhteessa olevaa.

3 §

Yhteistoiminnan osapuolet

Tässä laissa tarkoitetun yhteistoiminnan osapuolia ovat kunta tai sote-maakunta työnantajana ja sen palveluksessa oleva henkilöstö. Yhteistoiminnassa ovat osallisina työntekijä, jota yhteistoimintamenettelyssä käsiteltävä asia koskee, ja hänen esimiehensä taikka henkilöstöryhmän tai sen osan edustaja tai asianomaisten henkilöstöryhmien edustajat sekä työnantajan edustaja. Liikkeen luovutuksen yhteydessä yhteistoiminnan osapuolena voi olla myös luovutuksensaaja.

Yhteistoimintaedustajan irtisanomissuojasta on hänen toimikautensa ajan voimassa, mitä kunnan ja sote-maakunnan viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 38 §:n 2 momentissa ja työsopimuslain (55/2001) 7 luvun 10 §:ssä säädetään luottamusmiehen irtisanomissuojasta.

4 §

Yhteistoiminnassa käsiteltävät asiat

Työnantajan ja henkilöstön välisessä yhteistoiminnassa käsitellään ainakin sellaiset asiat, jotka koskevat:

1) henkilöstön asemaan merkittävästi vaikuttavia muutoksia työn organisoinnissa, kunnan tai sote-maakunnan palvelurakenteessa, kuntajaossa tai kuntien tai sote-maakuntien tai näiden välisessä yhteistyössä;

2) palvelujen uudelleen järjestämisen periaatteita, jos asialla voi olla olennaisia henkilöstövaikutuksia, kuten ulkopuolisen työvoiman käytöstä tai liikkeen luovutuksesta johtuvia tai muita olennaisia henkilöstövaikutuksia;

3) henkilöstöön, henkilöstön kehittämiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun sekä työyhteisön sisäiseen tietojenvaihtoon liittyviä periaatteita ja suunnitelmia; sekä

4) taloudellisista tai tuotannollisista syistä toimeenpantavaa osa-aikaistamista, lomauttamista tai irtisanomista.

Jos kunnan tai sote-maakunnan talousarvioehdotuksessa edellytetään sellaisia toimenpiteitä, joiden toteuttaminen todennäköisesti aiheuttaisi useita irtisanomisia, osa-aikaistamisia, lomautuksia taikka merkittäviä heikennyksiä palvelussuhteiden ehdoissa, toimenpiteitä on käsiteltävä yhteistoimintamenettelyssä ennen kuin kunnanhallitus tai sote-maakuntahallitus tekee kunnan- tai sote-maakuntavaltuustolle lopullisen talousarvioehdotuksen.

4 a §

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma

Kunnassa ja sote-maakunnassa on laadittava yhteistoimintamenettelyssä vuosittain henkilöstö- ja koulutussuunnitelma.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelmasta tulee käydä ilmi kunnan tai sote-maakunnan koko huomioon ottaen ainakin:

1) toteutuneiden määräaikaisten työ- ja virkasuhteiden määrä sekä arvio näiden kehitymisestä;

2) periaatteet erilaisten työsuhdemuotojen käytöstä;

3) yleiset periaatteet, joilla pyritään ylläpitämään työkyvyttömyysuhan alaisten ja ikääntyneiden työntekijöiden työkykyä sekä työttömyysuhan alaisten työntekijöiden työmarkkinakelpoisuutta;

4) arvio koko henkilöstön ammatillisesta osaamisesta sekä ammatillisen osaamisen vaatimuksissa tapahtuvista muutoksista ja näiden syistä sekä tähän arvioon perustuva vuosittainen suunnitelma henkilöstöryhmittäin tai muutoin tarkoituksenmukaisella tavalla ryhmiteltyinä; sekä

5) 1–4 kohdassa tarkoitettujen suunnitelmien toteuttaminen ja seurantamenettelyt.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaan tulee lisäksi sisällyttää periaatteet, joiden mukaan työnantaja hankkii henkilöstölleen työsopimuslain 7 luvun 13 §:n ja kunnan ja sote-maakunnan vi-
ranhaltijasta annetun lain 37 b §:n mukaista työllistymistä edistävää valmennusta ja koulutusta.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelmassa tulee kiinnittää huomiota:

1) osatyökykyisten työllistämisen periaatteisiin; sekä

2) joustaviin työaikajärjestelyihin.

6 §

Tietojen antaminen

Kunnan tai sote-maakunnan tulee kerran vuodessa antaa henkilöstölle tiedot kunnan tai sote-
maakunnan työllisyystilanteesta, toiminnan ja talouden tilasta sekä niiden todennäköisestä ke-
hityksestä. Kunnan tai sote-maakunnan on annettava neljännesvuosittain henkilöstön edustajille
heidän pyynnöstään kunnan tai sote-maakunnan työvoimatilannetta kuvaava selvitys kunnan tai
sote-maakunnan määräaikaisissa ja osa-aikaisissa työsuhteissa olevien työntekijöiden määrästä.

Kunnan tai sote-maakunnan on vuosittain esitettävä henkilöstöryhmien edustajille heidän
pyynnöstään selvitys kunnassa tai sote-maakunnassa sovellettavista periaatteista tilaajan selvi-
tysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006)
2 pykälän 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun alihankintasopimukseen perustuvan työvoiman
käyttämisestä. Selvityksestä tulee käydä ilmi työkohteet, työtehtävät sekä ajanjaksot, joina mai-
nittua työvoimaa käytetään.

10 §

Vuokratyövoiman käyttö

Henkilöstön edustaja ei kuitenkaan voi vaatia 3 momentissa tarkoitettua yhteistoimintamenet-
telyä, jos tarkoituksena on teettää vuokrattavilla työntekijöillä työtä, jota kunnan tai sote-maa-
kunnan henkilöstö ei vakiintuneen käytännön mukaan suorita, tai jos kysymyksessä on sellainen
lyhytaikainen ja kiireellinen työ taikka asennus-, korjaus- tai huoltotyö, jonka teettäminen ei ole
mahdollista kunnan tai sote-maakunnan omalla henkilöstöllä.

14 §

Yhteistoimintaelin

Kunnassa ja sote-maakunnassa on yhteistoimintaelin, joka koostuu työnantajan ja henkilöstön
edustajista. Työnantaja ja henkilöstöä edustavat 19 §:ssä tarkoitettut yhdistykset tai niiden rekis-
teröidyt paikalliset alayhdistykset nimeävät edustajansa yhteistoimintaelimeen, jonka toimi-
kausi on neljä vuotta. Yhteistoimintaelimen toimintaan osallistuu myös 3 §:n 3 momentissa tar-
koitettu yhteistoimintaedustaja.

Kunnat, sote-maakunnat ja 1 momentissa tarkoitettut yhdistykset voivat tarvittaessa sopia use-
amman kunnan tai useamman sote-maakunnan yhteisestä yhteistoimintaelimestä.

15 §

Yhteistoimintamenettelystä poikkeaminen

Jos kunnan tai sote-maakunnan viraston, laitoksen tai muun toimintayksikön toiminnan vaarantuminen tai muut erittäin painavat syyt, joita ei ole voinut ennakolta tietää, ovat yhteistoimintamenettelyn esteenä, voidaan 4 §:n 1 momentin 1 ja 4 kohdassa sekä 7 §:ssä tarkoitetussa asiassa tehdä päätös ilman edeltävää yhteistoimintamenettelyä.

18 §

Yhteistoimintaneuvottelujen suhde työ- ja virkaehtosopimusten neuvottelumääriin

Jos tässä laissa tarkoitetuissa yhteistoimintaneuvotteluissa käsiteltävä asia tulisi käsitellä myös työnantajaa työehtosopimuslain (436/1946) nojalla sitovan työehtosopimuksen tai kunnan ja sote-maakunnan virkaehtosopimuslain (669/1970) nojalla sitovan virkaehtosopimuksen mukaisesti, yhteistoimintaneuvottelua ei aloiteta tai ne on keskeytettävä, jos työnantaja tai sopimukseen sidottuja työntekijöitä tai viranhaltijoita edustava luottamusmies vaatii asian käsittelyä työ- tai virkaehtosopimuksen mukaisessa neuvottelujärjestyksessä.

19 §

Sopimisoikeus

Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT ja asianomaisten työntekijöiden ja viranhaltijoiden valtakunnalliset yhdistykset voivat sopimuksin poiketa siitä, mitä 4–10 ja 12–16 §:ssä säädetään. Sopimuksin ei voida kuitenkaan poiketa siitä, mitä 6 §:ssä säädetään salassa pidettävien tietojen antamisesta, eikä siitä, mitä 7 ja 8 §:ssä säädetään, siltä osin kuin säännökset koskevat vähintään kymmenen työntekijän irtisanomista.

Edellä 1 momentissa tarkoitetulla sopimuksella on samat oikeusvaikutukset kuin työehtosopimuksella työehtosopimuslain ja virkaehtosopimuksella kunnan ja sote-maakunnan virkaehtosopimuksista annetun lain mukaan. Työ- ja virkaehtosopimuksen määräyksiä saa siihen sidottu työnantaja soveltaa niihinkin työntekijöihin ja viranhaltijoihin, jotka eivät ole sopimukseen sidottuja, mutta kuuluvat sopimuksessa tarkoitettuun henkilöstöryhmään.

24 §

Rangaistussäännökset

Kuntaa tai sote-maakuntaa työnantajana edustava viranhaltija tai työntekijä, joka tahallaan tai huolimattomuudesta jättää noudattamatta tai rikkoo, mitä 4 §:n 2 tai 3 momentissa, 5 §:ssä, jos kyseessä ei ole 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu työvoiman vähentämistilanne, 6, 10, 11 tai 20 §:ssä säädetään, lukuun ottamatta, mitä 20 §:ssä säädetään työnantajan maksuvelvollisuudesta, on tuomittava kunnan yhteistoimintavelvoitteen rikkomisesta sakkoon. Sote-maakuntaa työnantajana edustava viranhaltija tai työntekijä on tuomittava edellä mainituista laiminlyönneistä tai teoista vastaavasti sote-maakunnan yhteistoimintavelvollisuuden rikkomisesta sak-

koon. Vastuu työnantajaa edustavien henkilöiden kesken määräytyy rikoslain (39/1889) 47 luvun 7 §:ssä säädettyjen perusteiden mukaan. Rangaistus 3 §:n 3 momentissa tarkoitetun yhteistoimintaedustajan oikeuksien loukkaamisesta säädetään rikoslain 47 luvun 4 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20...

Tämän lain 6 §:n 2 ja 3 momenttia sovelletaan sote-maakuntaan 1 päivästä tammikuuta 20 lukien.

Sote-maakuntalain ja sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta annetun lain (/) 2 luvussa säädetyn väliaikaishallinnon ajan työnantajan ja henkilöstön edustajat valitaan maakunnan yhteistoimintaelimeen siten, että tämän lain 14 §:n mukainen yhteistoimintaelin kootaan tarkoituksenmukaisessa laajuudessa samoja periaatteita noudattaen kuin kunnan yhteistoimintaelin. Henkilöstöä edustavat tämän lain 19 §:ssä tarkoitettujen yhdistysten tai niiden rekisteröityjen paikallisten alayhdistysten nimeämät sote-maakunnatein edustajat, kunnallisten pääsopijajärjestöjen tarkemmin ohjeistamalla tavalla.

20.

Laki

Kevasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Kevasta annetun lain (66/2016) 2 §:n 1 momentin 1 kohta, 3 §:n 1 momentti, 2 momentin 4 kohta ja 19 § sekä

lisätään lakiin uusi 19 a – 19 c § seuraavasti:

2 §

Kevan tehtävät

Kevan tehtävänä on hoitaa:

1) julkisten alojen eläkelain (81/2016) mukaisen kunta-alan, sote-maakuntien, sote-maakuntayhtymien, valtion, evankelis-luterilaisen kirkon, Kansaneläkelaitoksen ja Suomen Pankin henkilöstön eläketurvan toimeenpanoa ja henkilöstön työkyvyttömyysriksin vähentämiseen liittyvää toimintaa sekä muita mainitussa laissa säädettyjä tehtäviä;

3 §

Kevan jäsenyhteisöt

Kevan jäsenyhteisöjä ovat kunnat, kuntayhtymät, sote-maakunnat, sote-maakuntayhtymät, Keva, Kuntien takauskeskus ja Kunta- ja sote-maakuntatyönantajat KT.

Kevan jäsenyhteisöksi voi liittyä sellainen:

4) osakeyhtiö, säätiö tai osuuskunta, jossa yhdellä tai useammalla 1 momentissa mainitulla jäsenyhteisöllä on kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta ja jonka

avulla tuotetaan kuntien tai sote-maakuntien lakiin perustuvien tehtävien hoidossa edellytettäviä palveluja sekä näitä välittömästi palvelevia toimintoja;

19 §

Jäsenyhteisöjen maksut

Kevan menot jäsenyhteisöjen palveluksessa olevan henkilöstön eläketurvan hoitamisesta jaetaan jäsenyhteisöjen maksettavaksi noudattaen 19 a–19 c §:ää. Valtiovarainministeriö vahvistaa 19 c §:ssä tarkoitetun tasausmaksun kokonaismäärän Kevan esityksestä.

Keva päättää jäsenyhteisöiltä kerättävien eläkemaksujen laskentaperusteet ja tasausmaksun määrät. Keva antaa tarkempia määräyksiä maksujen suorittamisen perusteista.

Jäsenyhteisöjen 19 a ja 19 b §:ssä tarkoitetun eläkemaksun tulee yhdessä olla keskimäärin samantasoinen kuin työntekijän eläkelain mukainen keskimääräinen työeläkevakuutusmaksu.

Jäsenyhteisöltä voidaan periä ennakkoja 19 a–19 c §:ssä säädetyistä maksuista.

19 a §

Työansioihin perustuva eläkemaksu

Työansioihin perustuva eläkemaksun määrää koskeva päätös kullekin jäsenyhteisölle on tehtävä sen palveluksessa olevien henkilöiden julkisten alojen eläkelain 85 ja 86 §:ssä tarkoitettujen työansioiden yhteismäärien perusteella.

19 b §

Työkyvyttömyyseläkemaksu

Työkyvyttömyyseläkemaksun määrää koskeva päätös on tehtävä ottaen huomioon sekä jäsenyhteisön julkisten alojen eläkelain 85 ja 86 §:ssä tarkoitettujen työansioiden yhteismäärä että jäsenyhteisön toteutunut työkyvyttömyyseläke- ja kuntoutusrahakorvausmeno tai jompikumpi näistä.

19 c §

Tasausmaksu

Tasausmaksun tulee kattaa eläkemenot pitkällä aikavälillä 19 a ja 19 b §:ssä säädetyin eläkemaksun lisäksi. Tasausmaksua maksavat sote-maakunnat ja kunnat.

Tasausmaksu jaetaan sote-maakuntien ja kuntien kesken siinä suhteessa, mikä on sote-maakuntien ja kuntien osuus niiden julkisten alojen eläkelain 85 ja 86 §:ssä tarkoitetuista työansioista tämän lain voimaantullessa. Tätä jakoa laskettaessa sote-maakuntien työansioiksi lasketaan sen henkilöstön työansiot, joka siirtyy sote-maakuntiin sote-maakuntalain ja sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lain-säädännön voimaantulusta annetun lain (/) mukaan. Lisäksi sote-maakuntien työansioiksi lasketaan ne julkisten alojen eläkelain 85 ja 86 §:ssä tarkoitettujen työansiot, jotka ovat työntekijöillä sosiaali- tai terveydenhuollon palveluja tuottavassa yhtiössä, jonka osakkeiden omistus siirtyy

sote-maakuntien perustamisen yhteydessä kunnalta tai kuntayhtymältä sote-maakunnalle. Kuntien työansioiksi lasketaan kuntiin, kuntayhtymiin, yhtiöihin, säätiöihin, yhdistyksiin ja osuus-kuntiin jäävän henkilöstön julkisten alojen eläkelain 85 ja 86 §:ssä tarkoitettut työansiot.

Sote-maakuntien osuus jaetaan sote-maakuntien kesken sote- maakuntien rahoituksesta annetun lain (/) mukaisen valtion rahoituksen suhteessa. Kuntien osuus jaetaan kuntien kesken kunakin vuonna kuntien viimeiseksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaisen verorahoituksen suhteessa. Kunnan verorahoituksella tarkoitetaan kunnan saamia kunnallisvero-, kiinteistövero- ja yhteisöverotuloja sekä valtionosuuksia, jotka kunnalle myönnetään kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009), opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) perusteella. Kunnan osuutta laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 30 §:n mukaista harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20. Sen 19 ja 19 a–19 c § tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 20.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

21.

Laki

oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 9 §:n 2 ja 3 momentti, 21 §:n 2 momentti, 25 §:n 2 momentti sekä 26 §:n 1 momentti sellaisena kuin niistä on 9 §:n 2 momentti laissa 886/2017 seuraavasti:

9 §

Järjestämisvastuu

Sote-maakunta, jonka alueella oppilaitos sijaitsee vastaa opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä alueellaan sijaitsevien 1 §:ssä tarkoitettujen oppilaitosten opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta. Psykologi- ja kuraattoripalvelujen on oltava opiskelijoiden helposti saavutettavissa. Palvelut on järjestettävä oppilaitoksessa tai sen välittö-

mässä läheisyydessä 1 §:ssä tarkoitetuille perusopetuslaissa (628/1998) tarkoitetussa opetuksessa oleville oppilaille. Sote-maakunnalla on velvollisuus järjestää psykologi- ja kuraattoripalvelut opiskelijoille myös silloin, kun koulutuksen järjestäjä on yksityinen tai valtio, jollei koulutuksen järjestäjä päätä järjestää näitä palveluja osittain tai kokonaan omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan. Sote-maakunta voi tukea koulutuksen järjestäjää psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisessä. Ulkomailla sijaitseva koulutuksen järjestäjä vastaa psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä omille opiskelijoilleen.

Sote-maakunta, jossa oppilaitos sijaitsee vastaa koulu- ja opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä terveydenhuoltolaissa säädetyn mukaisesti.

21 §

Opiskeluhuollon rekisterit

Edellä 20 §:n 2 momentissa tarkoitetut potilasasiakirjat tallennetaan potilasrekisteriin, jonka rekisterinpitäjänä toimii palvelun järjestänyt sote-maakunnan toimielin tai 10 §:ssä tarkoitetussa tapauksessa koulutuksen järjestäjä. Edellä 20 §:n 2 momentissa tarkoitetut opiskeluhuollon kuraattorin asiakaskertomukset tallennetaan opiskeluhuollon kuraattorin asiakasrekisteriin, jonka rekisterinpitäjänä toimii palvelun järjestänyt sote-maakunnan toimielin tai 10 §:ssä tarkoitetussa tapauksessa koulutuksen järjestäjä.

25 §

Opiskeluhuollon seuranta ja arviointi

Koulutuksen järjestäjän on arvioitava opiskeluhuollon toteutumista ja vaikuttavuutta yhteistyössä kunnan opetustoimen ja sote-maakunnan sosiaali- ja terveystoimen kanssa sekä osallistuttava ulkopuoliseen opiskeluhoitoa koskevaan arviointiin. Arvioinnin keskeiset tulokset on julkistettava.

26 §

Opiskeluhuollon valvonta

Koulutuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen ja sote-maakunnan sosiaali- ja terveystoimen kanssa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

terveydenhuoltolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 16 §:n 1 ja 3–6 momentti sekä 17 §:n 1, 4 ja 5 momentti sellaisena kuin niistä ovat 16 §:n 4 momentti laissa 1293/2013 sekä 17 §:n 1, 4 ja 5 momentti laissa 696/2019, sekä

lisätään 16 §:ään uusi 7 momentti, 17 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 696/2019, uusi 6 momentti ja lakiin uusi 17 a § seuraavasti:

16 §

Kouluterveydenhuolto

Sote-maakunnan on järjestettävä kouluterveydenhuollon palvelut alueellaan sijaitsevien perusopetusta antavien koulujen oppilaille heidän kotipaikastaan riippumatta. Kouluterveydenhuoltoon kuuluu myös oppilaan työelämään tutustuttamisen aikainen terveydenhuolto.

Sote-maakunnan on kouluterveydenhuoltoa järjestäessään toimittava yhteistyössä vanhempien ja huoltajien, muun oppilashuolto- ja opetushenkilöstön, opetuksen järjestäjän sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa.

Kouluterveydenhuolto on osa oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) mukaisia opiskeluhuollon palveluja. Sote-maakunnan on osallistuttava perusopetuslain (628/1998) 15 §:n mukaisen opetussuunnitelman laatimiseen siltä osin kuin se koskee oppilashuoltoa sekä koulun ja kodin välistä yhteistyötä.

Sote-maakunta vastaa oppilaan ja tarpeellisen saattajan kouluterveydenhuoltoon liittyvästä matkasta aiheutuneista kohtuullisista kustannuksista, jos matkaa ei ole mahdollista yhdistää koulumatkaan.

Jos erikoistutkimukset on hankittu kouluterveydenhuollon piiriin kuuluvalle oppilaalle, joka ei ole terveyskeskusta ylläpitävän sote-maakunnan asukas, sen sote-maakunnan, jossa oppilaalla on kotikunta, on suoritettava erikoistutkimuksen hankkineelle terveyskeskukselle korvaus tutkimuksesta sekä oppilaan ja tarpeellisen saattajan matkasta aiheutuneista kohtuullisista kustannuksista.

Kouluterveydenhuollon palvelujen on oltava oppilaiden helposti saavutettavissa. Sote-maakunnan on järjestettävä muut kuin 2 momentin 4 ja 6 kohdassa tarkoitetut kouluterveydenhuollon palvelut koulussa tai sen välittömässä läheisyydessä, ja opetuksen järjestäjän on tarjottava sote-maakunnan käyttöön koulussa tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat tilat näiden palvelujen järjestämiseksi. Opetuksen järjestäjä on oikeutettu saamaan tilojen käytöstä aiheutuvista kustannuksista täyden korvauksen sote-maakunnalta.

17 §

Opiskeluterveydenhuolto

Sote-maakunnan on järjestettävä opiskeluterveydenhuollon palvelut alueellaan sijaitsevien luokioiden ja ammatillista koulutusta antavien oppilaitosten opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta. Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetussa laissa

(695/2019) säädetään Kansaneläkelaitoksen velvollisuudesta järjestää opiskeluterveydenhuolto korkeakoulujen opiskelijoille.

Sote-maakunnan ja Kansaneläkelaitoksen on opiskeluterveydenhuollon palveluja järjestäessään toimittava yhteistyössä alaikäisen opiskelijan vanhempien ja huoltajien, muun opiskelijahuolto- ja opetushenkilöstön, koulutuksen järjestäjän, Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa.

Opiskeluterveydenhuolto on osa oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaista opiskeluhuoltoa sekä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 99 §:n 3 momentin mukaista opiskelijahuoltoa. Sote-maakunnan tulee osallistua lukiolain (714/2018) 12 §:ssä tarkoitetun opetussuunnitelman ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 99 §:n 1 momentissa tarkoitettujen opiskelijahuollon järjestämistapojen laatimiseen siltä osin kuin ne koskevat opiskelijahuoltoa sekä oppilaitoksen ja kodin välistä yhteistyötä.

Opiskeluterveydenhuollon palvelujen on oltava opiskelijoiden helposti saavutettavissa.

17 a §

Opiskeluhuollon psykologipalvelut

Sote-maakunnan on järjestettävä opiskeluhuollon psykologipalvelut alueellaan sijaitsevien esi- ja perusopetusta, lukiokoulutusta sekä ammatillista perustutkintokoulutusta ja valmentavaa koulutusta antavien koulujen ja oppilaitosten oppilas- ja opiskelijahuoltolain 1 §:ssä tarkoitetuilla oppilaille ja opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta siten kuin oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa säädetään.

Opiskeluhuollon psykologipalvelut ovat osa oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisia opiskeluhuollon palveluja. Sote-maakunnan on opiskeluhuollon psykologipalveluja järjestäessään toimittava yhteistyössä oppilaan vanhempien ja huoltajien tai alaikäisen opiskelijan vanhempien ja huoltajien, muun opiskeluhuolto- ja opetushenkilöstön, opetuksen tai koulutuksen järjestäjän sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa.

Opiskeluhuollon psykologipalvelujen on oltava oppilaiden ja opiskelijoiden helposti saavutettavissa. Opiskeluhuollon psykologipalvelut on järjestettävä esi- ja perusopetusta antavien koulujen oppilaille koulussa tai sen välittömässä läheisyydessä, ja opetuksen järjestäjän on tarjottava sote-maakunnan käyttöön koulussa tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat tilat näiden palvelujen järjestämiseksi. Opetuksen järjestäjä on oikeutettu saamaan tilojen käytöstä aiheutuvista kustannuksista täyden korvauksen sote-maakunnalta. Mitä edellä tässä momentissa säädetään opetuksen järjestäjästä, ei sovelleta valtioon tai yksityiseen opetuksen järjestäjään siltä osin kuin se järjestää kyseiset palvelut oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

sosiaalihuoltolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sosiaalihuoltolain (1301/2014) 14 §:n 2 momentin 16 kohta,
muutetaan 14 §:n 1 ja 2 momentin johdantokappale sellaisena kuin niistä on 14 §:n 2 momen-
tin johdantokappale laissa 512/2016, sekä
lisätään 14 §:n 1 momenttiin uusi 13 b kohta sekä lakiin uusi 27 c § seuraavasti:

14 §

Tuen tarpeisiin vastaavat sosiaalipalvelut

Sote-maakunnallisina sosiaalipalveluina on järjestettävä sen sisältöisenä ja siinä laajuudessa kuin tässä tai muussa laissa säädetään:

13 b) opiskeluhuollon kuraattoripalveluja;

Sote-maakunnallisina sosiaalipalveluina on huolehdittava myös kehitysvammaisten erityis-
huollosta, vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista, toimeentulo-
tuen antamisesta kunnassa oleskelevälle henkilölle, sosiaalisen luoton myöntämisestä kunnan
asukkaille, kuntouttavasta työtoiminnasta, päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huoltoon
kuuluvista palveluista, omaishoidon tuen, perhehoidon, lasten ja nuorten huollon, lastensuoje-
lun, adoptionevannon, perheasioiden sovittelun, lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan
päätöksen vahvistamiseen ja ratkaisemiseen liittyvien tehtävien sekä päätösten täytäntöönpa-
nossa toimitettavaan sovitteluun kuuluvien toimenpiteiden ja lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta
koskevan asian tuomioistuinsovitteluun kuuluvien asiantuntijapalveluiden sekä isyyden selvit-
tämiseen ja vahvistamiseen liittyvien tehtävien järjestämisestä sen mukaan kuin niistä lisäksi
erikseen säädetään:

27 c §

Opiskeluhuollon kuraattoripalvelut

Sote-maakunnan on järjestettävä opiskeluhuollon kuraattoripalvelut alueellaan sijaitsevien
esi- ja perusopetusta, lukiokoulutusta sekä ammatillista perustutkintokoulutusta ja valmentavaa
koulutusta antavien koulujen ja oppilaitosten oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 1
§:ssä tarkoitetuilla oppilaille ja opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta siten kuin oppi-
las- ja opiskelijahuoltolaissa säädetään.

Opiskeluhuollon kuraattoripalvelut ovat osa oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisia opiske-
luhuollon palveluja. Sote-maakunnan on opiskeluhuollon kuraattoripalveluja järjestäessään toi-
mittava yhteistyössä oppilaan vanhempien ja huoltajien tai alaikäisen opiskelijan vanhempien
ja huoltajien, muun opiskeluhuolto- ja opetushenkilöstön, opetuksen tai koulutuksen järjestäjän
sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa.

Opiskeluhuollon kuraattoripalvelujen on oltava oppilaiden ja opiskelijoiden helposti saavu-
tettavissa. Opiskeluhuollon kuraattoripalvelut on järjestettävä esi- ja perusopetusta antavien
koulujen oppilaille koulussa tai sen välittömässä läheisyydessä, ja opetuksen järjestäjän on tar-
jottava sote-maakunnan käyttöön koulussa tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat tilat
näiden palvelujen järjestämiseksi. Opetuksen järjestäjä on oikeutettu saamaan tilojen käytöstä

aiheutuvista kustannuksista täyden korvauksen sote-maakunnalta. Mitä edellä tässä momentissa säädetään opetuksen järjestäjästä, ei sovelleta valtioon tai yksityiseen opetuksen järjestäjään siltä osin kuin se järjestää kyseiset palvelut oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

24.

Laki

kuntien takauskeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään Kuntien takauskeskuksesta annettuun lakiin (487/1996) uusi 1 b § seuraavasti:

1 b §

Takaukset sote-maakuntien perustamisesta aiheutuviin muutoksiin

Sen estämättä, mitä 1 ja 1 a §:ssä säädetään, takauskeskuksen myöntämät takaukset 1 §:ssä tarkoitettujen luottolaitosten varainhankinnalle voivat kohdistua sellaisiin luottolaitoksen myöntämiin, sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansaattamisesta annetun lain (/) 20, ja 25 ja 26 §:ssä tarkoitettuihin siirtyviin velkoihin ja muihin sitoumuksiin sekä niihin liittyviin koron- ja valuutanvaihtosopimuksiin sekä muihin vastaaviin suojausjärjestelyihin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

25.

Laki

hallintolain muuttamisesta

muutetaan hallintolain (434/2003) 2 §:n 2 momentti, 45 §:n 2 momentti, 58 §:n 2 momentti, sekä 60 §:n 3 momentti, sellaisena kuin niistä on 58 §:n 2 momentti laissa 1408/2009, seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan valtion viranomaisissa, sote-maakunnallisissa ja kunnallisissa viranomaisissa, itsenäisissä julkisoikeudellisissa laitoksissa sekä eduskunnan virastoissa ja tasavallan presidentin kansliassa (*viranomainen*).

45 §

Päätöksen perusteleminen

Päätöksen perustelut voidaan jättää esittämättä, jos:

1. tärkeä yleinen tai yksityinen etu edellyttää päätöksen välitöntä antamista;
2. päätös koskee sote-maakunnallisen tai kunnallisen monijäsenisen toimielimen toimittamaa vaalia;
3. päätös koskee vapaaehtoiseen koulutukseen ottamista tai sellaisen edun myöntämistä, joka perustuu hakijan ominaisuuksien arviointiin;
4. päätöksellä hyväksytään vaatimus, joka ei koske toista asianosaista eikä muilla ole oikeutta hakea päätökseen muutosta; taikka
5. perusteleminen on muusta erityisestä syystä ilmeisen tarpeetonta.

58 §

Tiedoksianto viranomaiselle

Todisteellinen tiedoksianto kunnalle toimitetaan kunnanjohtajalle tai kunnan puhevaltaa asiassa käyttävän toimielimen puheenjohtajalle. Tiedoksianto voidaan toimittaa myös muulle henkilölle, joka on oikeutettu kunnanjohtajan tai toimielimen puheenjohtajan puolesta vastaanottamaan tiedoksiantoja. Mitä edellä säädetään todisteellisesta tiedoksiannosta kunnalle, sovelletaan myös todisteelliseen tiedoksiantoon sote-maakunnalle.

60 §

Todisteellinen tiedoksianto

Jos viranomainen katsoo siihen olevan aihetta, tiedoksianto voidaan toimittaa haastetiedoksi-antona. Haastetiedoksiantoon sovelletaan, mitä siitä oikeudenkäymiskaaren 11 luvussa säädetään. Haastetiedoksiannon voi toimittaa myös valtion, sote-maakunnan tai kunnan viranomaisen palveluksessa oleva virkamies tai viranhaltija, joka eri määräyksellä on oikeutettu toimittamaan haastetiedoksiantoja viranomaisen toimialaan kuuluvassa asiassa. Haastetiedoksiannon toimitaan esteellisyyteen sovelletaan tämän lain esteellisyyttä koskevia säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

26.

Laki

viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 1 §:n 2 momentti, 4 §:n 1 momentin 4 ja 8 kohta, 11 §:n 4 momentti, 14 §:n 1 momentti, 24 §:n 1 momentin 17 ja 18 kohta, sekä 34 §:n 3 ja 6 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 11 §:n 4 momentti laissa 385/2007, 14 §:n 1 momentti sekä 34 §:n 3 ja 6 momentti laissa 495/2005 sekä 24 §:n 1 momentin 17 kohta laissa 604/2018, seuraavasti:

1 §

Julkisuusperiaate

Oikeudesta seurata eduskunnan täysistuntoa, valtuuston ja muiden sote-maakunnallisten tai kunnallisten toimielinten kokouksia sekä tuomioistuinten ja kirkollisten toimielinten istuntoja säädetään erikseen.

4 §

Viranomaiset

Viranomaisilla tarkoitetaan tässä laissa:

4) sote-maakunnallisia viranomaisia ja kunnallisia viranomaisia;

8) lain tai asetuksen taikka 1, 2 tai 7 kohdassa tarkoitetun viranomaisen päätöksen perusteella tiettyä tehtävää itsenäisesti hoitamaan asetettuja lautakuntia, neuvottelukuntia, komiteoita, toimikuntia, työryhmiä, toimitusmiehiä sekä sote-maakunnan ja sote-maakuntayhtymän, kunnan ja kuntayhtymän tilintarkastajia sekä muita niihin verrattavia toimielimiä.

11 §

Asianosaisen oikeus tiedonsaantiin

Mitä tässä pykälässä säädetään asianosaisesta, ei koske sitä, jonka muutoksenhakuoikeus perustuu yksinomaan sote-maakunnan, kunnan tai muun yhteisön jäsenyyteen.

14 §

Asiakirjan antamisesta päättäminen

Viranomaisen asiakirjan antamisesta päättää se viranomainen, jonka hallussa asiakirja on, jollei 15 §:n 3 momentissa tai muualla laissa toisin säädetä. Sote-maakuntavaltuusto tai kunnan valtuusto voi hallintosäännössään kuitenkin antaa tässä laissa tarkoitettuna viranomaisena toimivalle sote-maakunnalliselle toimielimelle tai kunnalliselle toimielimelle oikeuden siirtää päättämässään laajuudessa asiakirjan antamista koskevaa viranomaisen ratkaisuvaltaa alaiselleen viranhaltijalle. Tiedon antamisesta asiakirjasta, joka on laadittu viranomaisen toimeksiantotehtävää suoritettaessa tai annettu toisen viranomaisen lukuun suoritettavaa tehtävää varten, päättää tehtävän antanut viranomainen, jollei toimeksiannosta muuta johdu.

24 §

Salassa pidettävät viranomaisen asiakirjat

Salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat, jollei erikseen toisin säädetä:

17) asiakirjat, jotka sisältävät tietoja valtion, sote-maakunnan, kunnan tai muun julkisyhteisön tai 4 §:n 2 momentissa tarkoitetun yhteisön, laitoksen tai säätiön liikesalaisuudesta, samoin kuin sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät tietoja muusta vastaavasta liiketoimintaa koskevasta seikasta, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi mainituille yhteisöille, laitoksille tai säätiöille taloudellista vahinkoa tai saattaisi toisen samanlaista tai muutoin kilpailevaa toimintaa harjoittavan julkisyhteisön tai yksityisen parempaan kilpailuasemaan tai heikentäisi julkisyhteisön tai 4 §:n 2 momentissa tarkoitetun yhteisön, laitoksen tai säätiön mahdollisuuksia edullisiin hankintoihin tai sijoitus-, rahoitus- ja velanhoitojärjestelyihin;

18) asiakirjat, jotka sisältävät valtion, sote-maakunnan, kunnan tai muun julkisyhteisön työmarkkinaosapuolena tai työriidan osapuolena laatimia tai saamia tietoja, jos tiedon antaminen niistä olisi vastoin julkisyhteisön etua työnantajana, sekä asiakirjat, jotka sisältävät valtion edustajien maataloustukineuvotteluja varten laatimia tai saamia tietoja, jos tiedon antaminen niistä olisi vastoin valtion etua neuvotteluosapuolena;

34 §

Maksut

Tiedon antamisesta 9 ja 11 §:n nojalla kopiona tai tulosteena peritään maksu, joka vastaa tiedon antamisesta viranomaiselle aiheutuvien kustannusten määrää, jollei tätä alhaisemmasta maksusta erikseen toisin säädetä taikka kuntalain (410/2015) tai sote-maakuntalain (/) nojalla päätetä. Maksu määrätään ja peritään siten kuin kuntalain tai sote-maakuntalain nojalla päätetään taikka valtion maksuperustelain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetusta suoritteesta säädetään.

Tietojen antamisesta asiakirjasta tämän lain nojalla muissa kuin 9 ja 11 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa peritään maksu noudattaen, mitä valtion maksuperustelaisissa tai muussa laissa säädetään tai sote-maakuntalain (/) tai kuntalain nojalla päätetään. Sellaiset 4 §:ssä tarkoitetut viranomaiset, joita sote-maakuntalaki, kuntalaki tai valtion maksuperustelaki eivät koske, voivat maksuja määritellössään soveltaa valtion maksuperustelaisissa säädettyjä maksuperusteita, jollei laissa toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

27.

Laki

oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 4 §:n 1 kohta, 9 §:n otsikko, 22 §:n 2 momentti sekä 57 §:n 2 momentin 1 kohta, sekä lisätään 9 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) viranomaisella valtion virastoa ja laitosta, sote-maakunnallista viranomaista, Ahvenanmaan maakunnan viranomaista, kunnallista viranomaista, itsenäistä julkisoikeudellista laitosta sekä muuta julkista hallintotehtävää hoitavaa;

9 §

Valitus kunnallisen viranomaisen, sote-maakunnallisen viranomaisen, Ahvenanmaan maakunnan viranomaisen ja kirkollisen viranomaisen päätöksestä

Valituksesta kunnallisen viranomaisen päätökseen säädetään kuntalaissa (410/2015).

Valituksesta sote-maakunnallisen viranomaisen päätökseen säädetään sote-maakuntalaissa (/).

Valituksesta Ahvenanmaan maakunnan hallituksen ja sen alaisen viranomaisen sekä Ahvenanmaan kunnallisen viranomaisen päätökseen säädetään Ahvenanmaan itsehallintolaissa (1144/1991).

Valituksesta evankelis-luterilaisen kirkon sekä sen seurakunnan ja seurakuntayhtymän viranomaisen päätökseen säädetään kirkkolaissa (1054/1993). Valituksesta ortodoksisen kirkon ja sen seurakunnan viranomaisen päätökseen säädetään ortodoksisesta kirkosta annetussa laissa (985/2006).

22 §

Toimivaltainen hallinto-oikeus hallintoriita-asiassa

Valtiota, sote-maakuntaa, kuntaa tai muuta julkisoikeudellista oikeushenkilöä vastaan esitetty vaatimus käsitellään kuitenkin siinä hallinto-oikeudessa, jonka tuomiopiirissä vaatimuksen esittäjällä on kotipaikka. Julkisoikeudellista oikeushenkilöä vastaan esitetty vaatimus voidaan käsitellä myös siinä hallinto-oikeudessa, jonka tuomiopiirissä tämän oikeushenkilön puhevaltaa käyttävän viranomaisen kotipaikka tai toimipaikka sijaitsee.

57 §

Suullisen käsittelyn järjestäminen

Tuomioistuin voi asianosaisen vaatimuksesta huolimatta jättää suullisen käsittelyn järjestämättä, jos:

1) suullista käsittelyä vaatineen asianosaisasema perustuu sote-maakunnan, kunnan tai muun yhteisön jäsenyyteen;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

28.

Laki

konkurssilain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan konkurssilain (120/2004) 1 luvun 3 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 563/2009, seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

3 §

Konkurssikelpoisuus

Konkurssiin ei voida asettaa valtiota, sote-maakuntaa, sote-maakuntayhtymää, Ahvenanmaan maakuntaa, kuntaa, kuntayhtymää tai muuta kuntien julkisoikeudellista yhteistoimintaelintä, valtion liikelaitosta, itsenäistä julkisoikeudellista laitosta taikka evankelisluterilaista tai ortodoksista kirkkoa tai evankelisluterilaisen tai ortodoksisen kirkon seurakuntaa tai seurakuntayhtymää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

29.

Laki

rikoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 14 luvun 7 §, 25 luvun 9 §:n 2 momentti, 29 luvun 9 §:n 2 ja 4 momentti ja 40 luvun 11 §:n 1 ja 2 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 14 luvun 7 § laissa 1010/1995, 25 luvun 9 §:n 2 momentti laissa 441/2011, 29 luvun 9 §:n 2 momentti laeissa 814/1998 ja 368/2019 ja 4 momentti laissa 814/1998 ja 40 luvun 11 §:n 1 ja 2 kohta laissa 604/2002, seuraavasti:

14 luku

Rikoksista poliittisia oikeuksia vastaan

7 §

Määritelmäsäännös

Yleisillä vaaleilla tarkoitetaan tässä luvussa eduskuntavaaleja, presidentinvaalia, maakunta-vaaleja, kuntavaaleja ja europarlamenttivaaleja sekä yleisiä kirkollisia vaaleja.

Yleisellä äänestyksellä tarkoitetaan tässä luvussa valtiollista kansanäänestystä sekä sote-maakunnan ja kunnan kansanäänestystä.

25 luku

Vapauteen kohdistuvista rikoksista

9 §

Syyteoikeus

Syyttäjä ei saa nostaa syytettä lapsen omavaltaisesta huostaanotosta, jos se olisi vastoin lapsen etua. Ennen syytteen nostamista on kuultava sen sote-maakunnan toimivaltaista sosiaalihuollon viranomaista, jossa lapsella on asuinpaikka tai jossa lapsi oleskelee tai jolla muuten ilmeisesti on parhaat tiedot lapsesta. Ahvenanmaan osalta kuullaan Ahvenanmaan maakuntalainsäädännön mukaan toimivaltaista sosiaalihuollon viranomaista.

29 luku

Rikoksista julkista taloutta vastaan

9 §

Määritelmät ja vastuun kohdentaminen

Avustuksella tarkoitetaan tässä luvussa taloudellista tukea, joka myönnetään muuhun kuin henkilökohtaiseen kulutukseen:

1) lakisääteisesti tai harkinnanvaraisesti valtion, sote-maakunnan, sote-maakuntayhtymän, kunnan tai muun julkisyhteisön taikka, sen mukaan kuin siitä lailla erikseen säädetään, muun yhteisön tai säätiön varoista; tai

2) Euroopan unionin yleisestä talousarviosta, Euroopan unionin hoidossa olevista tai sen puolesta hoidetuista talousarvioista.

Avustuksella tarkoitetaan myös valtionosuutta kunnalle tai kuntayhtymälle sekä valtionavustusta sote-maakunnalle, sote-maakuntayhtymälle, kunnalle tai kuntayhtymälle.

40 luku

Virkarikoksista

11 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) virkamiehellä henkilöä, joka on virka- tai siihen rinnastettavassa palvelussuhteessa valtioon, sote-maakuntaan taikka sote-maakuntayhtymään tai kuntaan taikka kuntayhtymään tai muuhun kuntien julkisoikeudelliseen yhteistoimintaelimeen, eduskuntaan, valtion liikelaitokseen taikka evankelis-luterilaiseen kirkkoon tai ortodoksiseen kirkkoon tai sen seurakuntaan tai seurakuntien yhteistoimintaelimeen, Suomen Pankkiin, Kansaneläkelaitokseen, Työterveyslaitokseen, Kevaan, Kuntien takauskeskukseen tai Kunnalliseen työmarkkinalaitokseen;

2) julkista luottamustehtävää hoitavalla henkilöllä sote-maakuntavaltuutettua, kunnanvaltuutettua ja muuta yleisillä vaaleilla valittua 1 kohdassa tarkoitetun julkisyhteisön edustajiston jäsentä kuin kansanedustajaa edustajantoimessaan sekä 1 kohdassa tarkoitetun julkisyhteisön tai laitoksen toimielimen, kuten valtioneuvoston, sote-maakuntahallituksen, kunnanhallituksen, lautakunnan, johtokunnan, komitean, toimikunnan ja neuvottelukunnan, jäsentä sekä muuta 1 kohdassa tarkoitetun julkisyhteisön tai laitoksen luottamushenkilöä;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

30.

Laki

oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 2 §:n ja 11 luvun 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 2 § ja 11 luvun 13 §,
sellaisina kuin ne ovat, 10 luvun 2 § laissa 135/2009 ja 11 luvun 13 § laissa 1056/1991,
lisätään seuraavasti:

10 luku

Oikeuspaikasta riita-asioissa

210

2 §

Yhtiötä, yhdistystä, säätiötä tai muuta yksityisoikeudellista oikeushenkilöä taikka muuta julkisoikeudellista oikeushenkilöä kuin valtiota, sote-maakuntaa tai kuntaa vastaan esitetty vaatimus tutkitaan käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä oikeushenkilöllä on kotipaikka tai oikeushenkilön hallintoa pääasiallisesti hoidetaan.

Valtiota vastaan esitetty vaatimus tutkitaan käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä valtion puhevaltaa käyttävä viranomainen sijaitsee.

Sote-maakuntaa vastaan esitetty vaatimus tutkitaan käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä sote-maakunta sijaitsee.

Kuntaa vastaan esitetty vaatimus tutkitaan käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä kunta sijaitsee.

11 luku

Tiedoksiannosta oikeudenkäynnissä

13 §

Tiedoksianto kunnalle on toimitettava kunnanjohtajalle tai kunnan puhevaltaa asiassa käyttävän toimielimen puheenjohtajalle. Tiedoksianto voidaan toimittaa myös muulle henkilölle, joka on oikeutettu kunnanjohtajan tai toimielimen puheenjohtajan puolesta vastaanottamaan tiedoksiantoja. Mitä edellä säädetään tiedoksiannosta kunnalle, sovelletaan myös tiedoksiantoon sote-maakunnalle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

31.

Laki

yhdenvertaisuuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 4:n 1 momentti seuraavasti:

4 §

Viranomaisella tarkoitetaan tässä laissa valtion viranomaisia, sote-maakunnallisia ja kunnallisia viranomaisia, itsenäisiä julkisoikeudellisia laitoksia ja eduskunnan virastoja sekä Ahve-

nanmaan maakunnan viranomaisia niiden soveltaessa valtakunnan lainsäädäntöön kuuluvia säädöksiä. Mitä viranomaisesta säädetään, sovelletaan myös muuhun julkista hallintotehtävää hoitavaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

32.

Laki

kielilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kielilain (423/2003) 3 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti, 10 §, 20 §, 24 §:n otsikko ja 1 momentti, 27–29 § ja 32 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 6 §:n 1 momentti osaksi laissa 412/2015, 27 § osaksi laissa 480/2013 sekä 28 ja 29 § laissa 412/2015, seuraavasti:

3 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan tuomioistuimissa, muissa valtion viranomaisissa, sote-maakunnallisissa ja kunnallisissa viranomaisissa, itsenäisissä julkisoikeudellisissa laitoksissa sekä eduskunnan virastoissa ja tasavallan presidentin kansliassa (viranomainen), jollei erikseen toisin säädetä.

6 §

Yksi- ja kaksikielinen viranomainen

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) yksikielisellä viranomaisella valtion, sote-maakunnan ja sote-maakuntayhtymän viranomaista, jonka virka-alueeseen kuuluu ainoastaan samankielisiä kuntia, sekä yksikielisen kunnan viranomaista samoin kuin kuntayhtymän viranomaista, jos kuntayhtymään kuuluu ainoastaan samankielisiä kuntia;
- 2) kaksikielisellä viranomaisella valtion keskushallintoviranomaista, sellaista sote-maakunnan tai sote-maakuntayhtymän viranomaista sekä muuta viranomaista, jonka virka-alueeseen kuuluu erikielisiä kuntia tai vähintään yksi kaksikielinen kunta, ja kaksikielisen kunnan viranomaista sekä kuntayhtymän viranomaista ja kuntalain (410/2015) 51 §:ssä tarkoitettua kuntien yhteistä toimielintä, jos kuntayhtymässä tai kuntien yhteistoiminnassa on erikielisiä kuntia taikka vähintään yksi kaksikielinen kunta.

10 §

Yksityishenkilön kielelliset oikeudet viranomaisissa

Valtion viranomaisessa sekä kaksikielisessä sote-maakunnallisessa viranomaisessa ja kunnallisessa viranomaisessa jokaisella on oikeus käyttää suomea tai ruotsia. Viranomaisen on lisäksi järjestettävä asiassa kuultavalle mahdollisuus tulla kuulluksi omalla kielellään, suomeksi tai ruotsiksi.

Yksikielisessä sote-maakunnallisessa viranomaisessa käytetään sote-maakunnan kieltä ja yksikielisessä kunnallisessa viranomaisessa käytetään kunnan kieltä, jollei viranomaisen pyynnöstä toisin päätä tai jollei muualla laissa toisin säädetä. Jokaisella on kuitenkin oikeus käyttää omaa kieltään ja tulla kuulluksi omalla kielellään viranomaisen aloitteesta vireille tulevassa asiassa, joka välittömästi kohdistuu hänen tai hänen huollettavansa perusoikeuksiin tai joka koskee viranomaisen hänelle asettamaa velvoitetta.

20 §

Oikeus toimituskirjan ja muun asiakirjan käännökseen

Jos haastehakemus, tuomio, päätös, pöytäkirja tai muu asiakirja on laadittu toisella kuin asianosaisen kielellä, valtion viranomaisen, kaksikielisen sote-maakunnallisen viranomaisen ja kaksikielisen kunnallisen viranomaisen on, jollei 2 momentista muuta johdu, annettava asianosaiselle pyynnöstä maksuton virallinen käänнос näistä asiakirjoista siltä osin kuin asia koskee hänen oikeuttaan, etuaan tai velvollisuuttaan.

Asianosaisen, joka 15 tai 16 §:ssä tarkoitettussa asiassa haluaa käännökseen, on huolehdittava tästä itse ja omalla kustannuksellaan, jollei tuomioistuimien asian laadun huomioon ottaen päätä toisin.

Yksikielisen sote-maakunnallisen viranomaisen ja kunnallisen viranomaisen on pyynnöstä annettava asianosaiselle maksuton virallinen käänнос toimituskirjasta asiassa, joka tulee vireille viranomaisen aloitteesta ja joka välittömästi kohdistuu asianosaisen tai hänen huollettavansa perusoikeuksiin tai joka koskee viranomaisen hänelle asettamaa velvollisuutta.

24 §

Liikelaitoksen sekä valtion, sote-maakunnan ja kunnan yhtiön kielelliset palvelut

Valtion liikelaitoksen sekä sellaisen palvelua tuottavan yhtiön, jossa valtiolla taikka yhdellä tai useammalla kaksikielisellä sote-maakunnalla tai kunnalla taikka erikielisillä sote-maakunnilla tai kunnilla on määräämisvalta, on annettava palvelua ja tiedotettava suomeksi ja ruotsiksi toiminnan laadun ja asiayhteyden edellyttämässä laajuudessa ja tavalla, jota kokonaisuutena arvioiden ei voida pitää yhtiön kannalta kohtuuttomana. Mitä tässä laissa säädetään viranomaisesta, sovelletaan myös valtion liikelaitokseen sen hoitaessa viranomaistehtävää.

27 §

Viranomaisten kirjeenvaihto

Valtion viranomaisten välisessä kirjeenvaihdossa käytetään suomen kieltä, jollei vastaanotettava tai lähetettävä viranomaisen ole yksikielisesti ruotsinkielinen tai jollei muusta syystä ole tarkoituksenmukaisempaa käyttää ruotsin kieltä tai muuta kieltä.

Valtion viranomaisen on lähettäessään kirjelmiä sote-maakunnalle tai kunnalle käytettävä vastaanottajan kieltä, jos kyseessä on yksikielinen sote-maakunta tai kunta ja molempia kieliä,

jos kyseessä on kaksikielinen sote-maakunta tai kunta, jollei 3 momentista muuta johdu. Lähettäessään kirjelmiä yliopistoille, ammattikorkeakouluille ja muille oppilaitoksille valtion viranomaisten on käytettävä vastaanottajan kieltä.

Sote-maakunnallisen viranomaisen on lähettäessään kirjelmiä virka-alueeseensa kuuluvalla kunnalla käytettävä kunnan kieltä, jos kyseessä on yksikielinen kunta, ja molempia kieliä, jos kyseessä on kaksikielinen kunta.

Pyytäessään ja antaessaan lausunnon asiassa, jossa annetaan toimituskirja tai muu asianosaiselle annettava asiakirja, valtion, sote-maakunnan ja kunnan viranomaisen on käytettävä asian käsittelykieltä. Yksikielinen viranomainen saa kuitenkin antaa lausuntonsa omalla kielellään. Asiaa käsittelevän viranomaisen on tällöin asianosaisen pyynnöstä annettava lausunnosta maksuton virallinen käännös.

28 §

Monijäseniset toimielimet

Valtioneuvoston sekä valtion komitean, toimikunnan, työryhmän ja vastaavan toimielimen jäsenellä sekä kaksikielisen sote-maakunnan, sote-maakuntayhtymän, kunnan ja kuntayhtymän toimielimen ja 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun kuntien yhteisen toimielimen jäsenellä on oikeus käyttää suomea tai ruotsia kokouksessa sekä pöytäkirjaan tai mietintöön liitettävässä kirjallisessa lausunnossa tai mielipiteessä. Jos toimielimen muu jäsen ei ymmärrä suullista puheenvuoroa, se on pyynnöstä hänelle lyhyesti selostettava.

29 §

Kokouskutsut, pöytäkirjat ja hallintosäännöt

Kaksikielisen kunnan ja kuntayhtymän valtuuston ja yhtymäkokouksen sekä 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun kuntien yhteisen toimielimen kokouskutsu ja pöytäkirja on laadittava suomen ja ruotsin kielellä. Kaksikielisen kunnan ja kuntayhtymän muiden toimielinten kokouskutsujen ja pöytäkirjojen kielestä päättää kunta tai kuntayhtymä ottaen huomioon, että luottamushenkilöiden mahdollisuus täyttää tehtävänsä turvataan ja kunnan asukkaiden tiedonsaantitarpeesta huolehditaan.

Kaksikielisen sote-maakunnan ja sote-maakuntayhtymän sote-maakuntavaltuuston ja sote-maakuntahallituksen kokouskutsut ja pöytäkirjat on laadittava suomen ja ruotsin kielellä. Kaksikielisen sote-maakunnan ja sote-maakuntayhtymän muiden toimielinten kokouskutsujen ja pöytäkirjojen kielestä päättää sote-maakunta tai sote-maakuntayhtymä ottaen huomioon, että luottamushenkilöiden mahdollisuus täyttää tehtävänsä turvataan ja sote-maakunnan asukkaiden tiedonsaantitarpeesta huolehditaan.

Kaksikielisen sote-maakunnan, sote-maakuntayhtymän, kunnan ja kuntayhtymän hallintosääntö ja vastaavat säännöt on annettava suomen ja ruotsin kielellä.

32 §

Viranomaisten tiedottaminen

Valtion, sote-maakunnallisen ja kunnallisen viranomaisen yleisölle suunnatussa tiedottamisessa on kaksikielisessä kunnassa käytettävä suomen ja ruotsin kieltä. Asianomaisen ministeriön on huolehdittava siitä, että yksilön hengen, terveyden ja turvallisuuden sekä omaisuuden ja ympäristön kannalta oleellinen tieto annetaan koko maassa molemmilla kansalliskielillä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

33.

Laki

julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 1 ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (424/2003) 1 §:n 1 momentti ja 5 §:n 2 momentti seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään valtion ja sote-maakunnallisten viranomaisten, kunnallisten viranomaisten, itsenäisten julkisoikeudellisten laitosten sekä eduskunnan virastojen ja tasavallan presidentin kanslian (viranomainen) palveluksessa olevalta henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta sekä kielitaidon osoittamisesta.

5 §

Kielitaitoa koskevien kelpoisuusvaatimusten asettaminen

Henkilöstön kielitaitoa koskevia kelpoisuusvaatimuksia voidaan asettaa kunnallisille viranomaisille kuntalain (410/2015) asettamassa järjestyksessä ja sote-maakunnallisille viranomaisille sote-maakuntalain (/) asettamassa järjestyksessä, jos kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista ei säädetä laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

34.

Laki

viittomakielilain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan viittomakielilain (359/2015) 3 §:n 2 momentti seuraavasti:

3 §

Viranomaisen edistämisvelvoite

Viranomaisella tarkoitetaan tässä laissa tuomioistuimia ja muita valtion viranomaisia, sote-
maakunnallisia viranomaisia, kunnallisia viranomaisia, itsenäisiä julkisoikeudellisia laitoksia ja
eduskunnan virastoja.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

35.

Laki

saamen kielilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan saamen kielilain (1086/2003) 3 §:n 2 kohta,
muutetaan 2 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti, 12 §:n 2 momentti, 14 §:n 2 momentti, 16 ja
17 §, 22 §:n 2 momentti, 23 §, 25 §:n 2 momentti sekä 31 ja 32 §, sellaisena kuin niistä on 2 §:n
1 momentti laeissa laissa 1340/2014 ja osaksi laeissa 1205/2019 ja 1137/2019, ja
lisätään 11 §:n 2 momentti seuraavasti:

2 §

Lain soveltamisala

Viranomaisia, joihin tätä lakia sovelletaan, ovat:

1) Enontekiön, Inarin, Sodankylän ja Utsjoen kuntien viranomaiset, sellaisten kuntayhtymien
viranomaiset, joissa joku näistä kunnista on jäsenenä; Lapin sote-maakunnan viranomaiset sekä
sellaisten sote-maakuntayhtymien viranomaiset, joissa Lapin sote-maakunta on jäsenenä;

2) ne tuomioistuimet ja valtion piiri- ja paikallishallinnon viranomaiset, joiden virka-alueeseen edellä mainitut kunnat kokonaan tai osittain kuuluvat;

3) ne aluehallintovirastot ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, joiden toimialueeseen edellä mainitut kunnat kokonaan tai osittain kuuluvat, ja niiden yhteydessä toimivat toimielimet;

4) saamelaiskäräjät, saamelaisasiain neuvottelukunta ja kolttalain (253/1995) 42 §:ssä tarkoitettu kyläkokous;

5) valtioneuvoston oikeuskansleri ja eduskunnan oikeusasiamies;

6) kuluttaja-asiamies, kuluttajariitalautakunta, yhdenvertaisuusvaltuutettu, tasa-arvovaltuutettu, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta, tietosuojavaltuutettu ja tietosuojalautakunta;

7) Ulosottolaitos, Verohallinto, Kansaneläkelaitos, Maanmittauslaitos, Digi- ja väestötietovirasto ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos;

8) ne valtion hallintoviranomaiset, jotka muutoksenhakuviranomaisina käsittelevät edellä mainitussa hallintoviranomaisessa vireille tulleita asioita.

6 §

Saamen kielen käyttäminen edustuksellisissa toimielimissä

Enontekiön, Inarin, Sodankylän ja Utsjoen kuntien ja Lapin sote-maakunnan toimielinten saamelaisilla jäsenillä on oikeus käyttää saamen kieltä kokouksissa sekä pöytäkirjaan liitettävissä kirjallisissa lausunnoissa. Sama koskee valtion lautakuntien, komiteoiden, työryhmien ja vastaavien monijäsenisten toimielinten saamelaisia jäseniä saamelaisten kotiseutualueella ja saamelaisia erityisesti koskevia asioita käsiteltäessä sen ulkopuolellakin. Paliskuntain yhdistyksen ja sen hallituksen kokoukseen osallistuvalla saamelaisella on vastaavasti oikeus käyttää kokouksessa saamen kieltä.

11 §

Eriyiset velvollisuudet

Lapin sote-maakunnan on asioinnissa sellaisen henkilön kanssa, jonka kotikunta on Enontekiö, Inari, Sodankylä tai Utsjoki, myös saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella noudatettava mitä 12—16 §:ssä säädetään.

12 §

Oikeus käyttää saamen kieltä viranomaisessa

Sama oikeus on saamelaisella saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolellakin valtion viranomaisissa silloin, kun nämä muutoksenhakuviranomaisina käsittelevät Lapin sote-maakunnan tai kotiseutualueen viranomaisessa vireille tulleita asioita.

14 §

Saamen kielen taito ja sitä koskevat kelpoisuusvaatimukset

Saamen kielen taito voidaan asettaa kielitaitoa koskevaksi kelpoisuusvaatimukseksi valtion viranomaisten henkilöstölle lailla taikka lain nojalla valtioneuvoston tai asianomaisen ministeriön asetuksella sekä sote-maakunnallisten ja kunnallisten viranomaisten henkilöstölle sote-maakuntalain (xx/202x) ja kuntalain (365/1995) mukaisessa järjestyksessä, jollei tällaista kelpoisuusvaatimusta säädetä lailla tai lain nojalla. Saamen kielen taito katsotaan erityiseksi ansioksi, vaikka sitä ei ole asetettu viran, toimen tai tehtävän kelpoisuusvaatimukseksi.

16 §

Saamen kielen käyttäminen kunnan ja sote-maakunnan asiakirjoissa

Kunnassa, jossa saamenkielisten osuus väestöstä on edellisen vuoden ensimmäisenä päivänä ollut suurempi kuin yksi kolmasosa, kunnan toimielimen tulee käyttää myös saamen kieltä sellaisissa pöytäkirjoissa ja muissa asiakirjoissa, joita ei ole annettava yksityiselle asianosaiselle ja joilla on yleistä merkitystä. Muussakin kunnassa kunnan toimielimen ja Lapin sote-maakunnassa sote-maakunnan toimielimen tulee käyttää saamen kieltä tällaisissa asiakirjoissaan harjoittamassaan laajuudessa.

Lisäksi Lapin sote-maakunnan toimielimen tulee käyttää myös saamen kieltä pöytäkirjoissa ja muissa asiakirjoissa, joita ei ole annettava yksityiselle asianosaiselle ja joilla on yleistä merkitystä, jos asialla on erityistä merkitystä saamelaisille.

17 §

Liikelaitokset sekä valtion, sote-maakunnan tai kunnan omistamat yhtiöt

Valtion liikelaitoksen sekä sellaisen palvelua tuottavan yhtiön, jossa valtiolla, Lapin sote-maakunnalla tai yhdellä tai useammalla 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainitulla kunnalla on määräämisvalta, on saamelaisten kotiseutualueella annettava tässä laissa edellytettyä kielellistä palvelua ja tiedotettava yleisölle myös saameksi toiminnan laadun ja asiayhteyden edellyttämässä laajuudessa ja tavalla, jota kokonaisuutena arvioiden ei voida pitää liikelaitoksen tai yhtiön kannalta kohtuuttomana. Valtion liikelaitoksen hoitaessa viranomaistehtävää siihen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään viranomaisesta.

22 §

Vastuu kääntämisestä tai tulkkauksesta aiheutuneista kustannuksista

Sote-maakunta, sote-maakuntayhtymä, kunta, kuntayhtymä taikka hiippakunta tai seurakunta vastaa 4-6, 12, 13, 15, 16 ja 30 §:ssä tarkoitetun toimitus- tai muun asiakirjan laatimisesta tai kääntämisestä sekä tulkkauksesta aiheutuvista kustannuksista.

23 §

Käännöksen hankkiminen asiakkaan kustannuksella

Jos valtion, sote-maakunnan, sote-maakuntayhtymän, kunnan tai kuntayhtymän viranomaiselle taikka kirkolliselle viranomaiselle on jätetty saamenkielinen asiakirja, vaikka asiakkaalla ei ole oikeutta käyttää saamen kieltä kyseisessä viranomaisessa, tulee viranomaisen tarvittaessa

hankkia asiakasta kuultuaan tämän kustannuksella asiakirjasta käänös viranomaisessa käytettävälle kielelle.

25 §

Palkallinen virkavapaus ja vapautus työstä saamen kielen taidon hankkimista varten

Lapin sote-maakunnan, sote-maakuntayhtymän, 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun kunnan tai kuntayhtymän ja sellaisen 2 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetun valtion viranomaisen palveluksessa olevalle, jonka virka-alueesta osa sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella, sekä Paliskuntain yhdistyksen henkilöstöön kuuluvalle voidaan myöntää palkallista virkavapautta tai vapautusta työstä virkatehtävien hoitamiseksi tarpeellisen saamen kielen taidon hankkimista varten, jos hänen palvelussuhteensa tämän työnantajan palveluksessa on kestänyt vähintään vuoden. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää muista virkavapauden tai työstä vapautuksen ehdoista.

31 §

Valtion taloudellinen vastuu

Valtion talousarvioon tulee ottaa määräraha valtionavustuksiin sote-maakunnalle, kunnille, seurakunnille, saamelaisten kotiseutualueen paliskunnille sekä 18 §:ssä tarkoitetuille yksityisille tämän lain soveltamisesta aiheutuvien erityisten lisäkustannusten kattamiseksi.

32 §

Saamen kielen asema eräillä hallinnonaloilla

Saamelaisten oikeudesta saada peruskoulu- ja muuta opetusta omalla äidinkielellään, saamen kielen opetuksesta sekä saamen kielestä opetuskielenä, oppiaineena ja tutkintokielenä säädetään erikseen.

Saamelaisten oikeudesta saada päivähoitoa omalla äidinkielellään säädetään lasten päivähoitosta annetussa laissa (36/1973).

Oikeudesta käyttää saamen kieltä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa säädetään tämän lain lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa (xx/202x).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

36.

Laki

oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetun lain (362/2009) 2 a §:n 1 kohta ja 12 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 81/2013, seuraavasti:

2 a §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) viranomaisella valtion virastoa ja laitosta, sote-maakunnallista viranomaista, Ahvenanmaan maakunnan viranomaista, kunnallista viranomaista, itsenäistä julkisoikeudellista laitosta sekä muuta julkista hallintotehtävää hoitavaa;

12 §.

Hyvityksen maksaminen

Valtiokonttori perii sote-maakunnalta, Ahvenanmaan maakunnalta, kunnalta, itsenäiseltä julkisoikeudelliselta laitokselta, muulta julkista hallintotehtävää hoitavalta ja valituksen käsitteleeltä muulta kuin 3 momentissa tarkoitettulta lautakunnalta tätä kuultuaan tämän osuudeksi arvioidun määrän maksetusta hyvityksestä ja 10 §:ssä tarkoitetuista kuluista, jos asian käsittely on todettu viivästyneen tämän toiminnassa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

37.

Laki

vaalilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaalilain (714/1998) 1 §, 2 §:n 3 momentti, 3 §, 7 §:n 2 momentti, 9 §:n 1 momentti, 18 §:n 2 ja 3 momentti, 19 §:n otsikko ja 1 momentti, 21 §:n 1 momentti, 22 ja 31 §, 34 §:n 2 momentti, 37 §:n 2 momentti, 43 §:n 4 momentti, 57 §:n 3 momentti, 58 §:n 1 momentti, 64 §:n 1 momentti, 76 §:n 1 momentti, 81 §:n 1 momentti, 84, 86, 93 ja 96 §, 101 §:n 2 momentti, 103 §, 104 §:n 2 momentti, 105 §:n 2 momentti, 106 §:n 1—3 ja 5 momentti, 184 §:n 1 momentti, 185 § ja 188 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 1 §, 2 §:n 3 momentin suomenkielinen sanamuoto, 3 §, 7 §:n 2 momentin suomenkielinen sanamuoto, 9 §:n 1 momentti, 18 §:n 2 ja 3 momentti, 19 §:n otsikko, 22 §, 31 §:n suomenkielinen sanamuoto, 34 §:n 2 momentti, 37 §:n 2 momentti, 64 §:n 1 momentti, 76 §:n 1 momentti, 81 §:n 1 momentin suomenkielinen sanamuoto, 84 §, 101 §:n 2 momentti, 104 §:n 2 momentti, 105 §:n 2 momentti, 106 §:n 1 ja 5 momentti ja 188 §:n 2 momentin suomenkielinen sanamuoto laissa 563/2015, 58 §:n 1 momentti

laissa 361/2016, 19 §:n 1 § momentti laissa 1123/2018, 21 §:n 1 momentti osaksi laissa 1263/2007, 43 §:n 4 momentti ja 184 §:n 1 momentti laissa 496/2013, 86 § laissa 939/2017 ja 188 §:n 2 momentin ruotsinkielinen sanamuoto laissa 247/2002, sekä

lisätään lakiin uusi 12 a ja 12 b §, 44 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 247/2002 ja 563/2015, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2–4 momentti siirtyvät 3–5 momentiksi, 104 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 300/2009 ja 563/2015, uusi 2 momentti, jolloin muutettu 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, lakiin uusi 10 a luku, 144 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 563/2015, uusi 2 momentti, 188 §:ään, sellaisena kuin sen suomenkielinen sanamuoto on osaksi laeissa 247/2002 ja 563/2015 ja ruotsinkielinen sanamuoto osaksi laissa 247/2002, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentit siirtyvät 3 ja 4 momentiksi seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään, miten toimitetaan:

- 1) kansanedustajien vaalit (eduskuntavaalit);
- 2) tasavallan presidentin vaali (presidentinvaali);
- 3) maakuntavaalit;
- 4) kuntavaalit;
- 5) Suomesta valittavien Euroopan parlamentin jäsenten vaalit (europarlamenttivaalit). Vaaleista säädetään lisäksi perustuslaissa, sote-maakuntalaissa (/) ja kuntalaissa (410/2015).

Ahvenanmaan maakunnassa toimitettavista maakunnallisista ja kunnallisista vaaleista säädetään maakunnan lainsäädännössä.

2 §

Äänioikeus

Äänioikeudesta maakuntavaaleissa säädetään sote-maakuntalaissa. Äänioikeudesta kuntavaaleissa säädetään perustuslaissa ja kuntalaissa.

3 §

Vaalikelpoisuus

Vaalikelpoisuudesta eduskuntavaaleissa ja kelpoisuudesta tasavallan presidentiksi säädetään perustuslaissa. Vaalikelpoisuudesta maakuntavaaleissa säädetään sote-maakuntalaissa ja vaalikelpoisuudesta kuntavaaleissa kuntalaissa. Vaalikelpoisuudesta europarlamenttivaaleissa säädetään tämän lain 164 §:ssä.

7 §

Vaalipiirit muissa vaaleissa

Maakuntavaaleissa vaalipiirinä on sote-maakunta ja kuntavaaleissa kunta.

9 §

Ennakoäänestyspaikat ja vaalipäivän äänestyspaikat

Ennakoäänestyspaikkoja ovat:

- 1) ne kotimaan yleiset ennakoäänestyspaikat, joiden lukumäärästä ja sijainnista kunnanhallitus päättää ja joita on oltava, jollei erityisestä syystä muuta johdu, jokaisessa kunnassa vähintään yksi;
- 2) valtioneuvoston asetuksella säädettävät Suomen edustustot ja niiden toimipaikat sekä valtioneuvoston asetuksella säädettävät maakuntavaalien ja kuntavaalien yleiset ennakoäänestyspaikat Ahvenanmaan maakunnassa;
- 3) sairaalat, ympärivuorokautista hoitoa antavat ja muut, kunnanhallituksen päätöksellä määrättyt sosiaalihuollon toimintayksiköt sekä rangaistuslaitokset (laitos);
- 4) suomalaiset laivat, jotka ovat ulkomailla, kun ennakoäänestys toimitetaan.

12 a §

Maakuntavaalilautakunta

Sote-maakuntavaltuuston on asetettava sote-maakuntaan toimikaudekseen maakuntavaalilautakunta. Siihen kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään viisi. Varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan. Sekä jäsenten että varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa sote-maakunnassa edellisissä maakuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Jäsen tai varajäsen, joka maakuntavaalilautakunnalle toimitetun ehdokashakemuksen mukaan on asetettu puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi maakuntavaaleissa, ei voi osallistua maakuntavaalilautakunnan työskentelyyn kyseisissä vaaleissa.

12 b §

Maakuntavaalilautakunnan työskentely

Maakuntavaalilautakunta on päätösvaltainen viisijäseninen. Jos varajäsen on kuollut taikka estynyt tai esteellinen, sote-maakuntahallitus saa tarvittaessa määrätä väliaikaisen varajäsenen.

Maakuntavaalilautakunnan jäsenen ja varajäsenen esteellisyydestä säädetään hallintolain 27–30 §:ssä.

Maakuntavaalilautakunta ottaa itselleen sihteerin ja muun tarvittavan henkilöstön. Se päättää muiden kuin sen kokouksiin tässä laissa tarkoitettujen tehtäviensä vuoksi osallistumaan oikeutettujen henkilöiden läsnäolo- ja puheoikeudesta kokouksissaan.

Maakuntavaalilautakuntaan ei sovelleta sote-maakuntalaissa tarkoitetun hallintosäännön määräyksiä sote-maakuntahallituksen edustajan ja sote-maakuntajohtajan läsnäolo- ja puheoikeudesta kokouksissa eikä oikeudesta ottaa asia ylemmän toimielimen käsiteltäväksi.

18 §

Äänioikeusrekisterin perustaminen ja tiedot

Jokaisesta äänioikeutetusta otetaan äänioikeusrekisteriin seuraavat tiedot sellaisina kuin ne ovat väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää kello 24:

- 1) henkilötunnus;
- 2) täydellinen nimi;

- 3) eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa 5 §:ssä tarkoitettu vaalipiiri sekä maakuntavaaleissa sote-maakunta;
- 4) kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta Suomessa;
- 5) äänestysalue;
- 6) äänestyspaikka vaalipäivänä ja sen osoite;
- 7) äidinkieli, jos se on islanti, norja, ruotsi tai tanska;
- 8) eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa asuinvaltio, jollei se ole Suomi;
- 9) rekisteriin ottamisen päivämäärä;
- 10) väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain 36 §:ssä tarkoitettu turvakielto.

Jollei äänioikeutetulla ole kotikuntaa Suomessa 51. päivänä ennen vaalipäivää, kotikunnan sijasta äänioikeusrekisteriin merkitään kotikuntalain mukainen väestökirjanpitokunta. Jollei tämä kunta enää kuulu Suomen alueeseen, merkitään sen sijasta Helsinki. Jollei maakunta-vaaleissa ja kuntavaaleissa tai europarlamenttivaaleissa äänioikeutetulla muun valtion kansalaisella ole koti- kuntaa Suomessa, kotikunnan sijasta äänioikeusrekisteriin merkitään äänioikeuskunta. Äänioikeutettu kuuluu näissä tapauksissa äänestysalueeseen, jonka valtuusto on 8 §:n 1 momentin nojalla määrännyt niitä äänioikeutettuja varten, joita ei ole väestötietojärjestelmässä merkitty minkään kiinteistön kohdalle.

19 §

Äänioikeusrekisteriin merkittävät vaalikohtaiset lisätiedot

Maakuntavaaleissa ja kuntavaaleissa jokaisesta äänioikeutetusta, joka ei ole Suomen kansalainen, otetaan äänioikeusrekisteriin sen lisäksi, mitä 18 §:n 2 momentissa säädetään:

- 1) tieto kansalaisuudesta;
- 2) tieto ajasta, jona hänellä yhtäjaksoisesti on ollut kotikunta Suomessa, jollei hän ole Euroopan unionin muun jäsenvaltion, Islannin tai Norjan kansalainen;
- 3) tieto siitä, että hän on tehnyt Digi- ja väestötietovirastolle sote-maakuntalain 22 §:n 2 momentin 2 kohdan tai kuntalain 20 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisen ilmoituksen.

21 §

Ilmoituskortti

Digi- ja väestötietovirasto laatii jokaisesta äänioikeusrekisteriin otetusta ilmoituskortin, jossa ovat:

- 1) 18 §:n 2 momentin 2, 5 ja 6 kohdassa tarkoitetut tiedot;
- 2) äänioikeutetun se osoite, joka on väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää kello 24;
- 3) tieto siitä, missä vaaleissa ja missä vaalipiirissä tai missä sote-maakunnassa ja kunnassa kortin vastaanottajalla on äänioikeus;
- 4) tiedot vaalipäivästä ja ennakoäänestyksen ajanjaksosta;
- 5) Digi- ja väestötietoviraston sekä kunnan keskusvaalilautakunnan yhteystiedot;
- 6) tieto rekisteristä tai tietojärjestelmästä, johon kortissa olevat tiedot perustuvat;
- 7) oikeusministeriön laatimat ohjeet kortin käyttämisestä ja menettelystä äänestettäessä.

22 §

Tiedottaminen Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisille

Digi- ja väestötietoviraston on hyvissä ajoin ennen maakuntavaaleja ja kuntavaaleja sekä europarlamenttivaaleja mahdollisuuksien mukaan toimitettava kaikille äänioikeuden edellytykset täyttävälle Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisille sopivalla tavalla tieto siitä, että heillä väestötietojärjestelmän tietojen mukaan tulee olemaan vaaleissa äänioikeus ja vaalikelpoisuus, sekä tieto menettelystä, joka on tarpeen äänioikeuden käyttämiseksi ja vaalikelpoisuuden toteuttamiseksi.

31 §

Ehdokashakemukset käsittelevä viranomainen

Ehdokashakemukset käsittelee:

- 1) eduskuntavaaleissa vaalipiirilautakunta;
- 2) presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa Helsingin vaalipiirilautakunta;
- 3) maakuntavaaleissa maakuntavaalilautakunta;
- 4) kuntavaaleissa kunnan keskusvaalilautakunta.

34 §

Asiakirjojen jättämisestä määrääminen ja kuuluttaminen

Määräyksestä on laadittava kuulutus, joka on annettava tiedoksi puolueiden ilmoittamille vaaliamiehille ja pantava nähtäväksi viranomaisen kokoushuoneistossa. Kuulutus on julkaistava maakuntavaaleissa sillä tavalla kuin sote-maakunnan ilmoitukset ja kuntavaaleissa sillä tavalla kuin kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi sekä muissa vaaleissa virallisessa lehdessä.

37 §

Ehdokkaiden järjestyksen määrääminen

Eduskuntavaaleissa, maakuntavaaleissa, kuntavaaleissa ja europarlamenttivaaleissa arvotaan:

- 1) vaaliliittoon kuulumattomien puolueiden ja vaaliliittojen keskinäinen järjestys;
- 2) vaaliliitossa sen muodostaneiden puolueiden keskinäinen järjestys;
- 3) yhteislistojen keskinäinen järjestys.

43 §

Valtakunnallinen ehdokasrekisteri

Oikeusministeriö laatii tarvittaessa valtakunnallisesta ehdokasrekisteristä tulosteen, johon otetaan vaalipiireittäin, sote-maakunnittain tai kunnittain kunkin ehdokkaan ehdokaslistojen yhdistelmässä olevat tiedot. Ministeriö huolehtii siitä, että tulostetta toimitetaan tarpeellinen määrä kuntien keskusvaalilautakunnille, vaalitoimikunnille ja kotimaan ennakkoäänestys-paikkojen vaalitoimitsijoille sekä ulkoasiainministeriölle jaettavaksi edelleen ennakkoäänestyspaikkoina oleviin Suomen edustustoihin ja suomalaisiin laivoihin.

44 §

Ehdokaslistojen yhdistelmän ja presidentinvaalin ehdokasluettelon jakelu ja tiedoksi saattaminen

Maakuntavaalilautakunnan tulee toimittaa maakuntavaalien ehdokaslistojen yhdistelmiä tarpeellinen määrä:

- 1) sote-maakunnan kuntien keskusvaalilautakunnille jaettavaksi edelleen vaalilautakunnille, vaalitoimikunnille ja vaalitoimitsijoille;
- 2) sote-maakunnassa ehdokkaita asettaneiden puolueiden, yhteislistojen ja yhteislistaan kuumattomien valitsijayhdistysten vaaliasiamiehille;
- 3) oikeusministeriölle.

57 §

Ennakköäänestyksen aloittaminen ennakköäänestyspaikassa

Äänestäjälle on varattava tilaisuus tutustua asianomaista vaalia varten laadittuun vaalipiiriinsä, sote-maakuntansa tai kuntansa ehdokaslistojen yhdistelmään, europarlamenttivaalien ehdokaslistojen yhdistelmään tai presidentinvaalin ehdokasluetteloon taikka valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin tai siitä laadittuun tulosteeseen.

58 §

Äänestäminen ennakköäänestyksessä

Äänestäjällä on oikeus äänestää eduskuntavaaleissa, maakuntavaaleissa ja kuntavaaleissa sen vaalipiiriin, sote-maakunnan tai kunnan ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta, jossa äänestäjä on asianomaisissa vaaleissa merkitty äänioikeutetuksi, europarlamenttivaaleissa ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta ja presidentinvaalissa ehdokasluettelossa olevaa ehdokasta.

64 §

Vaalikuorten toimittaminen vaalipiirilautakunnalle

Eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa kunnan keskusvaalilautakunnan on suljettava vaalikuoret kestäväan päällykseen äänestysalueittain lajiteltuina. Lähetykseen liitetään tiedot vaalikuorten lukumäärästä kussakin ryhmässä, johon ne on lajiteltu. Lähetys sinetöidään, ja sen päällykseen merkitään vaalipiirilautakunnan osoite ja lähettäjä. Lähetys toimitetaan kiireellisesti vaalipiirilautakunnalle sen määrämällä tavalla.

76 §

Äänestäminen vaalipäivänä

Äänestäjällä on oikeus äänestää eduskuntavaaleissa, maakuntavaaleissa ja kuntavaaleissa sen vaalipiiriin, sote-maakunnan tai kunnan ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta, jossa äänestäjä on asianomaisissa vaaleissa merkitty äänioikeutetuksi, europarlamenttivaaleissa ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta ja presidentinvaalissa ehdokasluettelossa olevaa ehdokasta.

81 §

Äänestyslippujen ja vaalipöytäkirjan toimittaminen vaalilautakunnista

Vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan ja yhden muun jäsenen on yhdessä viipymättä vietävä äänestysliput sisältävä lähetys ja vaalipöytäkirjan sisältävä lähetys maakunta- vaaleissa ja kuntavaaleissa kunnan keskusvaalilautakunnalle ja muissa vaaleissa vaalipiirilauta- kunnalle.

84 §

Tuloksen laskennasta vastaavat viranomaiset

Ennakköäänestyksessä ja kirjeäänestyksessä annettujen äänestyslippujen laskennasta sekä vaalipäivän äänestyksessä annettujen äänestyslippujen tarkastuslaskennasta huolehtii kokouksissaan:

- 1) eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa vaalipiirilautakunta;
- 2) maakuntavaaleissa ja kuntavaaleissa kunnan keskusvaalilautakunta.

86 §

Ennakköäännten ja kirjeäännten laskenta

Vaalikuorissa olevien ennakköäänestyksessä ja kirjeäänestyksessä annettujen äänestyslippujen laskenta voidaan aloittaa vaalipäivänä aikaisintaan kello 10. Kunkin laskentaa suorittavan lautakunnan on tehokkaasti huolehdittava siitä, ettei mitään laskennan tietoja välity laskentatilan ulkopuolelle ennen vaalihuoneistojen sulkeutumista.

Laskennassa mitättömät äänestysliput erotetaan eri ryhmäksi. Muut äänestysliput jaotellaan siten, että kunkin ehdokkaan hyväksi annetut liput ovat omana ryhmänään. Kussakin ryhmässä olevien äänestyslippujen lukumäärä lasketaan.

Ennakköäänestyksen ja kirjeäänestyksen yhdistetty tulos lasketaan kunnan kultakin äänestysalueelta erikseen, lukuun ottamatta 82 §:ssä tarkoitettuja tapauksia.

Ennakköäännten ja kirjeäännten laskennan tuloksesta tiedotetaan vaalihuoneistojen sulkeutumisen jälkeen oikeusministeriön määräämällä tavalla.

93§

Varavaltuutetut

Varavaltuutettujen valitsemisesta säädetään kuntalain 17 §:ssä. Jos valtuuston toimikauden aikana varavaltuutettujen määrä jää vajaaksi, kunnan keskusvaali- lautakunnan on valtuuston puheenjohtajan pyynnöstä määrättävä uusia varavaltuutettuja kunta- lain 17 §:n mukaisesti.

Jollei kaikkia varavaltuutetun toimia saada täytetyiksi tässä pykälässä olevien säännösten nojalla, varavaltuutettujen määrä jää vajaaksi.

96 §

Presidentinvaalia, maakuntavaaleja ja europarlamenttivaaleja koskevat säännökset

Ehdokkaiden saamien äänimäärien laskemisesta presidentinvaalissa, maakuntavaaleissa ja europarlamenttivaaleissa sekä näiden vaalien tuloksen laskentatavasta, määräämisestä, vahvistamisesta ja julkaisemisesta sekä siitä tiedottamisesta säädetään II osassa.

101 §

Valitusoikeus ja valitusperusteet

Lisäksi saavat päätöksestä valittaa sillä perusteella, että vaalit on toimitettu virheellisessä järjestyksessä ja että se on saattanut vaikuttaa vaalien tulokseen:

- 1) jokainen asianomaisessa vaalipiirissä, sote-maakunnassa tai kunnassa äänioikeutettu henkilö;
- 2) maakuntavaaleissa sote-maakunnan jäsen ja kuntavaaleissa kunnan jäsen.

103 §

Valitusviranomaisen päätös

Jos vaaliviranomaisen päätös tai toimenpide on ollut lainvastainen ja lainvastaisuus on ilmeisesti saattanut vaikuttaa vaalien tulokseen, vaalit on määrättävä uusittaviksi asianomaisessa vaalipiirissä, sote-maakunnassa tai kunnassa taikka europarlamenttivaaleissa koko maassa, jollei vaalien tulos ole oikaistavissa.

Jos vaalipiirilautakunta, maakuntavaalilautakunta tai kunnan keskusvaalilautakunta on vaalien tulosta laskiessaan tai vahvistaessaan menetellyt lainvastaisesti ja lainvastaisuus on vaikuttanut vaalien tulokseen, vaalien tulosta on oikaistava.

104 §

Päätöksen tiedoksianto

Maakuntavaaleissa hallinto-oikeuden päätöksestä on annettava tieto valittajalle, sote-maakuntahallitukselle ja maakuntavaalilautakunnalle, puolueiden ja yhteislistojen vaaliasiamiehille sekä, jos päätöksellä on määrätty vaalien tulos oikaistavaksi tai vaalit uusittaviksi, oikeusministeriölle. Maakuntavaalilautakunnan on saatettava hallinto-oikeuden päätös viipymättä tiedoksi asettamalla päätös seitsemän päivän ajaksi nähtäväksi siten kuin sote-maakunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi.

Kuntavaaleissa hallinto-oikeuden päätöksestä on annettava tieto valittajalle, kunnanhallitukselle ja kunnan keskusvaalilautakunnalle, puolueiden ja yhteislistojen vaaliasiamiehille sekä, jos päätöksellä on määrätty vaalien tulos oikaistavaksi tai vaalit uusittaviksi, oikeusministeriölle. Kunnan keskusvaalilautakunnan on saatettava hallinto-oikeuden päätös viipymättä tiedoksi asettamalla päätös seitsemän päivän ajaksi nähtäväksi siten kuin kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi.

105 §

Jatkovalitus

Jos päätöksellä on määrätty vaalien tulos oikaistavaksi tai vaalit uusittaviksi, valitusoikeus on 101 §:ssä mainituilla sekä maakuntavaaleissa myös sote-maakuntahallituksella ja kunta-vaaleissa myös kunnanhallituksella. Niiden, jotka eivät ole saaneet päätöstä erikseen tiedoksi, katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun päätöksestä ensimmäistä kertaa kuulutettiin yleisradio-toimintaa harjoittavan laitoksen lähetyksessä tai kun päätös asetettiin nähtäväksi 104 §:ssä säädetyn tavoin.

106 §

Valituksen johdosta uusittavat vaalit

Jos vaalit valituksen johdosta määrätään uusittaviksi, uusittavien vaalien vaalipäivä on:

1) eduskuntavaaleissa ja europarlamenttivaaleissa ensimmäisenä sunnuntaina 50 päivän kuluttua siitä, kun valitusviranomaisen päätös on saanut lainvoiman;

2) maakuntavaaleissa maakuntavaalilautakunnan ja kuntavaaleissa kunnan keskusvaalilautakunnan määräämänä sunnuntaina viimeistään 90 päivän kuluttua siitä, kun valitusviranomaisen päätös on saanut lainvoiman.

Uusittavien vaalien toimittamisesta huolehtivat samat vaaliviranomaiset kuin kumotuissa vaaleissa. Jos maakuntavaalilautakunnan tai kunnan keskusvaalilautakunnan toimikausi on kuitenkin jo päättynyt, vaalien toimittamisesta huolehtii sen sijaan tullut lautakunta.

Uusittavissa vaaleissa noudatetaan samaa äänestysaluejakoa sekä käytetään samaa lainvoimaista äänioikeusrekisteriä ja samaa ehdokaslistojen yhdistelmää kuin kumotuissa vaaleissa, jollei valitusviranomaisen päätöksessään toisin määrää. Digi- ja väestötietovirasto huolehtii siitä, että äänioikeusrekisteriin otetuille lähetetään uusi ilmoituskortti. Ennakkoäänestys toimitetaan vain siinä vaalipiirissä, sote-maakunnassa tai kunnassa, jota määräys vaalien uusimisesta koskee. Uusittavien vaalien toimittamiseen sovelletaan muutoin, mitä varsinaisista vaaleista säädetään.

Uusittavien eduskuntavaalien tuloksesta on heti ilmoitettava eduskunnalle, uusittavien maakuntavaalien tuloksesta asianomaiselle sote-maakuntavaltuustolle ja uusittavien kuntavaalien tuloksesta asianomaisen kunnan valtuustolle.

10 a luku

Maakuntavaalit

Maakuntavaalien ajankohta

143 a §

Vaalipäivä

Maakuntavaalien vaalipäivä on huhtikuun kolmas sunnuntai.
Maakuntavaalit toimitetaan samanaikaisesti kuntavaalien kanssa.

Ehdokasasettelu maakuntavaaleissa

143 b §

Valittavien valtuutettujen määrästä kuuluttaminen

Maakuntavaalilautakunnan on kuulutettava, montako valtuutettua sote-maakunnassa valitaan. Kuulutus on viipymättä julkaistava sillä tavalla kuin sote-maakunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi. Kuulutus voidaan antaa 34 §:n 2 momentissa tarkoitetun kuulutuksen yhteydessä.

143 c §

Oikeus asettaa ehdokkaita

Maakuntavaaleissa voivat ehdokkaita asettaa:

- 1) puolueet;
- 2) äänioikeutetut, jotka ovat perustaneet valitsijayhdistyksen.

Ehdokkaita asetettaessa kahdella tai useammalla puolueella on oikeus yhtyä vaaliliitoksi sopimalla siitä keskenään. Kahdella tai useammalla valitsijayhdistyksellä on oikeus vastaavalla tavalla muodostaa yhteislista.

Puolueella, vaaliliitolla tai yhteislistalla on oikeus asettaa ehdokkaita sote-maakunnassa enintään valittavien valtuutettujen määrä kerrottuna 1,25:llä.

Sama henkilö saadaan samoissa vaaleissa asettaa vain yhden puolueen tai yhden valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi.

143 d §

Puolueiden ehdokkaiden asettaminen

Puolueen ehdokkaat asettaa puolueen maakuntavaalilautakunnalle ilmoittama puolueen henkilöjäseniä sote-maakunnassa edustava yhdistys.

143 e §

Valitsijayhdistyksen perustaminen

Valitsijayhdistyksen perustamiseen ehdokkaan asettamiseksi maakuntavaaleja varten tarvitaan vähintään 50 äänioikeutettua, joilla on kotikunta sote-maakunnassa.

Valitsijayhdistys perustetaan laatimalla päivätty ja allekirjoitettu perustamisasiakirja, jossa on oltava seuraavat tiedot:

- 1) maininta siitä, mitkä maakuntavaalit ovat kyseessä;
- 2) ehdokkaan nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen sekä hänen kotikuntansa;
- 3) jokaisen jäsenen nimi, syntymäaika ja osoite;
- 4) jokaisen jäsenen allekirjoittama vakuutus siitä, että hän on kysymyksessä olevissa vaaleissa asianomaisessa sote-maakunnassa äänioikeutettu;
- 5) valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimi ja yhteystiedot.

Äänioikeutettu voi olla jäsenenä vain yhdessä valitsijayhdistyksessä. Jos hän on jäsenenä kahdessa tai useammassa valitsijayhdistyksessä, maakuntavaalilautakunnan on poistettava hänen nimensä kaikista perustamisasiakirjoista.

Ehdokashakemus maakuntavaaleissa

143 f §

Vaaliasiamiehet

Kullakin ehdokkaita asettavalla puolueella ja ehdokkaan asettavalla valitsijayhdistyksellä tulee olla vaaliasiamies ja jokaisella vaaliasiamiehellä varamies. Lisäksi yhteislistan muodostaneiden valitsijayhdistysten on valtuutettava jonkin valitsijayhdistyksen vaaliasiamies toimimaan yhteislistan vaaliasiamiehenä ja toinen hänen varamiehenään.

Puolueen tai yhteislistan vaaliasiamies ei saa olla toisen puolueen tai yhteislistan vaaliasiamiehenä. Valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla puolueen vaaliasiamiehenä eikä muun yhteislistan vaaliasiamiehenä kuin mihin hänen valitsijayhdistyksensä kuuluu eikä toisen valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehenä. Puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla maakuntavaalilautakunnan jäsenenä eikä varajäsenenä.

Vaaliasiamiehen puolesta saa tässä laissa tarkoitetun hakemuksen, ilmoituksen tai oikaisun tehdä hänen kirjallisesti valtuuttamansa henkilö. Mitä tässä laissa säädetään puolueen, yhteislistan tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehestä, sovelletaan myös varamieheen.

143 g §

Ehdokashakemuksen jättäminen

Puolueen, yhteislistan tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen on annettava ehdokashakemus maakuntavaalilautakunnalle viimeistään 40. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16:ta.

143 h §

Puolueen ehdokashakemus

Puolueen ehdokashakemukseen on liitettävä:

1) ehdotus puolueen ehdokaslistaksi, jossa on mainittava siinä järjestyksessä kuin ehdokkaat ehdokaslistojen yhdistelmässä asetetaan, kunkin ehdokkaan nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen sekä kotikunta; etunimen rinnalla tai sen sijasta voidaan käyttää yleisesti tunnettua ehdokkaan puhuttelunimeä tai etunimeä lyhennettynä; ehdokas listassa ei saa olla muita merkintöjä, paitsi jos ne ovat tarpeen ehdokkaan henkilöllisyyden täsmentämiseksi;

2) kunkin ehdokkaan allekirjoittama ja hänen henkilötunnuksellaan varustettu suostumus hänet asettaneen puolueen ehdokkaaksi ja suostumus ottaa vastaan valtuutetun toimi sekä vakuutus, ettei hän ole samoissa maakuntavaaleissa suostunut toisen puolueen eikä valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi;

3) puolueen nimen kirjoittamiseen oikeutettujen antama ilmoitus siitä, että yhdistys, jonka puolesta puolueen vaaliasiamies esiintyy, edustaa puolueen henkilöjäseniä sote-maakunnassa;

4) puoluetta edustavan yhdistyksen antama ilmoitus puolueen vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimestä, henkilötunnuksesta ja yhteystiedoista sekä yhdistyksen puolueen vaaliasiamiehelle ja hänen varamiehelleen antama valtakirja.

Puolueen vaaliasiamiehen on päivättävä ja allekirjoitettava ehdokashakemus ja vakuutettava siinä, että ehdokkaat ovat vaalikelpoisia.

143 i §

Ilmoitus vaaliliitosta

Jos puolueet ovat sopineet yhtymisestä vaaliliitoksi, siitä on laadittava yhteinen ilmoitus, jossa luetellaan vaaliliittoon yhtyvät puolueet ja joka kaikkien vaaliliittoon yhtyvien puolueiden vaali- asiamiesten on allekirjoitettava. Vaaliliittoon yhtyneen puolueen vaaliasiamiehen on annettava ilmoitus maakuntavaalilautakunnalle samanaikaisesti puolueen ehdokashakemuksen kanssa.

143 j §

Valitsijayhdistyksen ehdokashakemus

Valitsijayhdistyksen ehdokashakemukseen on liitettävä:

1) ehdotus valitsijayhdistyksen ehdokaslistaksi, jossa ehdokkaasta on 143 h §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot;

2) ehdokkaan allekirjoittama ja hänen henkilötunnuksellaan varustettu suostumus hänet asettaneen valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi ja suostumus ottaa vastaan valtuutetun toimi sekä vakuutus, ettei hän ole samoissa maakuntavaaleissa suostunut toisen valitsijayhdistyksen eikä puolueen ehdokkaaksi;

3) valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja.

Valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen on päivättävä ja allekirjoitettava ehdokashakemus, merkittävä siihen henkilötunnuksensa sekä vakuutettava siinä, että ehdokas on vaalikelpoinen ja että valitsijayhdistyksen jäsenet ovat itse allekirjoittaneet perustamisasiakirjan.

143 k §

Ilmoitus yhteislistasta

Jos valitsijayhdistys on sopinut yhteislistasta yhden tai useamman muun valitsijayhdistyksen kanssa, ilmoitus yhteislistasta ja siihen kuuluvista valitsijayhdistyksistä sekä niiden ehdokkaista siinä järjestyksessä kuin ehdokkaat ehdokaslistojen yhdistelmässä asetetaan, on annettava saman- aikaisesti valitsijayhdistyksen ehdokashakemuksen kanssa. Ilmoituksen allekirjoittavat yhteislistan muodostaneiden valitsijayhdistysten vaaliasiamiehet.

Ilmoituksessa on lisäksi mainittava yhteislistan vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimi ja yhteystiedot.

Ilmoituksessa voidaan ehdottaa ehdokaslistojen yhdistelmään otettavaksi yhteislistan nimitys, johon tulee sisältyä sana "yhteislista". Nimitys ei saa olla sopimaton eikä merkitykseltään yleis- tävä tai muutoin harhaanjohtava. Nimitykseen voi aina sisältyä yhdistysrekisteriin merkitty nimi, jos yhteislistan muodostaneet valitsijayhdistykset ovat saaneet sen käyttämiseen yhdis- tykseltä todisteellisesti luvan. Nimitykseen ei kuitenkaan saa sisältyä puolerekisteriin merkityn puolueen nimeä.

Vaalien tuloksen laskenta ja vahvistaminen

143 l §

Vaalien tuloksen vahvistaminen

Kunkin kunnan keskusvaalilautakunta vahvistaa 3. päivänä vaalipäivän jälkeen viimeistään kello 18 aloitettavassa kokouksessaan äänimäärät, jotka kukin ehdokas sekä puolue, vaaliliitto ja yhteislista yhteensä ovat maakuntavaaleissa saaneet kunnassa, sekä ilmoittaa viipymättä näin

vahvistetut äänimäärät ja vaaleissa annettujen äänten kokonaismäärän sekä mitättömien äänten määrän oikeusministeriön määrämällä tavalla maakuntavaalilautakunnalle.

Saatuana 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen kaikkien kuntien keskusvaalilautakunnilta maakuntavaalilautakunta vahvistaa viipymättä maakuntavaalien tuloksen noudattaen, mitä 88—91 §:ssä säädetään vertauslukujen laskemisesta, arvan käytöstä ja vaalien tuloksen määrittämisestä.

Maakuntavaalilautakunnan on tuloksen vahvistamisen jälkeen viipymättä:

- 1) julkaistava vaalien tuloksen sisältävä pöytäkirja valitusosoituksineen seitsemän päivän ajan siten kuin sote-maakunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi;
- 2) annettava luettelo valtuutetuiksi valituista ja heidän varajäsenistään maakuntavaltuustolle ja tiedotettava siitä sillä tavalla kuin sote-maakunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi;
- 3) annettava tieto vaalien tuloksesta oikeusministeriölle sen määrämällä tavalla.

143 m §

Varavaltuutetut

Varavaltuutettujen valitsemisesta säädetään sote-maakuntalain 25 §:ssä. Jos valtuuston toimikauden aikana varavaltuutettujen määrä jää vajaaksi, maakuntavaalilautakunnan on valtuuston puheenjohtajan pyynnöstä määrättävä uusia varavaltuutettuja sote-maakuntalain 25 §:n mukaisesti.

Jollei kaikkia varavaltuutetun toimia saada täytetyiksi tässä pykälässä olevien säännösten nojalla, varavaltuutettujen määrä jää vajaaksi.

144 §

Vaalipäivä

Kuntavaalit toimitetaan samanaikaisesti maakuntavaalien kanssa.

184 §

Vaaliasiamiesten ja vaalitarkkailijoiden läsnäolo-oikeus

Puolueiden ja yhteislistojen sekä yhteislistaan kuulumattomien valitsijajyhdistysten vaali-asiamiehillä taikka heidän kutakin vaaliviranomaista varten erikseen kirjallisesti valtuuttamallaan henkilöillä on oikeus olla läsnä vaalipiirilautakunnan, maakuntavaalilautakunnan, kunnan keskusvaalilautakunnan ja vaalilautakunnan kokouksissa, jotka pidetään ehdokkaiden numeroiden määräämistä, äänestyslippujen järjestämistä tai laskemista taikka vaalien tuloksen määräämistä varten.

185 §

Vaaliviranomaisen rikosoikeudellinen vastuu

Vaalipiirilautakunnan, maakuntavaalilautakunnan, kunnan keskusvaalilautakunnan, vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäsenen, vaalitoimitsijaan sekä muuhun henkilöön, joka toimii tässä laissa tarkoitettuna vaaliviranomaisena, sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

232

Kustannusten jako vaaliviranomaisten välillä

Sote-maakunta vastaa maakuntavaalilautakunnan toiminnasta aiheutuneista kustannuksista.

Kunta vastaa kunnan keskusvaalilautakunnan, vaalilautakuntien, vaalitoimikuntien, yleisten ennakkoonestyspaikkojen vaalitoimitsijoiden ja kotiaanestyksen vaalitoimitsijoiden toiminnasta aiheutuneista sekä muista kuin 1 momentissa tarkoitetuista vaalien toimittamisesta aiheutuneista kustannuksista. Eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa oikeusministeriö suorittaa kunnalle kertakorvauksena ministeriön vahvistaman euro-määrän jokaiselta vaaleista äänioikeutetulta kunnan asukkaalta. Maakuntavaaleissa sote-maakunta korvaa kunnalle ne kustannukset, jotka aiheutuvat pelkästään maakuntavaaleista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

38.**Laki****puoluelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan puoluelain (10/1969) 8 §:n 2 momentti, 8 a §:n 2 momentti, 8 b §:n 4 momentti, 9 b §:n 1 momentti ja 10 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 683/2010, seuraavasti:

8 §

Tuki puolueelle ja puolueyhdistykselle

Tueksi puolueelle tai puolueyhdistykselle luetaan sen rahana, tavarana, palveluna tai muulla vastaavalla tavalla saamat suoritukset. Tukena ei kuitenkaan pidetä:

- 1) tavanomaista talkootyötä eikä tavanomaisia ilmaispalveluja;
- 2) puolueen tai puolueyhdistyksen tavanomaiseen järjestötoimintaan tai omaisuuden hoitoon liittyviä käyvän arvon mukaisia suorituksia;
- 3) puolueen ja sen puolueyhdistysten toisiltaan saamia suorituksia;
- 4) puolueen tai puolueyhdistyksen pysyväisluonteisen, yleisillä markkinoilla markkinaehtoisesti harjoittaman liiketoiminnan tuloja;
- 5) puolueen tai puolueyhdistyksen harjoittaman sijoitustoiminnan tuloja;
- 6) 9 §:ssä tarkoitettua valtionavustusta eikä muuta vastaavaa lakiin taikka valtion, sote-maakunnan tai kunnan talousarvioon perustuvaa avustusta.

8 a §

Tuki puolueen lähiyhteisölle

Tueksi puolueen lähiyhteisölle luetaan sen rahana, tavarana, palveluna tai muulla vastaavalla tavalla saamat suoritukset. Tukena ei kuitenkaan pidetä:

- 1) tavanomaista talkootyötä eikä tavanomaisia ilmaisupalveluja;
- 2) puolueen lähiyhteisön tavanomaiseen perustoimintaan tai omaisuuden hoitoon liittyviä käyvän arvon mukaisia suorituksia;
- 3) saman puolueen lähiyhteisöjen toisiltaan saamia suorituksia;
- 4) puolueen lähiyhteisön pysyväisluonteisen, yleisillä markkinoilla markkinaehtoisesti harjoittaman liiketoiminnan tuloja;
- 5) puolueen lähiyhteisön harjoittaman sijoitustoiminnan tuloja;
- 6) lakiin taikka valtion, sote-maakunnan tai kunnan talousarvioon perustuvaa avustusta puolueen lähiyhteisölle.

8 b §

Tukea koskevat rajoitukset

Puolue, puolueyhdistys ja puolueen lähiyhteisö eivät saa vastaanottaa tukea valtiolta, sote-maakunnalta, sote-maakuntayhtymältä, kunnalta, kuntayhtymältä, valtion, sote-maakunnan tai kunnan liikelaitokselta, julkisoikeudelliselta yhdistykseltä, laitokselta tai säätiöltä eivätkä kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettulla tavalla valtion, sote-maakunnan tai kunnan määräysvallassa olevalta yhtiöltä. Mitä edellä säädetään, ei kuitenkaan koske toimitilojen käyttöä eikä tavanomaista vieraanvaraisuutta.

9 b §

Ilmoitettavat tiedot vaalikampanjan kuluista ja rahoituksesta

Puolueen ja avustuspäätöksessä tarkoitetun yhdistyksen on eriteltävä vaalikohtaisesti kampanja-aikana sille aiheutuneet vaalikampanjan kulut ja kampanjan rahoitus. Samanaikaisesti toimitettavien maakuntavaalien ja kuntavaalien osalta erittely tehdään kuitenkin yhdessä. Kulut ja rahoitus on eriteltävä seuraavasti:

1) vaalikampanjan kulut yhteensä sekä eriteltynä vaalimainonnasta sanoma-, ilmaisjakelu- ja aikakauslehdissä, radiossa, televisiossa sekä tietoverkoissa ja muissa viestintävälineissä, ulko-mainonnasta, vaalilehtien, esitteiden ja muun painetun materiaalin hankkimisesta, mainonnan suunnittelusta ja vaalitulaisuuksien järjestämisestä aiheutuneisiin kuluihin, vaalikampanjaa varten annettuihin avustuksiin, kampanjaa varten palkatusta henkilöstöstä ja hankituista toimitiloista aiheutuneisiin kuluihin sekä muihin kuluihin;

2) vaalikampanjan rahoitus yhteensä sekä eriteltynä otettuihin lainoihin, 9 §:ssä tarkoitettuun avustukseen ja muuhun vastaavaan lakiin taikka valtion, sote-maakunnan tai kunnan talousarvioon perustuvaan avustukseen, vaalikampanjaan annettuun tukeen sekä muihin rahoituslähteisiin; tuki vaalikampanjaan ryhmitellään tukeen yksityishenkilöiltä, yrityksiltä ja muilta tahoilta.

10 §

Tasapuolisuusvaatimus

Valtion, sote-maakunnan, sote-maakuntayhtymän, kunnan ja kuntayhtymän viranomaisten sekä niiden määräämisvallassa olevien yhteisöjen ja laitosten on kohdeltava kaikkia puolueita tasapuolisesti ja yhdenmukaisia perusteita noudattaen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

39.

Laki

ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain muuttamisesta

muutetaan ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain (273/2009) 1 §:n 1 momentti, 4 §:n 2, 4 ja 5 momentti, 5 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 ja 2 momentti, 9 §, 11 a § ja 12 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 1 momentti, 4 §:n 2, 4 ja 5 momentti, 5 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 ja 2 momentti, 9 § ja 12 §:n 2 momentin suomenkielinen sanamuoto laissa 1689/2015, 11 a § ja 12 §:n 2 momentin ruotsinkielinen sanamuoto laissa 684/2010, sekä

lisätään 5 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1689/2015, uusi 3 momentti ja 6 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1689/2015, uusi 6 momentti seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala ja tarkoitus

Tässä laissa säädetään ehdokkaan vaalirahoituksesta ja sen ilmoittamisesta eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa, maakuntavaaleissa, kuntavaaleissa ja europarlamenttivaaleissa.

4 §

Ehdokkaan vaalirahoituksen rajoitukset

Ehdokas, ehdokkaan tukiryhmä ja muu yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimiva yhteisö eivät saa vastaanottaa suoraan tai välillisesti samalta tukijalta enempää tukea kuin arvoltaan 3 000 euroa kuntavaaleissa, 6 000 euroa eduskuntavaaleissa ja maakuntavaaleissa sekä 10 000 euroa europarlamenttivaaleissa. Tuki puoluelaisissa (10/1969) tarkoitettulta puolueelta tai puolueyhdistykseltä voi kuitenkin olla tätä suurempi, jollei se sisällä mainittua rahamäärää enempää muulta tukijalta välitettävää tukea.

Ehdokas, ehdokkaan tukiryhmä ja muu yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimiva yhteisö eivät saa vastaanottaa tukea vaalikampanjaan valtiolta, sote-maakunnalta, sote-maakuntayhtymältä, kunnalta, kuntayhtymältä, valtion, sote-maakunnan tai kunnan liikelaitokselta, julkisoi-keudelliselta yhdistykseltä, laitokselta tai säätiöltä eivätkä kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettulla tavalla valtion, sote-maakunnan tai kunnan määräysvallassa olevalta yhtiöltä. Tämä ei kuitenkaan koske tavanomaista vieraanvaraisuutta.

Ehdokkaan, ehdokkaan tukiryhmän ja muun yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimivan yhteisön on huolehdittava, että vaalikampanjaan kuuluvasta tai sitä tukemaan tarkoitettusta maksullisesta mainoksesta käy ilmi mainoksen maksaja. Yksityishenkilön nimeä ei saa kuitenkaan julkistaa ilman hänen nimenomaista suostumustaan, jos hänen maksamansa mainoksen arvo on kuntavaaleissa pienempi kuin 800 euroa taikka eduskuntavaaleissa, maakuntavaaleissa, europarlamenttivaaleissa tai presidentinvaalissa pienempi kuin 1 500 euroa.

5 §

Ilmoitusvelvollisuus

Velvollinen tekemään ilmoituksen vaalirahoituksesta on:

- 1) eduskuntavaaleissa kansanedustajaksi valittu ja vaalien tulosta vahvistettaessa varaedustajaksi määrätty;
- 2) presidentinvaalissa ehdokkaan asettanut puolue ja ehdokkaan asettaneen valitsijayhdistyksen vaaliasiamies tai tämän varamies;
- 3) maakuntavaaleissa valtuutetuksi tai varavaltuutetuksi valittu;
- 4) kuntavaaleissa valtuutetuksi tai varavaltuutetuksi valittu;
- 5) europarlamenttivaaleissa Euroopan parlamentin jäseneksi valittu ja vaalien tulosta vahvistettaessa varajäseneksi määrätty sekä vaalilain (714/1998) 91 §:ssä tarkoitettussa nimisarjassa varajäsenestä seuraavana oleva ehdokas.

Ehdokas, joka on ollut ehdolla samanaikaisesti sekä maakuntavaaleissa että kuntavaaleissa, mutta tullut valituksi vain toisessa näistä vaaleista, on ilmoitusvelvollinen molempien vaalien vaalirahoituksesta.

6 §

Ilmoitettavat tiedot

Ilmoitukseen merkitään:

- 1) maininta siitä, mitkä vaalit ovat kyseessä;
- 2) ehdokkaan nimi, arvo, ammatti tai tehtävä, hänet asettaneen puolueen nimi tai maininta siitä, että ehdokas on ollut valitsijayhdistyksen ehdokas, sekä eduskuntavaaleissa se vaalipiiri, maa- kuntavaaleissa se sote-maakunta ja kuntavaaleissa se kunta, jossa ehdokas oli ehdolla;
- 3) vaalikampanjan kulut yhteensä sekä eriteltyinä vaalimainonnasta sanoma-, ilmaisjakelu- ja aikakauslehdissä, radiossa, televisiossa sekä tietoverkoissa ja muissa viestintävälineissä, ulko-mainonnasta, vaalilehtien, esitteiden ja muun painetun materiaalin hankkimisesta, mainonnan suunnittelusta ja vaalitulaisuuksien järjestämisestä aiheutuneisiin kuluihin sekä muihin kuluihin;
- 4) vaalirahoitus yhteensä sekä eriteltyinä ehdokkaan omiin varoihin, ehdokkaan ottamiin lainoihin mukaan luettuina ilmoitusta annettaessa maksamattomina olevat laskut sekä kaikkeen ehdokkaan, ehdokkaan tukiryhmän tai muun yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimivan yhteisön saamaan tukeen ryhmiteltynä tukeen yksityishenkilöiltä, yrityksiltä, puolueelta, puolueyhdistyksiltä ja muilta tahoilta;
- 5) muut ilmoitusvelvollisen tarpeellisiksi katsomat tiedot vaalirahoituksesta ja vaalikampanjan kuluista.

Erikseen on ilmoitettava kukin yksittäinen tuki ja sen antaja, jos tuen arvo on kuntavaaleissa vähintään 800 euroa taikka eduskuntavaaleissa, maakuntavaaleissa, europarlamenttivaaleissa tai presidentinvaalissa vähintään 1 500 euroa. Jos tämä tuki on annettu ostamalla yksilöitäviä

tavaroita tai palveluita taikka vastaavalla vastikkeellisella tavalla, erikseen ilmoitettavaksi tuksi luetaan vain sen nettomääräinen arvo. Jos erikseen ilmoitettava yksittäinen tuki sisältää kolmannelta taholta välitettyä tukea vähintään edellä mainitun rahamäärän, tuen saajan on ilmoitettava myös tieto välitetyn tuen antajasta.

Ilmoitusvelvollinen, joka on ollut ehdokkaana samanaikaisesti sekä maakuntavaaleissa että kuntavaaleissa, tekee yhden ilmoituksen, jossa on tiedot molempien vaalien vaalirahoituksesta. Tällaisessa ilmoituksessa erikseen ilmoitettavan tuen osalta noudatetaan, mitä 2 momentissa säädetään kuntavaaleista.

9 §

Oikeusministeriön tiedonantotehtävät

Oikeusministeriö toimittaa maksutta valtiontalouden tarkastusvirastolle vaalilain 43 §:ssä tarkoitetun valtakunnallisen ehdokasrekisterin tiedot sekä eduskuntavaaleissa, maakuntavaaleissa, kuntavaaleissa ja europarlamenttivaaleissa viipymättä vaalien tuloksen vahvistamisen jälkeen ja presidentinvaalissa viipymättä ehdokasasettelun päättymisen jälkeen tiedot ilmoitusvelvollisista.

11 a §

Jälki-ilmoitus

Jos ehdokas, ehdokkaan tukiryhmä tai muu yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimiva yhteisö on ottanut lainaa vaalikampanjan kulujen kattamiseksi eduskuntavaaleissa, maakunta-vaaleissa tai europarlamenttivaaleissa, ilmoitusvelvollisen on toimitettava valtiontalouden tarkastusvirastolle tieto lainan määrästä sekä lainan maksamiseen saadusta vähintään 1 500 euron arvoisesta tuesta (jälki-ilmoitus). Ilmoitus tehdään laina-aikana kalenterivuosittain sillä vaalikaudella, johon ilmoitusvelvollisuus liittyy.

12 §

Ilmoitusrekisteri ja sen tietojen julkisuus

Eduskuntavaaleja, maakuntavaaleja ja kuntavaaleja koskevat tiedot pidetään saatavilla yleisessä tietoverkossa viiden vuoden, europarlamenttivaaleja koskevat tiedot kuuden vuoden ja presidentinvaalia koskevat tiedot seitsemän vuoden ajan vaalien tuloksen vahvistamisesta. Muiden kuin 5 §:ssä tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten tekemät ennakkoilmoitukset pidetään saatavilla yleisessä tietoverkossa 30 päivän ajan vaalien tuloksen vahvistamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

neuvoa antavissa kunnallisissa kansanäänestyksissä noudatettavasta menettelystä annetun lain muuttamisesta

muutetaan neuvoa-antavissa kunnallisissa kansanäänestyksissä noudatettavasta menettelystä annetun lain (656/1990) nimike, 1–7 §, 8 §:n 2 momentti, 9 §:n 1 momentti, 10 §:n 2 momentti, 12 §:n 1 momentti sekä 13, 14, 16, 17 ja 19 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 ja 4 § laissa 1649/1995, 2 §, 12 §:n 1 momentti ja 16 § osaksi laissa 716/1998, 5, 7 ja 17 § laissa 716/1998 sekä 8 §:n 2 momentti laissa 1130/2019 sekä

lisätään lakiin uusi 2 a §, 8 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1130/2019, otsikko ja uusi 4 momentti, lakiin uusi 8 a §, 9 §:ään otsikko ja uusi 3 momentti, 10 §:ään otsikko, 11 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 716/1998, otsikko ja uusi 2 momentti, 12 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 716/1998, otsikko, 15 §:ään otsikko, 18 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 716/1998, otsikko sekä 20 §:ään otsikko seuraavasti:

Laki sote-maakunnissa ja kunnissa toimitettavissa neuvoa-antavissa kansanäänestyksissä noudatettavasta menettelystä

1 §

Lain soveltamisala

Tämä laki koskee menettelyä, jota noudatetaan sote-maakuntalain (/) 31 §:ssä tarkoitetuissa sote-maakunnan neuvoa-antavissa kansanäänestyksissä ja kuntalain (410/2015) 24 §:ssä tarkoitetuissa kunnan neuvoa-antavissa kansanäänestyksissä.

2 §

Kansanäänestyksen ajankohta

Sote-maakunnan kansanäänestys toimitetaan sote-maakuntavaltuuston ja kunnan kansanäänestys kunnan valtuuston määräämänä sunnuntaina. Äänestystä ei kuitenkaan voida määrätä toimitettavaksi uudenvuodenaattona tai päivänä, loppiaisenä, ensimmäisenä pääsiäispäivänä, vapunaattona tai -päivänä, helluntaipäivänä, itsenäisyyspäivänä taikka jouluaattona tai ensimmäisenä tai toisena joulupäivänä. Äänestystä ei saa määrätä toimitettavaksi myöskään valtiolisten vaalien tai valtiollisen kansanäänestyksen yhteydessä.

2 a §

Kansanäänestyksen toimittamistapa

Kansanäänestys toimitetaan kunnassa äänestysalueittain noudattaen vaalilain (714/1998) 8 §:n nojalla viimeksi määrättyä äänestysaluejakoa. Kunnan valtuusto voi kuitenkin päättää, että useammalla äänestysalueella on kunnassa yhteinen äänestyspaikka.

Äänestykseen voidaan osallistua myös ennakolta kirjeitse (kirjeäänestys) sen mukaisesti kuin jäljempänä säädetään.

Sote-maakuntavaltuusto voi päättää, että sote-maakunnan kansanäänestys toimitetaan sote-maakunnan kaikissa kunnissa pelkästään kirjeäänestyksenä. Kunnan valtuusto voi päättää kunnan kansanäänestyksen toimittamisesta vastaavasti. Tällöin kirjeäänestysasiakirjoja voi palauttaa äänestyspäiväksi määrättyinä sunnuntaina 10 §:n mukaisesti kunnan keskusvaalilautakunnalle kello 20:een saakka.

Jos äänestys on määrätty toimitettavaksi maakuntavaalien ja kuntavaalien yhteydessä, 1–3 momenttia ei sovelleta, vaan äänestys toimitetaan vaalilain 4 §:n mukaisesti järjestämällä ennakkoonäänestys ja vaalipäivän äänestys. Kansanäänestyksen ennakkoonäänestys toimitetaan kuitenkin vain kyseisen sote-maakunnan tai kyseisen kunnan alueella.

3 §

Kansanäänestyksen toimittamis päätös

Sote-maakuntavaltuuston tai kunnan valtuuston on päätettävä kansanäänestyksen toimittamisesta viimeistään 60. päivänä ennen äänestyspäivää. Jos kansanäänestys toimitetaan maakuntavaalien ja kuntavaalien yhteydessä, päätös on tehtävä viimeistään 90. päivänä ennen äänestyspäivää.

Päätöksessään kansanäänestyksen toimittamisesta valtuuston on samalla päätettävä äänestyksen aiheesta ja ajankohdasta sekä äänestäjille esitettävistä vaihtoehdoista. Vaihtoehdot voivat sisältyä samaan äänestyslippuun tai kutakin vaihtoehtoa varten voi olla oma äänestyslippu. Äänestäjällä tulee kuitenkin aina olla mahdollisuus ilmaista, ettei hän kannata mitään esitetyistä vaihtoehdoista. Valtuuston on päätöksessään määrättävä äänestyslippujen lukumäärä, sisältö ja ulkomuoto.

Valtuuston on ilmoitettava päätöksensä viivytyksettä oikeusministeriölle ja Digi- ja väestötietovirastolle sekä sote-maakunnan kansanäänestyksen osalta lisäksi sote-maakuntaan kuuluville kunnille.

4 §

Kansanäänestysaloitteen tekeminen

Sote-maakuntalain 31 §:ssä ja kuntalain 24 §:ssä tarkoitetussa kansanäänestyksen toimittamista tarkoittavassa aloitteessa on yksilöitävä asia, josta kansanäänestys halutaan toimitettavaksi. Aloitteen tekijöiden on allekirjoituksellaan aloitteessa vakuutettava, että he ovat 15 vuotta täyttäneitä sote-maakunnan tai kunnan asukkaita.

Aloitteen tekijöiden allekirjoitukset kerätään paperimuodossa tai sähköisesti tietoverkossa. Paperimuodossa kerättävän allekirjoituksen tulee olla omakätinen ja siihen tulee liittää aloitteen tekijän nimi ja syntymäaika sekä sote-maakunnan kansanäänestysaloitteessa myös kotikunta.

Kerättäessä allekirjoituksia sähköisesti tietoverkossa on käytettävä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista.

5 §

Äänestysviranomaiset

Äänestysviranomaisina kansanäänestyksessä ovat vaalilain 12 a §:ssä tarkoitettu maakunta-vaalilautakunta ja 13 §:ssä tarkoitettu kunnan keskusvaalilautakunta sekä kunnan äänestyslautakunnat. Kunnanhallituksen on hyvissä ajoin ennen äänestystä asetettava kutakin 2 a §:n 1 momentissa tarkoitettua äänestysaluetta tai, jos useammalla äänestysalueella on yhteinen äänestyspaikka, kutakin tällaista useamman äänestysalueen äänestyspaikkaa varten äänestyslautakunta noudattaen, mitä vaalilain 15 §:ssä säädetään vaalilautakuntien asettamisesta.

Jos äänestys on määrätty toimitettavaksi maakuntavaalien ja kuntavaalien yhteydessä, äänestysviranomaisina kunnassa toimivat vaalilain 13 §:ssä tarkoitettu kunnan keskusvaalilautakunta, 15 §:ssä tarkoitettu äänestysalueen vaalilautakunta ja laitoksen vaalitoimikunta sekä 17 §:ssä tarkoitettut vaalitoimitsijat.

6 §

Äänestysviranomaisen kokoukset

Sote-maakunnan kansanäänestyksessä maakuntavaalilautakunta ja kunnan keskusvaalilautakunta kokoontuvat ensimmäisen kerran viimeistään kuukautta ennen äänestyspäivää ja sen jälkeen, milloin asian käsittely sitä vaatii.

Kunnan kansanäänestyksessä kunnan keskusvaalilautakunta kokoontuu ensimmäisen kerran viimeistään kuukautta ennen äänestyspäivää ja sen jälkeen, milloin asian käsittely sitä vaatii.

7 §

Tiedottaminen kansanäänestyksestä

Kansanäänestyksen aihe ja ajankohta, äänestyksessä noudatettava menettely, äänestyspaikat sekä äänestyksen kohteena olevat vaihtoehdot on saatettava hyvissä ajoin ennen äänestystä yleisesti tiedoksi sillä tavalla kuin sote-maakunnan tai kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi. Sote-maakunnan kansanäänestyksessä maakuntavaalilautakunta ja kunnan keskusvaalilautakunta sopivat keskenään tarkoituksenmukaisesta tiedottamisesta. Kunnan kansanäänestyksessä tiedottamisesta huolehtii kunnan keskusvaalilautakunta. Muutoin kansanäänestykseen liittyvässä tiedottamisessa noudatetaan, mitä sote-maakuntalain 34 §:ssä ja kuntalain 29 §:ssä säädetään.

8 §

Äänestysoikeusrekisteri

Kunnan keskusvaalilautakunnan on viimeistään 55. päivänä ennen äänestyspäivää ilmoitettava Digi- ja väestötietovirastolle siitä, haluaako se äänestysoikeusrekisteriin otettavat tiedot käyttöönsä konekielisinä vai paperitulosteina. Paperitulosteisiin sovelletaan, mitä vaalilain 71 §:ssä säädetään vaaliluetteloista.

Maakuntavaalien ja kuntavaalien yhteydessä toimitettavassa kansanäänestyksessä äänestysoikeusrekisterinä käytetään mainittujen vaalien äänioikeusrekisteriä.

8 a §

Äänestysasiakirjojen laatiminen ja toimittaminen

Sote-maakunnan kansanäänestyksessä maakuntavaalilautakunta valmistuttaa äänestysliput ja laatii äänestysohjeet sekä huolehtii niiden toimittamisesta kuntien keskusvaalilautakunnille toimitettavaksi edelleen äänestysoikeutetuille. Kunnan keskusvaalilautakunta valmistuttaa muut asiakirjat.

Kunnan kansanäänestyksessä keskusvaalilautakunta laatii ja valmistuttaa kaikki asiakirjat. Äänestyslipusta on käytävä ilmi, miten se taitetaan kokoon, ja sen on turvattava äänestyssalaisuuden säilyminen.

9 §

Kirjeäänestysasiakirjojen lähettäminen

Kirjeäänestystä varten kunnan keskusvaalilautakunta lähettää viimeistään 19. päivänä ennen äänestyspäivää kunnan jokaiselle äänestysoikeutetulle, jonka osoite on tiedossa, 3 §:ssä tarkoitettussa päätöksessä käytettäväksi määrättyt äänestysliput, vaalikuoren, lähetekirjeen, lähetekuoren ja laatimansa äänestysohjeet sekä sote-maakunnan kansanäänestyksessä lisäksi maakuntavaalilautakunnan laatimat äänestysohjeet (kirjeäänestysasiakirjat).

Maakuntavaalien ja kuntavaalien yhteydessä toimitettavassa sote-maakunnan kansanäänestyksessä maakuntavaalilautakunta ja kunnan kansanäänestyksessä kunnan keskusvaalilautakunta lähettää äänestysoikeutetuille vain laatimansa äänestysohjeet.

10 §

Äänestäminen ja kirjeäänestysasiakirjojen palauttaminen

Tehtyään äänestysmerkinnän äänestysoikeutetun tulee

1) sulkea äänestyslippu tai, jos niitä on käytettävissä useampia, valitsemansa äänestyslippu vaalikuoreen,

2) täyttää ja omakätisesti allekirjoittaa lähetekirje,

3) sulkea vaalikuori ja lähetekirje lähetekuoreen ja

4) lähettää lähetekuori postitse kunnan keskusvaalilautakunnalle siten, että se saapuu sille viimeistään keskusvaalilautakunnan määräämänä ajankohtana, joka voi olla aikaisintaan äänestyspäivää edeltävä keskiviikko kello 18 sekä viimeistään äänestyspäivää edeltävä perjantai kello 18 tai, jos kansanäänestys toimitetaan kunnassa pelkästään kirjeäänestyksenä, viimeistään 2 a §:n 3 momentissa tarkoitettuna ajankohtana.

11 §

Kirjeäänestyksessä annettujen äänestyslippujen leimaaminen

Jos äänestys on toimitettu pelkästään kirjeäänestyksenä, lippuja ei tarvitse leimata.

12 §

Äänestyslipun mitättömyysperusteet

Äänestyslippu on mitätön:

1) jos vaalikuoreessa on useampia tai muitakin kuin yksi äänestyslippu;

- 2) jos vaalikuoreessa on sellainen puutteellisuus tai merkintä, että äänestys olisi vaalilain 63 §:n 2 momentin 1–3 kohdan mukaan ollut jätettävä huomioon ottamatta;
- 3) jos äänestyslippuna on käytetty muuta kuin sote-maakunnan tai kunnan painattamaa äänestyslippua;
- 4) jos äänestyslippu on leimaamaton, ei kuitenkaan silloin, kun on toimittu 11 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla;
- 5) jos äänestyslippuun on kirjoitettu äänestäjän nimi tai erityinen tuntomerkki taikka siihen on tehty muunlainen asiaton merkintä;
- 6) jos äänestysmerkintä on tehty useamman kuin yhden äänestyslipussa olevan vaihtoehdon kohdalle; tai
- 7) jos äänestysmerkintä on niin epäselvä, ettei voida tietää, mitä vaihtoehtoa on tarkoitettu.

13 §

Äänten laskenta ja tuloksen vahvistaminen

Sote-maakunnan kansanäänestyksessä kunkin kunnan keskusvaalilautakunta vahvistaa viimeistään 3. päivänä vaalipäivän jälkeen kullekin äänestysvaihtoehdolle kunnassa annetun äänimäärän, kunnassa annettujen äänten kokonaismäärän ja mitättömien äänten määrän sekä ilmoittaa viipymättä näin vahvistetut äänimäärät maakuntavaalilautakunnalle sen määräämällä tavalla. Saatuaan ilmoitukset kaikkien kuntien keskusvaalilautakunnilta maakuntavaalilautakunta vahvistaa viipymättä äänestyksen tuloksen.

Kunnan kansanäänestyksessä kunnan keskusvaalilautakunta vahvistaa äänestyksen tuloksen. Tuloksen vahvistamista koskevaan päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta.

14 §

Tuloksesta tiedottaminen

Maakuntavaalilautakunnan tai kunnan keskusvaalilautakunnan on saatettava kansanäänestyksen tulos tiedoksi sillä tavalla, kuin ilmoitukset sote-maakunnassa tai kunnassa julkaistaan.

15 §

Äänestyslippujen säilyttäminen

16 §

Sinetöinti

Kunnan keskusvaalilautakunta määrää tavan, jolla äänestyslautakunnissa sinetöidään kunnan keskusvaalilautakunnalle toimitettavat lähetykset ja hankkii tarvittavat sinetöimisvälineet.

17 §

Kustannukset

Sote-maakunnan kansanäänestyksestä aiheutuneet kustannukset suoritetaan sote-maakunnan varoista.

Sote-maakunta korvaa kunnille aiheutuneet kustannukset.

Kunnan kansanäänestyksestä aiheutuneet kustannukset suoritetaan kunnan varoista.

18 §

Vaalilain soveltaminen

19 §

Tarkemmat määräykset ja ohjeet

Tarkempia säännöksiä viranomaisten tehtävistä voidaan antaa oikeusministeriön asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

41.

Laki

julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 3 §:n 3 momentti, 7 §:n 1 momentti ja 10 §:n 1 momentin 1 kohta sekä lisätään lain 4 §:n 1 momenttiin uusi 5 ja 6 kohta, jolloin nykyinen 5–8 kohta siirtyvät 7–10 kohdaksi, seuraavasti:

3 §

Lain soveltamisala ja sen rajoitukset

Tämän lain 19, 20, 26 ja 27 §:ää ei sovelleta tuomioistuimien eikä valitusasioita käsittelemään perustettujen lautakuntien lainkäyttöön. Tämän lain 3 lukua ei sovelleta eduskunnan oikeusasia-miehen eikä valtioneuvoston oikeuskanslerin toimintaan, tuomioistuimien eikä valitusasioita käsittelemään perustettujen lautakuntien toimintaan, tasavallan presidentin kansliaan, eduskun-nan virastoihin, Kansaneläkelaitokseen, Suomen Pankkiin, muihin itsenäisiin julkisoikeudelli-siin laitoksiin, yliopistolaissa tarkoitettuihin yliopistoihin eikä ammattikorkeakoululaissa tar-koitettuihin ammattikorkeakouluihin. Tämän lain 3 lukua sovelletaan sote-maakuntiin, sote-maakuntayhtymiin, kuntiin ja kuntayhtymiin niiden hoitaessa laissa säädettyjä tehtäviä.

4 §

Tiedonhallinnan järjestäminen tiedonhallintayksikössä

Tässä laissa tarkoitettuja tiedonhallintayksiköitä ovat:

- 5) sote-maakunnat;
- 6) sote-maakuntayhtymät
- 7) kunnat;
- 8) kuntayhtymät;
- 9) itsenäiset julkisoikeudelliset laitokset;
- 10) yliopistolaissa tarkoitetut yliopistot sekä ammattikorkeakoululaissa tarkoitetut ammattikorkeakoulut.

7 §

Julkisen hallinnon tiedonhallinnan sekä tieto- ja viestintätekniisten palvelujen tuottamisen yhteistyö

Valtiovarainministeriön on huolehdittava, että julkisen hallinnon tiedonhallintaa sekä tieto- ja viestintätekniisten palvelujen tuottamista koskevan yhteistyön koordinoimiseksi on järjestetty valtion virastoissa ja laitoksissa toimivien viranomaisten sekä sote-maakuntien ja kuntien viranomaisten yhteistyötavat ja -menettelyt. Yhteistyön tarkoituksena on edistää tämän lain tarkoitusten toteuttamista sekä julkisen hallinnon toimintatapojen ja palvelujen tuotantotapojen kehittämistä tietovarantoja sekä tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntämällä. Yhteistyössä seurataan julkisen hallinnon tiedonhallinnan ja tieto- ja viestintätekniisten palvelujen kehittymistä, muutoksia ja vaikutuksia.

10 §

Julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunta

Valtiovarainministeriön yhteydessä toimii julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunta (tiedonhallintalautakunta), jonka tehtävänä on:

- 1) arvioida valtion virastojen ja laitosten, sote-maakuntien ja sote-maakuntayhtymien sekä kuntien ja kuntayhtymien 4 §:n 2 momentin, 5, 19, 22–24 ja 28 §:n sekä 6 luvun säännösten toteuttamista ja noudattamista;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

42.

Laki

digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019) 2 §:n 1 momentin 5 kohta seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

5) viranomaisella valtion viranomaisia, valtion liikelaitoksia, sote-maakunnallisia viranomaisia, kunnallisia viranomaisia, eduskunnan virastoja, tasavallan presidentin kansliaa, itsenäisiä julkisoikeudellisia laitoksia ja Suomen itsenäisyyden juhlarahastoa; mitä tässä laissa säädetään viranomaisesta, sovelletaan myös ortodoksiseen kirkkoon sekä sen seurakuntiin, yliopistolain (558/2009) 1 §:ssä tarkoitettuihin yliopistoihin, ammattikorkeakoululaissa (932/2014) tarkoitettuihin ammattikorkeakouluihin sekä muuhun toimijaan siltä osin kuin se hoitaa julkista hallintotehtävää;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

43.

Laki

kirjanpitolain 8 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kirjanpitolain (1336/1997) 8 luvun 2 §:n 6 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1620/2015, seuraavasti:

8 luku

Erinäiset säännökset

2 §

Kirjanpitolauslautakunta

245

Kirjanpitolautakunnassa on sote-maakunta- ja kuntajaosto. Kirjanpitolautakuntaan voidaan asettaa muitakin pysyviä tai määräaikaisia jaostoja. Jaostoihin voidaan kutsua kirjanpitolautakunnan ulkopuolisia jäseniä. Kirjanpitolautakunnan jaostojen tehtävistä, kokoonpanosta, asettamisesta sekä päätösvaltaisuudesta annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

44.

Laki

julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 5 §:n 1 momentin 1 kohta seuraavasti:

5 §

Hankintayksiköt

Tässä laissa tarkoitettuja hankintayksiköitä ovat:

1) valtion, sote-maakuntien, sote-maakuntayhtymien, kuntien ja kuntayhtymien viranomaiset;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

45.

Laki

naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain lain 3 ja 4 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 3 §:n 1 momentti ja 4 a §, sellaisena kuin niistä ovat 3 §:n 1 momentti laissa 1329/2014 ja 4 a § laissa 232/2005, seuraavasti:

3 §

Määritelmät

Työntekijällä tarkoitetaan tässä laissa henkilöä, joka sopimuksessa sitoutuu tekemään toiselle (työnantaja) työtä tämän johdon ja valvonnan alaisena palkkaa tai muuta vastiketta vastaan taikka on virkasuhteessa tai muussa siihen verrattavassa palvelussuhteessa valtioon, sote-maakuntaan, kuntaan tai muuhun julkisyhteisöön (viranomainen). Mitä tässä laissa säädetään työntekijästä, sovelletaan soveltuvin osin myös muussa palvelussuhteeseen rinnastettavassa oikeussuhteessa työskentelevään.

4 a §

Julkisen hallinnon ja julkista valtaa käyttävien toimielinten kokoonpano

Valtion komiteoissa, neuvottelukunnissa ja muissa vastaavissa toimielimissä, sote-maakunnallisissa ja sote-maakuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä sekä kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä, lukuun ottamatta sote-maakuntavaltuustoja ja kunnanvaltuustoja, tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisestä syystä muuta johdu.

Jos julkista valtaa käyttävällä toimielimellä tai virastolla, laitoksella taikka kunta-, sote-maakunta- tai valtioneemmistöisellä yhtiöllä on hallintoneuvosto, johtokunta tai muu luottamushenkilöistä koostuva johto- tai hallintoelin, toimielimessä tulee olla tasapuolisesti sekä naisia että miehiä, jollei erityisestä syystä muuta johdu.

Viranomaisten ja kaikkien niiden tahojen, joita pyydetään nimeämään ehdokkaita tässä pykälässä tarkoitettuihin toimielimiin, tulee mahdollisuuksien mukaan ehdottaa sekä naista että miestä jokaista jäsenpaikkaa kohden.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

46.

Laki

arkistolain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan arkistolain (831/1994) 1 §:n 1 momentin 2 ja 4 kohta seuraavasti:

1 §

Tämä laki koskee seuraavia arkistonmuodostajia:

- 2) kunnallisia ja sote-maakunnallisia viranomaisia ja toimielimiä;
- 4) valtion, sote-maakunnan ja kunnan liikelaitoksia;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

47.

Laki

kilpailulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kilpailulain (948/2011) 30 a §:n 1 momentti, 30 c §, 30 d § ja 33 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 30 a §:n 1 momentti, 30 d § ja 33 §:n 1 momentti laissa 721/2019 sekä 30 c § laissa 595/2013, seuraavasti:

30 a §

Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivalta

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tulee ensisijaisesti neuvotteluteitse pyrkiä poistamaan kunnan, kuntayhtymän, sote-maakunnan, sote-maakuntayhtymän, valtion taikka niiden määräysvaltaan kuuluvan yksikön harjoittamassa taloudellisessa toiminnassa sovellettu menettely tai toiminnan rakenne, joka tavaroiden tai palveluiden tarjonnassa:

- 1) vääristää tai on omiaan vääristämään terveen ja toimivan kilpailun edellytyksiä markkinoilla;
- 2) estää tai on omiaan estämään terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun syntymistä tai kehittymistä; tai
- 3) on ristiriidassa kuntalain (410/2015) 128 §:ssä tai sote-maakuntalain () 131 §:ssä säädetyn markkinaperusteisen hinnoittelun vaatimuksen kanssa.

Mitä 1 momentissa säädetään Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivallasta ja sen käyttämisen edellytyksistä, koskee myös julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 15 ja 16 §:ssä sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) 25 ja 26 §:ssä tarkoitettua menettelyä.

30 c §

Kiellon, määräyksen tai velvoitteen asettaminen

Jos 30 a §:ssä tarkoitettu neuvottelu ei johda tulokseen, Kilpailu- ja kuluttajaviraston tulee kieltää kuntaa, kuntayhtymää, sote-maakuntaa, sote-maakuntayhtymää tai valtiota käyttämästä menettelyä tai toiminnan rakennetta taikka asettaa menettelyn tai toiminnan jatkamisen edellytykseksi sellaiset velvoitteet, jotka varmistavat tasapuoliset toimintaedellytykset markkinoilla. Toimintaa ei kuitenkaan saa määrätä kokonaan lopetettavaksi, jos tehtävän suorittaminen perustuu lainsäädäntöön.

30 d §

Kirjanpidon eriyttäminen

Jos 30 a §:ssä tarkoitettu kunta, kuntayhtymä, sote-maakunta, sote-maakuntayhtymä, valtio taikka niiden määräysvaltaan kuuluva yksikkö harjoittaa kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa, tästä toiminnasta on pidettävä erillistä kirjanpitoa siten, että siinä on:

- 1) johdonmukaisesti sovellettujen ja objektiivisesti perusteltavien kustannuslaskennan periaatteiden mukaisesti eriteltynä ja kohdistettuna kaikki toimintokohtaiset tulot ja menot; sekä
- 2) lisätietona selkeä kuvaus 1 kohdassa tarkoitetun kustannuslaskennan periaatteista.

Toiminnan tuotot ja kulut tulee esittää tilikausikohtaisena tuloslaskelmana, jonka tulee olla johdettavissa 1 momentissa tarkoitetun toimijan kirjanpidosta ja joka on laadittava kirjanpitolain tai kyseiseen toimijaan sovellettavien muiden kirjanpitosäännösten mukaisesti.

Tuloslaskelma lisätietoineen on julkinen ja se tulee esittää tilinpäätökseen sisältyvänä liitetietona.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto valvoo 1 ja 2 momentissa säädettyjen velvoitteiden noudattamista. Jos 1 momentissa tarkoitettu kunta, kuntayhtymä, sote-maakunta, sote-maakuntayhtymä, valtio taikka niiden määräysvaltaan kuuluva yksikkö laiminlyö 1 tai 2 momentissa säädettyjen velvoitteiden noudattamisen, Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi sakon uhalla velvoittaa kunnan, kuntayhtymän, sote-maakunnan, sote-maakuntayhtymän tai valtion toimittamaan erillisen kirjanpidon, tuloslaskelman, tilinpäätöksen sekä kuvauksen kustannuslaskennan periaatteista määräämässään ajassa. Uhkasakon asettamiseen ja maksettavaksi tuomitsemiseen sovelletaan 46 §:ää.

Mitä 1–4 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos kunnan, kuntayhtymän, sote-maakunnan, sote-maakuntayhtymän, valtion taikka niiden määräysvaltaan kuuluvan yksikön kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvan taloudellisen toiminnan liikevaihto on alle 40 000 euroa vuodessa.

Mitä 1–4 momentissa säädetään, ei sovelleta 30 b §:ssä tarkoitettuun toimintaan.

33 §

Tietojenantovelvollisuus

Elinkeinonharjoittaja, elinkeinonharjoittajien yhteenliittymä, hankintayksikkö, kunta, kuntayhtymä, sote-maakunta, sote-maakuntayhtymä ja valtio sekä niiden määräysvallassa olevat yk-

siköt ovat velvollisia Kilpailu- ja kuluttajaviraston kehotuksesta antamaan salassapitosäännösten estämättä sille kaikki kilpailunrajoituksen sisällön, tarkoituksen ja vaikutuksen sekä kilpailuolosuhteiden selvittämiseksi ja 4 luvussa tarkoitetun yrityskaupan sekä 4 a luvussa tarkoitetun menettelyn, rakenteen ja niiden vaikutusten arvioimiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat.

Tiedot on vaadittaessa annettava kirjallisina. Tiedot voidaan toimittaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

48.

Laki

valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain (676/2000) 2 §:n 1 momenttiin uusi 2 a kohta seuraavasti:

2 §

Tarkastusoikeus

Tarkastusvirastolla on oikeus tarkastaa:

2 a) sote-maakuntien ja sote-maakuntalain (/) 4 §:ssä tarkoitettuun sote-maakuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen ja säätiöiden taloushoidon laillisuutta ja tarkoituk-senmukaisuutta sekä mainitussa pykälässä tarkoitettuja sellaisia muita yhteisöjä, säätiöitä ja lai-toksia joissa sote-maakunta yhdessä yhden tai useamman sote-maakunnan, yhden tai useamman kunnan tai valtion kanssa käyttää määräysvaltaa.;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .